

การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบ
ธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF SHORT COURSE PROGRAM FOR THE ELDERLY
AND THE MECHANISM OF CONNECTION TO HIGHER EDUCATION DEGREE SYSTEM
THROUGH CREDIT BANK AND TRANSFER SYSTEM

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2022
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคาร หน่วยกิตและการเทียบโอน
โดย	น.ส.ลภัสสรดา ธนพันธ์
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์)	
.....	กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ)	

หลักสูตร านพันธ์ : การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน. (DEVELOPMENT OF SHORT COURSE PROGRAM FOR THE ELDERLY AND THE MECHANISM OF CONNECTION TO HIGHER EDUCATION DEGREE SYSTEM THROUGH CREDIT BANK AND TRANSFER SYSTEM) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร.นคร อารีโสภณพิเชษฐ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา 2) วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน และ 3) พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน กลุ่มตัวอย่าง 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศ จำนวน 9 แห่ง 2) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงอายุและเกี่ยวข้องกับกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จำนวน 4 แห่ง 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มาช่วยในการวิพากษ์หลักสูตร จำนวน 15 ท่าน 4) ผู้สูงอายุและผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพหรือดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 1,604 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจาก 6 ภาคของประเทศไทย ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามมี 2 วิธี แบ่งเป็น 50:50 ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 802 คนและการเก็บแบบสอบถามแบบออนไลน์ จำนวน 802 คน ซึ่งทางผู้วิจัยติดตัวแทนจากระดับ อบต. และ อบจ. เป็นการส่วนตัวเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและt-test ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า หลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ภายใต้คณะพยาบาลศาสตร์/วิทยาลัยการพยาบาล และเป็นหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ รายวิชาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดูแลผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่มีหน่วยกิต กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน : ส่วนใหญ่ คือ ผู้สนใจทั่วไป จำนวนที่รับต่อหลักสูตรไม่เกิน 50 คนและส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการมีความแตกต่างกันตามอายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรผู้สูงอายุในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้เป็นหลักสูตรเฉพาะที่จะไปเตรียมความพร้อมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนั้นควรมีหลักสูตรเฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2) ผลการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ 5 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 1,604 คน จาก 6 ภาคของประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 896 คน (ร้อยละ 55.86) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 877 คน (ร้อยละ 54.68) ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง ไม่ได้ต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่จำเป็นสะสมหน่วยกิตได้หรือเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เนื่องจากผู้สูงอายุไม่ต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริงและทำกิจกรรมร่วมกับสังคมของผู้สูงอายุด้วยกัน

3) หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ “หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) “ ประกอบด้วย 5 ชุดวิชา ได้แก่ โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 โมดูลมิติด้านโภชนาการ สำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 และโมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ผลการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมหลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.36 มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนผลการประเมินชุดวิชาหรือโมดูลทั้ง 5 มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการสอนได้

สาขาวิชา	อุดมศึกษา	ลายมือชื่อนิติ
ปีการศึกษา	2565	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
		ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5884247727 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORD: Elderly, Higher Education, Credit Banking, Transfer

Lapasrada Thanapant : DEVELOPMENT OF SHORT COURSE PROGRAM FOR THE ELDERLY AND THE MECHANISM OF CONNECTION TO HIGHER EDUCATION DEGREE SYSTEM THROUGH CREDIT BANK AND TRANSFER SYSTEM. Advisor: Asst. Prof. PANSAK POLSARAM, Ph.D. Co-advisor: Asst. Prof. SORNDATE AREESOPHONPICHET, Ph.D.

The objectives of this research were 1) to study the current state of Short-term course for improving the quality of life for the elderly on higher education institution 2) analysis of mechanisms for connecting education through credit banking and transfer comparisons and 3) Develop a short-term course on improving the quality of life for the elderly and the mechanism for entering the degree program through credit banking and transfer equivalency. Four sample groups were used : (1) nine administrators at universities where the elderly programs are offered; (2) four university administrators with preparatory courses for the elderly and involve mechanisms for connecting education, entering the degree system through the credit banking system and transfer equivalency. (3) 15 experts from agencies related to the quality of life development program for the elderly who came to help critique the course and (4) The sample group comprised of 1,604 individuals including elderly people and general public who are interested in utilizing their knowledge for their profession or working in the elderly care. The sample was selected by random sampling from 6 regions of Thailand. The first method involves self-administered questionnaires with a sample size of 802 people, while the second method involves online questionnaires with an equal sample size of 802 people. The researcher personally contacted representatives from the Subdistrict Administrative Organization (SAO) and Provincial Administrative Organization (PAO) to request their cooperation in collecting data from the online sample group. The tools used were questionnaires, interview and assessments. Data analysis was conducted through content review. The statistics used were percentage, average, standard deviation and t-test.

Firstly, the results of the analysis of the current condition of the short-term course on improving the quality of life of the elderly in higher education institutions, most of the courses are under the Faculty of Nursing/College of Nursing, and a course for caring for the elderly. Most of the courses are about caring for the elderly and do not have credits. Target group/learners: most of them are general people, The number of learners accepted per course is not more than 50 and have costs. The results of the comparison of personal factors affecting the demand for courses for improving the quality of life for the elderly showed that the average level of demand varies significantly by age, region of residence, level of education, income, current occupation, and health problems, at a statistically significant level of 0.01. This shows that the courses for the elderly in public universities are not prepared to promote the quality of life of the elderly. Therefore, there should be a specific curriculum that truly meets the needs of the elderly and is practical.

Secondly, the results of the analysis of the mechanism for connecting education through the credit banking system and the transfer comparison From the results of data analysis of the needs of the curriculum for improving the quality of life of the elderly from 5 samples, totaling 1,604 people from six regions of Thailand. Most of them wanted to study to seek additional knowledge of 896 people (55.86%) and wanted to be able to take primary care by themselves, 877 people (54.68%), most of them need knowledge and do not need a diploma or degree. Most expert and university administrators believe that this It is not necessary to accumulate credits or enter the degree system through the credit banking and transfer equivalency system because the elderly do not need a diploma, but they need knowledge and doing activities together with the society of the elderly together.

Thirdly, Short-term course on improving the quality of life of the elderly "Digital Program for Seniors with Potential 5.0 (Active Senior 5.0)" . It consists of 5 modules, which are the Health for the Elderly 5.0, the Nutrition for the Elderly 5.0, the Psychological for the Elderly 5.0, the Economic for the Elderly 5.0, and the Potential Development for the Elderly 5.0. The results of the curriculum review from experts found that the overall curriculum had an average of 4.36 with a high level of suitability and the assessment results of all 5 modules, there was a high level of suitability. The research results explain that the curriculum that has been developed, is suitable and can be used in teaching.

CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Higher Education

Student's Signature

Academic Year: 2022

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตาและเอาใจใส่อย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เสียสละเวลาอันมีค่า คอยให้คำปรึกษา และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาของการศึกษา ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อภิภา ปรีชญพฤทธิ ศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ และรองศาสตราจารย์ ดร.วรารณณ์ บวรศิริ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์อันหลากหลายทางการอุดมศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศ ได้แก่ หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรปริญญาตรีและหลักสูตรปริญญาโท จำนวน 18 แห่ง และผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงวัยและเกี่ยวข้องกับกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จำนวน 5 แห่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มาช่วยในการวิพากษ์หลักสูตร จำนวน 15 ท่าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการดำเนินการให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งรวบรวมข้อมูลวิจัยได้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ดร. พรประสิทธิ์ เด่นโมฬี ที่ได้ให้คำแนะนำและแชร์ประสบการณ์และตัวอย่างการออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนผ่านออนไลน์เพื่อส่งเสริมในการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง ผู้วิจัยตั้งใจที่จะนำวิทยานิพนธ์นี้ ไปใช้และเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และมีความมุ่งมั่นที่จะใช้ความรู้และประสบการณ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยของประเทศไทยชาติต่อไป

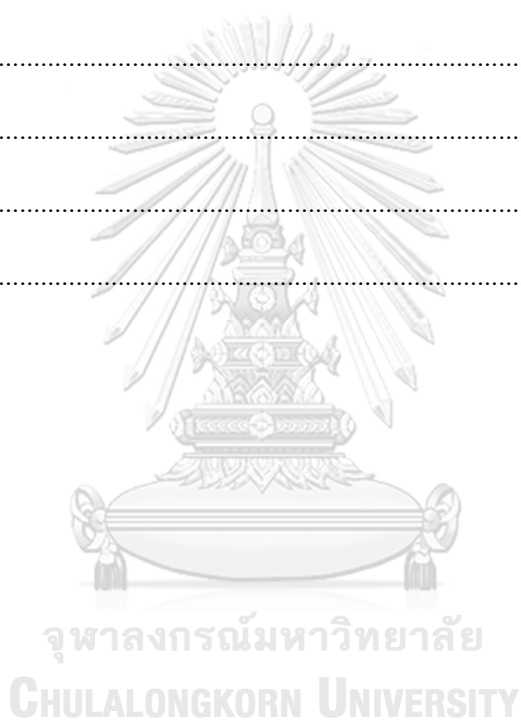
ลภัสรดา ธนพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
หลักเกณฑ์การเทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิต.....	36
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	37
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	38
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาระยะสั้น.....	49
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตามอัธยาศัย.....	51
ตอนที่ 4 แนวคิดการจัดการความรู้.....	55
ตอนที่ 5 แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System).....	66
ตอนที่ 6 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF).....	73

ตอนที่ 7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา	76
ตอนที่ 8 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของต่างประเทศ.....	90
ตอนที่ 9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	92
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	96
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	96
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	100
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	103
3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	104
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	109
4.1 สภาพปัจจุบันของผลการศึกษาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน ประเทศไทย.....	109
4.2 วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน.....	195
4.3 พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญา ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน.....	257
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	290
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	290
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	291
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	291
สรุปผลการวิจัย.....	292
5.1 สภาพปัจจุบันของผลการศึกษาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน ประเทศไทย.....	292
5.2 กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน.....	296

5.3 การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบ ปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน.....	297
อภิปรายผลการวิจัย.....	307
ข้อเสนอแนะ.....	312
บรรณานุกรม.....	313
ภาคผนวก.....	319
ภาคผนวก ก.....	320
ภาคผนวก ข.....	323
ภาคผนวก ค.....	348
ภาคผนวก ง.....	352
ประวัติผู้เขียน.....	377

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	จำนวนหลักสูตรผู้สูงอายุระยะสั้นแบ่งตามประเภทมหาวิทยาลัยของรัฐ	17
ตารางที่ 1.2	หลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทแบ่งตามประเภทมหาวิทยาลัยของรัฐ	18
ตารางที่ 1.3	แสดงโครงสร้างหลักสูตรตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ 26	
ตารางที่ 3.1	จำนวนมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุแบ่งตามประเภทของหลักสูตรระยะสั้น ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท	96
ตารางที่ 3.2	กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ	98
ตารางที่ 4.1	ผลการวิเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ	111
ตารางที่ 4.2	สรุปผลการวิเคราะห์จากเอกสารของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ	134
ตารางที่ 4.3	ผลการสัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ	135
ตารางที่ 4.4	ภาพรวมความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ. 148	
ตารางที่ 4.5	ผลวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยของ 5 กลุ่มตัวอย่าง	159
ตารางที่ 4.6	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย	179
ตารางที่ 4.7	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนวิชาที่ต้องการเรียนในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย	181
ตารางที่ 4.8	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวิชาที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย	184

ตารางที่ 4.9	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวันที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	186
ตารางที่ 4.10	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนวันเรียนต่อสัปดาห์ที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	187
ตารางที่ 4.11	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวิธีการสอนที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	189
ตารางที่ 4.12	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนสื่อการสอนที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	191
ตารางที่ 4.13	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนรูปแบบการประเมินผลที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	192
ตารางที่ 4.14	ผลการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน	196
ตารางที่ 4.15	ผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบันและความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	258
ตารางที่ 4.16	โครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	277
ตารางที่ 4.17	ผลการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	355
ตารางที่ 5.1	สรุปแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน	300

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ภาพที่ 1.2 กลไกการเชื่อมโยง ผลการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ เข้าสู่ระบบปริญญาตรีผ่านระบบ ธนาคารหน่วยกิต.....	35

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3 - 4 ทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ประเทศเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ประมาณปี 2543 - 2544 คือ มีประชากรอายุ 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 โดยมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 20 (จิราพร เกศพิชญวัฒนา, 2558)

นอกจากสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีอีกตัวบ่งชี้หนึ่ง que แสดงถึงการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว นั่นคือ “ดัชนีการสูงวัย” (Aging index) ซึ่งแสดงถึงการเปรียบเทียบโครงสร้างการทดแทนกันของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) กับกลุ่มประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) โดยดัชนีการสูงวัยมีค่าต่ำกว่า 100 แสดงว่าจำนวนประชากรสูงอายุน้อยกว่าจำนวนเด็ก แต่ในทางตรงข้าม ถ้าดัชนีมีค่าเกินกว่า 100 แสดงว่าจำนวนประชากรสูงอายุนี้นอกจากจำนวนประชากรเด็ก ปัจจุบันประชากรโลกมีอายุสูงขึ้น จึงมีการใช้ดัชนีการสูงวัยจำแนกสังคม (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2556)

จากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่า หลังจากปี 2552 ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงได้แก่ เด็กและผู้สูงอายุ จะมีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงาน และในปี 2560 จะเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประชากรเด็กน้อยกว่าผู้สูงอายุ สถานการณ์นี้เป็นผลมาจากการลดภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็ว และการลดลงอย่างต่อเนื่องของระดับการตายของประชากร ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงวัยของไทย เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข)

สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไป (วิชัย เทียนถาวร, 2559)

สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ขึ้นไป (รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ, มส.ผส., 2560)

เมื่อประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์จึงควรเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว กล่าวคือเมื่อมีคนแก่ หรือคนชรามากขึ้น สัดส่วนคนทำงานลดลง ผลผลิตโดยรวมก็จะลดลง ส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลง เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศได้ ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากการงานไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากเงินที่เก็บออมไว้ ถ้าหากไม่มีเงินออมไว้มากพอ ก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพ เป็นภาระแก่สังคมที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลจัดสวัสดิการต่างๆ ให้

เหมาะสมและเพียงพอและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การออมและการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงานและผลิตภาพของแรงงาน และระดับจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญที่ต้องการการวางแผนอย่างเป็นระบบและเริ่มดำเนินการล่วงหน้า เนื่องจากมาตรการต่างๆ หลายประการแล้วแต่ต้องใช้เวลาในการดำเนินการกว่าจะเห็นผลเป็นรูปธรรม

เห็นได้ว่า การที่จำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ต้องมีการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้ผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมผู้สูงอายุให้มีศักยภาพเป็นทุนมนุษย์ นำไปสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในอนาคต ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบสุขภาพ หรือการจัดการความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของระบบเศรษฐกิจในระยะยาว ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อรองรับสังคมสูงวัยโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

โดยหากพิจารณาถึงการดำเนินการกิจของภาครัฐ พบว่าหน่วยงานภาครัฐเองก็มีได้หนึ่งนอสนใจ มีการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา แก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ รัฐบาลให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก กฎหมายฉบับต่างๆ ที่วางข้อกำหนด กำหนดบทบาทภารกิจเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ อาทิเช่น

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560
2. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579)
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ. ศ. 2560- 2564)
3. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)
4. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546(ฉบับแก้ไข 2553)
5. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
6. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551
7. ปฎิญญาผู้สูงอายุ ข้อ 3
8. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2547

โดยประการสำคัญ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ ไว้ 6 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคน โดยการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (<https://www.dga.or.th>)

พิจารณาถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พบว่า เรื่องการจัดการศึกษานั้น ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (มาตรา 8)

โดยได้กำหนดการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบ ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกัน (มาตรา 15) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต แม้ว่าผู้สูงอายุจะผ่านโลกมามาก มีประสบการณ์ในการทำงานและการดำรงชีวิต ก็ ยังคงต้องเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเอง ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ สังคมและประเทศในโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุใน ประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ 5 หน่วยงาน ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบ และ ดำเนินภารกิจต่างๆ ได้แก่ 1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษา เอกชน (สช.) สำนักงานกิจการพิเศษ (สภพ.) สำนักงานการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน (สกก.) พร้อมทั้งหน่วยงานในกำกับของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ สำนักงาน คณะกรรมการ ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรการศึกษา (สกกศ.) 2) สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) 3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 4) สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ 5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) โดยได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ ตามภารกิจของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ทั้งนี้ การดูแลผู้สูงวัยนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายทางด้านข้อมูลและความ ต้องการของผู้สูงวัย อื่นๆ อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พมจ. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รพ.สต. ชมรมผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมด้วยจะทำให้ การวางแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงวัยที่รองรับสังคมผู้สูงวัย เป็นไปอย่างครอบคลุมและครบถ้วนยิ่งขึ้น

โดยกิจกรรม หรือโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยการดำเนินการขององค์กร หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมกิจการผู้สูงอายุได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุโดย สังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรผู้สูงอายุ ตลอดจนหน่วยงานที่สนใจจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุได้ศึกษาและนำไปปรับให้ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ หรือกรณีสถาบัน กศน. สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหลักสูตร การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของชีวิต คือ กระบวนการชราภาพตามธรรมชาติ ปรับตนอยู่ในสังคม ร่วมกิจกรรมและพัฒนา ตนเองได้ มีความพึง พอใจและเป็นผู้มีศักยภาพของสังคม

หรือ กรณีสถาบันการศึกษาในกำกับของรัฐบาล คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดหลักสูตร “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ส่งเสริมความรู้รองรับสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) พร้อมเตรียมเปิดหลักสูตร “รีเทรนนิ่ง” รับผิดชอบต่อชาติ เป็นต้น เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐได้ให้ความสำคัญและได้วาง กรอบหรือแนวทางเพื่อจัดการการศึกษาเพื่อผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า การจัดการศึกษาเพื่อผู้สูงอายุในปัจจุบันยังไม่เป็นระบบ และไม่มี การจัดทำองค์ความรู้ ในรูปแบบของการเชื่อมโยงผลการศึกษาหรือผลการเรียนรู้ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอย่างเป็นรูปธรรม กอปรกับจากรายงานประจำปี สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยที่มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) ได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติให้ให้เป็นผู้ประสานงานจัดทำรายงานดังกล่าวขึ้น มีรายละเอียดในระดับหนึ่งซึ่งยังไม่เจาะลึกไปในประเด็นด้านการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณทิพา เวชรังสีและคณะ (2563, p. 9) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) จากงานวิจัยพบว่า มีหลักสูตรที่เน้นฝึกทักษะในการดูแลแก่กลุ่มบุคคลากรสุขภาพและผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ขาดการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้สูงอายุ

เมื่อพิจารณาความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ โดยการออกแบบหลักสูตรระยะสั้น เพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงการศึกษา โดยอาศัยกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน อันเป็นการเชื่อมโยงองค์ความรู้ ที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้สูงอายุและตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุให้มีศักยภาพและนำไปสู่การสร้างสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ตลอดจนนำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอเป็นรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุไทยต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งประเด็นศึกษาถึง การพัฒนาหลักสูตรคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระยะสั้น (non degree) ที่มีระบบและกลไก ที่เชื่อมโยงการศึกษาระยะสั้น เข้าสู่ระบบการศึกษาในระบบปริญญา (degree) ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เพื่อให้ผู้สูงอายุหรือผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความพร้อม และมีความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่ช่วงวัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุอื่นได้อย่างเหมาะสม และสามารถเชื่อมต่อการศึกษาระยะสั้นสู่การศึกษาในระบบต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษา
2. วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน
3. พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษาในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ในครั้งนี้ โดยเน้นการเชื่อมต่อ การศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบ ที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2558 ซึ่ง

ประกอบด้วย กรอบเนื้อหาสาระ, ผลการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนโดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2. แนวทางการเชื่อมโยงหลักสูตรระยะสั้นเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา อ้างอิงตามระบบธนาคารหน่วยกิต และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2558 โดยงานวิจัยนี้ มุ่งเสนอ (1) หลักเกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิต (2) วิธีการเทียบโอนหน่วยกิต

โดยหลักเกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิตนั้น พิจารณาจากการเทียบโอนความรู้และการให้หน่วยกิตจากการศึกษานอกระบบเข้าสู่การศึกษาในระบบ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยรัฐที่เกี่ยวข้องหรือที่มีจัดหลักสูตรเพื่อผู้สูงอายุจำนวน 4 แห่ง

3. หลักสูตรระยะสั้น ที่พัฒนาขึ้นมาในงานวิจัยนี้ ครอบคลุม 5 มิติด้านของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ มิติด้านสุขภาพ มิติด้านโภชนาการ มิติด้านจิตใจ มิติด้านเศรษฐกิจและมิติด้านการพัฒนาศักยภาพ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้สูงอายุทั่วไปที่เรียนเพื่อดูแลตนเอง . บุคคลทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้ และ ผู้เรียนที่ประสงค์จะประกอบอาชีพ หรือดำเนินธุรกิจเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย อยู่ในช่วงปีการศึกษา 2563-2564

4. เนื่องจากการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้อยู่ในช่วงสถานการณ์โควิด ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบการพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบโดยการวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง โดยนับอายุตามปฏิทินที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคมและกิจกรรมทางอาชีพที่ลดลง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง การให้ความรู้สำคัญด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง ชุดเนื้อหาวิชาในการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ แบบไม่มีหน่วยกิต (Non Degree) ที่กำหนดขึ้นในลักษณะโมดูลที่มีเวลาเรียนในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งมีการรับรองความรู้ แต่ไม่ใช่ในระดับปริญญา

หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา หมายถึง รูปแบบชุดเนื้อหาวิชาในการจัดการเรียนรู้ ชั่วโมงการศึกษา จำนวนหน่วยกิต การประเมินผลการเรียนรู้ ของหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจากการศึกษานอกระบบที่มีระบบและกลไกการเชื่อมโยง เข้าสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา

ระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank system) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ที่ให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ และ ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์ของบุคคล มาเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิ์บัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรี ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่จำกัดอายุของผู้เรียน คุณวุฒิผู้เรียน ระยะเวลาในการสะสม หน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดเพื่อการศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนในครั้งนี้ ดังภาพที่ 1.1

คำอธิบายกรอบแนวคิด การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปัญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน มีรายละเอียด ดังนี้

กรอบแนวความคิดที่ 1: ความสำคัญและปัญหาของผู้สูงอายุ

1. ความสำคัญและปัญหาของผู้สูงอายุ

1.1 นโยบายและแผนผู้สูงอายุ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยถือเป็นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก 20 ปี ข้างหน้า โดยคนไทยในอนาคต ต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ ได้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการ บนฐานของการรู้คุณค่า ความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสุขภาพที่ดีตลอดจนการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเน้นการ จัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มี คุณภาพสูง และยืดหยุ่นผ่านการพัฒนาโลกต่าง ๆ อาทิการพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมีระบบเทียบโอน ประสบการณ์ ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การ Upskill/Reskill การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD) นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ และมีชีวิต

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไข พ.ศ.2553) บัญญัติให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนตามกฎหมาย ตามมาตรา 11 ดังนี้ 1) ได้รับการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ 2) ได้รับการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต 3) ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม 4) ได้รับการพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะ เครือข่ายหรือชุมชน 5) ได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น 6) ได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม 7) ได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ 8) ได้รับการช่วยเหลือในกรณีที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง 9) ได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือ ในทางแก้ไขปัญหาครอบครัว 10) ได้รับการจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง 11) ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 12) ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี 13) ได้รับการบริการอื่นๆ ตามที่กรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด นอกจากนี้ยังได้ บัญญัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้รับสิทธิทางภาษี ตามมาตรา 16 และ 17 14) ผู้ที่บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ

แห่งชาติ มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษี สำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี 15) ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับ การลดหย่อนภาษีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ได้กำหนดมาตรการรองรับไว้เป็น ยุทธศาสตร์ 5 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การประมวลพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้าน ผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

แผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ 10 ปี (พ.ศ.2557-2566) โดยกระทรวง สาธารณสุขเป็นผู้จัดทำจัดทำ โดยเน้นยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ (1) การสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (2) การพัฒนาบริการสุขภาพเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่มี ปัญหาสุขภาพอย่างมีคุณภาพ และ (3) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายของบริการที่พึงประสงค์คือ บริการสุขภาพองค์รวม (Holistic health care) บริการสุขภาพผสมผสาน (Integrated health care) และบริการสุขภาพที่ต่อเนื่อง ในช่วง ระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมามีความเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานด้านผู้ สูงอายุทั้งในรูปแบบการบริการ และการดูแลที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 เหตุผล ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2517 คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจ จัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง สามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนา การศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากกลไกและการดำเนินการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางและเป้าหมายดังกล่าว สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการ จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง มีการบริหาร และจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ และสามารถพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของตนได้ตามศักยภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา อันจะมีผลในการพัฒนากำลังคน และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กรอบแนวความคิดที่ 2: แนวคิดการดูแลสุขภาพผู้สูงวัย

1. แนวคิดการดูแลผู้สูงอายุ

เพ็ญณี (กันตะวงษ์) แนนรท และณรงค์ เกียรติคุณวงศ์ (2562) ได้ศึกษาการดูแลผู้สูงอายุ บทเรียนจากเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศแรกในเอเชียที่มีประชากรผู้สูงอายุมาก ที่สุดและมีอัตราผู้สูงอายุสูงที่สุดในเอเชียและโลก คือ ร้อยละ 33.4 หรือ หนึ่งในสามของคนใน

ประเทศญี่ปุ่นมีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก จึงมีมาตรการรองรับด้านนโยบาย แผนงานการขับเคลื่อนระยะยาวสำหรับการดำเนินงานอย่างครอบคลุมไม่ว่าจะเป็น ด้านครอบครัว ด้านสวัสดิการ เศรษฐกิจ ด้านการจ้างงาน ด้านการดูแลผู้สูงอายุ ด้านสังคม และด้านอื่นๆ จนครบทุกมิติ โดยเฉพาะเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น ได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มีรูปแบบในการบริหารจัดการและดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเข้มแข็งโดยมีโครงการที่จัดขึ้นจำนวนหลายโครงการ เช่น การโครงการให้บริการผู้สูงอายุที่มีความจำเอน แหล่งพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ บริการให้คำแนะนำครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ บริการระยะสั้นรายวันสำหรับผู้สูงอายุ การจัดให้มีศูนย์บริการอเนกประสงค์ โดยการจัดที่พักค้างคืน การอบรมให้คำปรึกษากับคนสูงอายุที่พิการและครอบครัว มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันพร้อมพยาบาลดูแล มีแหล่งพักผ่อน มีผู้ดูแลให้การรักษาระยะยาว มีการจัดที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และที่สำคัญมีการจัดตั้งวิทยาลัยผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุทั้งนี้ระบบการดูแลทั้งหมดอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของเมืองโกเบโดยอาศัยความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก

ผลการศึกษา พบว่า แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ว่า ควรสัมพันธ์กับประเด็นต่อไปนี้ 1) สุขภาพและภาวะโภชนาการ 2) คุ่มครองการบริโภคของผู้สูงอายุ 3) บ้านพักอาศัยและสิ่งแวดล้อม 4) ครอบครัว 5) สวัสดิการสังคม 6) รายได้ที่มีมั่นคงและมีงานทำ 7) การศึกษารายละเอียดดังนี้

1) สุขภาพและภาวะโภชนาการ : นโยบายด้านสุขภาพและภาวะโภชนาการผู้สูงอายุโดยผู้ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบไม่ควรอยู่ในแวดวงขององค์กรด้านการแพทย์ และพยาบาลเท่านั้นแต่ควรเป็นการสร้างความตระหนักให้กับสังคมในทุกภาคส่วนและทุกวัยรวมถึงผู้สูงอายุเมื่อสังคมโดยรวมให้ความรู้และตระหนักร่วมกัน การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในประเด็นนี้ก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายด้านการดำรงสุขภาพของผู้สูงอายุ ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีไม่เป็นภาระต่อผู้อื่น

2) คุ่มครองการบริโภคของผู้สูงอายุ : ในประเด็นด้านการคุ้มครองการบริโภคผู้สูงอายุก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ควรได้รับความสนใจและมืองค์กรรับรองขับเคลื่อนเพื่อให้การปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังเช่นในประเทศสิงคโปร์ที่จัดตั้งระบบสาธารณสุขบริโภคและการให้บริการที่เหมาะสมที่รัฐจัดบริการ ที่เรียกว่า ‘multi – service centers’ และให้บริการในลักษณะ one – stop centers

3) บ้านพักอาศัยและสิ่งแวดล้อม : ประเด็นบ้านพักอาศัยและสิ่งแวดล้อมในหลายประเทศมีนโยบายที่ชัดเจนด้านนี้ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และฮ่องกง ที่รัฐได้จัดโครงการปรับปรุงบ้านพักอาศัยให้ผู้สูงอายุ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตน (aging in place) โดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปปรับตัวในชุมชนใหม่ ซึ่งชุมชนจัดบริการที่หลากหลายด้านสุขภาพพร้อม มีโครงการที่ยืมเงินสร้างบ้านและถ้าเป็นบ้านที่ถูกหลานสร้างอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุโดยสร้างเป็นบ้านแฝดจะสามารถรับเงินกู้ภายใต้เงื่อนไขพิเศษในสังคมไทย บทบาทองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ควรได้ขยายออกไปให้ครอบคลุมถึงการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในชุมชนเพื่อรองรับผู้สูงอายุซึ่งในหลายพื้นที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว ถ้าดำเนินการอย่างมีโครงสร้างชุมชนและสิ่งแวดล้อมเดิมที่ผู้สูงอายุอยู่มากก็จะเป็นแหล่งที่อยู่ที่ดีให้มีความสุขกับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

4) ครอบครัว : ประเด็นครอบครัว จะเห็นได้จากประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายที่จูงใจบุตรหลานดูแลผู้สูงอายุโดยมีนโยบายให้ลูกสาวพนักงานไปดูแลพ่อแม่ได้โดยที่ทำงานเก็บตำแหน่งไว้ เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่ต้องย้ายเข้าพักอาศัยในสถานดูแลผู้ชรา ซึ่งการดูแลบิดามารดาเป็นแนวปฏิบัติตามฐานวัฒนธรรมอยู่แล้ว ดังนั้น โครงการรณรงค์ให้ความรู้ด้านการดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นอีกยุทธศาสตร์หนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ

5) สวัสดิการสังคม : สวัสดิการสังคมจากการศึกษาวรรณกรรม พบว่าทุกประเทศมีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุครอบคลุมในเรื่องกฎหมายและนโยบายคุ้มครองผู้สูงอายุ มีประกาศการให้บริการสวัสดิการพิเศษต่อผู้สูงอายุอย่างชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติพบว่าควรมีการศึกษาวิจัยว่าการนำประกาศหลักเกณฑ์ด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุได้ถูกนำไปปฏิบัติมากน้อยและทั่วถึงเพียงใด ในประเทศสิงคโปร์ได้มีความร่วมมือของหลายฝ่ายจัดตั้งเป็นกลุ่มคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นลักษณะของการให้บริการที่มีเป้าหมายในการบูรณาการสังคม เช่น Hard Ware ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทัศนคติทางบวกให้มีต่อผู้สูงอายุ ซึ่งประเด็นนี้ ประเทศนิวซีแลนด์ได้ขับเคลื่อนผ่านกระบวนการ (1) เสริมพลังอำนาจผู้สูงอายุให้เลือกทำงานในงานที่ตนเองมีความสนใจ มีความสุขมีสุขภาพดี หรือมีคุณภาพชีวิตที่ดี (2) เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนช่วยครอบครัวและชุมชน (3) สะท้อนทัศนคติทางบวกต่อผู้สูงอายุ (4) ยอมรับการเข้าสู่วัยชรา ว่าเป็นวงจรของชีวิตปกติ (5) สร้างวัฒนธรรมการยอมรับและเข้าใจผู้สูงอายุ (6) ส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ตัวอย่างจากในประเทศสิงคโปร์ได้มีการขับเคลื่อนนโยบาย โดย Software นั่นคือ นโยบายการให้บริการดูแลที่เรียกว่า Continuing care เน้นความเป็นอยู่ที่ดี สุขภาพดีมากกว่าการรักษาความเจ็บป่วย เป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบบริการสุขภาพและระบบสังคม ขณะเดียวกันหลายประเทศได้จูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดระบบดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น เกือบทุกประเทศมีนโยบายจัดสรรเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุรายเดือน

6) รายได้ที่มั่นคงและมีงานทำ : ประเด็นรายได้ที่มั่นคงและมีงานทำ วรณกรรมชี้ให้เห็นว่า บางประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์และนิวซีแลนด์ ได้ขับเคลื่อนนโยบายด้านทรัพยากรบุคคลในภาครัฐที่สนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุ

7) การศึกษา : ประเด็นด้านการศึกษาประเด็นแรก คือการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการเตรียมตัวเข้าสู่วัยชราเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้งานวิจัยด้านการหาความต้องการ (Needs assessment) ในการศึกษาหาความรู้ของผู้สูงอายุก็เป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับความสนใจ

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดผู้สูงอายุที่มีพลัง (Active Aging) ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 2) ปัจจัยสุขภาพและบริการด้านสังคม 3) ปัจจัยทางด้านสังคม 4) ตัวบุคคล 5) พฤติกรรม และ 6) ความตระหนักด้านสภาพแวดล้อม

2. แนวคิด สังคม 5.0 หรือ ญี่ปุ่น 5.0 (Society 5.0 / Japan 5.0)

แนวคิด Society 5.0 ของญี่ปุ่น เกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลญี่ปุ่นมองว่า เป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ 21 คือการแก้ปัญหาทางสังคม เพราะจำนวนประชากรที่ลดลง บวกกับผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนขึ้นกว่า 10 ล้านคนก้าวสู่สังคมผู้สูงวัยสมบูรณ์แบบ 100% ดังนั้นญี่ปุ่นจึงมองไปที่การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาทดแทนกำลังคนในวัยทำงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามปรัชญาใหม่ของ สังคม 5.0 หรือ ญี่ปุ่น 5.0

สังคม 5.0 หรือ ญีปุ่น 5.0 คือ สังคมที่มีมนุษย์เป็นแกนหลัก ไม่ใช่นาฬิกาที่ถูกควบคุมและดูแลโดย AI หรือหุ่นยนต์ ซึ่งไม่เพียงแต่จะสามารถแก้ปัญหาในประเทศได้แล้ว ยังสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของโลกได้ด้วย ทำให้สามารถบรรลุ “เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Sustainable Development Goals SDGs) ของสหประชาชาติได้ นอกจากนี้สังคม 5.0 หรือ ญีปุ่น 5.0 สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างราบรื่นด้วยระบบที่รวมพื้นที่ไซเบอร์ (พื้นที่เสมือนจริง) และพื้นที่ทางกายภาพ (พื้นที่จริง) เข้าด้วยกันด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เป็นสังคมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นต่อจากสังคมการล่าสัตว์ (Society 1.0) สังคมเกษตรกรรม (Society 2.0) สังคมอุตสาหกรรม (Society 3.0) และสังคม IT (Society 4.0) เป็นรูปแบบสังคมในอนาคตที่รัฐบาลญี่ปุ่นพยายามทำให้เกิดขึ้น โดย Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology ของประเทศญี่ปุ่นนำเสนอเป็นครั้งแรกในแผนแม่บทด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฉบับที่ 5 ซึ่งแผนดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2559 (Globthailand, 2559)

กรอบแนวความคิดที่ 3: แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง กรอบของกิจกรรม เนื้อหา สื่อ และวิธีการวัดและประเมินผลที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดกับผู้เรียน อาจเป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามช่วงเวลาที่กำหนด (สำนักบริหารระบบบริการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, 2560)

โมดูล หมายถึง หน่วยการเรียนรู้ที่เล็กที่สุดของหลักสูตรซึ่งอาจอยู่โดยลำพังหรือสัมพันธ์กับหน่วยที่ต้องเรียนรู้อีกก่อนหรือหน่วยที่ต้องเรียนรู้ควบคู่กันไป โดยระบุหน่วยกิตและผลลัพธ์การเรียนรู้โมดูลในหลักสูตรเมื่อรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เป็นเกณฑ์สำเร็จหลักสูตรระดับหนึ่ง (ไพฑูริย์ นันตะสุนทร, 2561)

การจัดการเรียนรู้แบบโมดูล (Induction Module)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างบทเรียนเป็นหน่วยที่มีเนื้อหาหรือกลุ่มประสบการณ์จบในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจน โมดูลหนึ่งๆ จะประกอบด้วยแนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผล เป็นต้น

ขั้นตอนการสร้างและใช้บทเรียนโมดูล

1. **ขั้นเตรียมการ** ผู้สอนศึกษาปัญหาความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เพื่อเลือกสร้างบทเรียนโมดูลขึ้นมา ซึ่งบุญชม ศรีสะอาด (2541 : 92 – 93) กล่าวไว้โดยสรุปดังนี้

1) กำหนดเรื่องที่จะสร้างบทเรียน ควรตัดสินใจว่าควรสร้างบทเรียนเรื่องใด ควรเลือกเรื่องที่ตนมีความถนัด ความสนใจและความรอบรู้เรื่องนั้น ๆ

2) กำหนดหลักการและเหตุผล เป็นการอธิบายถึงเบื้องหลังความเป็นมาของบทเรียน ความสำคัญของบทเรียน ขอบเขตของเนื้อหาการเรียนและความสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ

3) กำหนดจุดประสงค์ การกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนจะเป็นแนวในการเขียนเนื้อหาสาระการเรียนตลอดจนกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ ของโมดูล การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจึงเป็นการกำหนดเป้าหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่สามารถวัดได้ และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาผู้เรียนว่าบรรลุผลการเรียนในระดับที่น่าพอใจหรือยัง

4) สํารวจสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ผู้สร้างโมดูลจะต้องศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

5) วิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์ว่าบทเรียนนั้นๆ จะต้องอาศัยความรู้พื้นฐาน และความสามารถใดมาก่อนบ้าง ระหว่างเรียนจะต้องเรียนรู้เรื่องอะไรบ้างจุดประสงค์แต่ละข้อจะต้องใช้กิจกรรมใดบ้าง และกิจกรรมเหล่านั้นควรมีลักษณะใด

6) สร้างเครื่องมือประเมินผล เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวัดทั้งส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน รวมทั้งความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่ครอบคลุมจุดประสงค์ของบทเรียน

7) ปรับปรุงบทเรียน นำบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ พิจารณาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

8) ทดลองใช้ นำบทเรียนที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและความเที่ยงตรงของเครื่องมือตามลำดับดังนี้

9) ทดลองใช้กับกลุ่มย่อย เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพของบทเรียน และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

10) ทดลองใช้ในห้องเรียน เพื่อทดลองหาความเที่ยงตรงในการทำหน้าที่เป็นบทเรียน และปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย

11) พิมพ์ฉบับจริง นำบทเรียนที่ปรับปรุงครั้งสุดท้ายแล้วไปพิมพ์เพื่อจัดใส่แฟ้มปกแข็ง หรือจัดเป็นชุดเอกสารเพื่อนำไปใช้ต่อไป

2. ขั้นตอนการเรียนรู้ การนำโมดูลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรดำเนินการดังนี้

1) ประเมินผลก่อนเรียน โดยอาจใช้เป็นแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อทดสอบความรู้ ความสามารถและสมรรถภาพพื้นฐานของผู้เรียน

2) แนะนำการใช้บทเรียน ผู้สอนแนะนำขั้นตอน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ในโมดูล

3) ทำกิจกรรมตามบทเรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้และทำกิจกรรมด้วยตนเองตามขั้นตอนต่าง ๆ ในใบงานหรือบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้ในบทเรียน

3. ขั้นสรุป

1) ประเมินผลหลังเรียน

2) ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจบในแต่ละโมดูลแล้ว

3) สรุปสาระสำคัญ ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสาระของบทเรียนร่วมกัน

4) ตรวจสอบและประเมินผลงาน

5) ผู้สอนและผู้เรียนตรวจสอบและประเมินผลงานร่วมกัน

6) เรียนซ่อมเสริม

7) ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนการเรียนซ่อมเสริมในกรณีที่ผลการประเมินหลังเรียนยังไม่

เป็นที่น่าพอใจ

กรอบแนวความคิดที่ 4: แนวคิดหลักสูตรอบรมระยะสั้น

การพัฒนาหลักสูตร ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการใช้การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เป็นกระบวนการศึกษาตลอดชีวิต
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กร
3. ช่วยให้ผู้บุคลากรได้รับการพัฒนา เกิดความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนเจตคติที่ดี ทำให้การปฏิบัติงานได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ
4. เป็นหัวใจของนโยบายการบริหาร
5. เป็นส่วนสำคัญของการนิเทศงาน
6. เป็นการสร้างคุณภาพของบุคคล พัฒนาบุคคลในระดับและกลุ่มวิชาชีพสาขาต่าง ๆ

การพัฒนาหลักสูตร (หลักสูตรระยะสั้น)

หลักสูตรระยะสั้น เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่อง ๆ เฉพาะอย่างสำหรับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือทัศนคติของบุคคลไปในทางที่ต้องการ โดยใช้ระยะเวลาไม่ยาวนานนัก หลักสูตรระยะสั้นอาจหมายถึงหลักสูตรรายวิชาเลือกในโรงเรียนที่ครูสร้างขึ้น หลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะเรื่องสำหรับผู้บุคลากรในโรงเรียน หรือสำหรับผู้ปกครอง หรือคนในชุมชน หรือหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อบริการวิชาการหรือวิชาชีพให้แก่ชุมชน หรือหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้บุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ (วัชร บวรณสิงห์ 2544, 189)

การจัดหลักสูตรระยะสั้น การจัดหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรฝึกอบรม มีขั้นตอนและกระบวนการพัฒนา (วัชร บวรณสิงห์ 2544, 190-193) ดังนี้

1.สำรวจและวิเคราะห์หาความจำเป็นในการจัดหลักสูตรระยะสั้น เป็นการศึกษาสภาพการณ์และค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ในหน่วยงานหรือในชุมชนว่า จำเป็นต้องให้ผู้บุคลากรหรือบุคคลต่าง ๆ มีความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ หรือทักษะในเรื่องใดบ้างหรือไม่ หากมีแล้วจะช่วยเหลือแก้ปัญหาหรือก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง จะช่วยให้การทำงานหรือชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลกลุ่มนั้น ๆ ดีขึ้นอย่างไร

2.กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรอบรม ซึ่งวัตถุประสงค์หลัก ๆ ได้แก่ การให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการสร้างเจตคติในเรื่องที่ได้สำรวจพบในขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์ให้ตรงหรือสอดคล้องกับสภาพการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้ และต้องชี้ชัดไปได้ว่า เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการแล้วจะมีผลการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผู้ที่เข้ามาเรียนตามหลักสูตรได้เรียนรู้หรือได้ประสบการณ์อะไรไปบ้าง

3.จัดทำโครงการ โครงการเป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานนี้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หากโครงการกำหนดไว้ดีก็คาดหมายได้ว่า ผลหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ย่อมสำเร็จออกมาได้ด้วยดี การจัดทำโครงการต้องเขียนให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยในโครงการควรระบุหัวข้อหลัก ๆ เช่น ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ระยะเวลา

ดำเนินการ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ การประเมินผล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความชัดเจนของโครงการช่วยให้การพิจารณาอนุมัติทำได้ง่ายขึ้นและสะดวกต่อการดำเนินการ

4. สร้างและพัฒนาหลักสูตร มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

- สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม
- ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ความจำเป็นและปัญหา
- นโยบาย / แผนงานของหน่วยงาน
- กลุ่มเป้าหมาย (ปริมาณและคุณภาพ)
- องค์กรความรู้
- จิตวิทยาการเรียนรู้

2) เตรียมการร่างหลักสูตร

- แต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตร
- จัดเตรียมเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ
- กำหนดวันเวลาในการดำเนินการสร้างหลักสูตร

3) สร้างและพัฒนาหลักสูตร

- ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- กำหนดเนื้อหาและรายละเอียด
- เลือกกิจกรรมและประสบการณ์
- กำหนดวิธีการประเมินผลและเกณฑ์การประเมิน
- ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4) ใช้หลักสูตร

- จัดทำวัสดุหลักสูตร
- ประชาสัมพันธ์หลักสูตร
- คัดเลือกวิทยากร
- เตรียมสถานที่
- ดำเนินการสอน / ฝึกอบรม
- บริการหลักสูตร
- นิเทศการใช้หลักสูตร

5) ประเมินผลหลักสูตร

- ประเมินผลหลักสูตร
- ประเมินผลการใช้หลักสูตร

5. การวางแผนการบริหารหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องพิจารณาองค์ประกอบการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน เช่น งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เป็นต้น

ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะต้องมีการบันทึก ควบคุม และตรวจสอบงานแต่ละด้านนั้นใครเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการไปแล้วอย่างไร

6. ดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่ดำเนินการตามโครงการของหลักสูตรที่ได้สร้างไว้ โดยมีบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบงานที่มอบหมายไว้ล่วงหน้า ในขั้นตอนนี้ผู้บริหารโครงการต้องทำหน้าที่ประสานงาน อำนวยความสะดวก และควบคุมให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

7. ประเมินผลการใช้หลักสูตร ควรพิจารณาอย่างเป็นระบบตั้งแต่การประเมินข้อมูลนำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Output)

8. ติดตามผลการดำเนินการตามโครงการ ผู้บริหารโครงการควรได้ติดตามผลว่าผลผลิตของหลักสูตรได้นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนหรือฝึกอบรมนี้ไปใช้บ้างหรือไม่ ใช้แล้วได้ผลมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

การบริหารหลักสูตรระยะสั้น

การบริหารหลักสูตรระยะสั้นต้องใช้ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ สำหรับสามปัจจัยแรกสามารถจัดหาได้ไม่ยากนัก แต่ปัจจัยที่สี่ คือ การจัดการนั้นค่อนข้างจะจัดการได้ยากกว่าในหลักสูตรปกติ เนื่องจากหลักสูตรระยะสั้น หรือหลักสูตรฝึกอบรมมีช่วงระยะเวลาค่อนข้างสั้น การจัดการจึงต้องทำให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดและต้องใช้เวลาตัดสินใจ สั่งการที่รวดเร็ว การประสานงานที่กระชับฉับไว รวมทั้งการจัดเตรียมงานทุกอย่างต้องพร้อมก่อนการดำเนินการ การบริหารหลักสูตรจึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ซึ่งงานต่าง ๆ ที่ต้องทำในการจัดการหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรฝึกอบรม (วัชร บุณยสิงห์ 2544, 194-195) มีดังนี้

1. เสนอขออนุมัติหลักสูตรและงบประมาณจากผู้บังคับบัญชา
2. แต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ
3. ติดต่อวิทยากรและทำหนังสือเชิญ
4. จัดทำการประชาสัมพันธ์หลักสูตร
5. รับสมัครหรือคัดเลือกผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรม
6. เลือกและจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ และจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรหรือเอกสาร

อบรม

7. จัดเตรียมพิธี เปิด-ปิด และมอบวุฒิบัตร
 8. ต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน / ผู้เข้าอบรม และวิทยากร
 9. จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มในช่วงดำเนินการ (ถ้ามี)
 10. ติดต่อประสานงานการดำเนินงานนอกสถานที่ การฝึกปฏิบัติในหน่วยงานภายนอก
- ล่วงหน้า (ถ้ามี)
11. เตรียมเอกสารการทดสอบ และการประเมินผลหลักสูตรหรือโครงการฝึกอบรม
 12. รวบรวมหลักฐานด้านการเงินและงบประมาณ และสรุปผลการดำเนินงานเสนอ
- ผู้บังคับบัญชา

13. ทำหนังสือขอบคุณวิทยากร

สรุปแล้ว อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น เกือบทุกหน่วยงาน มักกระทำอยู่เป็นประจำ อาจมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง หรืออาจแต่งตั้งกรรมการเฉพาะกิจ ทำงานเป็นครั้ง ๆ ก็ได้ การสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนเช่นเดียวกับหลักสูตรทั่วไป การบริหารหลักสูตรระยะสั้นต้องอาศัยหลักการบริหารทั่วไป คือ การวางแผน การจัดหน่วยงาน การอำนวยการและการควบคุม แต่เนื่องจากมีช่วงระยะเวลาสั้น การบริหารหลักสูตรจึงต้องอาศัยการดำเนินงานที่รวดเร็ว การตัดสินใจหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและการประสานงานที่ดี

กรอบแนวคิดที่ 5: การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหลักสูตรระยะสั้น

5. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหลักสูตรระยะสั้น

มหาวิทยาลัยของรัฐประเภทต่างๆในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) . ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุระยะสั้นจำนวน 6 แห่งดังนี้

ตารางที่ 1.1 จำนวนหลักสูตรผู้สูงอายุระยะสั้นแบ่งตามประเภทมหาวิทยาลัยของรัฐ

	ประเภทมหาวิทยาลัย	ทั้งหมด (แห่ง)	หลักสูตรระยะสั้น (แห่ง)
กลุ่มที่ 1	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	15	6
กลุ่มที่ 2	มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดของรัฐ	15	8
กลุ่มที่ 3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	40	5
กลุ่มที่ 4	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	9	1
		79	19

มหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นจำนวน 19 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กรอบแนวคิดที่ 6: หลักสูตรระดับปริญญาตรีและโทที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

มหาวิทยาลัยของรัฐประเภทต่างๆในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จำนวน 16 แห่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1.2 หลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทแบ่งตามประเภทมหาวิทยาลัยของรัฐ

	ประเภทมหาวิทยาลัย	ทั้งหมด (แห่ง)	หลักสูตร ระดับ ปริญญาตรี	หลักสูตรระดับ ปริญญาโท	รวม (แห่ง)
กลุ่มที่ 1	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	15	1	6	7
กลุ่มที่ 2	มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดของรัฐ	15	-	4	4
กลุ่มที่ 3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	40	5	-	5
กลุ่มที่ 4	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	9	-	-	-
		79	6	10	16

มหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นจำนวน 16 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยที่มีการเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยที่มีการเปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กรอบแนวความคิดที่ 7: หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเสนอ หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ตัวแปร ที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มี 6 องค์ประกอบได้แก่ (Taylor, 2008; Merriam & Caffarella, 1999; Jarvis, 1987; Ammed & Coombs, 1975)

- (1) เป้าหมายการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (2) รูปแบบการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (3) เนื้อหาการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (4) วิธีการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (5) ผู้จัดการศึกษาและผู้สอน
- (6) รายละเอียดของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

การจัดการศึกษาเกิดจากแนวคิดของนักการศึกษาสำคัญ 2 คน คือ Paulo Freire และ Ivan Elich กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระบบยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมเพียงพอ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544) การเรียนรู้ของบุคคลจะนำไปสู่การหลุดพ้นจากการถูกกดขี่หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ (Freire, 1972) การศึกษาในระบบมีจุดด้อยจำนวนมาก โดยเฉพาะการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกันของบุคคลในสังคม (Ivan Elich , 1973)

ดังนั้น การจัดการศึกษานอกระบบเป็นแนวคิดทางการศึกษาที่ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนหรือมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียนเหมือนที่ผ่านมา (อัมพร พงษ์กัสนานันท์, 2550)

การศึกษานอกระบบเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยมีรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นด้วยการบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิต เน้นการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคและพัฒนาตนเองเป็นสำคัญ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันในการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเพื่อให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่จะคอยชี้แนะและให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมาย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

การศึกษานอกระบบจึงเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับสภาพการณ์ (Present) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner centered) โครงสร้างการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Less structured) และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (Responsive to localized needs) โดยความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการศึกษานอกระบบ (Taylor, 2008; 2006; Merriam & Caffarella, 1999; Jarvis, 1987; Ammed & Coombs, 1975)

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จึงเป็น ความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ประกอบด้วย 3 หลักการสำคัญ กล่าวคือ (Taylor, 2008)

- 1) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ

2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเองโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและจัดสภาพแวดล้อมที่สะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้

3) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การศึกษาระยะสั้นเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนรู้เป็นผลมาจากการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีรูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

กรอบแนวความคิดที่ 8: แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ สามารถเรียนได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2544)

การศึกษาตามอัธยาศัย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการดำเนินชีวิต และเติมเต็มความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ นอกเหนือการเรียนการสอนในระบบและนอกระบบโรงเรียนโอกาสของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเกิดขึ้นได้ในทุกเวลา ไม่จำกัดสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อต่างๆ รอบตัว และในการพัฒนาผู้เรียนทางการศึกษาตามอัธยาศัยสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของคนทุกวัยที่มีความความแตกต่างระหว่างบุคคล อันจะทำให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการพัฒนาโดยเริ่มต้นที่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน เพื่อให้มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาในลำดับที่สูงขึ้นต่อไป นับเป็นก้าวสำคัญในการศึกษาตามอัธยาศัยที่จะเชื่อมโยงการศึกษากับการพัฒนาคน (ขวัญชัย ช้วน และธารทิพย์ ช้วน , 2559)

จากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย พบว่า ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแนวทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ 1) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเป็นกฎหมายและนโยบายเพื่อการศึกษตลอดชีวิตที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลาอย่างไม่มีเงื่อนไข ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน 2) โครงสร้างและการกระจาย

อำนาจ การศึกษา โดยกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารงาน ขับเคลื่อนและพึ่งพาตนเองได้ 3) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นและใช้ประโยชน์ได้จริง 4) การพัฒนาประชาชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 5) การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนในการจัดการศึกษา (ชนกนารถ บุญวิวัฒนะกุล, 2559)

ผลการศึกษารายการการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ จากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ พบว่า การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุดคือการศึกษตลอดชีวิต แนวคิด "การศึกษตลอดชีวิต" สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย แต่สำหรับผู้สูงอายุยังไม่พบว่ามีจัดการศึกษาในระบบสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้น รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจึงควรจัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต กล่าวได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษาให้เข้ากับวิถีชีวิตตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ ศึกษาเรียนรู้ตามความสนใจของบุคคลนั้นๆ อย่างมีอิสระ บุคคลจะเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก เพื่อต่อยอดประสบการณ์การเรียนรู้ เพิ่มความรู้ ทักษะ และศักยภาพของแต่ละบุคคลอันจะสามารถพัฒนาตนสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (ฐิติมา ดวงวันทอง, 2560)

กรอบแนวคิดที่ 9: เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี 2558

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี 2558 คือเกณฑ์ที่กำหนดมาตรฐานการรองรับการบริหารจัดการหลักสูตรการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าของศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี, 2558)

ความเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา จากสถาบันการศึกษาและสมรรถนะในการปฏิบัติ ต้องมี ระบบและกลไกในการเข้าสู่ระดับคุณวุฒิที่มีความยืดหยุ่นหลายหลาย เพื่อให้บุคคลที่มีประสบการณ์หรือสมรรถนะ จากการปฏิบัติงานสามารถเทียบโอนหรือเติมเต็ม เพื่อให้ได้รับการรับรองตามคุณวุฒินั้น ๆ

เจตนารมณ์การจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มหาวิทยาลัย เปิดโอกาสและปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ผู้ที่ต้องการมีความรู้ สามารถเข้าเรียนได้ ผู้เรียนที่ออกจากระบบมหาวิทยาลัยไปแล้ว สามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยลดข้อจำกัดบางประการ เช่น ต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ การไม่จำกัดอายุของผู้เข้าเรียน สร้างวัฒนธรรมใหม่ให้มหาวิทยาลัย ไม่เน้นเรื่องการให้ปริญญา

ระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ และ ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์ของบุคคล มาเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิต ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิบัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรี ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่จำกัดอายุของผู้เรียน คุณวุฒิผู้เรียน ระยะเวลาในการสะสม หน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน

Credit bank system สำคัญ คือ การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ตามความต้องการ ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้อาสะสมไว้ในสถาบันอุดมศึกษาได้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาแก่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน อันเป็นการสร้างศักยภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองพัฒนาอาชีพหรือเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่ม สามารถเข้าศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไขของคุณสมบัติผู้เรียน คุณวุฒิ หรือระยะเวลาในการเรียน สามารถสะสมผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์

โดยใช้ หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาระบบการประเมินที่มีคุณภาพและ มาตรฐาน มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

Credit Bank system มีวัตถุประสงค์ คือ

1) เพิ่มโอกาสในการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง โดยการศึกษา อบรม ทั้งในรายวิชา หลักสูตรระยะสั้น และ หลักสูตรระยะยาว โดยไม่จำกัดระยะเวลา และให้สามารถสะสมหน่วยกิตเพื่อการศึกษาในระดับ

2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้รับจาก การศึกษา อบรม ทั้งจาก การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์การเรียนรู้ มาสะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิในระดับและสาขาวิชาที่ได้สะสมผลการเรียนรู้ไว้

คุณสมบัติของผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิต

1). ผู้เรียนที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ โดยเข้าศึกษาในรายวิชาต่างๆ หรือหลักสูตรระยะสั้น ในระดับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิบัตร ที่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาต้องมีคุณสมบัติตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

2). ผู้ที่จะเข้าสู่การศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545

จากประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 มีรายละเอียดการเทียบโอนหน่วยกิตดังนี้

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาไปแล้วนั้น เพื่อการรักษามาตรฐานการศึกษาและการเทียบโอน

ผลการเรียนดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยจึงเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน ระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 ขึ้นฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา4(2) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ออกประกาศทบวงมหาวิทยาลัยไว้ดังนี้

1). คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์ขอเทียบโอนผลการเรียน

1.1) ต้องมีความรู้พื้นฐานตามที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยในระดับที่ขอเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

(1) กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตรี ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าขึ้นไป

(2) กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ เทียบเท่าขึ้นไป

1.2) ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นหรือเคยเป็นนักศึกษาของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าในหลักสูตรที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

1.3) สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา อาจกำหนดคุณสมบัติอื่น ๆ ของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนเพิ่มเติม ก็ได้ เช่น ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยจะต้องสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาได้ในคณะวิชาที่ต้องการขอเทียบโอนผลการเรียนตามวิธีที่สถาบันอุดมศึกษาหรือคณะวิชากำหนด เป็นต้น

2) สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการเทียบความรู้และโอนหน่วยกิตภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1) หลักเกณฑ์การเทียบวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตระหว่างการศึกษาในระบบ
ระดับปริญญาตรี

(1) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หรือเทียบเท่าที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

(2) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบ

(3) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือแต้มระดับคะแนน 2.00 หรือเทียบเท่า

(4) นักศึกษาจะเทียบรายวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินสามในสี่ ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน

(5) รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษาจะไม่นำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

(6) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา

(7) ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรใหม่จะเทียบโอนนักศึกษาเข้าศึกษาได้ไม่เกินกว่า
ชั้นปีและภาคการศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้มื่อนักศึกษาเรียนอยู่ตามหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

ระดับบัณฑิตศึกษา

(1) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หรือเทียบเท่าที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

(2) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบ

(3) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร B หรือแต้มระดับคะแนน 3.00 หรือเทียบเท่า หรือระดับคะแนนตัวอักษร S

(4) การเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา

(5) นักศึกษาจะเทียบรายวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน

(6) รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษาจะไม่นำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

(7) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา และลงทะเบียนเรียนรายวิชาหรือวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรที่เข้าศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

(8) ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรใหม่จะเทียบโอนนักศึกษาเข้าศึกษาได้ไม่เกินชั้นปีและภาคการศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้มื่อนักศึกษาเรียนอยู่ตามหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

2.2) หลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้และการให้หน่วยกิตจากการศึกษานอกระบบและ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ

(1) การเทียบความรู้จะเทียบเป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาตามหลักสูตรและระดับการศึกษาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบต้องการ

(2) วิธีการประเมินเพื่อการเทียบโอนความรู้ในแต่ละรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาและเกณฑ์การตัดสินของการประเมินในแต่ละวิธีให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา

(3) ผลการประเมินจะต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือแต้มระดับคะแนน 2.00 หรือเทียบเท่าสำหรับรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาระดับปริญญาตรี และไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร B หรือแต้มระดับคะแนน 3.00 หรือเทียบเท่าสำหรับรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษา จึงจะให้จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชานั้น แต่จะไม่ให้ระดับคะแนนตัวอักษร และไม่มีการนำมาคิดคะแนนผลการเรียน หรือคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

(4) การบันทึกผลการเรียนให้บันทึกตามวิธีการประเมิน

(5) การเทียบรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาจากการศึกษานอกระบบและ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้หน่วยกิตได้รวมกันไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่ขอเทียบ และสำหรับจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่จะให้เทียบโอนได้ให้สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดตามความเหมาะสมโดยให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนั้นๆ และตามหลักเกณฑ์ข้อ 2.1

(6) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และสำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดตามความเหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนั้น ๆ และตามหลักเกณฑ์ข้อ 2.1

3) สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาอาจพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ข้างต้น

4) กรณีที่การเทียบโอนผลการเรียนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้นให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการทบทวนมหาวิทยาลัย

5) การเทียบโอนผลการเรียนที่ดำเนินการไปแล้วก่อนประกาศทบทวนมหาวิทยาลัย ฉบับนี้ใช้บังคับ ให้เป็นไปตามบรรณตามประกาศ ฯ ฉบับนี้ และการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามประกาศ ฯ ฉบับนี้

6) วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ออกจากการศึกษานอกระบบ ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด เช่น

- การสอบมาตรฐาน (credit from standard tests : CS)
- การสอบที่ไม่ใช่การสอบมาตรฐาน (credit from non standard tests) หรือ credit from exam :CE)
- หน่วยกิตที่ได้จากการประเมิน/อบรมจากหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา (credit from training : CT)
- หน่วยกิตที่ได้จากแฟ้มสะสมงาน (credit from portfolio : CP)

กรอบแนวคิดที่ 10 : แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System)

แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System) (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542) มี 2 ระบบ คือ 1) การเทียบวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตระหว่างการศึกษาในระบบระดับปริญญาตรี และ 2) ระบบการเทียบโอนผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ/การศึกษาตามอัธยาศัย มาเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิต ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิบัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรี ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่จำกัดอายุของผู้เรียน คุณวุฒิผู้เรียน ระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี คือ เกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรฐานการรองรับการบริหารจัดการหลักสูตรการผลิตบัณฑิต ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าของศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อันประกอบไปด้วย โครงสร้างหลักสูตร, การคิดหน่วยกิต, ระบบการจัดการศึกษา, อาจารย์, คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา, การวัดผล, การประกันคุณภาพหลักสูตร

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้น :

- 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2) สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน

3) มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐาน และจรรยาบรรณที่กำหนด

5) สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล

ตารางที่ 1.3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘

หลักสูตร	จำนวนหน่วยกิต*				ระยะเวลาศึกษา
	รวม	GE	วิชาเฉพาะ**	วิชาเลือกเสรี	
4 ปีทางวิชาการ	ไม่น้อยกว่า 120	ไม่น้อยกว่า 30	ไม่น้อยกว่า 72	ไม่น้อยกว่า 6	
4 ปีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ	ไม่น้อยกว่า 120	ไม่น้อยกว่า 30	ไม่น้อยกว่า 72 โดย 1. ต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่มาตรฐานวิชาชีพกำหนด 2. กรณีที่ไม่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนด ต้องเรียน 2.1 วิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 และ 2.2 วิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 24	ไม่น้อยกว่า 6	1. ไม่นเกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา 2. ไม่นเกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา
ต่อเนื่อง	ไม่น้อยกว่า 72	ไม่น้อยกว่า 30 แต่อาจได้รับการยกเว้นสำหรับรายวิชาที่เคยศึกษามาแล้วในระดับ ปวส. หรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ เมื่อนับรวมรายวิชาที่ได้รับการยกเว้น และรายวิชาที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม	ไม่น้อยกว่า 42 โดยต้องเป็นวิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 18	ไม่น้อยกว่า 6	1. ไม่นเกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา 2. ไม่นเกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรก

หลักสูตร	จำนวนหน่วยกิต*				ระยะเวลาศึกษา
	รวม	GE	วิชาเฉพาะ**	วิชาเลือกเสรี	
		ต้องไม่น้อยกว่า 30			ที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนั้น
แบบก้าวหน้า (ใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว (เกณฑ์ฯ ข้อ 5.1.2 และ 5.2.2))	แล้วแต่หลักสูตรแต่ต้องไม่น้อยกว่า 120	ไม่น้อยกว่า 30	แล้วแต่หลักสูตรแต่ต้องมีวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 12	ไม่น้อยกว่า 6	[ไม่กล่าวถึง แต่ อนุมานได้ว่า 1. ไม่นเกิน 8 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา 2. ไม่นเกิน 12 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา]
5 ปี	ไม่น้อยกว่า 150	ไม่น้อยกว่า 30	ไม่น้อยกว่า 90	ไม่น้อยกว่า 6	1. ไม่นเกิน 10 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา 2. ไม่นเกิน 15 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา
ไม่น้อยกว่า 6 ปี	ไม่น้อยกว่า 180	ไม่น้อยกว่า 30	ไม่น้อยกว่า 108	ไม่น้อยกว่า 6	1. ไม่นเกิน 12 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา 2. ไม่นเกิน 18 ปี การศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

* สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาใน (1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (2) หมวดวิชาเฉพาะ และ (3) หมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่อการศึกษาระบบและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอน ของ สกอ.

** หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

ทั้งนี้ การศึกษาวิจัย เป็นการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระยะสั้น เพื่อเข้าสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา ที่มีรูปแบบโครงสร้างหลักสูตร ตาม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ ในรูปแบบ

หลักสูตร 4 ปีทางวิชาการ มีหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต

- วิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
- วิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต
- วิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

กรอบแนวความคิดที่ 11: หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา แล้วได้ร่าง หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) ดังนี้

หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0)

เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงอายุ (Silver economy)

1. หลักการ

การจัดการเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสำหรับผู้สูงวัย บุคคลทั่วไปและบุคลากรที่ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง นำไปใช้ในการทำงานและสามารถเชื่อมเข้าสู่ระบบสู่การศึกษาในระบบ

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- 1) เพื่อสร้างหลักสูตรผู้สูงวัยที่มีศักยภาพ 5.0 เพื่อการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ สำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย
- 2) เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนาทักษะใหม่ มีรายได้เสริมสำหรับดูแลตนเองและครอบครัว ลดปัญหาการว่างงาน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ของตนเองมาสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้
- 3) เพื่อส่งเสริมผู้สูงวัยที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์และทำให้ประชากรทุกวัยได้เรียนรู้การอยู่และการทำงานร่วมกันในวัยที่แตกต่างกัน

3. กลุ่มเป้าหมาย

- 1) ผู้ที่มีอายุ 50-59 ปี (กลุ่มเตรียมพร้อมผู้สูงอายุ)
- 2) ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น)
- 3) ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง)
- 4) ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย)
- 5) ผู้สนใจทั่วไป ได้แก่ ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่ต้องการต่อยอดธุรกิจผู้สูงอายุ

4. คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน

- 1) ผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในเบื้องต้นและพัฒนาศักยภาพของตนเอง
- 2) ผู้ที่กลุ่มเตรียมพร้อมผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ผู้สูงอายุอย่างมีศักยภาพและมีความมั่นคงในชีวิต
- 3) ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจและต้องการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุหรือต้องการต่อยอดธุรกิจผู้สูงอายุ

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ประชาชน: มีแหล่งความรู้เพื่อเรียนรู้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เป็นต้น อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดแรงงานผู้สูงอายุของไทยในอนาคต
- 2) ภาคเอกชน: มีแหล่งผลิตแรงงานผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีประสิทธิภาพและเชี่ยวชาญ
- 3) หน่วยงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ สามารถสร้างบุคลากรในสายงานผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)
- 4) ภาคการศึกษา มีการสร้างเครือข่ายของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ มีแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่สำหรับนักศึกษาที่สนใจในสายงานด้านธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุ

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
คุณสมบัติของผู้เรียน	ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปที่สนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในเบื้องต้นและพัฒนา ศักยภาพ
จำนวนหน่วยกิต	Non degree หรือ เทียบเท่า 15 หน่วยกิต
ระยะเวลาศึกษา	45 ชั่วโมง ภายในเวลา 3 เดือน
สถานภาพการศึกษา	วิชาเสริมนอกหลักสูตร
สถานที่เรียน	เรียนผ่านบทเรียนออนไลน์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์
ชุดวิชาที่ต้องเรียน	หลักสูตรประกอบด้วย 5 โมดูล (ชุดวิชา) ใช้เวลาเรียนจากบทเรียนบนเว็บไซต์ด้วยตนเอง 6 ชั่วโมงต่อรายวิชา หรือทั้งหมด 30 ชั่วโมง (ภายใน 4 สัปดาห์) โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจและสภาพความพร้อมหรืออัตราการ เรียนรู้ของแต่ละคน (Self Placed Learning)

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
กิจกรรมการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เรียนจากบทเรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ 2. ทำกิจกรรมการเรียน การสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนบนเว็บบอร์ด และ chat room 3. กำหนดเนื้อหาแบ่งเป็นบทๆ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากบทเรียนออนไลน์ หรือบทเรียนในคลิปวิดีโอและสื่อการสอนในรูปแบบของบทเรียนมัลติมีเดีย 4. กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารหรือคลิปการสอนเพิ่มเติมตามที่กำหนดในแต่ละบทเรียน
วิธีการจัดการเรียนการสอน	เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง
การประเมินผลหลังเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) การวัดประเมินผลซึ่งมีการประเมินหลังเรียนเท่านั้น โดยผ่าน Google Form หมายเหตุ:เนื่องจากเป็นวิชาที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อนหรือไม่มีความรู้เดิมมาเลย ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีแบบทดสอบก่อนเรียน เพราะวัดพื้นฐานความรู้อะไรไม่ได้ 2) ผู้เรียนได้รับประกาศนียบัตร เมื่อผ่านการวัดผลทั้งหมด และได้ผลการประเมินเกิน 60% โดยจะมีการจัดส่งไปให้ที่บ้าน
โมดูลที่ 1	โมดูลมิตด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายความหมาย ประเภทของการดูแลสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงวัย 2. ประเมินปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการดูแลตนเองเบื้องต้น 3. สามารถนำความรู้การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายสำหรับผู้สูงวัยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> -คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 เรียนรู้สู่การดูแลสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงวัย
	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 การดูแลสุขภาพของผู้สูงวัย <ul style="list-style-type: none"> -เคล็ดลับเพื่อการเป็นผู้สูงวัยอย่างมีสุขภาพดี 1.2 ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการดูแลตนเองเบื้องต้น <ul style="list-style-type: none"> - 12 โรคที่พบบ่อยและการดูแลตนเองเบื้องต้น <ol style="list-style-type: none"> 1) ความดันโลหิตสูง

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
	2) เบาหวาน 3) คอเรสเตอรอลในเลือดสูง 4) อ้วน 5) อ้วนลงพุง 6) เมแทบอลิซึมซินโดม 7) กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด 8) หลอดเลือดสมอง 9) ฤกษ์มโป่งพอง 10) เกาต์ 11) หอบหืด 12) ข้อเข่าเสื่อม
	บทที่ 2 พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายสำหรับผู้สูงวัย
	2.1 การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย -4 รูปแบบของการออกกำลังกายในผู้สูงวัย -ประโยชน์ของการออกกำลังกายในผู้สูงวัย -การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย -รูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย -การฝึกปฏิบัติจากกรณีตัวอย่าง/คลิปการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย 2.2 กายภาพบำบัดสำหรับผู้สูงวัยที่บ้านแบบง่าย ๆ -รูปแบบกายภาพบำบัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย -8 ท่า พิซิตข้อเข่าเสื่อม -6 ท่าบริหารกายภาพ ผ่อนคลายก่อนนอน -4 ท่าออกกำลังกาย ป้องกันการหกล้มในผู้สูงวัย -การฝึกปฏิบัติจากกรณีตัวอย่าง/คลิปกายภาพบำบัดสำหรับผู้สูงวัย
โมดูลที่ 2	โมดูลมิติด้านโภชนาการ สำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	1. อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย 2. สามารถอธิบายประเภทของอาหารและอาหารว่างสำหรับผู้สูงวัย 3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวีดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวีดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโภชนาการสำหรับผู้สูงวัย
	1.1 โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย 1.2 การชะลอการเสื่อมของร่างกายด้วยอาหาร 1.3 การคำนวณตารางแคลอรีในอาหารสำหรับผู้สูงวัย
	บทที่2 อาหารและอาหารว่างสำหรับผู้สูงวัย
	2.1 อาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย 2.2 อาหารบำรุงสมองคนสูงวัย 2.3 อาหารว่างสำหรับผู้สูงวัย 2.4 อาหารที่มีประโยชน์และอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง
	บทที่3 นวัตกรรมทางด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัย
	3.1 อาหารเพื่อการชะลอวัย (Anti-Ageing and Wellness) 3.2 เนื้อจากพืช (Plant-based Meat) 3.3 การจัดโภชนาการเฉพาะบุคคล (Personalized food)
โมดูลที่ 3	โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	1. อธิบายจำแนกประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงวัย 2. สามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมอารมณ์ 3. สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและการควบคุมอารมณ์ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 จุดประกาย “พลังคิดบวก” รับโลกยุคใหม่
	1.1 ธรรมชาติและความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงอายุ 1.2 การสร้างกำลังใจ

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
	1.3 การสร้างแรงบันดาลใจ 1.4 การสร้างความมั่นใจ
	บทที่ 2 การควบคุมอารมณ์
	2.1 การจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง 2.2 เทคนิคการจัดการความโกรธ 2.3 เทคนิคในการจัดการกับความเครียด
โมดูลที่ 4	โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	1. อธิบายความหมาย คุณลักษณะ ทักษะและของการเป็นผู้ประกอบการ สูงวัย 2. วิเคราะห์และเปรียบเทียบอาชีพและธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ สูงวัย 3. อธิบายองค์ประกอบและขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ โมเดลธุรกิจ และการเขียนแผนธุรกิจได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 เรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการสูงวัย
	1.1 ความสำคัญของผู้ประกอบการสูงวัย 1.2 คุณลักษณะและทักษะของการเป็นผู้ประกอบการสูงวัย 1.3 เศรษฐกิจผู้สูงวัย (silver economy)
	บทที่ 2 อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
	2.1 อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย 2.2 อุปสรรคในการทำงานของวัยสูงอายุ 2.2 HR กำลังมองหาทักษะและศักยภาพอะไรของผู้สูงวัย 2.3 ผู้สูงอายุควรเตรียมตัวพัฒนาตนเองอย่างไร 2.4 ตัวอย่างผู้สูงวัยควรเตรียมตัวพัฒนาตนเองด้านความรู้และทักษะอะไรบ้าง
	บทที่ 3 เริ่มต้นธุรกิจสำหรับผู้สูงวัยอย่างง่าย “ สตาร์ทอัพรุ่นใหญ่ “
	3.1 ขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ 3.2 โมเดลธุรกิจ 3.3 แผนธุรกิจ

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
โมดูลที่ 5	โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	1. อธิบายความหมาย ประเภททักษะสมัยใหม่ สำหรับเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 2. สามารถประยุกต์การพัฒนาศักยภาพและทักษะสมัยใหม่ สำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 ทักษะสมัยใหม่สำหรับเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 1.1 ทักษะจำเป็นที่คนทำงานควรต้องมีในปี 2025 1.2 อนาคตของงานจะเป็นอย่างไร? บทที่ 2 การพัฒนาศักยภาพและทักษะสมัยใหม่ สำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 2.1 การพัฒนาศักยภาพและทักษะสมัยใหม่ 1) ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา 2) ทักษะการบริหารจัดการตัวเอง 3) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี 2.2 รวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องทักษะด้านเทคโนโลยี

กรอบแนวคิดที่ 12: กลไกการเข้าสู่ระบบปริญญาตรีผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต

กลไกการสู่ระบบการศึกษา

ความเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาจากการศึกษานอกระบบและ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเข้าสู่การศึกษาในระบบจากสถาบันการศึกษา

โดยการพิจารณาจาก คุณสมบัติผู้เรียน หน่วยกิตของรายวิชา ชั่วโมงเรียน และสมรรถนะในการปฏิบัติ โดยมี ระบบและกลไกในการเชื่อมโยงผลการศึกษาดังกล่าวอย่างมีมาตรฐาน พิจารณาจาก หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์การเทียบโอน

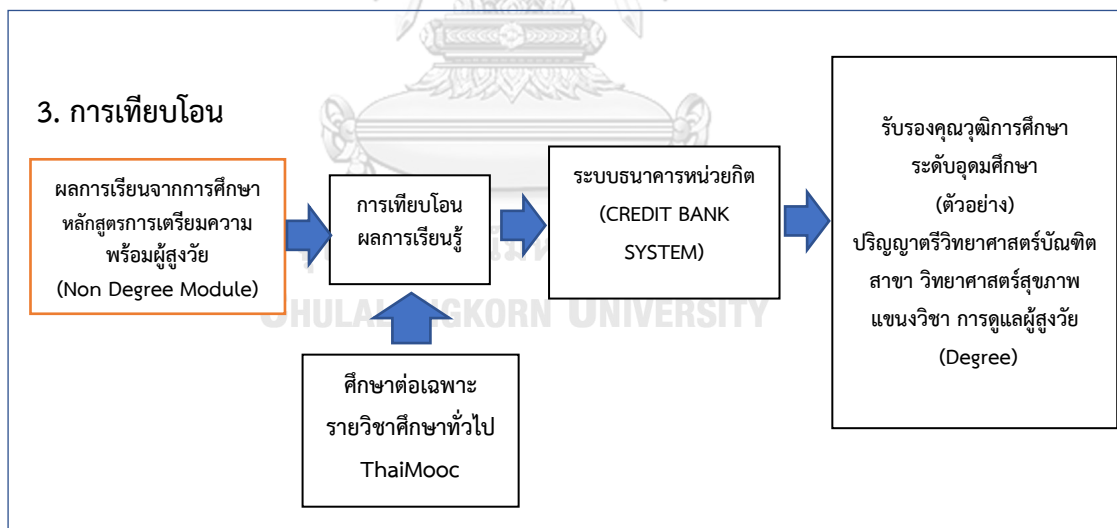
- (1) การเทียบโอนผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียนรู้อาจเทียบเป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาตามหลักสูตร ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบโอน ต้องการ
- (2) วิธีการประเมิน เกณฑ์ การตัดสินของการประเมิน ให้เป็นไปตามสถาบันอุดมศึกษากำหนดโดยต้องผ่านการให้ความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษา
- (3) ผลการประเมินจะต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือเต็มระดับคะแนน 2.00 หรือเทียบเท่า
- (4) การบันทึกผลการเรียนให้บันทึกตามวิธีการประเมิน
- (5) การเทียบให้หน่วยกิตได้รวมกันไม่เกิน 3 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิต รวมของหลักสูตรระดับปริญญาตรี

2.วิธีการประเมินผลการเรียนรู้อ มี 2 วิธีการได้แก่

- (1) การสอบที่ไม่ใช่การสอบมาตรฐาน (credit from non standard tests) หรือ credit from exam : CE)
- (2) หน่วยกิตที่ได้จากแฟ้มสะสมงาน (credit from portfolio : CP)

โดยหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระยะสั้นนี้ จัดการสอบแบบปรนัย การสอบภาคปฏิบัติ และการส่งรายงาน

3. การเทียบโอนผลการเรียนรู้อ

ภาพที่ 1.2 กลไกการเชื่อมโยง ผลการเรียน และผลการเรียนรู้อ เข้าสู่ระบบปริญญาตรีผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (สังเคราะห์โดยผู้วิจัย, 2561)

จากแผนผัง อธิบายได้ ดังนี้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (Non Degree Module) “ หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) “ สามารถเทียบโอนหน่วยกิตผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต หรือ CREDIT BANK SYSTEM เพื่อสะสมหน่วยกิต เพื่อ

การรับรองคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งหากหน่วยกิตครบตรงตามเงื่อนไขของหลักสูตรปริญญาตรีที่เทียบโอน ผู้เรียนจะสามารถรับปริญญาตรีได้ แต่หากหน่วยกิตโดยังไม่ครบ เช่น ในรายวิชาศึกษาทั่วไป ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อเฉพาะรายวิชาที่ขาดได้ จากสถาบันอื่นๆที่เปิดสอนในรายวิชานั้นๆแล้วทำการเทียบโอนหน่วยกิตให้ครบได้ โดยผู้เรียนสามารถเรียนได้จากสถาบันต่างๆที่เปิดสอน หรือ ThaiMooC เป็นต้น

ทั้งนี้เนื้อหาวิชาประกอบไปด้วย 5 โมดูลโดยแต่ละโมดูล จะเทียบเท่ากับ 15 หน่วยกิต และเมื่อเรียนจบชุดรายวิชา ผลการศึกษาจะสามารถนำมาเทียบโอนหน่วยกิตระดับปริญญาตรี ในกลุ่มรายวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มรายวิชาเฉพาะและกลุ่มรายวิชาเลือกเสรีของหลักสูตรปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพแขนงวิชาการดูแลผู้สูงอายุ โดยผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต Credit Bank System ได้ ส่วนผู้เรียนที่ประสงค์จะศึกษาต่อในกลุ่มรายวิชาอื่นๆ เช่นกลุ่มรายวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อการสะสมหน่วยกิตครบ เพื่อการเข้ารับปริญญา ผู้เรียนสามารถลงเรียนกลุ่มรายวิชาศึกษาทั่วไปที่ต้องการได้จากสถาบันอื่นๆที่เปิดสอน เช่น Thai MOOC เป็นต้น โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์ขอเทียบโอนผลการเรียน กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตรี ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าขึ้นไป

หลักเกณฑ์การเทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิต

หลักเกณฑ์การเทียบวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตระดับปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพแขนงวิชาการดูแลผู้สูงอายุ การดำเนินการเทียบความรู้และโอนหน่วยกิตภายใต้หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ จากทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545 ดังนี้

- (1) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หรือเทียบเท่า ที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง
- (2) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่าสาม ในสี่ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบ
- (3) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือแต่มีระดับคะแนน 2.00 หรือเทียบเท่า
- (4) นักศึกษาจะเทียบรายวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกิน 3 ใน 4 ของ จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน
- (5) รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษาจะไม่นำมาคำนวณแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (6) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา
- (7) ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรใหม่จะเทียบโอนนักศึกษาเข้า ศึกษาได้ไม่เกินกว่าชั้นปีและภาคการศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้มีนักศึกษาเรียนอยู่ตามหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของ หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาสำหรับผู้สูงอายุได้

2. ผลการศึกษาถึงกลไกการเชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ระบบและกลไกการเชื่อมโยงการศึกษาของผู้สูงวัยจากการศึกษาระยะสั้นเพื่อเข้าสู่ การศึกษาในระบบได้

3. ผลการศึกษาที่ได้สามารถต่อยอดในการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะด้านสำหรับผู้สูงอายุหรือ เฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุสามารถ นำไปพัฒนารูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่ การศึกษาในระบบอุดมศึกษาต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน” ได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาระยะสั้น
- ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
- ตอนที่ 4 แนวคิดการจัดการความรู้
- ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System)
- ตอนที่ 6 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)
- ตอนที่ 7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา
 - 7.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)
 - 7.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579)
 - 7.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
 - 9.4 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546
 - 7.5 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)
 - 7.6 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2517
- ตอนที่ 8 แนวทางการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ
- ตอนที่ 9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 กำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปี บริบูรณ์และมีสัญชาติไทย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2546)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ 2554 ให้ความหมายของคำว่า คนแก่ คือ มีอายุมาก หรือ อยู่ในวัยชราและให้ความหมายของคำว่า ชรา คือ แก่ด้วยอายุ ชำรุดทรุดโทรม (ราชบัณฑิตยสภา , 2554)

พระสุรชัย อยู่สาโก (2550, p. 17) กล่าวว่า ผู้สูงอายุหมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสภาพร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมถอย มีโอกาสเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายสมควรได้รับการดูแลช่วยเหลือและยังถือว่าเป็นวัยที่ปลดเกษียณจากการทำงาน ซึ่งยึดตามเกณฑ์ที่องค์การระหว่างประเทศได้ตกลงกัน โดยนับตามอายุปฏิทินเป็นมาตรฐานสากลในการเป็นผู้สูงอายุ

วันเพ็ญ ปันราช (2552, p. 9) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ เป็นการกำหนดความหมายจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจและสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเอง โดยมีการเชื่อมโยงกับบรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนเข้ามาเป็นเกณฑ์การพิจารณาด้วย

สุรพล ชยภพ (2552, p.26) ได้สรุปความหมายว่า ผู้สูงอายุ คือ บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีชีวิตอยู่ในช่วงปัจฉิมวัย ซึ่งมีสมรรถภาพด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอยู่ในภาวะเสื่อมถอยตามสังขาร และมากด้วยประสบการณ์ มีคุณธรรมประจำใจ เป็นบุคคลที่สมควรได้รับการเคารพกราบไหว้และควรได้รับการดูแลจากครอบครัว บุตรหลาน และชุมชนเป็นอย่างดี

จินตนา รอดอารมณ์ (2554, p.17) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของวัย สภาพร่างกาย จิตใจและสังคม และมี กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กัน ผู้สูงอายุแต่ละคนก็จะมีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันตามปัจจัยแวดล้อมของแต่ละบุคคล

สมพล นวะระกะ (2555, p.8) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และจิตใจไปในทางเสื่อมลง มีบทบาททางสังคมและกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60ปีขึ้นไปและมีพัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมแตกต่างกันตามปัจจัยแวดล้อมของแต่ละบุคคล

1.2 การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ

บรรลุ ศิริพานิช (2542, p. 751-183) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ และสังคม แบ่งเป็น 5 ประการ

1) เผชิญหน้ากับความเสื่อมโทรมของร่างกาย

การเสื่อมสภาพร่างกายตามวัย “เมื่อถึงวัยชรา สังขารก็ร่วงโรย” คำกล่าวนี้นับเป็นสัจธรรมที่ยังไม่มีมนุษย์คนใดสามารถคิดค้นยาวิเศษมาหยุดยั้งความเสื่อมของสังขารได้ ทุกคนที่เกิดมามีอายุเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงจากวัยเจริญเติบโต เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ และเข้าสู่วัยชรา ตามกระบวนการชราในมนุษย์ จึงเป็นธรรมชาติที่เมื่อเข้าสู่วัยอายุเราจะเห็นความเสื่อมของระบบการทำงานได้อย่างชัดเจนขึ้น

จากการรวบรวมลักษณะความเสื่อมโทรมของสุขภาพร่างกายจากทางการแพทย์พบว่า ผู้สูงอายุจะเกิดความเสื่อมโทรมลงของร่างกายในแทบทุกส่วน อาทิ

1) ประสิทธิภาพการทำงานของเซลล์สร้างสีผิวลดลง ผิวหนังจะเริ่มบาง แห้ง เหี่ยว ย่น ตกกระ และผมจะเปลี่ยนเป็นสีขาว

2) ความเสื่อมโทรมของสายตาเด่นชัดขึ้น สายตายาว กระจกตาขุ่น ความไวและความชัดเจนในการมองภาพลดลง

3) ประสาทหูเริ่มเสื่อม ความสามารถสมรรถภาพของการได้ยินเสียงสูงจะลดลง จะได้ยินเสียงต่ำชัดเจนกว่า

4) ความสามารถของร่างกายในการปรับตัวของสภาพอากาศ ร้อน หนาวลดลง

5) กระดูกผุเปราะหักได้ง่าย เนื่องจากปริมาณแคลเซียมในกระดูกลดลง

6) ความสามารถในการขับถ่ายของเสียลดลง เพราะไตเริ่มเสื่อมสภาพ

- 7) แนวนอนเป็นโรคความดันโลหิตสูงได้ง่าย เนื่องจากผนังหลอดเลือดหนาขึ้นเพราะมีไขมันมาเกาะ
- 8) การดูดซึมอาหารผิดปกติ เนื่องจากเยื่อบุทางเดินอาหารและการหลั่งน้ำย่อยเสื่อมลง
- 9) ระบบขับถ่ายผิดปกติเพราะลำไส้เล็กและลำไส้ใหญ่เคลื่อนไหวช้า
- 10) ไม่สามารถกลั่นปัสสาวะได้ดี อันเกิดจากการที่กระเพาะปัสสาวะเริ่มหย่อนยาน
- 11) ระบบประสาทและสมองเสื่อมไปตามธรรมชาติ
- 12) มีแนวนอนของโรคซึมเศร้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกิดความไม่สมดุลของสารบางชนิด

ในสมอง

- 13) เซลล์สมองเริ่มตาย มีผลทำให้เกิดความจำเสื่อม อารมณ์แปรปรวน ซึมเศร้า การทรงตัวไม่ดี เคลื่อนไหวช้า เป็นต้น
- 14) เนื้อเยื่อในสมองจะค่อยๆ เสื่อมลงตามอายุประสิทธิภาพของสมองก็ลดลง
- 15) สมองได้รับโลหิตน้อยลง เนื่องจากการไหลเวียนเลือดในสมองลดลง แต่ความต้านทานของเส้นโลหิตในสมองเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดอาการหน้ามืดเป็นลมได้ง่าย
- 16) กล้ามเนื้อจะลดจำนวนลงทำให้ความแข็งแรงและประสิทธิภาพในการทำงานลดลง
- 17) การเคลื่อนไหวจะใช้นานกว่าเดิม ทำให้การทำงานเสร็จช้ากว่าเดิม และทำให้คนในวัยนี้ชอบใช้ชีวิตส่วนมากจะอยู่ในที่นั้น
- 18) การออกกำลังกายเพื่อให้ออกซิเจนเข้าสู่ปอดและเส้นโลหิตมีประสิทธิภาพลดลง
- 19) ระบบต่อมไร้ท่อลดการผลิตฮอร์โมน มีผลทำให้กล้ามเนื้อลีบ กระดูกผุอ่อนเพลีย ซึมเศร้า ซิฟจรเต็นช้า
- 20) ความเสื่อมลงของเนื้อเยื่อทำให้แขน ขา กล้ามเนื้อเคลื่อนไหว ทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงในระบบทางเดินอาหาร

(1) การเปลี่ยนแปลงของฟัน โดยปกติฟันของคนจะมี 2 ชุดตั้งเป็นที่ทราบกันทั่วไป ในคนที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว ฟันน้ำนมจะหลุดหมดแล้ว คงเป็นฟันแท้ทั้งสิ้น การสูญเสียฟันเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ เป็นที่ทราบกันดี ผู้สูงอายุจะมีฟันที่แข็งแรงและคงสภาพสมบูรณ์ดีหรือเลว ขึ้นอยู่กับการดูแลป้องกันสุขภาพอนามัยของช่องปากของแต่ละคนซึ่งแตกต่างกันไป บางคนไม่สนใจในการดูแลสุขภาพในช่องปาก ปล่อยให้ฟันผุเหงือกอักเสบ แม้อยู่ในช่วงอายุ 20 - 25 ปี จนฟันต้องเสียไปจนหมดปากก่อนอายุ 60 ปีก็มี ในทางกลับกัน คนที่ดูแลสุขภาพอนามัยฟันเป็นอย่างดีอาจมีฟันอยู่ครบ แม้อายุ 60 ปีก็มีจำนวนมาก ฟันผู้สูงอายุบางคนแม้จะยังอยู่ดีโดยไม่มีผุ แต่จากการสีฟันที่ใช้แปรงแข็งเกินไปและสีไม่ถูกต้อง จะทำให้มีอีนาเมล (Enamel) ที่เคลือบฟันนอกสุดหลุดหายไปมาก ทำให้เกิดอาการเสียวฟันได้เมื่อรับประทานอาหารเปรี้ยว ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพฟันดีย่อมบดเคี้ยวอาหารได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีการสูญเสียฟันส่วนใหญ่จะเป็นเพราะฟันผุและโรคเหงือก

(2) การเปลี่ยนแปลงของกระเพาะอาหาร อาหารซึ่งได้รับการบดเคี้ยวจากปากแล้ว จะถูกส่งมายังกระเพาะ กระเพาะอาหารจะหลั่งกรดและน้ำย่อยลดลง ได้มีการศึกษาวิจัยโดย Blaser (1987) พบว่า ร้อยละ 40 ของคนอายุเกิน 70 ปีมีค่าน้อยกว่า 50 mg / dl คนอายุต่ำกว่า 40

ปีจะมีค่าน้อยกว่า 50 mg / dl เพียง ร้อยละ 5 เมื่อกรดและน้ำย่อยลดก็ย่อมทำให้สมรรถภาพในการย่อยอาหารในผู้สูงอายุลดลง

(3) การเปลี่ยนแปลงของลำไส้ ลำไส้เล็กจะมีหน้าที่ย่อยอาหารต่อจากกระเพาะ โดยวิธีหลั่งน้ำย่อยและเคลื่อนไหวลำไส้ให้อาหาร ได้คลุกเคล้ากับน้ำย่อย เกิดการย่อยจนถึงที่สุดและมีการดูดซึมสารอาหารเข้าสู่เส้นเลือดการศึกษาถึงการเคลื่อนไหวของลำไส้ ในขณะที่ลำไส้ มีอาหารพบว่าผู้สูงอายุมีการเคลื่อนไหวลดลงชัดเจน ส่วนการศึกษาเรื่องการดูดซึมสารคาร์โบไฮเดรตลดลงในผู้สูงอายุ ส่วนโปรตีนคงเดิม ไขมันโดยทั่วไปลดลง ส่วนวิตามินที่ละลายในไขมัน เช่น A และ K ดูดซึมได้มากขึ้น ส่วน D ดูดซึมได้ลดลงขึ้น เกือบพบว่าดูดซึมแคลเซียมลดน้อยลง

(4) การเปลี่ยนแปลงของลำไส้ใหญ่และทวารหนัก ด้านกายภาพพบว่า เยื่อบุลำไส้ฝ่อลีบลงมีการเปลี่ยนแปลงที่ต่อผนังลำไส้ การศึกษาทางเคลื่อนไหวพบว่า ผู้สูงอายุ อาหารผ่านลำไส้ช้าลง ทำให้เศษอาหารค้างคั่งค้างได้นานเป็นผลทำให้ช่องลำไส้ใหญ่โตกว่าวัยหนุ่มสาว ความไวต่อการถูกกระตุ้นลดลง มีผลทำให้ผู้สูงอายุมีอาการท้องผูกมากขึ้น การถ่ายและการกลืนอุจจาระเป็นผลจากการบีบรัดหรือยับยั้งของกล้ามเนื้อในผนังลำไส้และเชิงกราน พบว่าความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อที่บริเวณทวารหนักลดลง การวัดความดันในช่องทวารหนักทั้งในขณะพักและขณะเบ่งมีแรงดันลดลง

(5) การเปลี่ยนแปลงของตับอ่อน เนื้อตับอ่อนของผู้สูงอายุจะมีพังผืดเพิ่มขึ้นและมีไขมันเข้าแทรกมากขึ้น ท่อนตับอ่อนโตขึ้น การหลั่งน้ำไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่จำนวนน้ำหลังจะมีปริมาตรลดลงทั้ง Amylase Trypsin ส่วน Lipase ไม่เปลี่ยนแปลง

(6) การเปลี่ยนแปลงของตับและระบบน้ำดี พบว่าตับมีขนาดเล็กลง เลือดไหลสู่ตับน้อยลง เซลล์ของตับมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการตายเกิดขึ้น สังเคราะห์โปรตีนได้น้อยลง ระบบท่อต่างๆในตับมีการแตกแขนงเพิ่มมากขึ้น เมื่อท่อออกมาข้างนอกตับเป็น Common Bile Duct มีขนาดโตขึ้นส่วนประกอบของน้ำดีมีปริมาณของไขมันเข้มข้นขึ้น โดยมี Phospholipids และ Cholesterol เพิ่มมากขึ้นในผู้สูงอายุ ความสามารถในการทำหน้าที่ทำลายพิษของตับในผู้สูงอายุลดลง

3) ความเสื่อมโทรมของร่างกายที่เกิดจากสภาพปัจจุบัน

นอกจากนี้หากพิจารณาสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันที่แตกต่างจากเมื่อครั้งอดีต มีการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ความเจริญเติบโตของเมืองใหญ่และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนหนุ่มสาวที่จะก้าวสู่วัยสูงอายุในอีกสองหรือสามทศวรรษข้างหน้า ได้รับผลกระทบในด้านสุขภาพและมีแนวโน้มของโรคที่ยังไม่เกิดขึ้นกับผู้สูงในอายุในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากรูปแบบการใช้เวลา รูปแบบการทำงาน และการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกจากเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ

(1) โรคเกี่ยวกับระบบกล้ามเนื้อและกระดูก แนวโน้มผู้สูงในอนาคตจะเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบกล้ามเนื้อและกระดูกเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากรูปแบบการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่มีการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อลดลง เช่น การทำงานภายในอาคารเป็นระยะเวลานาน การขาดการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆมากกว่าใช้ร่างกาย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องซักผ้า รีโมทคอนโทรล เครื่องรีดผ้า เครื่องล้างจาน หรือแม้แต่งานด้านการเกษตร ก็มีเครื่องทุ่นแรงหลายชนิดด้วยกัน เช่น รถไถนา เครื่องนวดข้าว เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง ฯลฯ ประกอบกับคนส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบัน มักจะใช้เวลาดูโทรทัศน์มากกว่าทำกิจกรรมอื่น ทำให้ร่างกายและ

กล้ามเนื้อเคลื่อนไหวออกแรงน้อยลง ส่งผลให้เกิดโรคปวดตามข้อ ปวดตามกระดูก และกล้ามเนื้อเพิ่มมากขึ้นเมื่อถึงวัยกลางคนและวัยสูงอายุได้

(2) โรคที่เกี่ยวกับสายตา เนื่องจากการใช้สายตามากในการทำงานบนคอมพิวเตอร์ การเล่นเกม การนั่งดูโทรทัศน์เป็นเวลานาน เป็นต้น

(3) โรคที่เกี่ยวกับคลื่นสมอง เนื่องจากการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ต้องใช้ระบบคลื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจมีผลทำให้เกิดโรคทางสมองหรือโรคที่เกี่ยวกับหูมากขึ้น

(4) โรคที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่บริโภคที่เปลี่ยนไป เช่น การปรุงอาหารโดยใช้เครื่องไมโครเวฟ เป็นการทำความร้อนโดยใช้คลื่นไฟฟ้า เพื่อทำอาหารให้สุกรวดเร็ว อาจมีผลต่อระบบอวัยวะภายใน ความนิยมในการบริโภคอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ดที่มีคอเลสเตอรอลสูง ทำให้เกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบตันเพิ่มขึ้น เป็นต้น จากการทำวิจัยด้านสุขภาพและรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนญี่ปุ่น ทั้งที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นและที่อาศัยในสหรัฐฯ พบว่า คนญี่ปุ่นมีอัตราการเสียชีวิตด้วยโรคหลอดเลือดหัวใจตีบตันมากที่สุดในบรรดาประเทศอุตสาหกรรมและคนญี่ปุ่นในสหรัฐฯ มีอัตราการเป็นโรคนี้นี้มากกว่าคนญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่น

(5) โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โรคภูมิแพ้ที่อาจจะรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมลภาวะเป็นพิษ เช่น ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ สารตะกั่ว ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ไนโตรเจนออกไซด์ อากาศเป็นพิษที่เกิดจากโรงงาน เขม่ารถยนต์ เป็นต้น และจากการวิจัยยังพบว่า สารตะกั่วในอากาศมีความสัมพันธ์กับสติปัญญาในเด็กด้วย

4) เฝ้าระวังหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

นักสังคมวิทยายอมรับว่า ภาวะผู้สูงอายุเป็นการก้าวเข้าสู่สภาพการเปลี่ยนแปลงและบทบาทใหม่ในสังคม วัยสูงอายุเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงสถานภาพใหม่ๆ ในหลายเรื่อง สำหรับคนที่อยู่ในโครงสร้างเวลาการทำงานของสังคมอุตสาหกรรม โดยทั่วไปจะมีการกำหนด เกษียณอายุการทำงานของคนไว้ที่อายุ 60 ปี บางประเทศอาจจะ 55 ปี หรือ 65 ปี การสิ้นสุดการทำงานเท่ากับเป็นการหยุดที่บทบาทเดิมที่คนๆหนึ่งได้ใช้ชีวิตเช่นนั้นมานาน 30 - 40 ปี หรือมากกว่านั้นในคนบางคน และต้องเข้าสู่บทบาทใหม่ หรือแทบไม่มีบทบาทใดๆในสังคม ส่วนอีกหนึ่งกลุ่ม คือ ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม หรือผู้ที่ไม่ได้ทำงานภายใต้โครงสร้างเวลา คนกลุ่มนี้จะไม่ต้องผ่านเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทอย่างฉับพลันจากการเกษียณอายุ แต่อาจต้องเผชิญหน้ากับร่างกายที่ทรุดโทรม การไม่สามารถทำงานได้เหมือนในอดีต และการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆที่มากขึ้นตามวัยที่เปลี่ยนแปลงไป หากจะมองในแง่ของความสูญเสียก็สามารถเห็นความสูญเสียได้ในหลายๆเรื่องของชีวิตไม่ว่าจะเป็น

(1) การสูญเสียงานที่เคยทำนับสิบๆปีการที่ต้องเลิกทำงานเมื่อถึงวัย 60 ปี นับเป็นการสูญเสียความเคยชินในการดำเนินชีวิตครั้งยิ่งใหญ่ จากเดิมที่เคยทำงานมาเป็นเวลา 30 - 40 ปี ตั้งแต่วัยหนุ่มสาวก็ต้องสิ้นสุดลง และต้องเริ่มต้นดำรงชีวิตที่เหลือใหม่เปรียบเสมือนก้าวใหม่ของชีวิตที่ต้องกำหนดขึ้นเองว่าจะเป็นเช่นไร

(2) การสูญเสียตำแหน่ง อำนาจ หน้าที่การออกจากสังคม กลุ่มผู้ร่วมงานและชีวิตที่เดินตามเวลาของงาน การเข้าสู่วัยสูงอายุจึงดูประหนึ่งว่าเป็นวัยแห่งการสูญเสียในหลายสิ่งหลายอย่าง นับตั้งแต่เรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน สูญเสียสังคมการทำงาน ความเคารพยำเกรงที่เคยได้รับจาก

ผู้ได้บังคับบัญชา หรือการใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีเป้าหมายในการทำงาน สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่สูญเสียไปพร้อมกับงานประจำที่ยืดลง

(3) การสูญเสียวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่เคยชิน โครงสร้างการใช้เวลาในช่วงวัยทำงานจะถูกขับเคลื่อนและควบคุมด้วยปัจจัยภายนอก เช่น ระบบการทำงานที่ทำอยู่เป็นตัวบังคับว่าเราต้องตื่นเวลาใด ต้องเริ่มและเลิกงานเวลาใด ต้องรับผิดชอบสิ่งใด การทำงานในชีวิตประจำวันเป็นกิจวัตรของชีวิตที่เป็นความเคยชิน จนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังนั้นเมื่อถึงวัยสูงอายุไม่ได้ทำงานเหมือนเดิม ก็จำเป็นต้องเข้าสู่วิถีการดำเนินชีวิตประจำวันต้องจัดสรรเวลาของตนว่าเวลาใดควรทำอะไรได้

(4) การสูญเสียรายได้หรือมีรายได้ที่ลดลง แต่รายจ่ายเพิ่มขึ้น เมื่อการทำงานต้องสิ้นสุดในวัยเกษียณอายุนั้น สำหรับคนที่รับราชการหรือคนที่ทำงานกับหน่วยงานที่มีค่าตอบแทนหลังเกษียณก็จะได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับชีวิตที่เหลืออยู่ ส่วนคนที่ไม่มีสิทธิพิเศษนี้ก็จะกลายเป็นผู้มีรายได้น้อย เนื่องจากไม่สามารถทำงานได้เหมือนในอดีต หรือแม้สามารถทำได้ก็อาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับคนในวัยหนุ่มสาว หากไม่มีเงินเก็บสะสมไว้ หรือมีรายได้จากทรัพย์สิน หรือการลงทุนอื่นๆ ก็ต้องพึ่งพารายได้จากลูกหลานเป็นหลัก

(5) การสูญเสียบุคคลในครอบครัวและคนที่รู้จัก เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ จะเป็นช่วงวัยแห่งการสูญเสียบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก เช่น ลูกหลานแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก การสูญเสียเพื่อนหรือสามีภรรยาซึ่งอยู่ในวัยสูงอายุ การสูญเสียญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น จึงมีคำกล่าวที่ว่า คนในวัยนี้ไปอยู่ใน 2 งานคือ งานแต่งงานลูกหลาน หรือไม่ก็งานศพญาติสนิทมิตรสหาย มากกว่างานรื่นเริงอื่นๆที่เคยไปเมื่อครั้งยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว

(6) การสูญเสียบทบาท “ที่พึ่ง” กลายเป็น “พึ่งพา” จากบทบาทที่เคยเป็นที่พึ่งของลูกหลานในฐานะผู้นำครอบครัว เมื่ออายุมากขึ้นไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่มีรายได้เลี้ยงตนเอง ต้องมีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด จึงเกิดการเปลี่ยนสภาพจากความเป็นผู้นำกลายเป็นผู้พึ่งพา ต้องอาศัยลูกหลานหรือผู้อื่นในการดูแลตน อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในวัยสูงอายุก็ได้มีแต้มมุ่งแห่งความสูญเสียเท่านั้น แต่มีมุมที่เราจะได้รับสิ่งใหม่ๆที่ดีด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับเตรียมความพร้อมของตัวเราเองก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุนั้นว่ามีมากเพียงใด เพื่อจะสามารถปรับตัวเข้าสู่วัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม

5) เฉลี่ยหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

ปัจจัยที่ 1 ผลกระทบจากความเสื่อมทางกายภาพ

ในวัยสูงอายุสมองจะเสื่อมไปตามวัย ความไม่สมดุลของสารบางชนิดในสมองมีผลทำให้เกิดอาการซึมเศร้าและการสูญเสียความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจ การที่ระบบไร้ท่อลดการผลิตฮอร์โมนมีผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ การที่ระบบประสาทสัมผัสเสื่อมลงไม่ว่าจะเป็น หูที่ฟังไม่ค่อยได้ยิน ตาฝ้าฟาง ก็เป็นสาเหตุของความหงุดหงิดและความเครียดได้ หรือการมีโรคประจำตัว ความอ่อนแอของร่างกายจนไม่สามารถทำงานได้ เช่น เดิมก็เป็นสาเหตุของความเศร้า ความรู้สึกที่ว่าตนเองด้อยคุณค่าจนเกิดความท้อแท้และสิ้นหวัง เป็นต้น

ปัจจัยที่ 2 ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

วัยสูงอายุย่อมต้องเผชิญกับการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ อาทิ ลักษณะทางกายภาพที่เปลี่ยนไป กำลังของวัยชราลดลง ไม่คล่องแคล่วว่องไว การแยกครอบครัวของบุตร การสูญเสียคู่ครอง การที่ต้องอยู่คนเดียว เมื่อลูกหลานจากไปทำงานในที่ไกล การไม่มีโอกาสในความก้าวหน้าด้านอาชีพ จากที่เคยทำงานกลับต้องอยู่บ้าน หรือจากการที่เคยได้รับการยกย่องในบทบาทตำแหน่งก่อนเกษียณกลายเป็นผู้สูงอายุคนหนึ่ง ฯลฯ ผู้สูงอายุที่สามารถยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและปรับตัวได้อย่างสอดคล้อง จะช่วยลดปัญหาทางด้านสุขภาพจิต แต่หากรู้สึกไม่พอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ ก็จะไปสู่ความท้อแท้และสิ้นหวังได้ ยิ่งต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ความเจ็บไข้ได้ป่วย โรคภัยต่างๆ ก็ยิ่งก่อให้เกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังกับอนาคตมากขึ้น นอกจากนี้ผู้สูงอายุมักจะปรับตัวยากและปฏิเสธการเรียนรู้ใหม่ๆ เนื่องจากยึดติดกับความคิดและเหตุผลของตนเอง ทำให้ต้องอยู่ในสภาพเดิมๆ ทั้งที่ตัวเองไม่มีความพึงพอใจ ความไม่สามารถปรับตัวได้อย่างดี จะทำให้เกิดความวิตกกังวลและความรู้สึกไม่มั่นคงทางจิตใจได้

ปัจจัยที่ 3 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

หากคนวัยหนุ่มสาวหรือวัยกลางคนได้เตรียมความพร้อมในเรื่องหลัก 6 เรื่องได้แก่

- 1) เตรียมความพร้อมยอมรับสภาพความเป็นจริง
- 2) เตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ
- 3) เตรียมความพร้อมด้านจิตใจ
- 4) เตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ
- 5) เตรียมความพร้อมด้านเป้าหมายชีวิต
- 6) เตรียมความพร้อมด้านที่พักอาศัย

บุคคลที่เตรียมพร้อมด้านต่างๆ เหล่านี้ เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ จะไม่ค่อยมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับคนที่ไม่มีการเตรียมพร้อมล่วงหน้า ผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้วางแผนชีวิตวัยบั้นปลาย อาจกลายเป็นคนซึมเศร้าเมื่อพบว่าตนเองขึ้นมาไม่รู้จะทำอะไร ไม่มีงานประจำ ไม่ต้องพบปะผู้อื่น และเห็นว่าชีวิตในช่วงวัยสุดท้ายเป็นวัยแห่งความสิ้นหวัง ไม่สามารถยอมรับสภาพตนเองที่ไม่เคยชินได้ มักใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทบทวนอดีต เพราะรู้สึกสิ้นหวังต่ออนาคต อันนำไปสู่ความเหงาและเศร้าใจได้

ปัจจัยที่ 4 ความรู้สึกประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

ในช่วงรอยต่อระหว่างวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย ก่อนที่จะเข้าวัยสูงอายุระหว่างช่วงอายุ 40 - 60 ปี หรือเรียกว่าจะเป็นช่วงวัยที่มีคนส่วนใหญ่เข้าสู่ความสำเร็จ หรือก้าวขึ้นสูงสุดในชีวิต เนื่องจากการใช้ศักยภาพของร่างกายและสติปัญญาอย่างเต็มที่ในช่วงที่เป็นวันหนุ่มสาว และวัยกลางคนในช่วงนี้จะมี ความมั่นคงในการดำรงชีวิต เช่น สามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ มีบทบาทที่ได้รับการยอมรับจากสังคม มีครอบครัวที่อบอุ่นและพร้อมหน้าพร้อมตา หรือเพิ่งเริ่มแยกครอบครัวออกไป เป็นต้น

ปัจจัยที่ 5 ได้รับการตอบสนองด้านความต้องการพื้นฐาน

ผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีอาหารการกินที่ดี มีที่พักอาศัย มีลูกหลานคอยดูแล ได้รับการยกย่องให้เกียรติ มีบทบาทในสังคมหรือครอบครัว ผู้สูงอายุที่ได้รับการตอบสนองอย่างครบถ้วนในด้านต่างๆ เหล่านี้ ย่อมส่งผลทำให้สุขภาพจิตดี เห็นตนเองมีคุณค่า มีกำลังใจในการดำรงชีวิตอยู่ต่อไป

ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการจะเกิดปัญหาความตึงเครียด หงุดหงิด โกรธง่าย น้อยใจ วิตกกังวล ท้อแท้สิ้นหวัง และอาจนำไปสู่การไม่เห็นคุณค่าในการมีชีวิตอยู่ได้

การเลือกเส้นทางใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าเรามีความเข้าใจวัยสูงอายุนี้ดี และขึ้นอยู่กับว่าเราได้เตรียมความพร้อมให้กับชีวิตอนาคตของเราอย่างไร การตอบสนองได้เป็นอย่างดี นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมตัว เตรียมใจ เตรียมความพร้อมด้านต่างๆเสียแต่เนิ่นๆ ยิ่งเตรียมได้เร็วเท่าไรยิ่งดี เพราะหากต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้านที่รุนแรง โดยไม่เตรียมความพร้อมมาอย่างดีก็อาจนำพาชีวิตบั้นปลายให้ประสบความล้มเหลวได้

อาจกล่าวได้ว่า วัยสูงอายุ ต้องการ การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด โดยประการสำคัญ ควรให้ความรู้ ด้านวิทยาการผู้สูงอายุด้านการศึกษา

1.3 วิทยาการผู้สูงอายุด้านการศึกษา

วิทยาการผู้สูงอายุด้านการศึกษา (Education Gerontology) เป็นวิทยาการผู้สูงอายุที่เกิดล่าสุด โดยผสมผสานปรัชญา หลักการ และวิธีการสอนผู้ใหญ่ร่วมกับวิทยาการผู้สูงอายุทางการแพทย์ และเชิงสังคมนำมาจัดเป็นรูปแบบการสอนให้แก่ผู้เรียนวัยสูงอายุ (Older Adult) โดยมีแนวคิดว่าการเรียนรู้ของบุคคลสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (ปะยะพงษ์ ไสยโสภณ และสุภาพรรณ นอยอำแพง, 2551) วิทยาการผู้สูงอายุด้านการศึกษามีแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1) การจัดการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคลทุกวัย มิใช่บุคคลในวัยต้นเท่านั้น แต่ถือเป็นความจำเป็นและเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับในบุคคลทุกคนและทุกวัย

2) ในการจัดการศึกษาจะต้องมีการเตรียมการและมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุให้มากที่สุด เพื่อให้การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3) ต้องฝึกอบรมและพัฒนาผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุให้มีความรู้ความสามารถ

4) ต้องเปลี่ยนทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุให้เป็นเชิงบวก ผู้สูงอายุยังมีความจำเป็นที่จะได้รับการศึกษาหรือการเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการพื้นฐานทั้ง 5 ได้แก่ 1) ความต้องการความรู้เพื่อสามารถปรับตัวดำรงตนอยู่ในสังคม 2) ความต้องการทักษะเพื่อสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้ 3) ความต้องการความรู้เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถที่มีอยู่ให้แก่สังคม 4) ความต้องการความรู้เพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมให้มีความเข้าใจความเป็นไปในสังคม และเรียนรู้เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในชุมชนสังคม 5) ความต้องการความรู้ที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้และพึงพอใจในชีวิต เป้าหมายของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้แก่ผู้สูงอายุประกอบด้วย 1) เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใจในกระบวนการสุขภาพตามธรรมชาติและกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามขั้นตอน 2) เพื่อการป้องกันแก้ไขดูแลตัวเองและการเตรียมตัวก่อนวัยสูงอายุ 3) เพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและศักยภาพสามารถมีส่วนร่วมในสังคมได้เป็นอย่างดี

โดยเห็นว่า ผู้สูงอายุควรได้รับการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนวัยสูงอายุและหลังวัยสูงอายุในรูปแบบ (เพ็ญแข ประจันตจินิก, 2550) ดังนี้

1) การฝึกอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นการเตรียมตัวด้านจิตใจและสังคมก่อนวัยเกษียณ

2) การศึกษานอกระบบหลังวัยเกษียณ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง เช่น การเรียนหลักสูตรระยะสั้นในเนื้อหาที่สนใจตามที่สถาบันการศึกษาต่างๆจัดให้บริการแก่ชุมชนในลักษณะการศึกษาต่อเนื่อง

3) การเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยสื่อต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเกี่ยวกับวิทยาการผู้สูงอายุ ได้ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาและการเรียนรู้แก่ผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการซึ่งจะนำผู้สูงอายุไปสู่การพัฒนาคน และมีศักยภาพและมีคุณภาพ สามารถเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของสังคมได้ 2) เป้าหมายของสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุในอนาคต ถือว่าผู้สูงอายุที่มีพลังและมีศักยภาพ ซึ่ง สังคมต้องเตรียมความพร้อม 3) การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ควรอยู่ในระยะการเตรียมตัวก่อนเป็นผู้สูงอายุ และการให้ความรู้หลังวัยสูงอายุ เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้ปรับตัวได้ดีที่สุด และควรจัดอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ

1.4 หลักการขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (United Nations Principles for Older Persons)

หลักการขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ. องค์การสหประชาชาติได้รับรองหลักการ 18 ประการ สำหรับผู้สูงอายุที่เรียกว่า United Nations. Principles for Older Persons ดังนี้ (สหประชาชาติ ประเทศไทย, 2564)

การมีอิสระภาพในการพึ่งตนเอง

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพอย่างเพียงพอ ทั้ง จากการจัดสรรรายได้ การสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือตนเอง

2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและโอกาสได้ทำงาน หรือมีโอกาสที่จะสร้างรายได้ทางอื่นให้กับตนเอง

3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดการเกษียณอายุการทำงาน

4. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงโครงการฝึกอบรมและโครงการด้านการศึกษาที่เหมาะสม

5. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสามารถที่จะปรับให้เข้ากับสภาพ พึงพอใจส่วนบุคคลและความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

6. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะพักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การมีส่วนร่วม

7. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิคงอยู่ในสังคม และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดและดำเนินนโยบายที่มีผล โดยตรงต่อความเป็นอยู่อันดีของผู้สูงอายุ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับคนรุ่นใหม่

8. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาและพัฒนาโอกาสในการให้บริการแก่ชุมชน และทำงานอาสาสมัครใน ตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถ

9. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะก่อตั้งขบวนการหรือสมาคมเพื่อผู้สูงอายุ การอุปการะเลี้ยงดู

10. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและการปกป้องคุ้มครองจากครอบครัวและชุมชน ตาม คุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม

11. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้สามารถและคงไว้หรือฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด และเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิด ภาวะเจ็บป่วยอีกด้วย

12. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับบริการทางด้านสังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริมอิสรภาพในการดำเนินชีวิตการ ปกป้องคุ้มครองและการอุปการะเลี้ยงดู

13. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะให้บริการด้านการปกป้อง คุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจและสังคม ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และบรรยากาศที่เป็นมิตรตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความต้องการ

14. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิมนุษยชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในขณะที่อยู่ในสถานที่ใด หรือในสถานที่ ให้บริการดูแลรักษา รวมทั้งพึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี ความเชื่อ ความต้องการ และความเป็น ส่วนตัว ตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดูและคุณภาพชีวิตของตนเองการบรรลุความต้องการ

15. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

16. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา และนันทนาการในสังคมความมีศักดิ์ศรี

17. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงปลอดภัยปราศจากการถูกแสวงหา ผลประโยชน์ตลอดจนการปฏิบัติอย่างทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจ

18. ผู้สูงอายุพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัย เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภูมิหลัง ศาสนา ความพิการ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสถานภาพอื่นใด

นอกจากนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ หรือ International Labour Organization (ILO) ได้มีการจัดทำข้อเสนอแนะฉบับที่ 162 ว่าด้วยคนงานสูงอายุ พ.ศ. 2523 (Older Workers Recommendation, 1980) ที่ระบุถึงมาตรการต่างๆ ในการใช้ลดปัญหาจากการทำงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมรรถนะของคนงานที่มีอายุมากข้อเสนอแนะฉบับนี้กล่าวถึงประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามุมมองที่รอบด้าน ซึ่งประกอบด้วย ความยุติธรรมในการ ปฏิบัติต่อคนงาน การไม่เลือกปฏิบัติและการวางแผนการเกษียณอายุ (http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1531117529-123_4.pdf)

ในข้อเสนอแนะฉบับที่ 202 ว่าด้วยฐานความคุ้มครองทางสังคม พ.ศ. 2555 (Social Protection Floor Recommendation, 2012) ได้แนะนำให้มีการจัดตั้งและคงไว้ซึ่งฐานความคุ้มครองทางสังคม ในฐานะที่เป็น องค์ประกอบสำคัญของระบบความมั่นคงทางสังคมแห่งชาติ ด้วยการสร้างหลักประกันที่เป็นความมั่นคงทางรายได้ ขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่น้อยกว่าอัตราขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ในระดับชาติ ในอนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยความมั่นคงทางสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) พ.ศ.2495 (Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952) ได้ระบุถึงการให้ประโยชน์ทดแทนการชราภาพ โดยแนวคิดของ ILO ถือว่า สังคมมีหน้าที่จัดหลักประกันให้ผู้สูงอายุทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่

ได้ในมาตรฐานขั้นต่ำที่สังคมยอมรับ ความเป็นอยู่ในระดับสูงกว่าขั้นตํานี้ เป็นหน้าที่ของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดในแต่ละอาชีพที่จะต้องเตรียมการเอง ตามแนวคิดนี้ผู้ที่อยู่ในระบบจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดและเข้าเกณฑ์ชราภาพ และแหล่งเงินทุนที่ใช้เพื่อประโยชน์ทดแทนโดยทั่วไป มาจากภาษีแผ่นดิน ผู้ที่จะได้รับประโยชน์อาจจะต้องผ่านการตรวจสอบว่าไม่มี แหล่งรายได้อื่น และ จำเป็นต้องได้รับประโยชน์ทดแทนตามความจำเป็นจริง อัตราผลประโยชน์จะไม่ขึ้นอยู่กับ รายได้ และ ระยะเวลาที่ทำงานในอดีตของผู้ชราภาพ ตามแนวคิดนี้ มักจะอยู่ในรูปของหลักการสงเคราะห์ (Social Assistance)

อีกแนวคิดหนึ่งของ ILO คือ การจัดระบบเพื่อให้ผู้เข้าสู่วัยชราสามารถดำรงชีวิตในระดับ มาตรฐานที่ไม่ ต่างจากช่วงก่อนที่จะกลายเป็นผู้ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากครบอายุเกษียณ แนวคิดนี้เป็น แนวคิดตามหลักการ ประกันสังคม (Social Insurance) ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ซึ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์ กรณีชราภาพต้องจ่ายเงินสมทบตาม อัตราค่าจ้างในช่วงที่ยังทำงานอยู่ส่วนประโยชน์ทดแทนขึ้นอยู่กับ จำนวนและระยะเวลาที่จ่ายเงินสมทบ ในการศึกษาแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม (CSR)/กิจการ เพื่อสังคม (SE) สำหรับผู้สูงอายุ ภายใต้ โครงการส่งเสริมความร่วมมือส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม สำหรับผู้สูงอายุ ฉบับนี้ ยังได้นำหลักการแนวทางของ องค์การสหประชาชาติอีก 2 ฉบับ ที่แนะนำให้ ภาคธุรกิจดำเนินการ มาเป็นข้อมูลนำเข้าในการศึกษา ได้แก่ ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UN Global Compact ภายใต้หลักสากล 10 ประการ ใน 4 หมวด ได้แก่ สิทธิมนุษยชน แรงงาน สิ่งแวดล้อม และการต้านทุจริต กับหลักการแนวทางของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับ สิทธิมนุษยชน ภายใต้กรอบ “คุ้มครอง-เคารพ-เยียวยา” ที่ระบุให้ภาคธุรกิจจัดทำนโยบายและกระบวนการในการ ป้องกัน บรรเทา และแก้ไขผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากกิจกรรมของภาคธุรกิจ การให้ ผู้บริหารสูงสุดของ ภาคธุรกิจแสดงพันธกรณีที่ จะปกป้องสิทธิมนุษยชน การให้มีการตรวจสอบ ผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนจากการ ดำเนินธุรกิจของตน และให้มีการตอบสนองผลกระทบนั้นอย่างมี ประสิทธิภาพ การให้มีการสื่อสารกับสาธารณชน เมื่อมีข้อกังวลเกิดขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยการรับรองของชาติสมาชิก 193 ประเทศ เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อใช้เป็นทิศทางการพัฒนาที่นานาประเทศ รวมทั้งไทย จะใช้อ้างอิงนับจากนี้ไป จวบจนปี ค.ศ. 2030 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปีข้างหน้า (<https://sdgs.nesdc.go.th>)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ ประกอบด้วย (1) ความยากจน (2) ความหิวโหย (3) สุข ภาวะ (4) การศึกษา (5) ความเท่าเทียมทางเพศ (6) น้ำและการสุขาภิบาล (7) พลังงาน (8) เศรษฐกิจ และการจ้างงาน (9) โครงสร้างพื้นฐานและการปรับให้เป็นอุตสาหกรรม (10) ความเหลื่อมล้ำ (11) เมืองและการตั้งถิ่นฐานของ มนุษย์ (12) แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (13) การ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ (14) ทรัพยากรทางทะเล (15) ระบบนิเวศและความ หลากหลายทางชีวภาพ (16) สังคมและความยุติธรรม (17) หุ้นส่วนความร่วมมือและการปฏิบัติให้ เกิดผล 15 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ นายบัน คี มูน เลขาธิการ สหประชาชาติ ได้กล่าวว่า ผู้สูงอายุเป็นสินทรัพย์ที่ทรงคุณค่ามหาศาลของ สังคมและมีส่วนสำคัญต่อ การพัฒนาในระดับสากล การขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค .ศ . 2030 จะต้อง คำนึงถึงการ

เปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรในรอบ 15 ปีข้างหน้า ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดทำข้อเสนอและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุในระดับสากลและระดับชาติ จึงสมควร นำ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นข้อมูลนำเข้า เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในมิติการพัฒนาที่มีผู้สูงอายุเป็นเงื่อนไข และกฤษฎีที่สำคัญ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาระยะสั้น

2.1 แนวคิดการศึกษาระยะสั้น

การจัดการศึกษาเกิดจากแนวคิดของนักการศึกษาสำคัญ 2 คน คือ Paulo Freire และ Ivan Elich กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระบบยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมเพียงพอ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544) การเรียนรู้ของบุคคลจะนำไปสู่การหลุดพ้นจากการถูกกดขี่หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ (Freire, 1972) การศึกษาในระบบมีจุดด้อยจำนวนมาก โดยเฉพาะการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกันของบุคคลในสังคม (Ivan Elich , 1973)

ดังนั้น การศึกษาระยะสั้นจึงเป็นแนวคิดทางการศึกษาที่ ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนหรือมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียนเหมือนที่ผ่านมา (อัมพร พงษ์กังสนานันท, 2550)

การศึกษาระยะสั้นจึงเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นด้วยการบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิต เน้นการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคและพัฒนาตนเองเป็นสำคัญ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันในการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่จะคอยชี้แนะและให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมาย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

การศึกษาระยะสั้นจึงเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับสภาพการณ์ (Present) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner centred) โครงสร้างการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Less structured) และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (Responsive to localized needs) โดยความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการศึกษานอกระบบ (Taylor, 2008; 2006; Merriam & Caffarella, 1999; Jarvis, 1987; Ammed & Coombs, 1975)

Taylor (2008) กล่าวว่า หลักการสำคัญของการศึกษาระยะสั้นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงเป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ประกอบด้วย 3 หลักการสำคัญ กล่าวคือ

1) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ (Help draw learners into the experience and assist in maintaining their interest)

2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเองโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และจัดสภาพแวดล้อมที่สะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้ (Make connections between the experience and the learner's interests, and establish a comfortable and supportive environment for learning)

3) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ (Develop an awareness of the learner)

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนรู้เป็นผลมาจากการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีรูปแบบ วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระยะสั้นสำหรับผู้สูงอายุ

สุดารัตน์ จำภาและคณะ (2556) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุและแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหนองฮี อำเภอนางรอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านอาชีพและด้านสังคม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.49 มีความต้องการการจัดการศึกษาตลอดชีวิตทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.26 รูปแบบการจัดการศึกษา ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการวิธีการจัดการศึกษาในรูปแบบของการฝึกอบรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นวิทยากร ใช้ระยะเวลา 1-2 วัน ครั้งละ 4-6 ชั่วโมง ช่วงเวลา 09.00 -12.00 น. ในวันเสาร์-อาทิตย์และการจัดกิจกรรมที่ศาลาวัด 2) การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา พบว่าการจัดการศึกษาด้านสุขภาพกาย ควรมีการให้ความรู้ทางการแพทย์และการดูแลเบื้องต้น เกี่ยวกับโรคของผู้สูงอายุและการป้องกันด้านจิตใจ ควรมีการปฏิบัติธรรมะกับการครองตน การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย ด้านเศรษฐกิจ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น และด้านสังคม ควรมีการจัดกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมการออกกำลังกายกิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพ รูปแบบการจัดการศึกษา คือ ฝึกอบรมในวันเสาร์-อาทิตย์ 1-2 วัน ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ช่วงเวลา 09.00-12.00 น. โดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

ฐิติมา ดวงวันทอง (2560) ศึกษาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ จากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ พบว่า การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุดคือการศึกษาตลอดชีวิต อายุ โดยมีหมวดเนื้อหาการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ 2) เนื้อหาด้านการปรับตัวทาง สังคมและจิตใจ 3) เนื้อหาด้านการออม 4) เนื้อหาด้านการเรียนรู้และ 5) เนื้อหาด้านสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการเรียนรู้ของ

ผู้สูงอายุ มีแนวทางการเรียนรู้ในหลายๆด้าน อาทิ การเรียนรู้บนรากฐานความต้องการ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ฯลฯ แนวคิด ”การศึกษาตลอดชีวิต” สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย แต่สำหรับผู้สูงอายุยังไม่พบว่ามีจัดการศึกษาในระบบสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้น รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจึงควรจัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับบุคคล ทุกเพศ วัย และช่วงอายุ เป็นกิจกรรมที่ยืดหยุ่นในการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547) กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ ให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไม่เป็นทางการ ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งที่โดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตาม ซึ่งไม่มีหลักสูตรที่ปรากฏให้เห็นชัดเจน

ชัยยศ อิมสุวรรณ์ (2544) กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ปัจจัยเกื้อหนุน แหล่งเรียนรู้ สื่อ รวมถึงบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

วิศนิตลตระกูล และ อมรา ปฐภิญโญบุรณ์ (2544) กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึงวิธีการที่หลากหลายที่นำไปสู่การเรียนรู้ อาจเกิดขึ้นโดยการถูกผลักดันให้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการสนทนาเกี่ยวข้องกับการสำรวจ และขยายประสบการณ์ โดยไม่อาจทำนายล่วงหน้าได้ เป็นสิ่งที่บังเอิญเกิดขึ้นนอกระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ระบุว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพร้อม ศักยภาพ และโอกาส โดยศึกษาจากตัวบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอันเกิดจากการผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในวิถีชีวิตตามธรรมชาติของบุคคล ซึ่งต้องอาศัยแรงจูงใจภายในของบุคคลทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว จัดเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อการเป็นมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้จากการท างาน สิ่งแวดล้อม สังคม จนเป็นประสบการณ์ ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติได้อย่างแท้จริง โดยการศึกษาแบบนี้มักไม่มีการจัดเป็นระบบ ไม่มีรูปแบบหรือกระบวนการที่แน่นอน และเป็นการศึกษาในหลากหลายมิติ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2544) กล่าวว่า การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน

บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

วิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558) ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา (2559) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการดำเนินชีวิต และเติมเต็มความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ นอกเหนือการเรียนการสอนในระบบและนอกระบบโรงเรียน โอกาสของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเกิดขึ้นได้ ในทุกเวลา ไม่จำกัดสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อต่าง ๆ รอบตัว และในการพัฒนาผู้เรียนทางการศึกษาตามอัธยาศัยสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของคนทุกวัยที่มีความความแตกต่างระหว่างบุคคล อันจะทำให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการพัฒนาโดยเริ่มต้นที่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน เพื่อให้มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาในลำดับที่สูงขึ้นต่อไป นับเป็นก้าวสำคัญในการศึกษาตามอัธยาศัยที่จะเชื่อมโยงการศึกษากับการพัฒนาคน

มุตตาฝา ลำเห (2560) ศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้เรียนในจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น ความต้องการการศึกษาต่อ ความคาดหวังของผู้เรียนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น กิจกรรมทุก ๆ กิจกรรมนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งผู้สอนควรมีระบบจัดให้คำปรึกษา การให้บริการ และข้อเสนอแนะแนวทางแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนจะมีความต้องการที่แตกต่างกันไป

สรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการทางการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจ ตามศักยภาพ ตามความพร้อม และโอกาส ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว สามารถจัดการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบไม่มีรูปแบบที่ตายตัว เป็นการศึกษาที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

3.2 แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้กล่าวถึง หลักการของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ดังต่อไปนี้ 1) การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา 3) การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

อุดม เขยกิจวงศ์ (2551) กล่าวว่า หลักการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ข้อ ได้แก่ 1) จัดให้สนองกลุ่มเป้าหมาย ทุกเพศและวัย ตามความสนใจ และความต้องการ 2) จัดให้

สอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) จัดโดยวิธีหลากหลายโดยใช้สื่อต่างๆ 4) จัดให้ยืดหยุ่นโดยไม่มีตรรกะแบบใดๆ 5) จัดให้ทันต่อเหตุการณ์ 6) จัดได้ถูกกาลเทศะ และ 7) จัดบรรยากาศ สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คมกฤษ จันทรวง (2551) กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการเรียนรู้จากวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเรียนรู้จากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันและนำไปสู่การเรียนรู้โดยบังเอิญของแต่ละบุคคล หากบุคคลไม่ได้ นำไปตีความหรือคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ดังกล่าวจะกลายเป็นประสบการณ์เฉพาะของบุคคล 2) การเรียนรู้จากการตีความ ซึ่งเกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์จากประสบการณ์เดิม ของบุคคลจาก 3 องค์ประกอบ กล่าวคือ เนื้อหา (Content) บริบท (Context) และประสบการณ์ ของบุคคล (Experience) ดังนั้นการตีความจึงหมายถึงการที่บุคคลเข้าใจด้วยตนเองใน ความหมายในสถานการณ์การเรียนรู้ต่างๆ 3) ความเข้าใจจากภายใน (Making sense) อันเป็นผลจากกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้น จากการตีความ การยอมรับ และความพึงพอใจของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ความเข้าใจจากภายในของ บุคคลเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวของบุคคลเพื่อให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ ที่เป็นอยู่

ดังนั้น การจัดแบ่งประเภทการศึกษาตามอัธยาศัยจึงมักแบ่งตามวิธีการเรียนรู้ของบุคคล เป็นสำคัญ โดยแบ่งได้เป็น 3 ประเภท กล่าวคือ 1) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) เป็นการเรียนรู้ที่กำหนดโดย ผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจที่จะเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนมีจุดหมายบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการ เรียนรู้และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลในเวลาต่อมา 2) การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ (Incidental learning) เป็นประสบการณ์ในการ เรียนรู้ที่ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจหรือความต้องการของผู้เรียน หากได้รับประสบการณ์จะทำให้บุคคลเกิดการ เรียนรู้บางอย่างโดยมิได้ตั้งใจขึ้นมา 3) การเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน (Tacit learning) เป็นการรับรู้ในคุณค่า ค่านิยม พฤติกรรมหรือทักษะต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ใน ชีวิตประจำวันที่บุคคลได้เรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการในรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพการณ์ของ แต่ละบุคคล

ฉะนั้นแล้ว การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล ผู้เรียนจะเรียนรู้ในสิ่งที่ เป็น ประโยชน์กับตนเองจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ และการเรียนรู้ ในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ กำหนดวิธีการและกำหนด เนื้อหาในการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

เห็นได้ว่า การจัดการศึกษาทั้งสองลักษณะมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อมุ่งสนองตอบความ ต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาทั้งสอง ลักษณะ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบด้วยวิธีการต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจจากภายใน และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (Eneroth, 2008)

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำมาพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุได้ โดยต้องยึดหลักการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุปรับตัวเข้า

กับสภาพแวดล้อมในวัยของตนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเสนอว่าบุคคลต้องเกิดการเรียนรู้ ตลอดเวลา อันสอดคล้องกับความต้องการ (Needs) ของผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการรับมือกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ชนกนารถ บุญวิวัฒนะกุล (2559) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย พบว่า ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแนวทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ 1) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเป็นกฎหมายและนโยบายเพื่อการศึกษตลอดชีวิตที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลาอย่างไม่มีเงื่อนไข ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน 2) โครงสร้างและการกระจายอำนาจ การศึกษา โดยกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารงาน ขับเคลื่อนและพึ่งพาตนเองได้ 3) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นและใช้ประโยชน์ได้จริง 4) การพัฒนาประชาชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 5) การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ฐิติมา ดวงวันทอง (2560) ศึกษาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ จากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุพบว่า การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุดคือการศึกษาตลอดชีวิต แนวคิด”การศึกษาตลอดชีวิต”สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย แต่สำหรับผู้สูงอายุยังไม่พบว่ามีจัดการศึกษาในระบบสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้น รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจึงควรจัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต กล่าวได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษาให้เข้ากับวิถีของชุมชนโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิต หรือการสร้างสรรคกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ ศึกษาเรียนรู้ตามความสนใจของบุคคลนั้นๆ อย่างมีอิสระ บุคคลจะเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก เพื่อต่อยอดประสบการณ์การเรียนรู้ เพิ่มความรู้ ทักษะ และศักยภาพของแต่ละบุคคลอันจะสามารถพัฒนาตนสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ศิริณา จิตต์จรัสและคณะ (2560) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2

ได้แก่ บุคคลวัยผู้ใหญ่ในเครือข่ายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยทั่วประเทศ ใน 9 ภูมิภาค จังหวัดละ 50 คน ครอบคลุม 5 อาชีพ รวมทั้งหมด 450 คน ผลการศึกษา ดังนี้

1) การจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ 1.1) ปัจจัยที่เป็นสภาวะที่เอื้อเกื้อหนุนค้ำจุน เปิดโอกาส เป็นองค์ประกอบร่วมหรือเป็นเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเกิดขึ้น ดำเนินอยู่ และพัฒนาต่อไป 1.2) กระบวนการในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาระบบบริการทางวิชาการและสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การกำหนด/การรับกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการจัดการศึกษาและ 1.3) ผลผลิตของการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรระดับต่าง ๆ และการฝึกอบรม งานวิจัยและพัฒนาอันเกี่ยวเนื่องมาจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรภายนอกและระบบการบริหาร ผลการศึกษาด้านการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศพบว่ามีดำเนินงานตามสภาพการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย นโยบาย หลักสูตร คุณลักษณะผู้สอน การจัดการเรียนการสอน และสื่อสนับสนุนการสอน

2) สภาพและความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบการศึกษา พบว่าต้องการศึกษาต่อเนื่องในโครงการของมหาวิทยาลัยที่จัดขึ้นเพื่อบุคคลภายนอก มีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเนื่องที่ต้องการคือต่ำกว่า 1,000 บาท ต้องการได้ประกาศนียบัตรให้จัดชั้นเรียนในวันเสาร์อาทิตย์ ระยะเวลา 1 – 2 สัปดาห์ ครั้งละ 3 ชั่วโมง สถานที่จัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้คือ ศึกษาในชุมชน จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาคูงาน ฝึกประสบการณ์ตรงคุณสมบัติและลักษณะผู้สอนที่ต้องการ คือ มีความเข้าใจ ยอมรับผู้อื่นและมีความรู้ความสามารถ ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนคือ ได้ฝึกปฏิบัติของจริง วัดและประเมินผลโดยการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือด้านทุนบางส่วน

3) แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาควรมีการปฏิบัติการในภาพรวมอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย นโยบาย หลักสูตร คุณลักษณะผู้สอน การจัดการเรียนการสอน สื่อสนับสนุนการสอน และปัจจัยเกี่ยวข้องซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามสภาพของแต่ละสถาบัน ทั้งนี้ควรมีความเชื่อมโยงการเป็นเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกที่คำนึงถึงวิถีชีวิต และสอดคล้องกับบริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 แนวคิดการจัดการความรู้

4.1 แนวคิดการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นจากการค้นพบว่าองค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อมๆ กับการที่บุคลากรออกหรือเกษียณอายุราชการอันส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างมาก ซึ่งจากแนวคิดที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากแต่เพียงอย่างเดียวจึงเปลี่ยนไป

ดังนั้น การบริหารจัดการความรู้จึงมีความสัมพันธ์กับเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นอย่างยิ่ง หากองค์กรจะพัฒนาตนเองให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง

การจัดการความรู้เป็นปรัชญาการบริหารที่เน้นบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร โดยการสร้างสภาวะแวดล้อมที่มีการรวบรวม การจัดเก็บความรู้ที่บันทึกไว้ในสื่อต่างๆ ให้นำมาใช้ได้อีกและนำความรู้ของแต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ในการบริหารจัดการยุคใหม่ ทรัพย์สินขององค์กรไม่ได้มีเพียงอาคารสถานที่ เงินและผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังมีอยู่ในทรัพยากรบุคคล ความรู้และทักษะของบุคลากรหลายองค์กร จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือ ทุนมนุษย์ (Human capital) เป็นอันดับแรก เสมือนหนึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีค่าขององค์กร

องค์ประกอบของทุนมนุษย์ ได้แก่ (ความสามารถ + พฤติกรรม) x ความพยายาม x เวลา การคุณเป็นการเพิ่มองค์ประกอบนั้นให้สูงขึ้น โดยความสามารถเฉพาะตัวหรือพรสวรรค์ (Talent) (Davenport 2000 , อ้างถึงใน น้ำทิพย์ วิชาวิน 2547 : 27)

ทั้งนี้ แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับความรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับ “ความรู้” ไว้ ดังนี้

ดาเวนพอร์ท และพรูแซค (Davenport and Prusak 1988 , อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา 2547 : 20) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศที่เป็นสภาพแวดล้อมและกรอบการทำงานสำหรับการประเมินและร่วมกันของประสบการณ์และสารสนเทศใหม่

ยามาซากิ (Yamazaki, อ้างถึงใน บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ 2547:14) โดยให้ความหมายของ “ข้อมูล” ว่าเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลดิบ หรือ ตัวเลขที่ยังไม่ผ่านการแปลความ “สารสนเทศ” เป็นข้อมูลที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและการตัดสินใจ ในขณะที่ “ความรู้” คือสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด การเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ในอดีตองค์การจะให้ความสำคัญกับข้อมูลมาก ใครที่มีข้อมูลจะเป็นผู้คุมอำนาจ จึงมีการเพิ่มช่องทางเพื่อเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น แต่ปัจจุบันการมีข้อมูลเพียงอย่างเดียวไม่ถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การสิ่งสำคัญที่เหนือกว่าข้อมูลคือ ความสามารถในการนำข้อมูลมาสังเคราะห์ พัฒนาและวิจัยตลอดจนนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นความรู้

โปลานี และโนนากะ (Polanyi and Nonaka , อ้างถึงใน บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ 2547: 14) ได้จำแนกประเภทความรู้ออกเป็นสองประเภท คือ

1. Tacit Knowledge เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวคนเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้หรือพรสวรรค์ต่างๆ ซึ่งถ่ายทอดในรูปของตัวเลข สูตร หรือลายลักษณ์อักษรได้ยากความรู้ชนิดนี้พัฒนาและแบ่งปันกันได้และเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. Explicit Knowledge คือความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถรวบรวมและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆได้ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร และรายงานต่างๆ ซึ่งทำให้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายความรู้ในองค์การส่วนใหญ่เป็นความรู้ประเภท Tacit Knowledge มากกว่าความรู้ประเภท Explicit Knowledge หลายเท่า โดยอาจเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างความรู้ประเภท Tacit Knowledge :

Explicit Knowledge เป็น 80 : 20 หรือที่มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านกล่าวไว้ว่าถ้าจะเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำแข็ง เราสามารถเปรียบเทียบได้ว่า Explicit Knowledge เปรียบเสมือนส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำขึ้นมาซึ่งเป็นส่วนน้อย(ประมาณร้อยละ 20 ของทั้งหมด) เมื่อเทียบกับส่วนของภูเขาที่อยู่ใต้น้ำ (ประมาณร้อยละ 80 ของทั้งหมด) ซึ่งเป็นส่วนของ Tacit Knowledge

ความรู้ทั้ง 2 ประเภท สามารถเปลี่ยนสถานะระหว่างกันได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า เกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) หรือ SECI Model ซึ่งคิดค้นโดย โนนากะ (Ikujiro Nonaka) และ ทาเคอชิ (Takeuchi)

จากกระบวนการข้างต้นการปรับเปลี่ยนและสร้างความรู้จะเกิดขึ้นได้ 4 รูปแบบ คือ Socialization Externalization, Combination, และ Internalization ดังนี้

1.Socialization คือ การแบ่งปันและสร้าง Tacit Knowledge จาก Tacit Knowledge ของผู้ที่สื่อสารระหว่างกัน โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรง เช่น ผู้จัดการฝ่ายขายของทีม A ได้เรียนรู้เทคนิคการขายใหม่ๆ จากผู้จัดการฝ่ายขายของทีม B ที่ประสบความสำเร็จในการขาย โดยการพูดคุยปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ก็จะได้รับความรู้จากผู้จัดการฝ่ายขายทีม B มาเป็นความรู้ของตนเองเพื่อใช้ในการทำงาน

2.Externalization คือ การสร้างและแบ่งปันความรู้จากสิ่งที่มีและเผยแพร่ออกมา เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการแปลงจาก Tacit Knowledge เป็น Explicit Knowledge เช่น กรณีผู้จัดการฝ่ายขายทีม A ซึ่งหลังจากเรียนรู้เทคนิคการขายจากข้างต้น ก็นำมาเขียนเป็นหนังสือ เอกสาร หรือรายงานต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้สนใจทั่วไป

3.Combination คือ การแปลง Explicit Knowledge โดยรวบรวมความรู้ประเภท Explicit มาสร้างเป็นความรู้ประเภท Explicit ใหม่ๆ เช่น กรณีผู้จัดการฝ่ายขายทีม A ซึ่งต่อมาได้ไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการขายรูปแบบใหม่ๆ หลากหลายแล้วสรุปและเผยแพร่เป็นเทคนิคการขายรูปแบบใหม่ซึ่งเกิดจากรวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และความรู้ของตนเอง

4.Internalization คือ การแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Tacit Knowledge มักจะเกิดจากการนำความรู้ที่เรียนมาไปปฏิบัติ เช่น หลังจากผู้จัดการฝ่ายขายทีมอื่นๆ เช่น ทีม C D หรือ E เป็นต้น ศึกษาเทคนิคการขายจากตำรา หรือคู่มือต่าง ๆ ที่มีอยู่ (ซึ่งอาจรวมถึงหนังสือที่เขียนโดยผู้จัดการทีม A ก็ได้) แล้วนำไปปรับการทำงานของตนเองจนทำให้เกิดทักษะและความชำนาญในเรื่องเทคนิคการขายจนกลายเป็น Tacit Knowledge ของตนเองในที่สุด และเมื่อเกิดความรู้แล้วไปแลกเปลี่ยนกับลูกค้า หรือผู้จัดการรายอื่นๆ ต่อไปก็จะเกิดกระบวนการที่เรียกว่า Socialization คือ Tacit การแปลง Knowledge จากผู้จัดการรายนั้นๆ ไปเป็น Tacit Knowledge ของคนอื่นต่อไป เป็นกระบวนการที่หมุนเวียนไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

นอกจากนั้น สโนว์เดน (Dave Snowden ,อ้างถึงใน บุญติ บุญญากิจ และคณะ 2547:17) มีมุมมองแตกต่างออกไปว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ซับซ้อนไม่สามารถจัดเป็นระบบที่แน่นอนได้ หรือไม่สามารถกล่าวได้ว่า พัฒนาการของข้อมูลจะนำไปสู่การเป็นสารสนเทศ ความรู้ และปัญญาตามลำดับเสมอไป โดยให้เหตุผลว่าสารสนเทศที่แม้จะผ่านกระบวนการวิเคราะห์ มีบริบท รายละเอียดที่ครบถ้วน แต่หากไม่ใช้สารสนเทศในเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่เรา หรือเราไม่สามารถนำไปใช้ได้ก็ไม่เรียกว่าเป็น

ความรู้สำหรับเรา จึงถือว่า การจัดการความรู้ต้องอาศัยหลักศิลปะหรือธรรมชาติมากกว่าหลักการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีแนวคิดที่ว่าความรู้มีตั้งแต่ประเภทที่เป็นนามธรรมยากต่อการบริหารจัดการ จนกระทั่ง ถึงที่เป็นรูปธรรมหรือเป็นลายลักษณ์ อักษรชัดเจนสามารถจัดการได้ง่ายเรียกว่า “ASHEN” ซึ่งมาจากคำว่า Artifacts เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปของเอกสาร ลายลักษณ์อักษร “Skills” เป็นทักษะ หรือสิ่งที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถทำงานได้หรือประสบความสำเร็จ “Heuristics” ความรู้ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ หรือจากเหตุผลต่างๆ ที่มี “Experience” ประสบการณ์ ซึ่งยากในการถ่ายทอดหรือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื่องจากเป็นเรื่องเฉพาะตน “Natural Talent” พรสวรรค์ หรือ สิ่งที่ธรรมชาติให้มา ซึ่งยากที่จะบริหารจัดการได้เป็นความรู้ที่ฝังลึกและยากในการถ่ายทอดมากที่สุด

ดังนั้น จากนิยามและแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ที่หลากหลายแต่อย่างไรก็ตามในที่นี้จะสรุปว่า “ความรู้” คือ การทำความเข้าใจว่า ความรู้ชนิดใดเป็นความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กร และจะนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและความรู้นั้นจะกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

ความหมายการจัดการความรู้

ได้มีผู้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ไว้หลากหลาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ(2548 : 2) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจัดกระจาย อยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบหรือให้ทุกคนในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูง

วิจารณ์ พานิช (2546) ได้ให้ความหมาย ของการจัดการความรู้ว่า หมายถึง การยกระดับความรู้ขององค์กร เพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญา การจัดการความรู้คือ กระบวนการที่เป็นเครื่องมือหรือวิธีการเพิ่มมูลค่าหรือคุณค่าของกิจการขององค์กร กลุ่มบุคคลหรือเครือข่ายของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร การจัดการความรู้ไม่ได้มีความหมายเพียงแค่การนำ “ความรู้” มา “จัดการ” แต่มีความหมายจำเพาะและลึกซึ้งกว่านั้นการจัดการความรู้ ประกอบด้วยกิจกรรมและกระบวนการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

1. การขุดค้นและรวบรวมความรู้ คัดเลือกเอาไว้เฉพาะความรู้ที่จำเป็นสำหรับการใช้ประโยชน์ ทั้งจากภายนอกองค์กร นำมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมกับบริบทของสังคมและขององค์กร ถ้าไม่เหมาะสมก็ดำเนินการปรับปรุง

2. การจัดหมวดหมู่ความรู้ ให้เหมาะสมต่อการใช้งาน
3. การจัดเก็บความรู้ เพื่อให้ค้นหาได้ง่าย
4. การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้
5. การจัดกิจกรรมและกระบวนการเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้
6. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อยกระดับความรู้
7. การสร้างความรู้ใหม่
8. การประยุกต์ใช้ความรู้
9. การเรียนรู้จากการใช้ความรู้

การจัดการความรู้เริ่มที่ปณิธานความมุ่งมั่น (purpose) อันยิ่งใหญ่ร่วมกันของสมาชิกขององค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่าย ที่จะร่วมกันใช้ความเพียรดำเนินการจัดการความรู้ ด้วยวิธีการและยุทธศาสตร์ อันหลากหลาย เพื่อใช้ความรู้เป็นพลังหลักในการบรรลุเป้าหมายตามความมุ่งมั่น เพื่อประโยชน์ขององค์กร กลุ่มบุคคล เครือข่าย และยังประโยชน์อันไพศาลให้แก่สังคมในวงกว้างด้วย การจัดการความรู้มีความหมายกว้างกว่าการจัดการสารสนเทศ กว้างกว่าการจัดการข้อมูล และกว้างกว่าการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในการจัดการความรู้ จะต้องมีการจัดการครบทั้ง 3 องค์ประกอบของความรู้คือ 1) ความรู้ฝังลึกในคน 2) ความรู้แฝงในองค์กร และ 3) ความรู้เปิดเผยรวมทั้งจะต้องมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา กิจกรรมหลัก (core activities) ขององค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่าย การจัดการความรู้ จะต้องดำเนินการในลักษณะที่บูรณาการและอยู่ในกิจกรรมหรืองานประจำ ไม่ถือเป็นกิจกรรมที่แยกงานประจำ ต้องดำเนินการโดยไม่ทำให้สมาชิกขององค์กรรู้สึกว่ามีภาระเพิ่มขึ้นการจัดการความรู้เน้นการดำเนินการเกี่ยวกับคนในองค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่าย ผลของการจัดการความรู้ วัตจากผลงาน วัฒนธรรมองค์กร ทรัพย์สินทางปัญญาขององค์กร และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมหรือการปรับตัวขององค์กร การจัดการความรู้มีทั้งการจัดการความรู้ที่ดี และการจัดการความรู้ที่เลว การจัดการความรู้ที่ดีมีลักษณะลงทุนน้อยแต่ได้ผลกระทบมาก การจัดการความรู้ที่เลวเป็นการจัดการความรู้ที่ได้ผลไม่คุ้มค่าการลงทุน พื้นฐานสำคัญต่อความสามารถในการจัดการความรู้ คือ ความเป็นองค์การเรียนรู้ (Learning Organization) หรือ องค์กรค่าออร์ดิค (Chaordic Organization) และการที่สมาชิกขององค์กรเป็นบุคคลเรียนรู้ (Learning Person)

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547: 15 - 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้มาจาก คำว่า Knowledge และ Management หมายถึง การจัดการสารสนเทศ (Information) และการบริหารคน(People) ในทุกองค์กรมีการใช้สารสนเทศที่จัดเก็บไว้รูปดิจิทัลและจัดเก็บความรู้ใหม่ที่บุคคลในองค์กรมีเพื่อเผยแพร่และแบ่งปันการใช้สารสนเทศในองค์กร จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตและโซลูชันกรุปแวร์เป็นเครื่องมือ โดยการจัดเก็บความรู้นั้นไม่เพียงเฉพาะความรู้ในองค์กร แต่เป็นความรู้นอกองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานขององค์กรด้วย

ประเวศ วะสี (2548 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า “การจัดการ” อาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีนักในสังคมไทย เพราะเหมือนจะไปใช้อำนาจจัดการอะไรๆ แต่คำว่า จัดการความรู้ (Knowledge Management) มีความหมายจำเพาะว่า หมายถึง การจัดการให้มีการค้นพบความรู้ ความชำนาญที่แฝงเร้นในตัวคน หาทางนำออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตกแต่งให้ง่ายต่อการใช้สอยและมีประโยชน์เพิ่มขึ้น มีการต่อยอดให้คงงามและใช้ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและกาลเทศะยิ่งขึ้น มีความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมเกิดขึ้นจากการเอาความรู้ที่ไม่เหมือนกันมาเจอกัน ข้อสำคัญก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนทั้งหมดที่ร่วมในกระบวนการ ก่อให้เกิดปัญญาร่วม(Collective wisdom) ทำให้แก้ปัญหาหรือพัฒนาในเรื่องยากได้สำเร็จ

นอกจากนี้ การประชุมการจัดการความรู้ (KM Forum) ได้สรุปความหมายของการจัดการความรู้จากหลากหลายทัศนะไว้ ดังนี้ (พรธิดา วิเชียรปัญญา 2547 : 28 – 29)

นิวแมน (Newman 1960) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกลุ่มของกระบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง การแพร่กระจาย และการใช้ประโยชน์ความรู้

สไวบี (Sveiby 1997) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่าเป็นศิลปะของการสร้างคุณค่าจากทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (intangible assets) ขององค์การ

แทรป (Trapp 1999) กล่าวว่า การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยงานต่างๆ จำนวนมากซึ่งมีการบริหารจัดการในลักษณะบูรณาการเพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์ ที่คาดหวังไว้ การจัดการความรู้ จึงเป็นแนวคิดองค์รวมที่จะบริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นความรู้ในองค์การ

เบอร์เทล (Bertels 2004) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การบริหารจัดการองค์การ เพื่อมุ่งไปสู่การสร้างฐานความรู้แห่งองค์การใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ การสร้างโครงสร้างองค์การที่ให้การสนับสนุนการจัดการความรู้ การอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกที่อยู่ในองค์การหรือแม้กระทั่งการสร้างเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้โดยให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมและการเผยแพร่ความรู้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การจัดการให้มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีอิสระที่จะคิด มีความมั่นใจที่จะคิด และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดร่วมกันผ่านการกระทำเพื่อเป้าหมายที่จะบรรลุความมุ่งมั่นที่กำหนดร่วมกัน

องค์ประกอบของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ไม่ต่างจากโครงการหรือความริเริ่มต่าง ๆ ที่องค์กรจะต้องมีความชัดเจนว่า กำลังทำไปเพื่ออะไร ผู้บริหารและทีมงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับจะต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าสิ่งที่องค์กรต้องการจากการจัดการความรู้คืออะไร และมีการสื่อสารเป้าหมายที่ต้องการนี้ไปยังบุคลากรในทุกระดับขององค์กรเมื่อทุกคนมองเห็นภาพและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันแล้วก็จะทำให้สามารถวางแผนงานและกิจกรรมสนับสนุนต่าง ๆ ตามองค์ประกอบของการจัดการความรู้ ทั้ง 6 ประการ คือ (บุญดี บุญญาภิจ และคณะ 2547 : 46 - 53)

1. การจัดการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและวัฒนธรรม (Behavior and Cultural change management) เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับองค์กร เพราะวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในองค์กรและเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงยากยิ่ง การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพเริ่มต้นจากการที่คนในองค์กรมีการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน โดยที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กรให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ควรที่จะเริ่มต้นจากผู้บริหารก่อนที่จะขยายผลออกไปสู่บุคลากรในทุกระดับ ประเด็นที่องค์กร ควรพิจารณา ได้แก่

1.1 ผู้บริหารจะต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่รวมถึงการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

1.2 จัดตั้งทีมงานเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการวางแผนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

1.3 กำหนดว่าอะไรคือปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factors) ของการจัดการความรู้ และต้องมั่นใจได้ว่าปัจจัยเหล่านี้มีอยู่หรือสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ภายในองค์กร

1.4 ผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) ในการแลกเปลี่ยนและจัดการความรู้

1.5 สร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เปิดโอกาสให้พนักงานสามารถลองผิดลองถูกได้และเปิดกว้างให้มีการทดลองนำเอาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาปฏิบัติจริง

2. การสื่อสาร (Communication) เป็นหัวใจหลักที่ทำให้ทุกคนในองค์กรเข้าถึงสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น สิ่งที่ต้องรู้จะต้องสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจก็คือ องค์กรกำลังจะทำอะไร ทำไปเพื่ออะไร จะทำเมื่อไหร่ และจะทำอย่างไร โดยที่องค์กรจะต้องทำให้การจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้เกิดขึ้นจนกลายเป็นวัฒนธรรม การสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการความรู้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลัก ๆ 3 อย่าง คือ

2.1 เนื้อหาของเรื่องที่ต้องการจะสื่อสาร

2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อสาร

2.3 ช่องทางในการสื่อสาร

นอกจากทั้งสามปัจจัยนี้แล้ว องค์กรจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการสื่อสารว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับและเข้าใจเนื้อหาที่ต้องการสื่อได้ถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการสื่อสารให้เหมาะสมและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. กระบวนการและเครื่องมือ (Process and Tools) เปรียบเสมือนแกนหลักของการจัดการความรู้ซึ่งจะประกอบไปด้วยกระบวนการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมของการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร กระบวนการและเครื่องมือจะช่วยให้กระบวนการความรู้ สามารถเกิดขึ้นได้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น การเลือกใช้เครื่องมือและกระบวนการนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับความรู้ทั้ง 2 ประเภท คือ Tacit และ Explicit กระบวนการและเครื่องมือสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนหลัก ๆ คือ

3.1 กระบวนการและเครื่องมือ ส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ จะมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับความรู้ประเภท Tacit เนื่องจากความรู้ที่อยู่ในตัวคนจะสามารถแลกเปลี่ยนได้ดีที่สุดโดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ความรู้ และผู้รับความรู้

3.2 กระบวนการและเครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุด เทคโนโลยีสารสนเทศจะเข้ามามีส่วนสำคัญในการค้นหา รวบรวม จัดเก็บ และเข้าถึงความรู้โดยเป็นช่องทางที่เพิ่มเติมขึ้นมา นอกเหนือจากการพบปะ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับองค์กรขนาดใหญ่ที่มีสาขากระจายอยู่ต่างสถานที่กัน หรือองค์กรที่มีสภาพการทำงานที่ไม่เอื้อให้บุคลากรได้มาพบปะกัน เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้องค์กรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ประเภท Explicit ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การที่องค์กรจะเลือกใช้กระบวนการหรือเครื่องมือใดนั้น ควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเภทของความรู้ภายในองค์กร พฤติกรรมหรือลักษณะการทำงานของคนในองค์กร รวมถึงวัฒนธรรมขององค์กร เพราะท้ายที่สุดแล้ว คนในองค์กรจะเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการและเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้โดยตรง ถ้ากระบวนการและเครื่องมือที่นำมาใช้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือพฤติกรรมของคนในองค์กรได้ กระบวนการหรือเครื่องมือเหล่านี้ก็จะไร้ประโยชน์

4. การฝึกอบรมและการเรียนรู้ (Training and Learning) วัตถุประสงค์ขององค์กรประกอบขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกระดับสำหรับการจัดการความรู้ โดยที่องค์กร จะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางและหลักการของการจัดการความรู้แก่บุคลากร เพื่อที่จะสร้างความ

เข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการและการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร นอกจากนี้ องค์กรควรพิจารณาให้มีการจัดฝึกอบรมในหลายรูปแบบ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างสะดวก เช่น การฝึกอบรมผ่านระบบ Web – based Training หรือจัดให้มีเอกสารและเครื่องมือเพื่อช่วยให้คนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยพิจารณาเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของการทำงานของบุคลากร

5. การวัดผล (Measurement) เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่จะช่วยบอกถึง สถานะของกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร ผลจากการวัดจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงปรับปรุงให้กระบวนการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น วัดผลประสงค์ของการวัดผลจริง ๆ จึงไม่ใช่เป็นการควบคุม แต่เป็นการบริหารจัดการและการเรียนรู้ การวัดและผลจากการวัดจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การริเริ่มการจัดการความรู้ภายในองค์กรประสบผลสำเร็จแบบยั่งยืน

6. การยกย่องชมเชยและให้รางวัล (Recognition and Rewards) องค์กรอาจจะต้องใช้การยกย่องชมเชยและให้รางวัลเป็นแรงจูงใจในช่วงเริ่มต้น เพื่อโน้มน้าวให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้ แต่ในระยะยาวแล้วสิ่งที่จะสามารถโน้มน้าวให้บุคลากรในองค์กรสนใจแลกเปลี่ยนความรู้ได้ดีที่สุดก็คือ “ประโยชน์” ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง องค์กรควรที่จะยกย่องคนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการสร้าง ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนร่วมงานโดยที่จะมีการทำเป็นรายการของพฤติกรรมที่ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้นในองค์กรแล้วเปิดโอกาสให้พนักงานร่วมกันลงคะแนนว่าใครมีคุณสมบัติตรงกับพฤติกรรมเหล่านั้นมากที่สุด ยิ่งกว่านั้น องค์กรควรมีการปรับแผนการ ยกย่องชมเชยและให้รางวัลให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ทำอยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะจูงใจให้คนเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้โดยที่เหล่านี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหาร นอกจากนี้ควรมีการบูรณาการแผนการยกย่องชมเชยและให้รางวัลเข้ากับการประเมินผลงานและการให้ค่าตอบแทนแก่พนักงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ องค์กรจำเป็นต้องค้นหาว่าอะไรเป็นแรงจูงใจสำคัญสำหรับคนในองค์กรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความรู้

ดังนั้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการความรู้ทั้ง 6 ประการข้างต้นนี้ สามารถนำไปกำหนดเป็นแผนงานในการจัดการความรู้โดยที่ การจัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสื่อสาร และการฝึกอบรมและการเรียนรู้ ควรเป็นองค์ประกอบที่องค์กรจะต้องให้ความสำคัญในลำดับต้นๆ เพราะทั้งสามองค์ประกอบนี้ จะช่วยในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกระดับอย่างไรก็ตาม อีกสามองค์ประกอบที่เหลือต่างก็มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้เช่นกัน และถ้าองค์กรนำเอาทุกองค์ประกอบของการจัดการความรู้ไปใช้อย่างเหมาะสมก็จะช่วยให้สามารถสร้างสภาพในการทำงานที่เอื้อต่อการจัดการความรู้มากที่สุด

กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) หมายถึง ขั้นตอนการจัดการความรู้ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะหากทราบเพียงคุณประโยชน์ของความรู้ แต่ไม่รู้

กระบวนการที่จะดึงมาใช้ การจัดการความรู้คงไม่เกิดขึ้น และกระบวนการจัดการความรู้จะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างและจัดการความรู้ทั้งที่มีอยู่เดิมภายในองค์กรและความรู้ใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547 : 54 - 59) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ไว้ ดังนี้

1. ค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) ค้นหาความรู้ว่ามีอะไรบ้าง ในรูปแบบใดอยู่ที่ใคร และความรู้อะไรที่องค์กรจำเป็นต้องมี
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) เป็นวิธีการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจาย หรืออาจสร้างความรู้ใหม่จากความรู้เดิมที่มีอยู่หรือนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้ก็ได้
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (knowledge Organization) เป็นการจัดเก็บความรู้ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ง่ายและรวดเร็ว
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) เป็นการประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย และใช้งานได้ง่าย หรืออาจเป็นการปรับปรุงแบบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) หากความรู้ที่ได้มานั้นจะไร้ค่าหากไม่ถูกนำไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นเพื่อความเป็นประโยชน์แล้ว ต้องมีวิธีจัดเก็บและกระจายความรู้ให้ถึงผู้ใช้
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ในการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ อาจทำได้เพียงความรู้ที่อยู่ภายนอก แต่ความรู้ที่อยู่ในคนจำเป็นต้องมีการพบปะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้
7. การเรียนรู้ (Learning) เป็นวัตถุประสงค์ ที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้ของบุคลากร และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนา หากบุคลากรไม่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ก็เป็นการสูญเปล่าของเวลาและทรัพยากรที่ใช้

บดินทร์ วิจารณ์ (2547:45) กล่าวถึงกระบวนการจัดการความรู้ว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. Define การกำหนดชนิดของทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) หรือ องค์ความรู้ที่ต้องการ เพื่อตอบสนองกลยุทธ์ขององค์กรหรือการปฏิบัติงาน หรือการหาว่าองค์ความรู้หลักๆ คืออะไร
2. Create การสร้างทุนทางปัญญา หรือการค้นหาใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว ด้วยการส่งไปศึกษาเพิ่มเติม การสอนงาน การเรียนรู้จากประสบการณ์แห่งความสำเร็จของผู้อื่น
3. Capture การเสาะหา และจัดเก็บองค์ความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ ทั้งองค์ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ที่เผยแพร่ออกมาในลักษณะของสื่อต่างๆ และในรูปของความรู้ฝังลึก(Tacit Knowledge) หรือเรียกว่าประสบการณ์ต่างๆ

4. Share การแบ่งปันแลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย ถ่ายโอนความรู้ ซึ่งมีหลายรูปแบบและหลายช่องทาง เช่น การสัมมนาแลกเปลี่ยน การสอนงาน หรืออื่น ๆ หรือมีการถ่ายโอนความรู้ในลักษณะเสมือนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5. Use การใช้ประโยชน์ การนำไปประยุกต์ใช้งาน ก่อให้เกิดประโยชน์ และเกิดเป็นปัญญาปฏิบัติ ทำให้เห็นความสามารถขององค์กรมากขึ้น

ประโยชน์ของการจัดการความรู้

พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547: 41- 42) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการเรียนรู้ไว้ 8 ประการดังนี้

1. ป้องกันความรู้สูญหาย การจัดการความรู้ทำให้องค์กรสามารถรักษาความเชี่ยวชาญความชำนาญ และความรู้ ที่อาจสูญหายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร เช่น การเกษียณอายุทำงาน หรือการลาออกจากงาน เป็นต้น

2. เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ โดยประเภท คุณภาพ และความสะดวกในการเข้าถึง ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจต้องสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ

3. ความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่น การทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในงานและวัตถุประสงค์ของงาน โดยไม่ต้องมีการควบคุม หรือมีการแทรกแซงมากนักจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานในหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาจิตสำนึกในการทำงาน

4. ความได้เปรียบในการแข่งขัน การจัดการความรู้ช่วยให้องค์กรมีความเข้าใจลูกค้าแนวโน้มของการตลาดและการแข่งขัน ทำให้สามารถลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันได้

5. การพัฒนาทรัพย์สิน เป็นการพัฒนาความสามารถขององค์กรในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้น

6. การยกระดับผลิตภัณฑ์ การนำการจัดการความรู้มาใช้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และบริการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ด้วย

7. การบริหารลูกค้า การศึกษาความสนใจและความต้องการของลูกค้าจะเป็นการสร้าง ความพึงพอใจ และเพิ่มยอดขายและสร้างรายได้ให้แก่องค์กร

8. การลงทุนทางทรัพยากรบุคคล การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการด้านเอกสาร การจัดการกับความรู้ที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเพิ่มความสามารถให้แก่องค์กรในการจ้างและฝึกฝนบุคลากร

ดังนั้น การใช้ประโยชน์จากการนำความรู้มาเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร โดยการปรับปรุงเทคนิค กระบวนการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการความรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่เฉพาะองค์กรเท่านั้น แต่จะรวมถึงการพัฒนาในระดับประเทศอีกด้วยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.2 แนวคิดการจัดการความรู้สำหรับผู้สูงอายุ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) รายงานการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย กล่าวว่า โจทย์ใหญ่ของประเทศไทยคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในชนบทมีฐานะยากจน ไม่มีเงินออม มีพื้นฐานการศึกษาน้อย และมีปัญหาสุขภาพ ในขณะที่ประชากรสูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วนี้จะทำอย่างไรให้ประชากรสูงอายุอย่างมีพลัง หรือ มีภาวะพลัมพลัง (active ageing) มีศักยภาพในการดำรงชีวิตตามปกติซึ่งมีงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการสูงอายุอย่างมีพลัง สามารถพัฒนาสุขภาพกาย สุขภาพใจ และป้องกันโรคสมองเสื่อมได้จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ตั้งนั้น กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาผู้สูงอายุไทยให้สูงวัยอย่างมีพลังและลดภาระพึ่งพิงทางสังคมของคือ การให้การศึกษาระดับสูงและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ

จุฑามาส โหย่งไทย (2563) ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนคร พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ การบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนครในอนาคต ด้านการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล มีการดำเนินการที่หลากหลายวิธีอันประกอบด้วย มีการประเมินผลการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดการศึกษา การประเมินผลและรายงานผลการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุควรเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน มีการนำเสนอผลการประเมินผลต่อผู้บริหารหน่วยงาน ภาครัฐ/ภาคเอกชนในชุมชน อีกทั้งควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการศึกษาให้ดียิ่งๆขึ้นไปและมีความยั่งยืน สิ่งสำคัญในการติดตามประเมินผลควรเน้นที่ตัวผู้สูงอายุเป็นหลักเป็นต้นว่า ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการติดตามประเมินผล มีการดำเนินงานเชิงรุกในการปรับปรุงการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ และผู้ปฏิบัติก็มีส่วนสำคัญในการติดตามประเมินผลเช่นกัน โดยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลให้ผู้บริหารพิจารณาตกลงใจในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุควรจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับทราบปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนให้ดียิ่งๆขึ้นไปมีกระบวนการติดตามประเมินผล สรุปปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรคตามแผนการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้วิทยากรควรมีการประเมินผลโดยการสังเกตความสนใจ ความกระตือรือร้นของผู้สูงอายุในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ที่รับผิดชอบในการประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการประเมินผล รวมทั้งควรมีการประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษามาร่วมในการประเมินผลโดยการนำกระบวนการวิจัยมาใช้ พร้อมทั้งมีการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน และควรมีหน่วยงานภายในเทศบาลที่รับผิดชอบหลักในการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

พรรณทิพา เวชรังษีและคณะ (2563) ศึกษาการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมการมีภาวะพลัมพลังของผู้สูงอายุ และสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในผู้สูงอายุ ซึ่งจักต้องมีการออกแบบการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและตามความต้องการของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งศึกษาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาและหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุที่ส่งเสริมการมีภาวะพลัมพลัง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่

ต่อไป นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ นั้น เป็นเป้าหมายของการดูแลผู้สูงอายุในสังคม โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้การจัดการศึกษาด้วยรูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ หรือการแก้ปัญหาในผู้สูงอายุ ตามสถานการณ์ที่พบได้บ่อย ซึ่งพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้สูงอายุไทยที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งพบว่า มีงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในผู้สูงอายุ แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่สามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะใดที่เป็นผู้สูงอายุที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตตามบริบทของสังคมไทย 2) การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) จากงานวิจัยพบว่า มีหลักสูตรที่เน้นฝึกทักษะในการดูแลแก่กลุ่มบุคลากรสุขภาพและผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ขาดการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้สูงอายุ

ตอนที่ 5 แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System)

5.1 แนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานเทียบโอนผลการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ได้กล่าวถึง ความเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาและสมรรถนะในการปฏิบัติ ต้องมีระบบและกลไกในการเข้าสู่ระดับคุณวุฒิที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อให้บุคคลที่มีประสบการณ์หรือสมรรถนะ จากการทำงานสามารถเทียบโอนหรือเติมเต็ม เพื่อให้ได้การรับรองตามคุณวุฒินั้น ๆ

เจตนารมณ์การจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life long learning) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มหาวิทยาลัย เปิดโอกาสและปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ผู้ที่ต้องการมีความรู้ สามารถเข้าเรียนได้ ผู้เรียนที่ออกจากระบบมหาวิทยาลัยไปแล้ว สามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยลดข้อจำกัดบางประการ เช่น ต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ การไม่จำกัดอายุของผู้เข้าเรียน สร้างวัฒนธรรมใหม่ให้มหาวิทยาลัย ไม่เน้นเรื่องการให้ปริญญา

ระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank System) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ และ ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์ของบุคคล มาเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิต ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิ์บัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรี ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่จำกัดอายุของผู้เรียน คุณวุฒิผู้เรียน ระยะเวลาในการสะสม หน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน

Credit bank system สำคัญ คือการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ตามความต้องการ ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้อาสะสมไว้ในสถาบันอุดมศึกษาได้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาแก่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน อันเป็นการสร้างศักยภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองพัฒนาอาชีพหรือเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่ม สามารถเข้าศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไขของคุณสมบัติผู้เรียน คุณวุฒิ หรือ

ระยะเวลาในการเรียน สามารถสะสมผลการเรียนได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์

โดยใช้ หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาระบบการประเมินที่มีคุณภาพและ มาตรฐาน มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

Credit Bank system มีวัตถุประสงค์ คือ

1.1 เพิ่มโอกาสในการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง โดยการศึกษ อบรม ทั้งในรายวิชา หลักสูตรระยะสั้น และ หลักสูตรระยะยาว โดยไม่จำกัดระยะเวลา และให้สามารถสะสมหน่วยกิตเพื่อการศึกษาในระดับ

1.2 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้รับจาก การศึกษา อบรม ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์การเรียนรู้ มาสะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิในระดับและสาขาวิชาที่ได้สะสมผลการเรียนรู้ไว้

คุณสมบัติของผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิต

1. ผู้เรียนที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ โดยเข้าศึกษาในรายวิชาต่างๆ หรือหลักสูตรระยะสั้น ในระดับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิ์บัตร ที่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาต้องมีคุณสมบัติตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

2. ผู้ที่จะเข้าสู่วิชาศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545

จากประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา เข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 มีรายละเอียดการเทียบโอนหน่วยกิตดังนี้

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอน ผลการเรียนระดับปริญญาไปแล้วนั้น เพื่อการรักษามาตรฐานการศึกษาและการเทียบโอน ผลการเรียนดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยจึงเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา เข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 ขึ้น ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา4(2) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติ ราชการของทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ออกประกาศ ทบวงมหาวิทยาลัยไว้ดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์ขอเทียบโอนผลการเรียน

1.1 ต้องมีความรู้พื้นฐานตามที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยในระดับที่ขอเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

(1) กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตรี ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าขึ้นไป

(2) กรณีขอเทียบโอนผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือ เทียบเท่าขึ้นไป

1.2 ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นหรือเคยเป็นนักศึกษาของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าในหลักสูตรที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

1.3 สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา อาจกำหนดคุณสมบัติอื่น ๆ ของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนเพิ่มเติม ก็ได้ เช่น ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยจะต้องสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาได้ในคณะวิชาที่ต้องการขอเทียบโอนผลการเรียนตามวิธีที่สถาบันอุดมศึกษาหรือคณะวิชากำหนด เป็นต้น

2. สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการเทียบความรู้และโอนหน่วยกิตภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1 หลักเกณฑ์การเทียบวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตระหว่างการศึกษาในระบบ ระดับปริญญาตรี

(1) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หรือเทียบเท่า ที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

(2) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบ

(3) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือแต้มระดับคะแนน 2.00 หรือเทียบเท่า

(4) นักศึกษาจะเทียบรายวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินสามในสี่ ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน

(5) รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษาจะไม่นำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

(6) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา

(7) ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรใหม่จะเทียบโอนนักศึกษาเข้าศึกษาได้ไม่เกินกว่าชั้นปีและภาคการศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้มีนักศึกษาเรียนอยู่ตามหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบแล้วระดับบัณฑิตศึกษา

(1) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หรือเทียบเท่าที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

(2) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบ

- (3) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร B หรือแต่มีระดับคะแนน 3.00 หรือเทียบเท่า หรือระดับคะแนนตัวอักษร S
- (4) การเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา
- (5) นักศึกษาจะเทียบรายวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินหนึ่งในสามของ จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอน
- (6) รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษาจะไม่นำมาคำนวณแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (7) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อย หนึ่งปีการศึกษา และลงทะเบียนเรียนรายวิชาหรือวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรที่เข้าศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต
- (8) ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรใหม่จะเทียบโอนนักศึกษาเข้าศึกษาได้ไม่เกินชั้นปีและภาคการศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้มีนักศึกษาเรียนอยู่ตามหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

2.2 หลักเกณฑ์การเทียบโอนความรู้และการให้หน่วยกิตจากการศึกษานอกระบบ และ/หรือการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ

- (1) การเทียบความรู้จะเทียบเป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาตามหลักสูตร และ ระดับการศึกษาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ขอเทียบต้องการ
- (2) วิธีการประเมินเพื่อการเทียบโอนความรู้ในแต่ละรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา และเกณฑ์การตัดสินของการประเมินในแต่ละวิธีให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยความเห็นชอบของสภา สถาบันอุดมศึกษา
- (3) ผลการประเมินจะต้องเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนนตัวอักษร C หรือแต่มีระดับคะแนน 2.00 หรือเทียบเท่าสำหรับรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาระดับปริญญาตรี และไม่ต่ำกว่า ระดับคะแนนตัวอักษร B หรือแต่มีระดับคะแนน 3.00 หรือเทียบเท่าสำหรับรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา ระดับบัณฑิต ศึกษา จึงจะให้จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชานั้น แต่จะไม่ให้ระดับคะแนน ตัวอักษร และไม่มีการนำมาคิดคะแนนผลการเรียน หรือคำนวณแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
- (4) การบันทึกผลการเรียนให้บันทึกตามวิธีการประเมิน
- (5) การเทียบรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาจากการศึกษานอกระบบและ/หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ให้หน่วยกิตได้รวมกันไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร ระดับปริญญาตรีที่ขอเทียบ และสำหรับจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่จะให้เทียบโอนได้ ให้สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดตามความเหมาะสมโดยให้ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนั้นๆ และตามหลักเกณฑ์ข้อ 2.1
- (6) นักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่รับโอนอย่างน้อย หนึ่งปีการศึกษาสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี และสำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้

สถาบันอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดตามความเหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนั้น ๆ และตามหลักเกณฑ์ข้อ 2.1

3. สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาอาจพิจารณา กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ข้างต้น

4. กรณีที่การเทียบโอนผลการเรียนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้นให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

5. การเทียบโอนผลการเรียนที่ดำเนินการไปแล้วก่อนประกาศทบวงมหาวิทยาลัย ฉบับนี้ใช้บังคับ ให้เป็นไปตามประกาศตามประกาศ ฯ ฉบับนี้ และการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตาม ประกาศ ฯ ฉบับนี้

6. วิธีการประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษา กำหนด เช่น

- การสอบมาตรฐาน (credit from standard tests : CS)
- การสอบที่ไม่ใช่การสอบมาตรฐาน (credit from non standard tests) หรือ credit from exam :CE)
- หน่วยกิตที่ได้จากการประเมิน/อบรมจากหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา (credit from training : CT)
- หน่วยกิตที่ได้จากแฟ้มสะสมงาน (credit from portfolio : CP)

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

พิณสุตา สิริธรงค์ศรี (2559) ได้ศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงาน อาชีพ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย มาเทียบโอนกันได้เพื่อการเรียนรู้และการทำงาน อาชีพ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเชื่อมโยงการเรียนรู้และหรือประสบการณ์การทำงาน อาชีพ ได้พัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อนและสามารถนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งโดยการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีกลไกการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน การรับรองการเรียนรู้เพิ่มเติม การกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยเป็นเพียงการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ยังไม่มีการจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน จึงสมควรพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ขึ้นประกอบด้วย แนวคิด การจัดโครงสร้างองค์การโดยการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐานหลักเกณฑ์และวิธีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ผู้เรียน และกลยุทธ์การดำเนินงาน โดยระหว่างยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางฯ ควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่ไปพลางก่อน รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงานเตรียมการจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้การนำร่องจัดการสะสมการเรียนรู้ของสถานศึกษา และการพัฒนาเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ

อรุณี ตระการไพโรจน์ (2561) ระบบธนาคารสะสมการเรียนรู้สำหรับการศึกษาลดชีวิตของประเทศไทย พบว่า ผลการวิจัย พบว่า

1) การสะสมผลการเรียนรู้ เป็นเรื่องแนวคิดและวิธีการจัดการทางการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ได้รับโอกาสในการรับรองผลการเรียนรู้ ตามแนวทางการรับรองผลการเรียนรู้และการให้หน่วยกิต และการรับรองผลการเรียนรู้เดิมของการศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ซึ่งให้การยอมรับในความสำคัญของการศึกษาลดชีวิต (Lifelong Education) นำไปสู่แนวคิดพื้นฐานในการสร้างระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ หรือชื่อย่อว่า Thai - CBS จึงเป็นระบบงานที่ส่งเสริมให้บุคคลนำผลของการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มาสะสมผลการเรียนรู้ เพื่อนำมาประเมินผลและรับรองผลการเรียนรู้นั้น เทียบเข้าสู่วุฒิการศึกษาในระดับต่างๆหรือเพื่อการบันทึกในบัญชีสะสมผลการเรียนรู้ของตน (Lifelong Credit Saving Account หรือ Learning Account)

2) สภาพปัจจุบันมีการดำเนินงานที่พบว่ายังไม่มีระเบียบ แนวทาง หรือแนวปฏิบัติเรื่องการสะสมผลการเรียน ผลการเรียนรู้ จากความรู้และประสบการณ์ ในลักษณะระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ (Credit Bank System) ในหน่วยงานการศึกษาทุกระดับทุกสังกัด

3) ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้สำหรับการศึกษาลดชีวิตของประเทศไทย (Thai - CBS) ประกอบด้วยระบบย่อยที่ทำงานภายใต้หลักการที่สำคัญคือ “การรับรองผลการเรียนรู้และให้หน่วยกิต (RVA)” ที่อิงอยู่บนหลักการการศึกษาลดชีวิตคือ(1) การสมัครของผู้ลงทะเบียน (2) การรับเข้า (3) การขอรับการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (4) การเข้ารับการเรียนรู้ (5) การสะสมผลการเรียนรู้ (6) การวัดผล และการประเมินผลการเรียนรู้และ (7) การตรวจสอบและให้คุณวุฒิการศึกษา โดยมีแนวทางสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประสบความสำเร็จ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การริเริ่มและการพัฒนาระบบ ระยะที่ 2 การทดลองนำร่อง และระยะที่ 3 การเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต :ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย กล่าวว่

1) ระบบธนาคารหน่วยกิตจากบทเรียนต่างประเทศที่เป็นกรณีศึกษามีประเด็นสำคัญคือ

1.1) การพัฒนาและขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตควรดำเนินการบนเจตนารมณ์

และหลักการพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน-ประชาชนได้นำผลการเรียนรู้ ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพมาเทียบโอนกันได้ ทำให้เกิดการพัฒนาดตนเองจากการที่มีความเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการทำงาน ผู้เรียนสามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยไม่จำกัดอายุ ทำให้ลดข้อจำกัดของผู้เรียน/ประชาชนอันจะทำให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2) การบริหารจัดการต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน โดยการบริหารการศึกษาที่เป็นกลางไม่ถูกแทรกแซงโดยการเมืองจึงจะสามารถทำให้เป็นระดับนโยบายที่ต่อเนื่องดังนั้น ในประเทศที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่จึงมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบระบบธนาคารหน่วยกิตโดยตรง

1.3) การนำระบบธนาคารหน่วยกิตสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ควร

(1) มีการส่งสัญญาณนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมั่นใจและ

ปฏิบัติในทิศทางเดียวกันดังนี้

กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบระบบการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต จัดทำเกณฑ์การเทียบโอน เพื่อเทียบเป็นหน่วยกิตที่สามารถสะสมได้ จัดทำคู่มือสำหรับกลุ่มที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกัน จัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเป็นมาตรฐานในการอ้างอิงสำหรับการเทียบหน่วยกิต และเชื่อมโยงกับการทำงาน และมีการวางระบบให้มีความเชื่อมโยงกัน แม้จะมีความหลากหลายในทางปฏิบัติจากการกระจายอำนาจ แต่ต้องมีระบบรองรับเพื่อเชื่อมกันทั้งระบบ

(2) มีมาตรฐานในขณะเดียวกันก็มีความหลากหลายของวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพและสามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรมบนความแตกต่างและความจำเป็น ดังนี้

อิงกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ/กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ รูปแบบการเทียบโอนควรมีความหลากหลายเพื่อเป็นไปตามหลักการพื้นฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยควรให้มีทั้งการเทียบโอนภายในระบบการศึกษาเดียวกัน และการเทียบโอนระหว่างระบบ/ประเภทการศึกษา รวมถึงต้องรับการเทียบโอนประสบการณ์ด้วย วิธีการประเมินเพื่อเทียบโอน มีหลากหลายวิธี โดยขึ้นกับความเหมาะสมกับความรู้เดิมของผู้ที่จะเทียบโอนเป็นสำคัญ ซึ่งอาจเป็นความรู้จากการเรียนในระบบ นอกบบหรือตามอัธยาศัยก็ได้ ดังนั้นความรู้เดิมอาจมาในรูปแบบของประสบการณ์ก็ได้เช่นกัน

(3) การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตให้ประสบผลเป็นรูปธรรม

(4) การสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างการยอมรับต่อสาธารณชน จูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายใน “ตัวผู้ใช้งาน” เอง แต่ดำเนินการบนฐานของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

2) ระบบธนาคารหน่วยกิตของไทยและความเชื่อมโยงกับภาคการทำงาน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1) ระบบธนาคารหน่วยกิตกลายเป็นความจำเป็นที่ต้องขับเคลื่อนอย่างเร่งด่วนของประเทศ ไทย ทั้งนี้ อาจนำบทเรียนจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยได้ แต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละจังหวัด เช่น จุดอ่อน จุดแข็ง ภูมิประเทศ ความต้องการของคนในจังหวัด ความต้องการของสถานประกอบการในจังหวัดด้วย

2) ประเทศไทยมีกฎหมายและนโยบายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการเทียบโอน และระบบธนาคารหน่วยกิตอยู่แล้วทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา

แต่ในระดับขั้นพื้นฐานมีแนวปฏิบัติประกาศชัดเจนแต่การนำสู่การปฏิบัติยังคงค่อนข้างน้อย ในระดับอุดมศึกษายังไม่มีระเบียบ แนวทาง และแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามพบว่า สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้เริ่มต้นมีการจัดการเรียนการสอนโดยเปิดเป็นหลักสูตรนาร่องหรือหลักสูตรระยะสั้นโดยมีการออกระเบียบ ข้อบังคับการจัดการศึกษาขึ้นมาใช้เฉพาะตน และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า กฎ ระเบียบหลายประการที่ส่งผลเชิงลบโดยเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติด้วย

3) แม้จะมีกฎหมายรองรับแต่ยังขาดการส่งสัญญาณทางนโยบายให้เกิดความมั่นใจต่อฝ่ายปฏิบัติให้ชัดเจน รวมทั้งยังมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ ขาดกลไกสนับสนุนที่นำไปสู่การปฏิบัติ

อย่างจริงจัง การส่งสัญญาณทิศทางนโยบายที่ชัดเจน เพื่อความมั่นใจในการขับเคลื่อนของฝ่ายปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้องยังมีความรู้ความเข้าใจระบบธนาคารหน่วยกิตค่อนข้างจำกัด

4) สถานภาพการดำเนินการระบบการเทียบโอนและระบบธนาคารหน่วยกิตของไทยมีการดำเนินการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา แต่ยังเป็นดำเนินการอยู่ในวงแคบยังไม่แพร่หลาย

-ส่วนใหญ่เป็นการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิตของการศึกษาในระบบการศึกษาและดำเนินการในลักษณะการเจรจาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา

-ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ดำเนินการเฉพาะในส่วนการเทียบโอนแต่ยังไม่ได้ดำเนินการถึงระบบการสะสมหน่วยกิต

-ระดับอุดมศึกษามีการดำเนินการแพร่หลายกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ก็ยังอยู่ในวงจำกัดและยังเป็นลักษณะที่ไม่เชื่อมโยงกัน มีการเชื่อมโยงระหว่างระดับบ้าง เช่น การเปิดให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายลงทะเบียนเรียน Pre-Degree และสะสมหน่วยกิตไว้ แต่ก็ยังมีไม่มากนัก

5) การเชื่อมโยงกับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการ พบว่าทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษายังมีการเชื่อมโยงกับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการน้อย โดยส่วนใหญ่เป็นในรูปการทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การประเมินคุณภาพของผู้เรียน พร้อมทั้งการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรที่มีความรู้การให้ผู้เรียนเข้ามาทดลองปฏิบัติงานในภาคประกอบการ เพื่อการผลิตผู้เรียนที่ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการได้

3) สรุปข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดเห็น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2563 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

3.1) ระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในปัจจุบัน จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานการณ์ Digital Disruption และการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นตัวเร่งให้ต้องเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน เพราะส่งผลให้เกิดความท้าทายต่อระบบการศึกษาอย่างยิ่ง เช่น โรงเรียนถูกทำลายจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง หลักสูตร การเรียนการสอนในสถานศึกษาถูกทำลายที่อาจไม่จำเป็นต้องเรียนในโรงเรียน เพราะรูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนไป เรียนจบแล้วใช้ไปทำงานไม่ได้จริง และปริญญาอาจไม่สำคัญอีกต่อไป เพราะตลาดเป็นตัวกำหนดความสามารถของคนในอนาคตสู่ความจำเป็นในการ Re-skill และ Up-skill

3.2) ระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นระบบที่รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน ไม่ใช่ระบบการศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการจัดการศึกษา ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม (Mindset) เรื่องการศึกษา

3) การจะขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต ควรมีขั้นตอนหลักเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

ตอนที่ 6 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

การศึกษาในครั้งนี้ เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ TQF เนื่องจาก การเทียบโอนผลการเรียน หรือการโอนหน่วยกิตของนักศึกษาซึ่งสำเร็จหลักสูตร หรือเข้ารับ

การฝึกอบรมครบตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย หากประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรี การเทียบโอนผลการเรียน หรือ การโอนหน่วยกิตจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจถึงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาถึงมาตรฐานคุณวุฒิที่จะได้รับในภายหลัง อีกทั้งเพื่อให้การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษามีคุณลักษณะและมีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของ สกอ. จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Framework for Higher Education ; TQF : HEd) TQF : HEd หรือ TQF หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย

1. ระดับคุณวุฒิ
2. การแบ่งสายวิชา
3. ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
4. มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับคุณวุฒิ
5. ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ
6. ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้
7. การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
8. ระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์และกรอบของ TQF นั้น วัตถุประสงค์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HEd) คือ เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา

3. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ประกอบด้วย

1. ระดับคุณวุฒิ ได้แก่ ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี) ระดับที่ 2 ปริญญาตรี ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับที่ 4 ปริญญาโท และ ระดับที่ 5 ปริญญาเอก

2. คุณภาพของบัณฑิต ทุกระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. องค์ประกอบที่สำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1) การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเอง จากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษ TQF กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

3) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

4) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

5) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal skills and responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical analysis skills, communication and information technology skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5. มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับปริญญาตรี

1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมและวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก เป็นต้น

2) ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอด องค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทาง

ภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักฐานวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้า และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน

6) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี

1. มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่มโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้
2. สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆ
3. สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน
4. มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ
5. มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพ และชุมชนอย่างสม่าเสมอ

ตอนที่ 7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา

7.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้ดำเนินการยกร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 20 ปี โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

เป้าหมาย

1. ความมั่นคง

1.1 การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอก ประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง

1.2 ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางและที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองมีความมั่นคง เป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

1.3 สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศชุมชน มีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น

1.4 ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

1.5 ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

2. ความมั่งคั่ง

2.1 ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกกระดับเป็นประเทศในกลุ่มรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

2.2 เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถสร้างรายได้ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้าการลงทุนและการทำธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาค และระดับโลก เกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างมีพลัง

2.3 ความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

3. ความยั่งยืน

3.1 การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์

3.2 การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบ ของประชาคมโลก ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้นคนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

3.3 ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์
2. เพื่อเพิ่มกระจายโอกาสและคุณภาพการให้บริการของรัฐอย่างทั่วถึง เท่าเทียม เป็นธรรม
3. เพื่อลดต้นทุนให้ภาคการผลิตและบริการ
4. เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการด้วยนวัตกรรม

เห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) มี 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 1.3 การรักษาความมั่นคงภายใน และความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2.3 การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2.5 การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านการขนส่ง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการวิจัยและพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพศักยภาพคน

ยุทธศาสตร์ที่ 3.1 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียม และทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 3.3 การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 4.1 การสร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5.1 การจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 6.1 การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 6.4 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ยุทธศาสตร์ที่ 6.5 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรมและเป็นสากล

7.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มเต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผน คือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถ ก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว

ซึ่งภายใต้กรอบ(ร่าง)แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 15 ปีข้างหน้า ดังนี้

วิสัยทัศน์ : คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ
3. เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้จักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

ยุทธศาสตร์

1. การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ
2. การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
3. การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
4. การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา
5. การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จตามที่ระบุไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา หน่วยงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และมีการทบทวน ปรับปรุงมาตรการ เป้าหมายความสำเร็จให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในทุกช่วงวัยต้องดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคมในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวาง มุ่งเน้นการจัดการระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ

2. การสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนฯ ของผู้ปฏิบัติทุกหน่วยงานทุกระดับ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ มีการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษามีคณะกรรมการกำกับดูแลแต่ละยุทธศาสตร์ให้เกิดการนำไปปฏิบัติ โดยมีระบบประมาณเป็นกลไกสนับสนุนให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม ที่มุ่งการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)

4. การจัดให้แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเสมือนแผนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของรัฐ ระบบการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ยึดแผนงาน โครงการและเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแผนฯ เป็นหลักในการพิจารณา เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเป็นไปในทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และการพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานและประเทศ เพื่อการจัดการศึกษาบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดในช่วงเวลาที่กำหนด

5. การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ โดยปรับโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจนในด้านบทบาท หน้าที่และการกระจายอำนาจและการตัดสินใจจากส่วนกลางสู่ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา รวมทั้งการปรับระบบการบริหารจัดการ และ

การบริหารงานบุคคลในแต่ละระดับให้ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาที่มีมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

6. การสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการรายงานต่อสาธารณชนจะเป็นกลไกในการสร้างการรับรู้ของผู้จัดการศึกษาและผู้เรียน เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ และความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผ่านระบบการกำกับ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล

7. การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายรัฐบาล

7.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545,2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545,2553) มีสาระสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

สำหรับเรื่องการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ 1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ 2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภท 4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา 6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

โดยหมวดที่ 2 เกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา นั้นบุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

- บุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ หรือมีร่างกายพิการ หรือมีความต้องการเป็นพิเศษ หรือผู้ด้อยโอกาสมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

- บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาทั้งภาคบังคับ และนอกเหนือจากภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

- บิดามารดา บุคคล ชุมชน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมที่สนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณีดังนี้

- การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตร หรือผู้ซึ่งอยู่ในความดูแล รวมทั้งเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา

หมวด 3 ระบบการศึกษา สรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาจัดได้ทั้งสามรูปแบบ และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา ให้มีการศึกษาภาคบังคับห้าปี นับจากอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด จนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก หรือเมื่อสอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ สำหรับเรื่องสถานศึกษานั้น การศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดใน

1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ เอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันศาสนา

3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด

- การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา สรุปว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบในหมวด 3 ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และ กระบวนการเรียนรู้ ในเรื่องสาระความรู้ ให้บูรณาการความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับแต่ ละระดับการศึกษา ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ด้านภาษา โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทย ด้านคณิตศาสตร์ ด้านการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งให้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง ผสมผสานสาระความรู้

ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา นอกจากนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต้องส่งเสริมให้ผู้สอน จัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ การประเมินผลผู้เรียน ให้สถานศึกษาพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ส่วนการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบด้วย

หลักสูตรการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ต้องมีความหลากหลาย โดยส่วน กลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและประเทศชาติ สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มเรื่องการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสังคมศึกษา

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ แบ่งเป็นสามระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา เพื่อเป็นการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาให้มากที่สุด

1.1 ระดับชาติ ให้มีกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่ กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทรวมทั้ง การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาสนับสนุนทรัพยากรรวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีองค์กรหลักที่เป็นคณะ บุคคลในรูปสภาหรือคณะกรรมการสื่อองค์กร คือ สภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม

- มีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด .

- ให้สำนักงานของทั้งสื่อองค์กรเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการแต่ละองค์กรประกอบด้วยกรรมการ โดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน มีเลขาธิการของแต่ละสำนักงาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

- สภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายและแผนด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม การสนับสนุนทรัพยากร การประเมินผลการจัดการศึกษา การดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการพิจารณากลับกรองกฎหมายและกฎกระทรวง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่ง

- คณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย และแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุน ทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล ดำเนินการจัดการศึกษาและอยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของสภาพสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ

1.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา และจำนวนประชากรเป็นหลัก รวมทั้งความเหมาะสมด้านอื่นด้วย ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มี คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ในการ กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประสานและส่งเสริมองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งการ กำกับดูแลหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทน องค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู และผู้ประกอบ วิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การศึกษา ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขต พื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ

1.3 ระดับสถานศึกษา ให้แต่ละสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษา อุดมศึกษาระดับ ต่ำกว่าปริญญา มีคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาและจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของ คณะกรรมการ ทั้งนี้ ให้กระทรวงกระจายอำนาจ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล

และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาฯ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรองรับสิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม รวมทั้งประสานและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้

ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน สถานศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท มีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตาม ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ รวมทั้งรัฐต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการและด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่นตามความเหมาะสม ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐของเขตพื้นที่การศึกษา หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชน โดยให้รับฟังความคิดเห็นของเอกชน และประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย ส่วนสถานศึกษาของเอกชนระดับปริญญา ให้ดำเนินกิจการโดยอิสระภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษานั้น กล่าวไว้ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งทุกห้าปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินและจัดให้มีการประเมินดังกล่าว รวมทั้งเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกไม่ได้มาตรฐานให้สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ จัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต้นสังกัด ให้สถานศึกษาปรับปรุง ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการ ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ รายงานต่อคณะกรรมการต้นสังกัด เพื่อให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กล่าวไว้ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยรัฐจัดสรรงบประมาณและกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ ฯลฯ ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เป็นองค์กรอิสระมีอำนาจหน้าที่

กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งกำกับดูแลการปฏิบัติ ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

-ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของ รัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ ยกเว้น ผู้ที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย จัด การศึกษาในศูนย์การเรียน วิทยากรพิเศษ และผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษา

-ให้ข้าราชการของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ตามหลักการ กระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

-การผลิตและพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานและ จรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในสถานศึกษา ระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะของสถานศึกษานั้น ๆ

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กล่าวไว้ ให้มีการระดมทรัพยากรและการ ลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา โดยให้รัฐและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ใช้มาตรการภาษีส่งเสริมและให้แรงจูงใจ รวมทั้งใช้มาตรการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีตาม ความเหมาะสม

- สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งหารายได้จากบริการของสถานศึกษาที่ไม่ขัดกับภารกิจหลักก่อสร้างบริหารทรัพย์สินที่สถานศึกษาของ รัฐได้มา ทั้งจากผู้ถือสิทธิ์ให้หรือซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของ สถานศึกษา บรรดารายได้และผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสถานศึกษาของรัฐดังกล่าว ไม่เป็นรายได้ที่ต้อง ส่งกระทรวงการคลัง

- ให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล สามารถนำรายได้และผลประโยชน์ต่าง ๆ มาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาของสถาบันนั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

- ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยจัดสรรให้ผู้เรียนและ สถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่าย รายบุคคล กองทุนประเภทต่าง ๆ และทุนการศึกษา รวมทั้งให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและ ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาด้วย

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กำหนดว่า

-รัฐจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่ง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่นเพื่อประโยชน์สำหรับ การศึกษา การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น รัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ วิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาอื่น โดยจัดให้มีเงินสนับสนุนและเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

-ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้อันจะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

-ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทานและผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยี

-ให้มีหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสุดท้ายในส่วนของบทเฉพาะกาลนั้น สรุปว่า

1. นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

- ให้กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง ฯลฯ เกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเดิมที่ใช้อยู่ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป จนกว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินห้าปี

- ให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาที่มีอยู่ ยังคงมีฐานะและอำนาจหน้าที่เช่นเดิมจนกว่าจะจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินสามปี

- ให้ดำเนินการออกกฎกระทรวง เพื่อแบ่งระดับและประเภทการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งการแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี

2. ในวาระเริ่มแรก มีให้นำ

- บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี และการศึกษาภาค บังคับเก้าปี มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินห้าปี นับจากวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ และภายในหกปี ให้กระทรวงจัดให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการประเมินผลภายนอกครั้งแรก

- นำบทบัญญัติในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา และหมวด 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามาใช้บังคับจนกว่าจะมีการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินสามปี

- ทั้งนี้ ขณะที่การจัดตั้งกระทรวงยังไม่แล้วเสร็จให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ออกกฎกระทรวงระเบียบและประกาศเพื่อปฏิรูปตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนรวมทั้งให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ทำหน้าที่กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

3. ให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา เป็นองค์การมหาชนเฉพาะกิจ ทำหน้าที่

- เสนอการจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งส่วนงาน ตามสารบัญญัติในหมวดที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา การจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การจัดการระบบทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

- เสนอร่างกฎหมาย และปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้

- ตามอำนาจหน้าที่อื่นที่กำหนดในกฎหมายองค์การมหาชน

4. คณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษามีเก้าคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารรัฐกิจ การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและการคลัง กฎหมายมหาชน และกฎหมายการศึกษา ทั้งนี้ ต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ไม่น้อยกว่าสามคน ให้เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการและเลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งวาระเดียวเป็นเวลาสามปี

ทั้งนี้ ให้มีคณะกรรมการสรรหา จำนวนสิบห้าคน ทำหน้าที่เสนอชื่อบุคคลที่สมควร เป็นคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา จำนวนสิบแปดคนเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ

7.4 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนตามกฎหมาย ตามมาตรา 11 ดังนี้

1. ได้รับการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
2. ได้รับการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
3. ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
4. ได้รับการพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะ เครือข่ายหรือชุมชน
5. ได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น
6. ได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
7. ได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
8. ได้รับการช่วยเหลือในกรณีที่ได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
9. ได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางแก้ไขปัญหาคอบครัว
10. ได้รับการจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

11. ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
12. ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
13. ได้รับการบริการอื่นๆ ตามที่กรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด นอกจากนี้ยังได้ บัญญัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้รับสิทธิทางภาษี ตามมาตรา 16 และ 17
14. ผู้ที่บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุแห่งชาติ มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษี สำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี
15. ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับ การลดหย่อนภาษีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย และเอื้อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ เช่น การได้รับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อ หลักสิทธิมนุษยชน

7.5 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

รัฐได้กำหนดมาตรการรองรับไว้เป็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การประมวลผลและพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545- 2564) ได้กำหนดมาตรการรองรับไว้เป็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน คือ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การประมวลผลและพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

แผนบูรณาการพัฒนาสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ 10 ปี (พ.ศ.2557-2566) โดยกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้จัดทำจัดทำ โดยเน้นยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ (1) การสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (2) การพัฒนาบริการสุขภาพเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพอย่างมีคุณภาพ และ (3) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายของบริการที่พึงประสงค์คือ บริการสุขภาพองค์รวม (Holistic health care) บริการสุขภาพผสมผสาน (Integrated health care) และบริการสุขภาพที่ต่อเนื่อง ในช่วงระยะ

10 ปี ที่ผ่านมามีความเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุทั้งในรูปแบบการบริการ และการดูแลที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันหลายภาคส่วนมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนบูรณาการในเรื่องระบบ และการให้บริการสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยมีใจความสำคัญมุ่งไปที่การเน้นการส่งเสริมและพัฒนาระบบสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทุกระดับ รวมถึงการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในการดูแลตนเอง เพื่อการพัฒนามาตรฐาน โดยทุกภาคส่วนต้องสนับสนุน สร้างเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนให้เกิดระบบที่รองรับด้านระบบสุขภาพของสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมประชากรผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ สามารถดูแลตนเองได้ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมภายใต้ภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

โดยหนึ่งปัจจัยสำคัญของการจัดการด้านระบบสุขภาพของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพตามที่กล่าวมาข้างต้น คือ การจัดระบบการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่มุ่งเน้นด้านการจัดการระบบสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบการจัดการสุขภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุให้มีความรู้ในการเตรียมความพร้อมของตนเองเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในอนาคต และมีทัศนคติที่เหมาะสม

7.6 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2517

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2517 คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากกลไกและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางและเป้าหมายดังกล่าว สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง มีการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา อันจะมีผลในการพัฒนากำลังคนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ตอนที่ 8 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของต่างประเทศ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแรงงานผู้สูงอายุในต่างประเทศ ได้มีตัวอย่างของ การดำเนินงานที่สำคัญใน 4 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และสิงคโปร์ ดังนี้

ญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีโครงสร้างประชากรสูงอายุในสัดส่วนที่สูงที่สุดลำดับต้นๆ ของโลก และมีการ ดำเนินการเพื่อรองรับปัญหาประชากรสูงอายุอย่างจริงจัง ที่ผ่านมายุ่นต้องเผชิญกับภาวะ เศรษฐกิจตกต่ำ และ ประสบกับอุปสรรคหลายประการ ที่ทำให้บริษัทไม่รักษาการจ้างแรงงานสูงอายุ และไม่ต้องการจ้างแรงงานสูงอายุ

ญี่ปุ่น ได้ออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานในวัยกลางคนและผู้สูงอายุ ในปี ค.ศ.1971 และได้มีการ ปรับปรุงหลายครั้ง จนกระทั่งเปลี่ยนมาเป็นกฎหมายว่าด้วยความมั่นคงในการจ้างงาน ผู้สูงอายุ ซึ่งกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบสำหรับรัฐบาลและผู้มีส่วนร่วมอื่น โดยความสำเร็จของการ ดำเนินการภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ การเพิ่มอายุเกษียณขั้นต่ำตามกฎหมายเป็น 60 ปี และการ กำหนดแนวทางการขยายการจ้างงานจนถึงอายุ 65 ปี

นอกจากการตรากฎหมายและนโยบายแห่งรัฐ ยังมีกลไกของภาคธุรกิจที่ใช้จ่ายโอนแรงงาน ระหว่าง บริษัทในญี่ปุ่นด้วยกันเองในสองลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการทำข้อตกลงถ่ายโอนแรงงาน จากบริษัทหนึ่งไปยังอีก บริษัทหนึ่งเป็นการชั่วคราว (shukko) โดยที่พนักงานที่ถ่ายโอนไปนั้น ยังคง เป็นพนักงานสังกัดบริษัทเดิม ลักษณะ ที่สองเป็นการทำข้อตกลงถ่ายโอนแรงงานจากบริษัทหนึ่งไป ยังอีกบริษัทหนึ่งเป็นการถาวร (tenseki) โดยพนักงาน ที่โอนย้ายไปนั้น กลายเป็นพนักงานในสังกัด ของบริษัทใหม่ ซึ่งทั้งสองกรณี ต้องเกิดจากความสมัครใจของพนักงาน 16 ด้วย โดยกลไกนี้ แรงงาน สูงอายุจะได้ประโยชน์ในแง่ของการขยายอายุการทำงานจากสถานที่ทำงานใหม่ ก่อนการ เกษียณอายุ งานจากสถานที่ทำงานเดิม

แม้สหรัฐอเมริกาจะยังไม่ได้เผชิญปัญหาประชากรผู้สูงอายุเหมือนกับประเทศในทวีปยุโรป หรือบาง ประเทศในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เนื่องจากสัดส่วนของประชากรสูงอายุต่อประชากรใน สหรัฐอเมริกาปัจจุบัน ยังอยู่ใน ระดับปานกลาง แต่ข้อเท็จจริงพบว่า ผู้สูงอายุในสหรัฐอเมริกาได้เข้า มามีส่วนร่วมในตลาดแรงงานในสัดส่วนที่สูง กว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่ม OECD ซึ่งมีสัดส่วน ประชากรสูงอายุในระดับสูง

สหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นประเทศแรกๆ ที่ให้ความสำคัญเรื่องการห้ามเลือกปฏิบัติด้านอายุ เกี่ยวกับการ จ้างงาน โดยได้มีการออกกฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติด้านอายุในการจ้างงาน (ADEA) ในปี ค.ศ.1967 มีการจัดทำ โครงการบริการจ้างงานผู้อาวุโสในชุมชน (SCSEP) โดยการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป ให้เข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร มีกฎหมาย การลงทุนพัฒนาแรงงานด้อยโอกาส (WIA) ครอบคลุมแรงงานสูงอายุ ให้ความช่วยเหลือด้านการ จัดหางาน การให้เงินสนับสนุนฝึกอบรม และการเตรียมความพร้อม เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีมาตรการให้ ความช่วยเหลือแรงงานที่ตกงาน รวมทั้งมาตรการเสริมสำหรับแรงงาน สูงอายุที่สูญเสียงาน อัน เนื่องมาจากการแย่งตลาดของสินค้านำเข้า หรือเกิดจากการที่ผู้ประกอบการย้ายฐานการผลิตไป ต่างประเทศ (TAA) เป็นต้น

ส่วนประเทศอังกฤษเอง ก็เผชิญกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของประชากรที่คนในวัยทำงาน มีสัดส่วน ลดลงเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรสูงอายุ รัฐบาลได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ จ้างงานที่ ครอบคลุมถึง สิทธิของแรงงานสูงอายุ อาทิ กฎหมายคุ้มครองการจ้างงาน (EPL) พระราชบัญญัติว่าด้วยความเสมอภาคแห่งการ จ้างงาน พ.ศ.2549 ซึ่งภายหลังถูกแทนด้วย พระราชบัญญัติความเสมอภาค พ.ศ. 2553 และในปี พ.ศ.2558 รัฐบาลอังกฤษได้เผยแพร่ข้อเสนอใน

เอกสารที่มีชื่อว่า A new vision for older workers: retain, retrain, recruit สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดูแลแรงงานสูงอายุ ภายใต้นโยบายรัฐในส่วนของการดูแลผู้สูงอายุ พ.ศ. 2553-2558

รัฐบาลอังกฤษ ยังให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมและเสริมความรู้และทักษะพิเศษแก่แรงงานผู้สูงอายุ แนะนำอาชีพ และช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถประกอบอาชีพอิสระ มีแผนงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลท้องถิ่น สหภาพแรงงาน และสหภาพนายจ้าง มีการสร้าง เครือข่ายการให้บริการด้านการเรียนรู้และการให้บริการข้อมูลข่าวสารตามสาย เพื่อเผยแพร่แนวทางการพัฒนา อาชีพและการเสริมสร้างความรู้ตลอดชีวิตให้ถึงที่บ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐบาลอังกฤษยังได้ออกมาตรการช่วยเหลือแรงงานสูงอายุที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน อาทิ การช่วยเหลือค่าครองชีพเป็นรายสัปดาห์ การให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นต่อการหางาน การเตรียมประวัติเพื่อสมัครงาน การวางแผนการทำงานและสมัครงาน รวมทั้งสนับสนุน องค์กรภาคเอกชนให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปสามารถประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยเสนอให้เงินกู้ แก่ผู้ที่มีแผนการลงทุนทางธุรกิจหรือผู้ที่ถูกปฏิเสธคำขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน เป็นต้น

เรื่องผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สิงคโปร์ให้ความสำคัญ เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี ในปี ค.ศ. 2030 คาดว่าสิงคโปร์จะมีประชากร 1 ใน 5 ที่มีอายุมากกว่า 65 ปีทำให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร 17 กิจกรรมประชากรผู้สูงอายุขึ้น ในปี ค.ศ. 2010 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมและหาแนวทางช่วยเหลือ แก่ประชาชนสิงคโปร์ที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและหนึ่งในภารกิจสำคัญ คือ การส่งเสริมการจ้างงานและความมั่นคงทางการเงิน โดยมีการลดหย่อนภาษีให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานที่จ้างผู้สูงอายุเป็นลูกจ้าง เน้นการจ้างงาน แบบชั่วคราวและงานแบบมีเวลาการทำงานที่ยืดหยุ่น เพื่อจูงใจให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุที่ยังพร้อมจะอยู่ใน ตลาดแรงงาน และขยายการเกษียณอายุของบางสายวิชาชีพที่ขาดแคลน เช่น แพทย์ พยาบาล นักวิชาการ จาก 60 เป็น 65 ปี

นอกจากนี้ สิงคโปร์ ยังสนับสนุนให้บริษัทจ้างผู้ทำงานสูงอายุ โดยการออกแบบลักษณะงานใหม่ การบริการฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุ การสนับสนุนให้บริษัทปฏิบัติตามนโยบายทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาระบบให้ เอื้อประโยชน์ต่อการจ้างผู้สูงอายุและเพื่อรักษาผู้ทำงานสูงอายุให้สามารถทำงานต่อไป

ตอนที่ 9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

จรัญญา วงษ์พรหม (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้สูงอายุมีความสุขความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถสนองตอบต่อคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ คือ กาย ใจ สังคม และปัญญา/การเรียนรู้ 2) เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านการจัดกิจกรรมสัญจรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกิจกรรมสานวัยใส

ใจผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยและกลุ่มปฏิบัติการหลักร่วมดำเนินการกับชุมชน 3) เกิดการบูรณาการความรู้และ กิจกรรมในชุมชนผ่านการสรุปทเรียนจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน 4) เกิดความยั่งยืนของการ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนโดยการดำเนินการต่อเนื่องของชุมชนที่ประกอบด้วย แกนนำ ผู้สูงอายุ คนวัยอื่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน

วิไล ตั้งจิตสมคิดและคณะ (2559) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับ ผู้สูงอายุ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบในผู้สูงอายุ คือ รายได้ของผู้สูงอายุต่อการเลี้ยงชีพ และ ผู้สูงอายุต้องการให้ลูกหลานเลี้ยงดูและต้องการให้รัฐช่วยเหลือด้านรายได้ รูปแบบการจัดการศึกษา ตามอัธยาศัยสำหรับ ผู้สูงอายุ คือ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ รายการ โทรทัศน์ ส่วนรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัยที่ชมรมจัดให้กับผู้สูงอายุ คือ กีฬาและนันทนาการ

อาชัญญา รัตนอุบล (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/ การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลการให้บริการการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของประเทศไทยและ ต่างประเทศ และการเปรียบเทียบกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของประเทศไทย พบว่า กรณีศึกษาที่ดีของประเทศไทยเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชนโดยรวม โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขสำหรับในต่างประเทศ พบว่า มี การดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบในการหาความต้องการ การวางแผน การจัดทำโครงการ การ ดำเนินการและการประเมินผล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรม ตลอดจนมีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการการ ส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้ สำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกายมาก ที่สุด สำหรับความต้องการการส่งเสริมการจัดการศึกษา/เรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุด้านรูปแบบการ จัดการเรียนการสอน/กิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีความต้องการด้านความเชี่ยวชาญของวิทยากร/ ผู้สอนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความต้องการ การส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพสำหรับผู้สูงอายุ ระหว่างบุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .10 3) รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ พบว่า แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบมหาวิทยาลัยวัยที่สาม รูปแบบศูนย์เอนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน รูปแบบเมือง/ชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ รูปแบบชมรมผู้สูงอายุ/สโมสรผู้สูงอายุ และรูปแบบการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุตามอัธยาศัย และแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การ เรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 หลักสำคัญ คือ (1) การกำหนดเนื้อหา/ กิจกรรมการเรียนรู้ (2) การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา/การเรียนรู้ (3) การ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้/สื่อการเรียนรู้ และ (4) การวิจัยและพัฒนา

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ ผู้สูงอายุไทย ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ จัดขึ้นเพื่อการ ดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ในช่วงอายุ 60-64 ปี มากที่สุด ผู้จัดการศึกษาและผู้สอนคือ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข ในรูปแบบการจัดอบรมระยะสั้น โดยสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้มากที่สุดคือ สื่อบุคคล

ประเมินผลด้วยวิธีการสังเกตโดยใน พ.ศ. 2553 พบว่า มีโครงการที่จัดให้ผู้สูงอายุของหน่วยงานต่าง ๆ มากที่สุด คือ 1-3 โครงการ) ความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ จัดขึ้นเพื่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ในช่วงอายุ 60-64 ปี มากที่สุด ผู้จัดการศึกษาและครูสอน คือครูภูมิปัญญาหรือผู้รู้ในชุมชน ในรูปแบบการจัดอบรมระยะสั้น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ต้องการมากที่สุด คือ สื่อบุคคล ประเมินผลด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง และต้องการให้ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายบริหารจัดการการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 3) อนาคตภาพการจัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุไทย มีเป้าหมายการจัด เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์และมีสุขภาพดี เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชน สังคม และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้ กิจกรรมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุไทย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยแบบบูรณาการในลักษณะสาระบันเทิง มีการสร้างและส่งเสริมแกนนำผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่พึ่งตนเองได้ และกลุ่มที่พึ่งตนเองไม่ได้ เนื้อหาการเรียนรู้ควรตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ตามความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และควรนำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ชีวิตที่เป็นจริง แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการปรับตัวทางสังคมและจิตใจ ด้านเศรษฐกิจและการออม ด้านการเรียนรู้ และด้านสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย วิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ การจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ารับการศึกษ ควรเน้นการประชาสัมพันธ์กิจกรรม โดยเสริมแรงจูงใจเรื่องประโยชน์ผู้สูงอายุจะได้รับหลังจากเข้ารับการศึกษ ผู้จัดการศึกษาและครูสอน ควรเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่ กิจกรรมการจัดการศึกษาควรบูรณาการอย่างหลากหลายรูปแบบ ในลักษณะพหุวัย เน้นการอภิปรายหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกันอย่างไม่เป็นทางการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ควรมีบทบาทสำคัญและใกล้ชิดในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล การประเมินผลควรประเมินตามสภาพจริงด้วยการสังเกต โดยมีการบริหารจัดการในลักษณะที่ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายร่วมกันบริหารจัดการ ให้งบประมาณสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกัน

9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Thornton (2003) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับวงจรชีวิตเป็นหนึ่งในรูปแบบกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งเนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตสำหรับผู้สูงอายุจะประกอบไปด้วย ความซับซ้อนของร่างกาย สมอง และจิตใจที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ อีกทั้งได้นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตสำหรับผู้สูงอายุไว้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนเพื่อให้เรียนเป็น (Learning to learn) การเรียนเพื่อการเจริญเติบโต (Learning for Growth) และการเรียนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น (Learning for Well-being)

Richeson, Boyne and Michael (2007) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับผู้สูงอายุที่เป็นโรคจิตเสื่อมขั้นต้น ด้วยการส่งเสริมสุขภาพ กาย ใจ และวิญญาณ โดยทำ การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ กาย ใจ และวิญญาณ ทดลองใช้กับ

กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อายุระหว่าง 67-89 ปี เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และทดสอบด้วยการวัดค่าดัชนี Corbin and Strauss Model for Chronic Illness Management (1991) ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีสุขภาพ ภายใจ และวิญญาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

David and Marshallsay (2007) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการในการรับบริการการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของคนงานสูงอายุในประเทศออสเตรเลีย: พหุกรณีศึกษา โดยศึกษาความ ต้องการในการรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคนงานสูงอายุ ที่ใช้บริการของ ศูนย์บริการผู้สูงอายุ หลายรัฐ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุ ต้องการรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเนื้อหาด้านเศรษฐกิจ และการเตรียมตัวในการ เกษียณอายุมากที่สุดเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ ทักษะ ในการทำงาน เพื่อสามารถ ร่วมงานกับคนงานวัยอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Gordon et al. (2007) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการศึกษาต่อ ระดับ ปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิตในสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า จากการพัฒนา หลักสูตรของสถาบัน GeroRish ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการศึกษาต่อระดับปริญญา บัณฑิตและมหาบัณฑิต ศึกษาจากผู้เรียนจำนวน 426 คน ซึ่งศึกษาต่อในสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนา ชุมชน ระดับปริญญาบัณฑิตจำนวน 128 คน และระดับมหาบัณฑิต จำนวน 298 คน และสำเร็จ การศึกษาระหว่างปี 2004-2005 ผลการวิจัยพบว่า ระดับอายุที่แตกต่างกันมี ผลต่อสมรรถนะของ ผู้สูงอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Doron (2007) ได้วิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา จริยธรรมผู้สูงอายุโดยใช้บทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการใช้ บทบาท สมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมในผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก และมีความรู้ ทักษะ ด้านจริยธรรม เพิ่มขึ้นหลัง การทดลอง

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในบทที่ 2 นี้ เป็นการกล่าวถึง แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง กับการศึกษาวิจัยใน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและ กลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยระเบียบวิธีการ ศึกษาวิจัยจะกล่าวในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ของสถาบันอุดมศึกษา (2) วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน และ (3) พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1.1. กลุ่มประชากรประเภทข้อมูลที่เป็นเอกสาร

แหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วย

1) เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการ รายงานประจำปี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคณาจารย์ผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

2) เอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.1.2. กลุ่มประชากรประเภทบุคคล

1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือผู้แทนจากมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทต่างๆในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ) ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศในหลักสูตรระยะสั้นระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จำนวน 39 แห่ง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุแบ่งตามประเภทของหลักสูตรระยะสั้น ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

	ประเภทมหาวิทยาลัย	หลักสูตรระดับปริญญาตรี	หลักสูตรระดับปริญญาโท	หลักสูตรระยะสั้น	รวม (แห่ง)
กลุ่มที่ 1	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	1	6	6	12
กลุ่มที่ 2	มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดของรัฐ	-	4	8	12
กลุ่มที่ 3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	5	-	5	10
กลุ่มที่ 4	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	-	-	1	1
		6	10	19	35

หมายเหตุ : ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล พ.ศ. 2563

มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รายละเอียดดังนี้
หลักสูตรระยะสั้น: จำนวน 19 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หลักสูตรระดับปริญญาตรี: จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

หลักสูตรระดับปริญญาโท: จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1.3 กลุ่มตัวอย่างประเภทข้อมูลที่เป็นเอกสาร

1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศ แบ่งประเภทมหาวิทยาลัย ดังนี้
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมี 9 หลักสูตร ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ จำนวน 8 หลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 หลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 หลักสูตร คือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3.1.4. กลุ่มตัวอย่างประเภทข้อมูลที่เป็นบุคคล

1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือผู้แทนจากมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีการเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุในประเทศในหลักสูตรระยะสั้น ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 แห่ง (จากทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกจำนวน 18 แห่ง) ได้แก่

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยนเรศวร

เพื่อทำการศึกษเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

	ประเภทมหาวิทยาลัย	หลักสูตรระดับปริญญาตรี	หลักสูตรระดับปริญญาโท	หลักสูตรระยะสั้น	รวม (แห่ง)	กลุ่มตัวอย่างที่เลือก
กลุ่มที่ 1	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	1	6	6	12	6
กลุ่มที่ 2	มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดของรัฐ	-	4	8	12	6
กลุ่มที่ 3	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	5	-	5	10	5
กลุ่มที่ 4	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	-	-	1	1	1
		6	10	19	35	18

หมายเหตุ : ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล พ.ศ. 2563

2) กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุและผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพหรือดูแลผู้สูงอายุจำนวน 1,604 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจาก 6 ภาคของประเทศไทย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจาก อายุ รายได้ และระดับการศึกษาของผู้สูงวัย เพื่อการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3) ผู้บริหาร/ตัวแทนมหาวิทยาลัยจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงวัยและเกี่ยวข้องกับกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

4) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหรือใกล้เคียง/การให้ความรู้แก่ผู้อายุ/การดูแลผู้สูงอายุ/ผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้สูงอายุ จัดวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จำนวน 15 คน โดยมีการจัดประชุมกับผู้ทรงคุณวุฒิในวันที่ 30-31 สิงหาคม 2564

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยดัดแปลงและพัฒนาให้เหมาะสมกับการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล พ.ศ. 2563-2564 ดังนี้

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ แบบสอบถามสำหรับกรณีวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน คณะ/หน่วยงานที่สังกัด ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และ การเปิดหลักสูตรปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นต้น

ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 มุ่งศึกษาถึงประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ความพึงพอใจ อุปสรรค ปัญหา ต่อ สภาพปัจจุบันของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในด้าน เป้าหมายการจัดการศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษา เนื้อหาการจัดการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา ผู้จัดการศึกษาและผู้สอน รายละเอียดของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ความเหมาะสมของหลักสูตร ความพึงพอใจต่อหลักสูตร เป็นต้น

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุและผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพหรือดูแลผู้สูงอายุจำนวน 1,604 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจาก 6 ภาคของประเทศไทยโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ เป็นต้น

ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 มุ่งศึกษาถึงความต้องการหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในด้าน เนื้อหารายวิชา รูปแบบการจัดการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา ผู้สอน เป็นต้น

3) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทศโลกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทศโลกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนในด้าน รูปแบบ ทศโลก วิธีการ และ เกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร/ตัวแทนมหาวิทยาลัยจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงอายุและเกี่ยวข้องกับกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็นโดยกำหนดแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์และตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์

4) แบบประเมินรายวิชาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ “หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาของรายวิชา กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน

5) แบบประเมินหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ “หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร (โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0, โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0, โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0, โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0, โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0) กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร สื่อประกอบการเรียน การสอนของหลักสูตร และการประเมินผลของหลักสูตร

6) แบบวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ “หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ภาพรวมของหลักสูตร ส่วนที่ 2 รายชุดวิชา/โมดูล และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1) แบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และสำนวนภาษาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence : IOC) ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{ER}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

ER หมายถึง ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 หมายถึง ถ้าเห็นว่าสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้อง ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence :IOC) ถ้าข้อคำถามใดมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรง หากข้อคำถามใดมีค่าเฉลี่ยออกมาต่ำกว่า 0.5 จะทำการปรับปรุงสำนวนภาษาใหม่ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ไว้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550, หน้า 141-142)

การแปลความหมายของ IOC

1. ถ้าได้ค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าคำถามข้อนั้นมีความตรงตามเนื้อหา
2. ถ้าได้ค่าน้อยกว่า 0.50 หรือค่าเป็นลบแสดงว่าคำถามข้อนั้นไม่มีมีความตรง

ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ได้รับเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha, อ้างถึงใน ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550)

2) แบบสัมภาษณ์

หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2552) และ (Miles & Huberman, 1994) ดังนี้ การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน โดยใช้การสังเกตควบคู่ไปกับการซักถามพร้อมกันนี้ก็ได้อีกศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรืออาจจะซักถามจากผู้ให้ข้อมูล หลังจากสรุปผลการวิจัยแล้ว เพื่อความแน่นอนและเที่ยงตรงของข้อมูลที่ทำการศึกษาซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้บางหลักการตรวจสอบดังกล่าว เพื่อช่วยตรวจสอบข้อมูล

3) แบบประเมิน

-แบบประเมินรายวิชาของ (ร่าง) หลักสูตรผู้ประกอบการฯ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำ (ร่าง) รายวิชาทั้ง 5 รายวิชาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน (ซึ่ง 1 รายวิชาต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน) ประเมินในแบบประเมินคุณภาพซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert ในด้านเนื้อหาจะประเมินเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา การดำเนินเรื่อง การใช้ภาษา ความถูกต้องชัดเจน ของแบบทดสอบของแต่ละบทเรียน ฯลฯ เป็นต้น จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละรายวิชาทั้ง 5 และหลักสูตรผู้ประกอบการมาหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพ จะทำให้ทราบว่าบทเรียนของรายวิชาทั้ง 5 ที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับใด ซึ่งต้องมีคุณภาพในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากขึ้นไปจึงจะผ่านไปสู่ขั้นตอนการนำไปใช้ได้

-แบบประเมิน (ร่าง) หลักสูตรผู้ประกอบการฯ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำ (ร่าง) หลักสูตรผู้ประกอบการฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินในแบบประเมินคุณภาพซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญต่อหลักสูตรผู้ประกอบการมาหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพ จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรผู้ประกอบการที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับใด ซึ่งต้องมีคุณภาพในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากขึ้นไปจึงจะผ่านไปสู่ขั้นตอนการนำไปใช้ได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยติดต่อผู้บริหาร/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ เป็นส่วนตัว เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทางอีเมล/ไลน์/โทรศัพท์ อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย และข้อมูลที่ต้องการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุ

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 1,604 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกและภาคใต้

การจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามมี 2 วิธี แบ่งเป็น 50:50 ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 802 คนและการเก็บแบบสอบถามแบบออนไลน์ จำนวน 802 คน ซึ่งทางผู้วิจัยติดต่อตัวแทนจากระดับ อบต.และ อบจ. เป็นส่วนตัว เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์

2.1) การจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเองมีขั้นตอนดังนี้

- ผู้วิจัยจะเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างที่สนามบิน เมื่อเจอกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะเดินเข้าไปสอบถามเลยว่าสะดวกตอบแบบสอบถามหรือไม่

- ผู้วิจัยจะมีการบอกถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแบบสอบถามที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

- หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะขอให้ทางกลุ่มตัวอย่างช่วยทำแบบสอบถามและรอรับกลับ

2.2) การจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามแบบออนไลน์

- ผู้วิจัยติดต่อกับตัวแทนจากระดับ อบต.และ อบจ. ให้ช่วยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

- ผู้วิจัยจะมีการบอกถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแบบสอบถามที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

- ทางผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ตัวแทนจากระดับ อบต.และ อบจ. ให้ช่วยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทางอีเมล/ไลน์/คิวอาร์โค้ด และรอตอบกลับในภายหลัง

3) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทฤษฎีในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

โดยผู้วิจัยติดต่อผู้บริหาร/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ เป็นส่วนตัว เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล เวลาที่ใช้โดยประมาณ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยพร้อมทั้งนัดวันเวลาเพื่อสัมภาษณ์ โดยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและทางโทรศัพท์

4) แบบประเมิน(ร่าง)รายวิชาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

“หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

แบบประเมิน(ร่าง)รายวิชาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูลและนำไปแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5) แบบประเมิน(ร่าง)หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ “หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

แบบประเมิน(ร่าง)หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูลและนำไปแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6) แบบวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ “หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

แบบวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูลและนำไปแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการส่งแบบสอบถาม ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา และการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ผลการศึกษา และนำผลการศึกษาที่ได้ไปทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อแสวงหาลักษณะและคุณสมบัติร่วมของข้อมูลเพื่อสร้างข้อค้นพบหรือข้อสรุป เพื่อหาความเชื่อมโยงกันการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนต่อไป งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และ t-test

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) แบบวิเคราะห์สาระ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาระของแนวคิดและหลักสูตร ผู้ประกอบการ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3) แบบสอบถาม

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Package for Social Science: SPSS)

4) แบบประเมิน ประกอบด้วย

4.1) แบบประเมินรายวิชาของ(ร่าง)หลักสูตรผู้ประกอบการฯ ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรผู้ประกอบการโดยใช้การเรียนการสอนผ่านออนไลน์เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

4.2) แบบแบบประเมิน(ร่าง) หลักสูตรผู้ประกอบการฯ ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรผู้ประกอบการโดยใช้การเรียนการสอนผ่านออนไลน์เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อ2 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย เพื่อศึกษาหลักสูตรระยะสั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนโดยมีกระบวนการคือ

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยและการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา

2. ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จากแนวคิดระบบธนาคารหน่วยกิต เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร 2558 แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และกรณีศึกษาจากหลักสูตรที่เชื่อมต่อการศึกษา

3. จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด มาสร้าง

(1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งตรวจคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

(2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งตรวจคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

(3) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์กลไกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ซึ่งตรวจคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 2: รวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของ หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระยะสั้น และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยมีกระบวนการคือ

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรค ของหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในปัจจุบัน

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สูงอายุเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลไกการเทียบโอนหน่วยกิตหลักสูตรระยะสั้นที่เข้าสู่ในระบบปริญญา ดังนี้

4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เกี่ยวกับกลไกเข้าสู่ระบบปริญญา จำนวน 4 แห่ง

โดยผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา และวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ขั้นตอนที่ 3: พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนโดยมีกระบวนการคือ

นำผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนสิ่งที่ได้จากขั้นตอนนี้คือ ร่างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ขั้นตอนที่ 4: ตรวจสอบหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาตรีผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนโดยมีกระบวนการคือ

1. ผู้วิจัยนำเสนอร่าง หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

2. จัดวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหรือใกล้เคียง/การให้ความรู้แก่ผู้อายุ/การดูแลผู้สูงอายุ/ผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 15 ท่าน

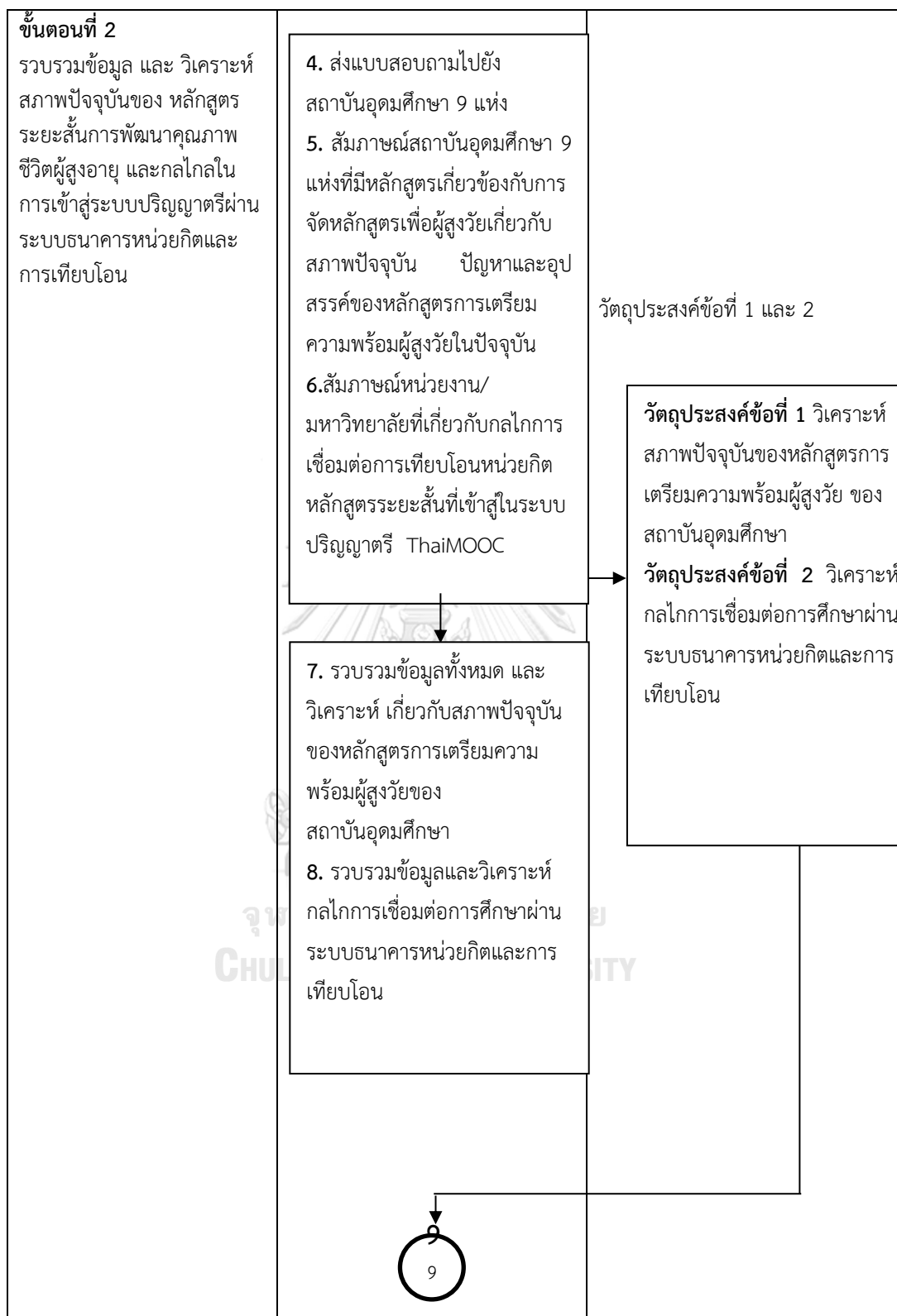
ขั้นตอนที่ 5 : นำเสนอหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนที่ผ่านการปรับตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วยทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัย เพื่อศึกษา หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกลไก เข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบ ธนาคารหน่วยกิตและการเทียบ โอน	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาเอกสารงานวิจัยและการ วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับ หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูง รวย ศึกษาข้อมูลกลไกการเชื่อมต่อ การศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วย กิตและการเทียบโอนจาก แนวคิด ระบบธนาคารหน่วยกิต เกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตร 2558 แนวคิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต และกรณีศึกษา จากหลักสูตรที่เชื่อมต่อการศึกษา 	วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px;"> กรอบแนวคิดในการพัฒนา รูปแบบหลักสูตรการเตรียม ความพร้อมผู้สูงวัย ที่ เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบ สู่ การศึกษาในระบบ อุดมศึกษา </div>
	<ol style="list-style-type: none"> นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด มาสร้าง (1) แบบสอบถาม สำหรับการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการ เตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ของ สถาบันอุดมศึกษา (2) ชุดสัมภาษณ์ สำหรับการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของ รูปแบบหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้ สูงวัย ของสถาบันอุดมศึกษา (3) ชุดสัมภาษณ์สำหรับการวิเคราะห์ กลไกการเทียบโอนหน่วยกิตของ หลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อม ผู้สูงวัยผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและ การเทียบโอน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน 	เครื่องมือวิจัย 3 ชุด ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> ชุดแบบสอบถามสำหรับการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการ เตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ของ สถาบันอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐ 9 แห่ง ชุดสัมภาษณ์สำหรับวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค ของ หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดหลักสูตร จำนวน 4 แห่ง ชุดสัมภาษณ์การวิเคราะห์กลไกการ เทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้น การเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยผ่านระบบ ธนาคารหน่วยกิต และการเทียบโอน สำหรับสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง
ขั้นตอน	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ

ขั้นตอน	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ
<p>ขั้นตอนที่ 3: พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 : นำเสนอหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ที่ผ่านการปรับตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>9. นำเสนอร่างหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้นและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p> <p>10. จัดวิพากษ์หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้นและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน</p> <p>11. นำเสนอหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้นและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p>	<p>วัตถุประสงค์ข้อที่ 3</p> <p>(ร่าง) หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้น และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p> <p>ปรับ หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้น และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p> <p>หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้น และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาด้านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน</p>

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน และพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนซึ่งจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน และการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

4.1 สภาพปัจจุบันของผลการศึกษาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

4.1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

4.1.2 ผลการสัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศจากการสัมภาษณ์

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

4.1.4 เปรียบเทียบความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

4.2 วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

4.3 พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

4.3.1 สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบันและความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

4.3.2 การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

4.3.3 ผลการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

4.1 สภาพปัจจุบันของผลการศึกษาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

4.1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศจากเอกสารและการสืบค้นจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผู้สูงอายุในประเทศ แบ่งประเภทมหาวิทยาลัย ดังนี้ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมี 9 หลักสูตร ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ จำนวน 8 หลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัย อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 หลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 หลักสูตร คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย

ข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยทักษิณ	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล
ประเภทมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทย)	หลักสูตรการเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นนักพัฒนาวิทยาและการดูแลสุขภาพในวัยสูงอายุ	หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ รุ่นที่ 5-9 และสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุ (เฉพาะทางออนไลน์ปี 2562-2563)	หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ รุ่นที่ 5-9 และสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุ (เฉพาะทางออนไลน์ปี 2562-2563)	หลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล/หลักสูตรพนักงานผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุและเด็ก	หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Non degree) เรียนออนไลน์ และห้องปฏิบัติการ	หลักสูตรระยะสั้น “โภชนาการในผู้สูงอายุ”	หลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ ระดับประกาศนียบัตร	หลักสูตรพยาบาลปริญญาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ประเภทหลักสูตร	หลักสูตรอบรมระยะสั้นจำนวน 285 ชั่วโมง ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 60 ชั่วโมง เรียนออนไลน์และภาคประสบการณ์ 225 ชั่วโมง	หลักสูตรเพื่อการรับรองสมรรถนะ	หลักสูตรฝึกอบรม 6 เดือน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	หลักสูตรนียบัตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ	หลักสูตรอบรมระยะสั้น	ประกาศนียบัตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ (อบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวม 360 ชั่วโมง)	หลักสูตรอบรมระยะสั้น	

ข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล
ระบบธนาคารหน่วยกิต	n/a	n/a	น/a	n/a	n/a	n/a	n/a
คณะ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับบริษัท โตเกียวมารีน ประกันชีวิต (ประเทศไทย)	คณะพยาบาลศาสตร์	วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา	คณะพยาบาลศาสตร์	คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์	คณะพยาบาลศาสตร์	สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
ปรัชญา ความสำคัญ และ วัตถุประสงค์ของ หลักสูตร	วัตถุประสงค์สำคัญของการทำโครงการฝึกอบรมนี้ คือการที่ตัวแทนของ โตเกียวมารีน ประกันชีวิตเป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีความรอบรู้เพียงพอที่จะ	n/a	n/a	เพื่อสร้างอาชีพและพัฒนาทักษะการทำงานในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ	เน้นให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพเบื้องต้น ด้วยหลักโภชนาการที่เหมาะสมกับวัย	n/a	เพื่อให้ผู้อบรมเข้าใจเรื่องข้อข้อต้น สุนัข และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้จริง รวมทั้งเสริมสร้างสุขภาพจิตผ่านกิจกรรมทาง

ข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล
	วางแผนการเกษียณอย่างถูกต้องรอบคอบ		มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับผู้สูงอายุและ ทฤษฎีการสูงอายุ ระบบบริการด้าน สุขภาพและรูปแบบ บริการสำหรับ ผู้สูงอายุ					
กลุ่มเป้าหมาย/ ผู้เรียน	n/a	n/a	พยาบาลวิชาชีพ ผู้สูงอายุ	n/a	ผู้สนใจทั่วไป โดยเฉพาะชาวชลบุรี หรือจังหวัดใกล้เคียง	ผู้สูงอายุตำบลดอก คำใต้	ผู้สนใจทั่วไป	ผู้สูงอายุ และใจ
คุณสมบัติของ ผู้เรียน	n/a	n/a	สำเร็จการศึกษา ม.6 ขึ้นไป มี สุขภาพร่างกาย และจิตใจที่ไม่ เป็นอุปสรรคต่อ การอบรมและ การฝึกปฏิบัติงาน มีความสนใจใฝ่ รู้และผู้สูงอายุและ สามารถเข้าร่วม การอบรมได้ ตลอดหลักสูตร	n/a	n/a	n/a	อายุ 18 ปีขึ้นไป วุฒิ การศึกษาไม่ต่ำกว่า ม 6 หรือเทียบเท่า เป็นผู้มีสุขภาพ แข็งแรงไม่เป็นโรค ร้ายแรง หรือ โรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้ป่วยประทุติ เสื่อมเสียหรือบกพร่อง ในศีลธรรมอันดี	n/a
ปีที่เปิดสอน	2558	n/a	n/a	n/a	n/a	2562	n/a	n/a
จำนวนหน่วยกิต	n/a	n/a	จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร	n/a	n/a	n/a	Non-degree	n/a

ข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล
โครงการสร้างหลักสูตร							
1.หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	รวมตลอดหลักสูตร 16 หน่วยกิต จำนวน 7 รายวิชา ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 10 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต = 15 ชั่วโมง) ภาคปฏิบัติ 6 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต = 60 ชั่วโมง)	n/a	n/a	"ความรู้เบื้องต้นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ภาษาอังกฤษเบื้องต้นในการสื่อสาร ศัพท์เทคนิค ศัพท์ทางการแพทย์	มิตทางด้านการเงิน และกระบวนการวางแผน มีดีด้านสังคม-การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากร และเศรษฐกิจ รวมถึงนโยบายภาครัฐ มีดีด้านการดูแลสุขภาพทั้งกายและใจ และประเด็นการดูแลผู้สูงอายุ และมีดี	n/a	7 รายวิชา ประกอบด้วย วิชาแกน : นโยบายและระบบสุขภาพ วิชาบังคับ : การประเมินภาวะสุขภาพขั้นสูง และการตัดสินใจทางคลินิกในผู้สูงอายุ

ข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล
	ด้านกฎหมายที่มีต่อผู้สูงอายุ		หมู่			ด้านกฎหมายที่มีต่อผู้สูงอายุ		
2. หมวดวิชาเฉพาะ	n/a	n/a	การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในผู้สูงอายุ ,การพยาบาลผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย, การจัดการกับอาการในผู้สูงอายุ	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
3. หมวดวิชาเลือก	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
4. อื่น	n/a	n/a	ภาคปฏิบัติ : การปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในผู้สูงอายุ , การปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
กิจกรรมการเรียนการสอน	ภาคทฤษฎี	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ : เรียนแบบผสม โดยเรียนเนื้อหาออนไลน์และเรียนปฏิบัติการที่มหาวิทยาลัยหรือ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ : กิจกรรมสอบถามความต้องการ ด้วยการใช้ผู้เรียนมีส่วนร่วมออกแบบการเรียน	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยมหิดล
			มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		สถานที่อื่น (workshop)			
การประเมินผล		n/a	การสอบข้อเขียน หรือ รายงาน, การประเมินผล การปฏิบัติการพยาบาล หรือ รายงานการปฏิบัติการพยาบาล	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
จำนวนที่รับต่อหลักสูตร	160 คน	n/a	30 คน	40 คน	60 คน	n/a	200 คน	30 คน
ระยะเวลาในการเรียน	5 วัน (33 ชั่วโมง)	จำนวน 285 ชั่วโมง ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 60 ชั่วโมง เรียนออนไลน์และภาคประสบการณ์ 225 ชั่วโมง	5 เดือน	n/a	n/a	32 ชั่วโมง	4 วัน/สัปดาห์ (360 ชั่วโมง)	n/a
ค่าใช้จ่าย	n/a	ไม่มีค่าใช้จ่าย	40,000 บาท	n/a	ไม่มีค่าใช้จ่าย	n/a	ไม่มีค่าใช้จ่าย	5,900 บาท

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษมศาสตร์	มหาวิทยาลัย นแก่น	มหาวิทยาลัยนครพนม	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาวิทยาลัย นครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์
ประเภท มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัย ในสังกัดรัฐ
ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทย)	หลักสูตร “การพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” (โรงเรียนผู้สูงอายุ)	ชุดวิชา สังคมแห่ง ความสุขของ ผู้สูงอายุในศตวรรษ ที่ 21 ของหลักสูตร ศาสตร์แห่งแผ่นดิน เพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืนของ วิทยาลัย บูรณาการศาสตร์	หลักสูตรการ พยาบาลเฉพาะ ทาง สาขาการ พยาบาลเวช ปฏิบัติผู้สูงอายุ	หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ รองรับสังคมสูงวัย (Care Giver)	หลักสูตรผู้ดูแล ผู้สูงอายุ “MSU Smart Aging Care Giver”	หลักสูตร ประกาศนียบัตร “การ ป้องกันและการ จัดการภาวะสมอง เสื่อมในผู้สูงอายุ สำหรับผู้ดูแล”	หลักสูตร ประกาศนียบัตร ป้องกันและ จัดการภาวะสมอง เสื่อมในผู้สูงอายุ สำหรับผู้ดูแล	หลักสูตร “ทักษะการ ดูแลผู้สูงอายุ”
ประเภท หลักสูตร	หลักสูตรอบรมระยะสั้น (อบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวม 106 ชั่วโมง)	ประกาศนียบัตรชุด วิชา (Non- degree)	ประกาศนียบัตร การพยาบาล เฉพาะทาง สาขาการ พยาบาลเวช ปฏิบัติผู้สูงอายุ	หลักสูตร 70 ชั่วโมง	ประกาศนียบัตร 315 ชั่วโมง หลักสูตร เสาร์- อาทิตย์	ประกาศนียบัตร อบรมวิชาการ ระยะ สั้น 4 เดือน (อบรม ทั้งภาคทฤษฎี 60 และภาคปฏิบัติ 225 รวม 285 ชั่วโมง)	ประกาศนียบัตร อบรม ภาคทฤษฎี 2 สัปดาห์ จบ จะต่อมีการลง ทำงานภาคสนามใน ภูมิลำเนา หรือที่พัก อาศัยปัจจุบัน	
ระบบธนาคาร หน่วยกิต	n/a	สามารถเรียนและ เก็บสะสมหน่วยกิต เพื่อขอรับปริญญา วิทยาศาสตร บัณฑิต สาขาวิชา	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	มหาวิทยาลัยขอนแก่น ราชชนนีนครพนม	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาวิทยาลัยสงขลาค นครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขลาค นครินทร์
คณะ/หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	สถาบันเสริมศึกษาและ ทรัพยากรมนุษย์	สำนักงานวิทยาลั ยบูรณาการศาสตร์	เพื่อให้ความรู้ความ เข้าใจด้านสุขภาพ การ ดูแลและแก้ปัญหา สุขภาพด้วยตนเอง การ สนับสนุนให้ทุกคนใน ครอบครัวตระหนักและ เล็งเห็นคุณค่าของ ผู้สูงอายุ และสร้าง ความสัมพันธ์อันดี ระหว่างองค์กรภาครัฐ และประชาชนและ เพื่อให้การดำเนินงาน ของโรงเรียนผู้สูงอายุมี ความต่อเนื่องและยั่งยืน	เพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู ้ให้บริการในการ ให้บริการแก่ สุขภาพแก่ ผู้สูงอายุทั้งการ รักษาโรค ผู้สูงอายุ เบื้องต้นและ การพยาบาล เฉพาะด้าน ผู้สูงอายุได้อย่าง มีคุณภาพ	วิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนีนครพนม	คณะพยาบาล ศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์
ปรัชญา และความสำคัญ และ วัตถุประสงค์ ของหลักสูตร	เพื่อให้มีความรู้ความ เข้าใจด้านสุขภาพ การ ดูแลและแก้ปัญหา สุขภาพด้วยตนเอง การ สนับสนุนให้ทุกคนใน ครอบครัวตระหนักและ เล็งเห็นคุณค่าของ ผู้สูงอายุ และสร้าง ความสัมพันธ์อันดี ระหว่างองค์กรภาครัฐ และประชาชนและ เพื่อให้การดำเนินงาน ของโรงเรียนผู้สูงอายุมี ความต่อเนื่องและยั่งยืน	เพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้แนวคิด หลักการ และ แนวทางในการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุอย่าง ถูกต้อง ก่อให้เกิด เป็นสังคมแห่ง ความสุขของ ผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการ เตรียมความพร้อม สำหรับผู ้ที่ เกี่ยวข้องในการ ช่วยเหลือดูแล ผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่อง การพัฒนาสุขภาพ และโภชนาการ	เพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู ้ให้บริการในการ ให้บริการแก่ สุขภาพแก่ ผู้สูงอายุทั้งการ รักษาโรค ผู้สูงอายุ เบื้องต้นและ การพยาบาล เฉพาะด้าน ผู้สูงอายุได้อย่าง มีคุณภาพ	วิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนีนครพนม	พัฒนาคุณภาพ การดูแล สุขภาพ ผู้สูงอายุให้มี ความรู้และ ทักษะ ในการ ดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึง ประสิทธิภาพ ของการดูแล ผู้สูงอายุได้ ยิ่งขึ้นด้วย อีก ทั้งยังสามารถ พัฒนา สมรรถนะ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้	พัฒนาคุณภาพ การดูแล สุขภาพ ผู้สูงอายุให้มี ความรู้และ ทักษะ ในการ ดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึง ประสิทธิภาพ ของการดูแล ผู้สูงอายุได้ ยิ่งขึ้นด้วย อีก ทั้งยังสามารถ พัฒนา สมรรถนะ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้	พัฒนาคุณภาพ การดูแล สุขภาพ ผู้สูงอายุให้มี ความรู้และ ทักษะ ในการ ดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึง ประสิทธิภาพ ของการดูแล ผู้สูงอายุได้ ยิ่งขึ้นด้วย อีก ทั้งยังสามารถ พัฒนา สมรรถนะ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้	พัฒนาคุณภาพ การดูแล สุขภาพ ผู้สูงอายุให้มี ความรู้และ ทักษะ ในการ ดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึง ประสิทธิภาพ ของการดูแล ผู้สูงอายุได้ ยิ่งขึ้นด้วย อีก ทั้งยังสามารถ พัฒนา สมรรถนะ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้	พัฒนาคุณภาพ การดูแล สุขภาพ ผู้สูงอายุให้มี ความรู้และ ทักษะ ในการ ดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึง ประสิทธิภาพ ของการดูแล ผู้สูงอายุได้ ยิ่งขึ้นด้วย อีก ทั้งยังสามารถ พัฒนา สมรรถนะ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอ นแก่น	มหาวิทยาลัยนครพนม	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์
กลุ่มเป้าหมาย/ ผู้เรียน	ผู้สูงอายุ	ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน วัยทำงาน และ ผู้สูงอายุ รวมถึง ผู้ด้อยโอกาส ที่ ต้องการความรู้จาก บุคลากรวิชาชีพ ประกอบอาชีพ	พยาบาลวิชาชีพ	ผู้สนใจทั่วไป	ผู้สนใจทั่วไป	ผู้สนใจทั่วไป	ผู้สนใจทั่วไป	ผู้สนใจทั่วไป
คุณสมบัติของ ผู้เรียน	ผู้สูงอายุ เพศชายและ เพศหญิง อายุ 60 ปีขึ้นไป มีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรง สามารถเข้าเรียนได้ทุก ครั้ง	รับสมัครบุคคลทุก เพศ ทุกวัย ทุกคน สามารถสมัครเรียน ได้เพียงคนเดียว เรียนในการเรียนรู้ life long learning มี ประสบการณ์หรือ ความสนใจในชุด วิชาพร้อมที่จะ Reskill-Upskill	พยาบาลวิชาชีพ ที่มีใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบ อาชีพพยาบาล และการศัลย ยกรรมขั้นที่ และ มีประสบการณ์ ดูแลผู้สูงอายุ ไม่น้อยกว่า 2 ปี	จิตอาสาบุคคลทั่วไป ที่ มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ และมีวุฒิ การศึกษาไม่ต่ำกว่า ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือเทียบเท่า ที่มีความสนใจใหม่ ความรู้ความสามารถ และนำทักษะที่ได้รับ ทั้งหมดกลับไปช่วยกัน ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในชุมชนของตนเอง ต่อไป	อายุ 18 ปีขึ้นไป วุฒิ การศึกษาไม่ต่ำกว่า ม. 3 ไม่มีปัญหาที่พัก อาศัยใกล้ มหาวิทยาลัยตลอด หลักสูตร มีหนังสือ รับรองความประพฤติ ต้องการสมัคร การอบรมตลอด หลักสูตร มีทัศนคติที่ ดีต่อการดูแลผู้ช่วย และผู้สูงอายุ	อายุ 18 ปีขึ้นไป ไม่ จำกัดเพศ มีวุฒิ การศึกษาไม่ต่ำกว่า ม.3 หรือเทียบเท่า หรือระดับ ปวช ขึ้น ไป ผ่านการอบรม หลักสูตรผู้ดูแล ผู้สูงอายุหรือมี ประสบการณ์เป็น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หรือ 4 กำลังศึกษาใน สถานศึกษาสาขา วิทยาศาสตร์สุขภาพ	ผู้สนใจที่สำเร็จ การศึกษาระดับ ปริญญาตรี ทุกสาขา ว่างงาน และไม่เข้า ข่ายการได้รับสิทธิเงิน เยียวยาใด ๆ จาก รัฐบาล	

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัย นเรศวร	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปีเปิดสอน	n/a	n/a	n/a	n/a	2562	n/a	n/a	n/a
จำนวนหน่วยกิต	n/a	Non-degree	18	n/a	Non-degree	Non-degree	n/a	n/a
โครงสร้างหลักสูตร	มี 3 ชุดการเรียน 3 มิติ : ชุดการเรียนรู้ที่ 1 มิติ ความรู้ที่ผู้สูงอายุต้องรู้ 37 ชั่วโมง) ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวม และการเปลี่ยนแปลง สำหรับผู้สูงอายุ ,โรคที่พึงระวังสำหรับผู้สูงอายุ , โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ, สำหรับผู้สูงอายุ, สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม , ยาสมุนไพรไทยเพื่อผู้สูงอายุ และฝึกกายภาพบำบัดเพื่อสุขภาพที่ดี ชุดการเรียนรู้ที่ 2 มิติความรู้ที่ผู้สูงอายุควรรู้ (21	การพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุแบบองค์รวม โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การจัดการชมรมและโรงเรียนผู้สูงอายุ โครงการงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	n/a	ภาคพิเศษที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นของการดูแลผู้สูงอายุ แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ สิทธิผู้สูงอายุตามกฎหมาย บทบาทและจรรยาบรรณของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ไปจนถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้ผู้สูงอายุโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุภาวะวิกฤตกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การประเมินคัดกรองภาวะสุขภาพผู้สูงอายุเบื้องต้น การดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วย	n/a	เรียนความรู้ที่จำเป็นสำหรับดูแลผู้สูงอายุ สร้างนวัตกรรมภายใต้พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และมีแนวความคิดต่อยอดการเป็นผู้ประกอบการ	n/a	n/a

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัย นแก่น	มหาวิทยาลัยนครพนม	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาวิทยาลัยสงขล นครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขล นครินทร์
	<p>ข้าวมิ่ง) ได้แก่ เทคโนโลยีเพื่อการ สื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ, กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พินัยกรรม), เศรษฐกิจ พอเพียงปราชญ์ ชาวบ้าน, สิทธิและ สวัสดิการสำหรับ ผู้สูงอายุ, พหุศาสตร์ กับผู้สูงอายุ, การพัฒนา จิต/บำเพ็ญประโยชน์, ประวัติศาสตร์ ชุดการ เรียนรู้ที่ 3 มิติความรู้ที่ ผู้สูงอายุอยากรู้ (48 ข้าวมิ่ง) ได้แก่ ตาราง 9 ช่อง , ร้าง, สีลาศ, ส่งเสริมอาชีพ : กระเป๋าคิวลิท การจัก สาน การเกษตร และ การศึกษาดูงาน</p>	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>ฟังก์ชันช่วยเหลือตนเอง ไม่ได้ การดูแลสุขภาพ ของปากในผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุที่มี แผลเรื้อรัง แผลกดทับ และแผลชนิดต่าง ๆ การดูแลผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยเจาะคอใส่สาย สวนให้อาหารทางสาย ยาง การใช้ยาใน ผู้สูงอายุ การใช้ ออกซิเจนและการพ่น ยา การส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุด้านอาหาร และโภชนาการ การ ฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุ ผู้ป่วยฟังก์hing ตลอดจน การดูแลสุขภาพจิตวิธี ผ่อนคลายความเครียด ของผู้สูงอายุ ภูมิปัญญา ชาวบ้านกับผู้ดูแล ผู้สูงอายุ และการจัด กิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงอายุ</p>				

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัย นครราชสีมา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	
กิจกรรมการเรียนการสอน	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ : อบรมภาคทฤษฎี : บรรยายอภิปราย ดูวิดีโอ , อบรมภาคปฏิบัติ : ฝึกปฏิบัติศึกษาดูงาน ดูวีดิโอและสาธิตยกตัวอย่างฝึกอบรมนำเสนอ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ : การเรียนการสอนในแต่ละชุดวิชาเน้นการปฏิบัติจริงในพื้นที่และการปฏิบัติร่วมกับสถานประกอบการ (work integrated learning) รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ หลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างคนไทย 4.0 ซึ่งจะนำไปสู่การ Re-skill & Up-skill และการสร้าง New	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ผู้ช่วยคณาจารย์และคณาจารย์ ผู้ช่วยคณาจารย์และคณาจารย์ ผู้ช่วยคณาจารย์และคณาจารย์	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครพนม	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	มหาวิทยาลัยสงขล นครินทร์	มหาวิทยาลัยสงขล นครินทร์
การประเมินผล	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
จำนวนที่รับต่อ หลักสูตร	n/a	n/a	n/a	n/a	50 คน	n/a	50 คน	50 คน
ระยะเวลา ในการเรียน	ศูนย์รังสิต : เรียน เฉพาะ จันทร์และ พฤหัสบดี , ท่าพระจันทร์ : พุธ และศุกร์	n/a	16 สัปดาห์	n/a	n/a	3 วัน/สัปดาห์ (315 ชั่วโมง)	n/a	n/a
ค่าใช้จ่าย	6,200 บาท	ค่าธรรมเนียมต่อภาค การศึกษา 13,000 บาท/ชุดวิชา	45,000 บาท	ไม่มีค่าใช้จ่าย	n/a	ไม่มีค่าใช้จ่าย	ไม่มีค่าใช้จ่าย	ไม่มีค่าใช้จ่าย และมี เจ้าอบรมมี ค่าตอบแทนรายเดือน ๆ ละ 9,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
ประเภท มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยใน สังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัยราช ภัฏ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	มหาวิทยาลัยราช ภัฏ	มหาวิทยาลัยราช ภัฏ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัยในกำกับ ของรัฐมี 9 หลักสูตร มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ จำนวน 8 หลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 หลักสูตรและ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล จำนวน 1 หลักสูตร
ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทย)	หลักสูตรผู้ช่วย ดูแลผู้สูงอายุ	หลักสูตร ประกาศนียบัตร ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 420 ชั่วโมง	หลักสูตร ประกาศนียบัตร “ผู้ ปรับโครงสร้างอายุ”	หลักสูตร อบรมการ ดูแลผู้สูงอายุ (หลักสูตรพื้นฐาน)	หลักสูตรอบรม ผู้ดูแลผู้สูงอายุ	หลักสูตร ประกาศนียบัตรการ ดูแลผู้สูงอายุ	หลักสูตรฝึกอบรมระยะ สั้นการดูแลผู้สูงอายุ	หลักสูตรการพยาบาล/ ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 3 หลักสูตร หลักสูตร ผู้ดูแลผู้สูงอายุ/นัก พัฒนาวิชา จำนวน 16 หลักสูตร หลักสูตร โภชนาการในผู้สูงอายุ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตรผู้วางแผนการ เกษียณ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ” (โรงเรียน ผู้สูงอายุ) จำนวน 1

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
ประเภท หลักสูตร	หลักสูตรอบรม 420 ชั่วโมง ภาคพิเศษ 3 สัปดาห์ ภาคฝึก ปฏิบัติ 5 สัปดาห์	ประกาศนียบัตร ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 420 ชั่วโมง	ประกาศนียบัตร 4 เดือน	หลักสูตรอบรมวัน เสาร์ และอาทิตย์ จำนวน 70 ชั่วโมง	วุฒิบัตรหลักสูตร อบรมผู้ดูแล ผู้สูงอายุหลักสูตร 70 ชั่วโมง	ประกาศนียบัตร ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ระยะเวลาฝึก 435 ชั่วโมง	หลักสูตรอบรมระยะสั้น จำนวน 11 หลักสูตร หลักสูตร ประกาศนียบัตร จำนวน 10 หลักสูตร และ หลักสูตรเพื่อการรับรอง สมรรถนะ จำนวน 1 หลักสูตร	หลักสูตร และชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของ ผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรฯ แห่ง แผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน จำนวน 1 หลักสูตร
ระบบ ธนาคาร หน่วยกิต	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	มี 2 หลักสูตร ที่มีระบบ ธนาคารหน่วยกิต คือ หลักสูตรการพยาบาล เฉพาะทางสาขากา พยาบาลผู้สูงอายุ รุ่นที่ 5-9 และสาขาการ พยาบาลเวชปฏิบัติ ผู้สูงอายุ ของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
คณะ/ หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	คณะพยาบาล ศาสตร์	คณะพยาบาล ศาสตร์	วิทยาลัยการ พยาบาล	คณะพยาบาล ศาสตร์	คณะพยาบาล ศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์ ร่วมกับสถาบัน พัฒนาฝีมือแรงงาน 18 อุตรธานี	คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	ส่วนใหญ่เป็นคณะ พยาบาลศาสตร์/ วิทยาลัยการพยาบาล จำนวน 15 หลักสูตร
ปรัชญา ความสำคัญ และ วัตถุประสงค์ ของหลักสูตร	n/a	สร้างโอกาสการ ทำงาน มีอาชีพดูแล สังคมผู้สูงอายุ	n/a	n/a	การเตรียมความพร้อม พร้อมบุคลากร และประชาชน กลุ่มเป้าหมายใน ความรับผิดชอบให้ ก้าวเข้าสู่ผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ สามารถช่วยเหลือ ตนเองได้ยาวนาน ที่สุดไม่เป็นภาระ แก่ผู้อื่น	มุ่งเน้นศึกษาและ พัฒนาองค์ความรู้ที่ สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ทางการ ดูแลผู้สูงอายุ การ บริการวิชาการ การ พัฒนาท้องถิ่น พัฒนาบุคลากร การ ฝึกอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน ตลอดจนการ	n/a	หลักสูตรที่ดูแลผู้สูงอายุ เน้นให้ผู้สูงอายุสามารถ ดูแลสุขภาพเบื้องต้นและ พัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุให้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
กลุ่มเป้าหมาย /ผู้เรียน	n/a	ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้ ต้องการประกอบ อาชีพในการดูแล ผู้สูงอายุที่บ้าน ผู้ที่ ต้องการแก้ไขปัญหา หรือผู้สูงอายุที่นอน โรงพยาบาล ผู้ ต้องการประกอบ อาชีพดูแลผู้สูงอายุใน ชุมชน และผู้สนใจ ทั่วไป	n/a	n/a	ส่วนใหญ่คือ ผู้สนใจทั่วไป	ผู้ดูแลผู้สูงอายุ	n/a	n/a	ผู้สนใจทั่วไป จำนวน 9 หลักสูตร พยาบาล วิชาชีพ จำนวน 2 หลักสูตร ผู้สูงอายุ จำนวน 4 หลักสูตร
คุณสมบัติของ ผู้เรียน	n/a	"วุฒิการศึกษาไม่ต่ำ กว่ามัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.3) หรือ เทียบเท่า/หรือกา	n/a	n/a	"1. อายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ไม่ จำกัดเพศ	n/a	n/a	n/a	

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
		<p>ถึงศึกษาระดับปริญญาตรีหรือจบปริญญาตรี ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง อายุ 15 ปีบริบูรณ์ นับถึงวันเปิดการศึกษา มีสุขภาพดี ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาหรือการปฏิบัติงาน เป็นผู้สามารถเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องได้ตลอดหลักสูตร"</p>		<p>2. จบการศึกษามัธยมศึกษาชั้นต้น 3. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีงาม 4. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคร้ายแรงหรือโรคติดต่อร้ายแรง 5. มีบุคลิกภาพดีเหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุ"</p>				
ปีที่เปิดสอน	n/a	n/a	n/a	n/a	2561	2564	n/a	
จำนวนหน่วยกิต	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป	
โครงสร้าง หลักสูตร	n/a	ประกอบด้วย 5 วิชา ได้แก่ วิชาการส่งเสริม สุขภาพผู้สูงอายุ วิชาการช่วยเหลือ ผู้สูงอายุเบื้องต้น ภาวะวิกฤต วิชา โรคที่พบบ่อย/การ ใช้ยาของผู้สูงอายุ วิชาสุขภาพจิต ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีปฏิบัติ การดูแลผู้สูงอายุ (180 ชั่วโมง)	n/a	1. หลักการและ แนวคิดเกี่ยวกับกา รดูแลผู้สูงอายุ 2. กฎหมาย และ จริยธรรมในการ ดูแลผู้สูงอายุ 3. บุคลิกภาพ และ พฤติกรรมบริการ สำหรับผู้ดูแลผู้สูง อายุ 4 . การ เปลี่ยนแปลงในผู้สูง อายุ 5.การประเมิน ภาวะสุขภาพผู้สูง อายุ 6.การดูแลศ ษาส่วนบุคคล สำหรับผู้สูงอายุ 7. การดูแลสุขภาพ	n/a	n/a	n/a	บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแล โรคที่ พบบ่อยและ อุบัติเหตุนผู้สูงอายุ จรรยาบรรณการดูแล ผู้สูงอายุ จิตวิทยาการ ดูแลผู้สูงอายุ การดูแล สุขภาพอนามัยของ ผู้สูงอายุ การปฐมพยาบาลในชั้นพื้นฐาน การเจ็บป่วย	หลักสูตรการพยาบาล เฉพาะทาง สาขาการ พยาบาลเวชปฏิบัติ ผู้สูงอายุ ของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป	
				<p>ส่วนบุคคลสำหรับ ผู้สูงอายุ 8. โภชนาการและการ จัดการอาหาร สำหรับผู้สูงอายุ 9. การช่วยเหลือ และ การฟื้นฟูสภาพ ผู้สูงอายุที่มีความ ผิดปกติทางร่างกาย</p> <p>10.การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ได้รับการ รักษา ด้วยยา 11. การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุในการ รับประทานอาหาร 12.การสนทนาเพื่อ ปลดปล่อยโศก ผู้สูงอายุ 13.การช่วยเหลือผู้ สูงอายุในการออก กำลังกาย 14.การช่วยเหลือ ดูแลรักษาสังแวดล้อม เพื่อ ความ</p>				<p>กรมพยาบาลและการ ช่วยฟื้นคืนชีพพื้นฐาน และฝึกปฏิบัติ</p>	

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย พลอดภัยของผ สูงอายุ 15.การชวย เหลือผู้สูงอายุใน ก ี จ ก ร ร ม นันทนาการ	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
กิจกรรมการ เรียนการสอน	ภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ	ส่วนใหญ่มีภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จำนวน 23 หลักสูตรและ ภาคทฤษฎี จำนวน 1 หลักสูตร
การ ประเมินผล	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	การสอบวัดผลข้อเขียน ต้องผ่านเกณฑ์การ ประเมิน 70% ขึ้นไป จำนวน 1 หลักสูตร และ การสอบข้อเขียน/การ ประเมินผลการ ปฏิบัติการ จำนวน 1 หลักสูตร
จำนวนที่รับ ต่อหลักสูตร	n/a	30 คน	n/a	n/a	26 คน	n/a	n/a	จำนวนที่รับต่อหลักสูตร ไม่เกิน 50 คน จำนวน 8 หลักสูตรและจำนวนที่ รับต่อหลักสูตร 50 คนขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร

ข้อมูล	มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	สรุป
ระยะเวลา ในการเรียน	n/a	420 ชั่วโมง : แบบ ที่1 จันทร์-ศุกร์ และแบบที่ 2 ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	n/a	วันเสาร์ และ อาทิตย์ ระยะเวลา 70 ชั่วโมง	n/a	n/a	n/a	ไม่เกิน 50 ชั่วโมง จำนวน 2 หลักสูตร ไม่ เกิน 100 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร 200-300 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร และมากกว่า 300 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร
ค่าใช้จ่าย	n/a	n/a	20,000 บาท	4,500 บาท	n/a	n/a	6,900 บาท	ส่วนใหญ่มิค่าใช้จ่าย จำนวน 8 หลักสูตร และ ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 6 หลักสูตร

จากตาราง 4.1 รายละเอียดหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สรุปผลได้ดังนี้

ประเภทมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมี 9 หลักสูตร มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ จำนวน 8 หลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 หลักสูตรและ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 หลักสูตร

ชื่อหลักสูตร(ภาษาไทย) : หลักสูตรการพยาบาล/ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 3 หลักสูตร หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ/นักพัฒนาวิทยา จำนวน 16 หลักสูตร หลักสูตรโภชนาการในผู้สูงอายุ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตรผู้วางแผนการเกษียณ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” (โรงเรียนผู้สูงอายุ) จำนวน 1 หลักสูตร และชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 1 หลักสูตร

ประเภทหลักสูตร : หลักสูตรอบรมระยะสั้น จำนวน 11 หลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตร จำนวน 10 หลักสูตร และหลักสูตรเพื่อการรับรองสมรรถนะ จำนวน 1 หลักสูตร

คณะ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ : ส่วนใหญ่เป็นคณะพยาบาลศาสตร์/วิทยาลัยการพยาบาล จำนวน 15 หลักสูตร

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน : ส่วนใหญ่ คือ ผู้สนใจทั่วไป

จำนวนหน่วยกิต : มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โครงสร้างหลักสูตร : ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุด้านกายภาพ จิตใจ โภชนาการ โรคผู้สูงอายุและการปฐมพยาบาลในขั้นพื้นฐานการเจ็บป่วย

กิจกรรมการเรียนการสอน : ส่วนใหญ่มีภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 23 หลักสูตรและภาคทฤษฎี จำนวน 1 หลักสูตร

การประเมินผล : การสอบวัดผลข้อเขียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 70% ขึ้นไป จำนวน 1 หลักสูตร และการสอบข้อเขียน/การประเมินผลการศึกษาปฏิบัติ จำนวน 1 หลักสูตร

จำนวนที่รับต่อหลักสูตร : จำนวนที่รับต่อหลักสูตรไม่เกิน 50 คน จำนวน 8 หลักสูตรและจำนวนที่รับต่อหลักสูตร 50 คนขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร

ระยะเวลาในการเรียน : ไม่เกิน 50 ชั่วโมง จำนวน 2 หลักสูตร ไม่เกิน 100 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร 200-300 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร และมากกว่า 300 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร

ค่าใช้จ่าย : ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 8 หลักสูตร และไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 6 หลักสูตร

สรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศจากการวิเคราะห์เอกสาร ดังนี้

ตารางที่ 4.2 สรุปผลการวิเคราะห์จากเอกสารของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ในประเทศ

รายละเอียดหลักสูตร	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	ความถี่ (n=9)	มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ	ความถี่ (n=9)	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ความถี่ (n=9)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	ความถี่ (n=9)
ประเภทหลักสูตร	หลักสูตรระยะสั้น	9	หลักสูตรระยะสั้น	8	หลักสูตรระยะสั้น	5	หลักสูตรระยะสั้น	1
ระบบธนาคารหน่วยกิต	มีระบบธนาคารหน่วยกิต	1	มีระบบธนาคารหน่วยกิต	1	มีระบบธนาคารหน่วยกิต	-	มีระบบธนาคารหน่วยกิต	-

4.1.2 ผลการสัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 9 มหาวิทยาลัย ดังนี้

ประเภทมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ประเภทหลักสูตร : หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลักสูตรดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ หลักสูตรที่ผู้เรียนเป็นผู้สูงอายุโดยตรง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลักสูตรเฉพาะ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ หลักสูตร “ผู้วางแผนการเกษียณ” (CRP: Certified Retirement Planner) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการสัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย

	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ประเภทมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ	มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ
ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทย)	หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขารพบาลผู้สูงอายุ รุ่นที่ 5-9 และสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุ (เฉพาะทางออนไลน์ปี 2562-2563)	หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขารพบาลผู้สูงอายุ รุ่นที่ 5-9 และสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุ (เฉพาะทางออนไลน์ปี 2562-2563)	หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Non degree) เรียนออนไลน์ และห้องปฏิบัติการ	หลักสูตรระยะสั้น “โภชนาการในผู้สูงอายุ”	หลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (โรงเรียนผู้สูงอายุ)	หลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” (โรงเรียนผู้สูงอายุ)	ชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุ ในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนายั่งยืนของวิทยาลัยบูรณาการศาสตร์	หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุ	หลักสูตร “การดูแลผู้สูงอายุ” (Non-Degree)
ประเภทหลักสูตร	หลักสูตรอบรมระยะสั้น	หลักสูตรเพื่อการรับรองสมรรถนะ	ประกาศนียบัตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ	หลักสูตรอบรมระยะสั้น	หลักสูตรอบรมระยะสั้น	หลักสูตรอบรมระยะสั้น (อบรมทั้งหมดทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวม 106 ชั่วโมง)	ประกาศนียบัตรชุดวิชา (Non-degree)	ประกาศนียบัตรทางพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุ	ประกาศนียบัตร (Non-Degree) อบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวม 285 ชั่วโมง
ระบบธนาคารหน่วยกิต	ไม่มี	มี สามารถสะสมหน่วยกิตเพื่อการศึกษาด้านอนาคต ในหลักสูตร	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	มี สามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต	ไม่มี	ไม่มี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แห่งแผ่นดิน ได้	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
คณะ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	พยาบาลศสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณาจารย์	คณาจารย์	สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย	สถาบันเสวนาศึกษาและทรัพยากรมนุษย์	สำนักงานวิจัยปฏิบัติการศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์
ตัวแทนของผู้เรียน	ตัวแทนของ โดเกียมมาริน ประกันชีวิต (ประเทศไทย)	ผู้สนใจทั่วไป โดยเฉพาะชาวชลบุรีหรือจังหวัดใกล้เคียง	ผู้สูงอายุตำบลดอกคำใต้	ผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุ	ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ รวมถึงผู้ด้อยโอกาสที่ต้องการความรู้จากศูนย์วิจัยเพื่อการประกอบอาชีพ	พยาบาลวิชาชีพ	นักศึกษาของโรงเรียนพิษณุโลก บริรักษ์
คุณสมบัติของผู้เรียน	n/a	n/a	n/a	n/a	ผู้สูงอายุ เพศชายและ เพศหญิง อายุ 60 ปีขึ้นไป มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	รับสมัครบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกคนสามารถสมัครเรียนได้เพียงคุณมีใจเรียน	พยาบาลวิชาชีพที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบอาชีพพยาบาลและการดูแลผู้มี	n/a

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
	ไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้ารับการศึกษาต่อ, ต้องมีใบอนุญาติประกอบอาชีพ การพยาบาล ชั้นหนึ่งหรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง				สามารถเข้าเรียนได้ทุกชั้น	ในการเรียนรู้ life long learning มีความสนใจในชุดวิชาพร้อมที่จะ Reskill-Upskill	ประสบการณ์ดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 2 ปี	
ปีที่เปิดสอน	2558	2563	2562	2562	2560-2563	2564	2561	2562-2563
จำนวนหน่วยกิต	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	Non-degree	จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร 18 หน่วยกิต	ไม่มี
	จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร 16 หน่วยกิต จำนวน 7 รายวิชา ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 10 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต = 15 ชั่วโมง) ภาคปฏิบัติ 6 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต = 60 ชั่วโมง)							

	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>ประเทศไทย</p> <p>ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และนับจากนี้ไปจะยิ่งทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ เพราะจะไปถึงขั้น Aged Society หรือ Hyper-aged Society ซึ่งมีสัดส่วนผู้สูงอายุในระดับที่สูงขึ้นอีก การเปลี่ยนแปลงนี้สมควรพิจารณาในการจัดองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานที่ตระหนักถึงความสำคัญ</p>	<p>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p> <p>บทบาทของพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุ มีทักษะในการประเมินสุขภาพ และคัดกรองภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพ ในผู้สูงอายุ ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ วางแผนการพยาบาล เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ วางแผนการพยาบาล เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย และครอบครัว แบบองค์รวมและการปฏิบัติการพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพ</p>	<p>มหาวิทยาลัยบูรพา</p> <p>เพื่อสร้างอาชีพและพัฒนาทักษะการทำงานในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ที่สนับสนุนของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม</p>	<p>มหาวิทยาลัยพะเยา</p> <p>เน้นให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยหลักโภชนาการที่เหมาะสมกับวัย</p>	<p>มหาวิทยาลัยมิตติ</p> <p>เพื่อค้นหาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุไทยมากที่สุด จึงสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในเมืองและปริมณฑลกว่า 300 คน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ต้องการเข้าอบรมในหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่มีความเครียดเกินไป โดยมีความสะดวก เป็นอันต้นหนึ่งทองเที่ยว เป็นอันดับสอง และ</p>	<p>มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์</p> <p>โครงการบริการสังคมแบบไม่หวังผลกำไร โรงเรียนที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง transform ตัวเองของผู้สูงอายุไปเป็นคนที่ดีขึ้น มี better know how มี knowledge เพิ่มขึ้น สามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้</p>	<p>มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p>เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดหลักการ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างถูกต้องก่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน</p>	<p>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</p> <p>เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ให้บริการในการให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุทั้งการรักษารอคอยและผู้ป่วยโรคร้ายของผู้สูงอายุโดยเฉพาะด้านผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>มหาวิทยาลัยนวัตกรรม</p> <p>พัฒนาคุณภาพการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้มีความรู้และทักษะ ในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึงประสิทธิภาพของการดูแลผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้นด้วย อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้ดูแลผู้สูงอายุให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ที่มีประสิทธิภาพภายใต้โครงการ</p>
--	--	--	--	---	---	--	---	--	---

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมทส.	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนวัตกรรม
และความจำเป็นในการช่วยดูแลสังคมผู้สูงอายุให้รอบด้านทั้งด้านจิตใจการเงิน สังคม และ สุขภาพ	วัตถุประสงค์เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะในการดูแลผู้สูงอายุทุกกลุ่มในชุมชนและสถานบริการ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	วัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาชีพและพัฒนาทักษะการทำงานในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ	เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยหลักโภชนาการที่เหมาะสมกับวัย	เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใจเรื่องสุขภาพได้ง่าย สนุกและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง รวมทั้งเสริมสร้างสุขภาพจิตผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้สูงอายุ เพื่อชีวิตที่ยืนยาวอย่างมีความสุขกายและใจ	เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดหลักการ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างถูกต้องก่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งความเสมอภาคของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องการพัฒนาสุขภาพและโภชนาการ	เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ให้บริการในการให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุทั้งการรักษารอคอยผู้สูงอายุเบื้องต้น และการพยาบาลเฉพาะด้านผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ	พัฒนาคุณภาพการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้มีความรู้และทักษะ ในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ส่งผลถึงประสิทธิภาพของการดูแลผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้นด้วย อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้ดูแลผู้สูงอายุให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จำนวนปีที่เปิดสอน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	
		พยาบาลเฉพาะทางนี้ เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของพยาบาลและหน่วยงานต้นสังกัดทั่วประเทศ							อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	
จำนวนปีที่เปิดสอน	2558-2560	2562	2563	2562	2562	2560-2563	2564	2561	2562-2563	
จำนวนที่รับต่อปี	160 คน	30 คน	60 คน	60 คน	30 คน	100 คน (2 รุ่นต่อปี)	n/a	25 คน	50 คน	
จำนวนที่ศึกษาจริง ต่อปี	160 คน	30 คน	60 คน	60 คน	30 คน	100 คน (2 รุ่นต่อปี)	n/a	25 คน	50 คน	
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ต่อปี	160 คน	30 คน	60 คน	60 คน	30 คน	96 คน (2 รุ่นต่อปี)	n/a	25 คน	50 คน	
ประกอบ ด้วยวิชาหลัก และวิชาเลือก	เนื้อหาของกรอบอบรมประกอบด้วย 7 ไปด้วยองค์ความรู้ในหลากหลายมิติ อันได้แก่ มิติทางด้าน การเงินและการ กระบวนการวางแผน มิติ	พยาบาลเฉพาะทางนี้ เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของพยาบาลและหน่วยงานต้นสังกัดทั่วประเทศ	"1.ความรู้เบื้องต้นสำหรับภาคดูแล ผู้สูงอายุ ภาษาอังกฤษเบื้องต้นในการสื่อสาร ศัพท์เทคนิค ศัพท์ทางการแพทย์ 2. การเป็นผู้ดูแล 3. กฎหมายและจริยธรรม	1.การประเมินสัดส่วนร่างกาย และวัด สมรรถภาพทางกาย 2. การออกกำลังกาย การออกกำลังกาย 3. หลักโภชนาการ	หลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้าน สุขภาพ การสื่อสาร และ ศิลปวัฒนธรรม ที่ออกแบบให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่อง ชับซ้อนด้าน	มี 3 ชุดการเรียนรู้ 3 มิติ : ชุดการเรียนรู้ที่ 1 มิติ ความรู้ที่ผู้สูงอายุต้องรู้ 37 ชั่วโมง ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวม และการเปลี่ยนแปลง สำหรับผู้สูงอายุ โรคที่พบบ่อยสำหรับผู้สูงอายุ , โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ.	"การพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวม โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การจัดการชุมชนและโรงเรียนผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ"	"7 วิชา ประกอบด้วย วิชาแกน : นโยบายและระบบบริการสุขภาพ ผู้สูงอายุ วิชาบังคับ : การประเมินภาวะสุขภาพ ผู้สูงอายุ ปัญหาการป้องกัน ผู้สูงอายุ, ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ, การส่งเสริมสุขภาพและ		

	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>ด้านสังคม-การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และมิติด้านเศรษฐกิจ รวมถึงนโยบายภาครัฐ มิติด้านการดูแลสุขภาพ และใจ และประเด็นการดูแลผู้สูงอายุ และมีมิติด้านกฎหมายที่มีต่อผู้สูงอายุ</p>	<p>มหาวิทยาลัย เชียงใหม่</p> <p>คลินิกรุ่นผู้สูงอายุ 2.หมวดวิชาได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในผู้สูงอายุ ,การพยาบาลผู้สูงอายุ ที่เจ็บป่วย, การจัดการกับอาการในผู้สูงอายุ</p>	<p>มหาวิทยาลัย บูรพา</p> <p>4. ความรู้เฉพาะด้านการดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>5. การปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุขั้นพื้นฐาน (ได้กับปฏิบัติ 80 ชั่วโมง)"</p>	<p>มหาวิทยาลัย พะเยา</p> <p>สำหรับ ผู้สูงอายุ 4. โรคสำหรับ ผู้สูงอายุ</p>	<p>มหาวิทยาลัย มติดี</p> <p>สุขภาพได้อย่าง สนุกและเข้าใจ ง่าย เช่น การอยู่กับโรคเรื้อรัง อย่างมีความสุข หลีกเลี่ยงข้อ เสื่อมและทรมาน นำกิจกรรมทาง ศิลปวัฒนธรรมที่ สอดคล้องกับ ความสนใจและ วัยของผู้สูงอายุ ผ่านการ ท่องเที่ยว อาหารการกิน และเทคโนโลยี ในชีวิตประจำวัน มานวนกรมอยู่ ตลอดทั้ง หลักสูตร เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาหารต้าน มะเร็ง</p>	<p>มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์</p> <p>สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม , ยาสุนัขไทยเพื่อ ผู้สูงอายุ และฝึก กายภาพบำบัดเพื่อ สุขภาพที่ดี ชุดการ เรียนรู้ที่ 2 มีความรู้ที่ ผู้สูงอายุควรรู้ (21 ชั่วโมง) ได้แก่ เทคนิคในวัยเพื่อการ สื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ , กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พินัยกรรม) , เศรษฐกิจพอเพียงปราชญ์ ชาวบ้าน ,สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ , พหุศาสตร์นา กับผู้สูงอายุ,การพัฒนา จิตสำนึกประโยชน์ , ประวัติศาสตร์ ชุดการ เรียนรู้ที่ 3 มีความรู้ที่ ผู้สูงอายุอายุ (48 ชั่วโมง) ได้แก่ ตาราง 9 ช่อง , รำวง, ลีลาศ, ส่งเสริมอาชีพ : กระเป๋าควิลท์ การจัก</p>	<p>มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์</p>	<p>มหาวิทยาลัย ขอนแก่น</p> <p>และปัญหาสุขภาพที่พบ บ่อยในผู้สูงอายุ การ รักษาพยาบาลภาวะฉุกเฉินในผู้สูงอายุ แนวคิดและหลักในการ พยาบาลผู้สูงอายุ ปฏิบัติการพยาบาลเวช ปฏิบัติผู้สูงอายุ 1 และ ปฏิบัติการพยาบาลเวช ปฏิบัติผู้สูงอายุ 2 "</p>	<p>มหาวิทยาลัย นครสวรรค์</p> <p>การใช้ภูมิปัญญาทาง แพทย์แผนไทย, การ ป้องกันและควบคุม การติดเชื้อ, หลักการ ใช้ยาเบื้องต้นใน ผู้สูงอายุ, กฎหมาย และจริยธรรมสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ, การ สื่อสารทางสุขภาพ</p>
--	---	---	---	---	---	--	--------------------------------	---	--

	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ การศึกษาดูงาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนวัตกรรม
หลักการเบื้องต้นในการเลือกวิชาที่ใช้สอน	การจัดองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานที่ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการช่วยดูแลสังคมผู้สูงอายุให้ดีขึ้น	ความรู้เกี่ยวกับนโยบายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และระบบบริการด้านสุขภาพและบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ	รายวิชาเกี่ยวข้องกับขั้นตอนและทักษะในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ	การสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุ	การดูแลสุขภาพ” มาช่วยเสริมสร้างสุขภาพที่ดี สุขภาพที่ดี ให้แก่ผู้สูงอายุ ไทย เสริมด้วยองค์ความรู้ด้าน “ศิลปวัฒนธรรม” ที่สอดคล้องกับความต้องการของการของผู้สูงอายุ	“คิดเรื่องสุขภาพเป็นหลัก หนึ่งทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุออกมาจากในมุมมองของเขา ให้เขาออกมาอยู่ร่วมกัน และเราสามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาด้านร่างกาย เพราะเรารู้ว่าผู้สูงอายุบางกลุ่มจะมีการเตรียมตัว เตรียมร่างกายเพื่อที่จะเป็นผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง มีการออกกำลังกาย กินอาหาร ทำสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย ก็ทำให้ไม่เป็นที่โรครุนแรง จัดกิจกรรมขึ้นมาสอดแทรกเรื่องของการออกกำลังกายที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเข้าไป	n/a	ความรู้เกี่ยวกับนโยบายด้านสุขภาพนโยบายแห่งชาติ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และทฤษฎีการสูงอายุนโยบายการดูแลสุขภาพและบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ	ปฏิบัติให้การดูแลผู้สูงอายุบนพื้นฐานวิชาการบริหารและสาธารณสุขโดยผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง, ปฏิบัติให้การดูแลผู้สูงอายุด้วยความเอื้ออาทรมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ, สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษในทักษะทั้ง 4 การฟัง พูด อ่าน เขียน ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมในบริบทวิชาชีพ
วิธีการจัดลำดับการ	ความรู้ด้านประชากรศาสตร์ ความรู้ด้านจิตวิทยา	มี โดยเริ่มเรียนวิชาแกน >วิชา บัณฑิต>วิชา บัณฑิต<	มี โดยเริ่มเรียนรายวิชา 5 หมวดตามลำดับ	การสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุ	หลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้าน	n/a	มี โดยเริ่มเรียนวิชาแกน >วิชา บัณฑิต< >วิชา บัณฑิต<	มี โดยเริ่มเรียนวิชาแกน >วิชา บัณฑิต< >วิชา บัณฑิต<	มี โดยเริ่มเรียนวิชาแกน >วิชา บัณฑิต< >วิชา บัณฑิต<

เรียนแต่ละวิชา หรือไม่	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความเข้าใจใน เรื่องการ เปลี่ยนแปลง การเข้าสู่การ เป็นผู้สูงอายุ เพื่อให้เตรียม ตัวและป้องกัน ในเรื่องต่างๆ ความรู้ด้านโรคภัยไข้เจ็บของ ผู้สูงอายุ และ ความรู้ด้าน การเงิน	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ความรู้ความ ชำนาญเฉพาะ สาขา>ภาคปฏิบัติ	มหาวิทยาลัย บูรพา รายวิชาเกี่ยวข้องกับ ขันตอนและ ทักษะในการเป็น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ	มหาวิทยาลัย พะเยา การประเมิน สัดส่วนร่างกาย และวัด สมรรถภาพ ทางกาย การ ออกกำลังกาย แบบใช้แรง ต้านในผู้สูงอายุ การวัด ชั่ง ตวง อาหารให้ถูก ตามหลัก โภชนาการ ให้ คำปรึกษา เกี่ยวกับโรคไม่ ติดต่อเรื้อรัง	มหาวิทยาลัย มทร.ธนบุรี สุขภาพ การ สื่อสาร และ ศิลปวัฒนธรรม	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ กายภาพบำบัดสำหรับ ผู้สูงอายุที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการเข้าไปผ่านการ ทำกิจกรรมใน ห้องเรียน แล้วไปที่ค วามรู้ด้านอื่นๆตามลำดับ	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ เป็นต้นแบบของ หลักสูตรระยะสั้น (module) ที่มี การบูรณาการ ศาสตร์ใน หลากหลายด้าน เพื่อให้เกิดความ สมบูรณ์ในตัว ผู้เรียน สามารถนำความรู้ที่ ได้รับไปประกอบ อาชีพได้ ส่งเสริม	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น เฉพาะสาขา> ภาคปฏิบัติ	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์ ผู้สูงอายุเป็นพื้นฐาน วิชาการบริบาลและ สาธารณสุขอย่างเป็ นองค์รวมโดยผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลาง และ รายวิชา ภายใต้ ปฏิบัติให้การดูแล ผู้สูงอายุด้วยความ เอื้ออาทรมีคุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ
หลักการและ แนวคิดในการ ออกแบบการเรียนการสอน ของแต่ละวิชา ในหลักสูตร	4 สาขาวิชา ที่มาร่วมกัน ถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์ และงานวิจัยที่ มีเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้นี้ ของการเรียนรู้ ดังกล่าว โดย คณะแพทย์	มหาวิทยาลัย บูรพา รายวิชาเกี่ยวข้องกับ ขันตอนและ ทักษะในการเป็น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ	เพื่อสร้าง กิจกรรมการ เรียนรู้ที่เป็นการ เพิ่มคุณค่าให้กับ ผู้สูงอายุ ให้ สามารถดูแล ตนเองได้อย่าง เหมาะสม ลด ความเสี่ยงต่อ ภาวะพึ่งพิง และ ภาวะทุพโภชนาการ	การสำรวจ ความต้องการ ของผู้สูงอายุ การประเมิน สัดส่วนร่างกาย และวัด สมรรถภาพ ทางกาย การ ออกกำลังกาย แบบใช้แรง ต้านในผู้สูงอายุ	สุขภาพ การ สื่อสาร และ ศิลปวัฒนธรรม	ผลิตเองคิดค้นรู้ด้าน วิทยาศาสตร์สุขภาพกับ องค์ความรู้ด้านอื่นๆที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ของผู้สูงอายุ เช่น เทคโนโลยีเพื่อการ สื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ , กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พันธุกรรม) , เศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนสุขภาพบ้าน ,สิทธิ	"เป็นต้นแบบของ หลักสูตรระยะสั้น (module) ที่มี การบูรณาการ ศาสตร์ใน หลากหลายด้าน เพื่อให้เกิดความ สมบูรณ์ในตัว ผู้เรียน สามารถนำความรู้ที่ ได้รับไปประกอบ อาชีพได้ ส่งเสริม	ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย ด้านสุขภาพนโยบาย และแผนผู้สูงอายุ แห่งชาติ, ทักษะที่ เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และทฤษฎีการสูงอายุ ระบบบริการด้าน สุขภาพและรูปแบบ บริการสำหรับผู้สูงอายุ	เนื้อหาที่ผู้ให้บริการ อบรมต้อง "รู้ (Know)" และ "เข้าใจ (Understanding)" ทักษะ (Skills) ที่ผู้ เข้ารับการอบรมต้อง มีก และเจตคติ (Attitude)

	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะให้ ศาสตราจารย์โนโรด ภัยใช้ เสร็จของ ผู้สูงอายุ คณะ เศรษฐศาสตร์ ให้ความรู้ด้าน การเงิน คณะ จิตวิทยา ให้ ความรู้ด้าน การดูแลทาง จิตใจ และ วิทยาลัย ประชารัฐศาสตร์ ให้ความรู้ ด้าน ประชารัฐศาสตร์ ที่มีเรื่อง ของการ เปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ประชากร	มหาวิทยาลัย เอเชียใหม่ รูปแบบบริการ สำหรับผู้สูงอายุ	มหาวิทยาลัย บูรพา	มหาวิทยาลัย พะเยา การวัด ชั่ง ตวง อาหารให้ถูก ตามหลัก โภชนาการ ให้ คำปรึกษา เกี่ยวกับโรคร่วม ติดต่อเรื้อรัง	มหาวิทยาลัย มหิดล เพิ่มเครือข่าย ทางสังคม	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ และสวัสดิการสำหรับ ผู้สูงอายุ, พุทธศาสนิกชนผู้สูงอายุ, การพัฒนา จิตบำเพ็ญประโยชน์, ประวัติศาสตร์ ชุดการ เรียนรู้ที่ 3 มีความรู้ที่ ผู้สูงอายุอายุ 48 ชั่วโมง) ได้แก่ ตาราง 9 ของ, ร้าง, ลีลาศ, ส่งเสริมอาชีพ :	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากผู้เรียน เป็นได้ทั้งผู้ที่อยู่ในวัย เรียน วัยทำงาน และ ผู้สูงอายุ รวมถึง ผู้ด้อยโอกาส ที่ ต้องการความรู้จาก ชุดรายวิชาเพื่อการ ประกอบอาชีพ	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น	n/a
ข้อมูลทั่วไป เรื่องจำนวน ผู้เรียนที่สามารถรับเข้า เรียน	เพื่อยกระดับ มาตรฐาน คุณภาพของ ตัวแทนประจักษ์ ชีวิตของโคตเวียว	n/a	n/a	ผู้สูงอายุ เพศชายและ เพศหญิง อายุ 60 ขึ้น ไป มีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรง	ผู้สูงอายุ เพศชายและ เพศหญิง อายุ 60 ขึ้น ไป มีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรง	รับสมัครบุคคลทุก เพศ ทุกวัย ทุกคน สามารถสมัครเรียน ได้เพียงคุณมีใจเรียน ในการเรียนรู้ life	พยาบาลวิชาชีพที่มี ใบอนุญาตเป็นผู้ ประกอบอาชีพพยาบาล และการดูแลคนพิการ และมีประสบการณ์	n/a		

คุณสมบัตินี้ หรือ ข้อจำกัดอื่นๆ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
	ของโตเกียว มารินประกันชีวิต ให้มีมาตรฐานในการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และให้เป็นที่ยอมรับของภาครัฐในการต่อใบอนุญาตตัวแทนประกันชีวิต	พยาบาลผู้สูงอายุ รุ่นที่ 5-9			มารินประกันชีวิต ให้มีมาตรฐานในการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และให้เป็นที่ยอมรับของภาครัฐในการต่อใบอนุญาตตัวแทนประกันชีวิต	สามารถเข้าเรียนได้ทุกครึ่ง	long learning มีประสบการณ์หรือความสนใจในชุดวิชา หรือมีทักษะ Reskill-Upskill	ดูแลผู้สูงอายุมาไม่น้อยกว่า 2 ปี	มหาวิทยาลัย นครสวรรค์
กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมในการพัฒนาให้กับผู้เรียน	การอบรมเน้นจะมีข้อผูกมัดและงานวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ แพทยศาสตร์ ประชากรศาสตร์ และ	มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการพยาบาล กลุ่มเป้าหมาย เฉพาะ โดยใช้ระยะเวลาสั้นๆ ไม่กระทบต่ออัตรากำลังของหน่วยงาน	ภาคทฤษฎีแบบออนไลน์และฝึกปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แบ่งไม่เพียงทาง การ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ : อบรมภาคทฤษฎี : บรรยายอภิปราย ดูวิดีโอ , อบรมภาคปฏิบัติ : ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน ดูวิดีโอและสาธิต ยกตัวอย่างฝึกอบรมนำเสนอ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ : การเรียนการสอนในแต่ละชุดวิชานับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ และการปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการ (work integrated)	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยพะเยา	มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
<p>จิตวิทยา</p> <p>รวมทั้งเรื่องกฎหมายจากนิติศาสตร์มาให้ความรู้ซึ่งในด้านจิตวิทยานั้นเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุเพื่อให้เตรียมตัวและป้องกันในเรื่องต่างๆ</p>	<p>เนื่องจากจะมีการจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ไม่สามารถมาเรียนได้เต็มเวลาด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ขาดแคลน</p>	<p>มีการส่งไปฝึกปฏิบัติตามโรงพยาบาลหรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ</p>	<p>ไม่มี เพราะเป็นการสอน onsite ของผู้เรียน</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>มีการปฏิบัติจริงในพื้นที่และการปฏิบัติร่วมกับสถานประกอบการ</p>	<p>มีการส่งไปฝึกปฏิบัติตามโรงพยาบาลหรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ</p>	<p>มีการส่งไปฝึกปฏิบัติตามโรงพยาบาลหรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ</p>

การวัดและประเมินผลทักษะและพัฒนาการในตัวผู้เรียน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการสอบวัดผลข้อเขียนโดยผู้เข้าอบรมจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 70% ขึ้นไป	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การสอบข้อเขียนหรือรายงาน, การประเมินผล การปฏิบัติการพยาบาล หรือรายงานการปฏิบัติการพยาบาล	มหาวิทยาลัยบูรพา มีการสอบวัดผลข้อเขียน และฝึกปฏิบัติ	มหาวิทยาลัยพะเยา ไม่มี	มหาวิทยาลัยมิตดล ไม่มี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไม่มี มีข้อคำถามระหว่างเรียนเพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนแบบเป็นกันเอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการสอบวัดผลข้อเขียน และฝึกปฏิบัติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการสอบวัดผลข้อเขียน และฝึกปฏิบัติ	มหาวิทยาลัยนเรศวร มีการสอบวัดผลข้อเขียน และฝึกปฏิบัติ
วิธีการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร	n/a	ประเมินคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร	ประเมินคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร	n/a	n/a	ประเมินทั้งตัวผู้สอน ประเมินทั้งสิ่งสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและประเมินในภาพรวม	ประเมินคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร	ประเมินคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร	n/a

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1604 คน ประกอบด้วยเพศหญิง จำนวน 1,101 คน (ร้อยละ 68.64) และเพศชาย จำนวน 503 คน (ร้อยละ 31.36) อายุ จำแนกเป็น กลุ่มผู้สนใจ (อายุ 20-49 ปี) จำนวน 134 คน (ร้อยละ 8.35) กลุ่มเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) จำนวน 362 คน (ร้อยละ 22.57) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) จำนวน 732 คน (ร้อยละ 45.64) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) จำนวน 326 คน (ร้อยละ 20.32) และกลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 50 คน (ร้อยละ 3.12) กลุ่มตัวอย่างมาจาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 205 คน (ร้อยละ 12.78) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 254 คน (ร้อยละ 15.84) ภาคกลาง (รวม กรุงเทพฯ และปริมณฑล) จำนวน 541 คน (ร้อยละ 33.73) ภาคตะวันตก จำนวน 61 คน (ร้อยละ 3.80) ภาคตะวันออก จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58) และภาคใต้ จำนวน 261 คน (ร้อยละ 16.27) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.4 ภาพรวมความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หญิง	1,101	68.64
ชาย	503	31.36
รวม	1,604	
อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มผู้สนใจทั่วไป	134	8.35
20-29 ปี	18	1.12
30 -39 ปี	50	3.12
40-49 ปี	66	4.11
กลุ่มเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงอายุ (50-59 ปี)	362	22.57
กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)	732	45.64
กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)	326	20.32
กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	50	3.12
ภาค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาคกลาง (รวม กรุงเทพฯ และปริมณฑล)	541	33.73
ภาคตะวันออก	282	17.58
ภาคใต้	261	16.27
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	254	15.84
ภาคเหนือ	205	12.78
ภาคตะวันตก	61	3.80

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	724	45.14
-ระดับมัธยมปลาย	120	7.48
-ระดับมัธยมต้น	116	7.23
-ระดับประถม	420	26.18
-ปวช.	32	2.00
-ปวส.	36	2.24
ปริญญาตรี	490	30.55
ปริญญาโท	282	17.58
ปริญญาเอก	66	4.11
ไม่ได้เรียน	42	2.62
รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่ำกว่า 10,000บาทต่อเดือน	509	31.73
รายได้10,000-30,000บาทต่อเดือน	391	24.38
รายได้มากกว่า 30,000บาทต่อเดือน	265	16.52
รายได้มากกว่า 50,000บาทต่อเดือน	149	9.29
ไม่มีรายได้	140	8.73
รายได้มากกว่า 100,000บาทต่อเดือน	91	5.67
รายได้มากกว่า 70,000บาทต่อเดือน	57	3.55
รายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน	2	0.12
แหล่งของรายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตนเอง	913	56.92
หน่วยงานภาครัฐ	447	27.87
คู่สมรส	123	7.67
บุตร	110	6.86
อื่น	11	0.69
-เงินจากครอบครัว	3	0.187
-เงินบำนาญ และคู่สมรส	1	0.062
-เงินประกันสังคม ดอกเบี้ย ค่าเช่า เงินเกษียณ	1	0.062
-เงินปันผลจากหุ้น	1	0.062
-เงินออม/เงินที่เก็บสะสมไว้ใช้	4	0.249
-ตนเอง, คู่สมรส, บุตร, หน่วยงานภาครัฐ	1	0.062

อาชีพปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกร	305	19.01
เกษียณ	302	18.83
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	18.08
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	229	14.28
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	187	11.66
รับจ้าง	155	9.66
บริษัทเอกชน	110	6.86
อาชีพอิสระ	19	1.18
ครู รร.เอกชน	5	0.31
องค์กรการกุศล/มูลนิธิ	2	0.12
ความเพียงพอของรายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอ	1161	72.38
ไม่เพียงพอ	443	27.62
ลักษณะครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครอบครัวเดี่ยว	1136	70.82
ครอบครัวขยาย	348	21.70
อยู่คนเดียว	90	5.61
อยู่กับญาติพี่น้อง	30	1.87
ลักษณะที่อยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีบ้านเป็นของตัวเอง	1439	89.713
อาศัยอยู่กับบุตรหลาน	87	5.424
เช่าพักอาศัย	33	2.057
บ้านพักของหน่วยงาน/หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13	0.810
อาศัยอยู่บ้านของบิดามารดา	12	0.748
อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	11	0.686
บ้านของครอบครัว	9	0.561
ภาวะสุขภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีปัญหาสุขภาพ	949	59.16
มีปัญหาสุขภาพ	639	39.84
มีปัญหาบางครั้ง	16	1.00
การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดี	840	52.37
พอใช้	376	23.44

ไม่ดี	25	1.56
ดีมาก	363	0.002
ปัญหาการได้ยิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	1400	87.28
มี	204	12.72
ปัญหาการมองเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	1188	74.06
มี	416	25.94
จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากกว่า 20 ซี	1168	72.82
น้อยกว่า 20 ซี	436	27.18
การรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	817	50.94
มี	787	49.06
เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้วัย หรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	884	55.11
เคย	720	44.89
ถ้าเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย เรียนจากที่ใด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อบรมกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน	664	92.22
เรียนผ่านหลักสูตรออนไลน์	41	5.69
โรงเรียนผู้สูงอายุ	15	2.08
ถ้ามีหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ (เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา) ท่านสนใจเรียนหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สนใจ	1,218	75.94
ไม่สนใจ	360	22.44
อาจจะ/ขอดูหัวข้อ/เวลา	26	1.62
เหตุผลที่ท่านต้องการเรียนเพื่ออะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แสวงหาความรู้เพิ่มเติม	896	55.86
ต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้	877	54.68
ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	714	44.51
ต้องการทำธุรกิจของตนเอง	335	20.89

หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ท่านต้องการรูปแบบใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย	1,269	79.11
หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา	408	25.44
หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถสะสมหน่วยกิตในมหาวิทยาลัยได้	135	8.42
หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถโอนเทียบปริญญาตรีเมื่อศึกษาครบตามหลักสูตร	80	4.99
หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยได้	69	4.30
หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถสะสมหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยได้	68	4.24
หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตในมหาวิทยาลัยได้	64	3.99
ถ้ามีหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ท่านคิดว่า วิชาอะไรที่มีความสำคัญต่อท่าน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย (สุขภาพกายและจิต)	828	51.62
โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย	771	48.07
การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย	712	44.39
โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย	640	39.90
กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย	524	32.67
สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย	480	29.93
กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย	472	29.43
อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย	455	28.37
การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ	425	26.50
การพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย	311	19.39
สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัย	299	18.64
ปลูกผักออแกนิกส์	284	17.71
งานอดิเรก	270	16.83
การเกษตรสมัยใหม่	269	16.77
การสร้างกำลังใจ	241	15.02
พัฒนาจิต	226	14.09
การเงิน	218	13.59
สมาธิ	200	12.47
เบเกอรี่ เช่น ขนมเค้ก ขนมปัง คุกกี้ เป็นต้น	192	11.97
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง(พินัยกรรม)	182	11.35
ภาษาอังกฤษ	131	8.17

ศาสนา	129	8.04
นวัตกรรมและเทคโนโลยี	110	6.86
การเป็นผู้ประกอบการ	101	6.30
พุทธศาสนา	101	6.30
การตลาด	97	6.05
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	67	4.18
การพัฒนาบริการใหม่	56	3.49
การจัดตั้งธุรกิจใหม่	60	3.74
การเขียนแผนธุรกิจและระดมทุน	45	2.81
ประวัติศาสตร์	44	2.74
จากวิชาที่ท่านเลือก ท่านชอบวิชาไหนมากที่สุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย	275	17.14
อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย	164	10.22
การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ	111	6.92
การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย	109	6.80
โภชนาการสำหรับผู้สูงวัย	99	6.17
โรคที่พบบ่อยในผู้สูงวัย	87	5.42
สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย	82	5.11
งานอดิเรก	69	4.30
กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย	63	3.93
การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ	60	3.74
การเกษตรสมัยใหม่	59	3.68
กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาผู้สูงวัย	53	3.30
การสร้างกำลังใจ	50	3.12
พัฒนาจิต	44	2.74
เบเกอร์รี่	44	2.74
ปลูกผักออแกนิกส์	42	2.62
สมาธิ	29	1.81
สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัย	25	1.56
ภาษาอังกฤษ	22	1.37
นวัตกรรมและเทคโนโลยี	21	1.31
การเงิน	14	0.87
พุทธศาสนา	13	0.81
การเป็นผู้ประกอบการ	12	0.75

การตลาด	11	0.69
การจัดตั้งธุรกิจใหม่	8	0.50
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง(พินัยกรรม)	7	0.44
ศาสนา	7	0.44
ประวัติศาสตร์	6	0.37
การปลูกผักออแกนิกส์	6	0.37
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	5	0.31
การพัฒนาบริการใหม่	4	0.25
การเขียนแผนธุรกิจและระดมทุน	3	0.19
จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสมในการเรียนมากที่สุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรจะ 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	945	58.92
ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	373	23.25
ควรจะ 3-5 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	171	10.66
ควรจะมากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	78	4.86
ขึ้นอยู่กับเนื้อหา/รายวิชา	29	1.81
ควรจะ 2-3 ชม./วิชา	8	0.50
มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2 ชั่วโมงต่อวัน	992	61.85
น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน	322	20.07
2-3 ชั่วโมงต่อวัน	189	11.78
มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน	101	6.30
มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2 วันต่อสัปดาห์	811	50.56
1 วันต่อสัปดาห์	595	37.09
วันเว้นวัน	134	8.35
ทุกวัน	51	3.18
3 วันต่อสัปดาห์	13	0.81
วิธีการสอนหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยที่เหมาะสม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ	614	38.28
การเรียนการสอนออนไลน์	535	33.35
การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน	228	14.21
การเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย	227	14.15

สื่อการสอนแบบใดที่เหมาะสมในการเรียน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น ยูทูป (YouTube) เฟซบุ๊ก (Facebook)	893	55.67
มัลติมีเดีย ได้แก่ ภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่นำเสนอผ่าน คอมพิวเตอร์ เพื่อใช้สอนหรือการฝึกอบรม	630	39.28
โทรทัศน์	471	29.36
หนังสือและตำราเรียน (Book and Textbooks)	421	26.25
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Books)	222	13.84
เว็บไซต์ (Websites)	205	12.78
วิทยุ	113	7.04
การประเมินผลสำหรับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ควรเป็นแบบใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด	722	45.01
ประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน	702	43.77
ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน	642	40.02
ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย อย่างไร(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ	1014	63.217
กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้	783	48.815
เป็นหลักสูตรระยะสั้นและสามารถสะสมหน่วยกิตได้	306	19.077
ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ อย่างไร(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง	965	60.16
ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการของท่าน	690	43.02
ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการ	526	32.79
ถ้ามีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน ท่านมีความสนใจที่จะทำอาชีพใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
งานรับไปทำที่บ้าน	817	50.94
งานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time)	579	36.10
งานชั่วคราวหรือจ้างแบบสัญญาระยะสั้น	336	20.95

งานวิชาชีพเฉพาะ	299	18.64
งานดูแลผู้สูงอายุด้วยกัน	237	14.78
งานเชี่ยวชาญเฉพาะ	217	13.53
งานบริหารทั่วไป	175	10.91
งานบริการ	144	8.98
งานเทคนิค	56	3.49
ถ้ามีหลักสูตรเกี่ยวกับผู้สูงอายุ หรือ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ท่านต้องการให้ผู้วิจัยแจ้งข่าวสารนี้กับท่านหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการ	1347	83.98
ไม่ต้องการ	257	16.02

จากตาราง 4.4 ภาพรวมภาพรวมความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

ข้อมูลทั่วไป: ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 1604 คน ประกอบด้วยเพศหญิง จำนวน 1,101 คน (ร้อยละ 68.64) และเพศชาย จำนวน 503 คน (ร้อยละ 31.36) อายุ จำแนกเป็น กลุ่มผู้สนใจ (อายุ 20-49 ปี) จำนวน 134 คน (ร้อยละ 8.35) กลุ่มเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) จำนวน 362 คน (ร้อยละ 22.57) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) จำนวน 732 คน (ร้อยละ 45.64) กลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี) จำนวน 326 คน (ร้อยละ 20.32) และกลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 50 คน (ร้อยละ 3.12) กลุ่มตัวอย่างมาจาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 205 คน (ร้อยละ 12.78) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 254 คน (ร้อยละ 15.84) ภาคกลาง (รวม กรุงเทพฯและปริมณฑล) จำนวน 541 คน (ร้อยละ 33.73) ภาคตะวันตก จำนวน 61 คน (ร้อยละ 3.80) ภาคตะวันออก จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58) และภาคใต้ จำนวน 261 คน (ร้อยละ 16.27) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 490 คน (ร้อยละ 30.55) ระดับประถม จำนวน 420 คน (ร้อยละ 26.18) และปริญญาโท จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58) รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ รายได้ต่ำกว่า 10,000บาทต่อเดือน จำนวน 509 คน (ร้อยละ 31.73) รายได้ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 391 คน (ร้อยละ 24.38) และรายได้ 30,000-50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 267 คน (ร้อยละ 16.65) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากตนเอง จำนวน 913 คน (ร้อยละ 56.92) และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 447 คน (ร้อยละ 27.87) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ เกษตรกร จำนวน 305คน (ร้อยละ 19.01) เกษียณ (ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 302 คน (ร้อยละ 18.83) ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 290 คน (ร้อยละ 18.08) และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 229 คน (ร้อยละ 14.28) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 1161 คน (ร้อยละ 72.38) และไม่เพียงพอ จำนวน 443 คน (ร้อยละ 27.62) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 1136 คน (ร้อยละ 70.82) และครอบครัวขยาย จำนวน 348 คน (ร้อยละ 21.70) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 1439คน (ร้อยละ 89.713) และ อาศัยอยู่กับ บุตรหลาน จำนวน 87 คน (ร้อยละ 5.424) ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 949

คน (ร้อยละ 59.16) และมีปัญหาสุขภาพ จำนวน 639 คน (ร้อยละ 39.84) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ ดี จำนวน 840 คน (ร้อยละ 52.37) และ พอใช้จำนวน 376 คน (ร้อยละ 23.44) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 1400 คน (ร้อยละ 87.28) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 1188 คน (ร้อยละ 74.06) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ซี่ จำนวน 1168 คน (ร้อยละ 72.82) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย จำนวน 884 คน (ร้อยละ 55.11) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 1,218 คน (ร้อยละ 75.94) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 896 คน (ร้อยละ 55.86) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 877 คน (ร้อยละ 54.68) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 1,269 คน (ร้อยละ 79.11) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 408 คน (ร้อยละ 25.44) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 828 คน (ร้อยละ 51.81) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 771 คน (ร้อยละ 48.25) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 712 คน (ร้อยละ 44.56) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 640 คน (ร้อยละ 40.05) ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 524 คน (ร้อยละ 32.79) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 480 คน (ร้อยละ 30.04) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 472 คน (ร้อยละ 29.54) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 455 คน (ร้อยละ 28.47) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 425 คน (ร้อยละ 26.60) และการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยจำนวน 311 คน (ร้อยละ 19.46) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 275 คน (ร้อยละ 17.21) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 945 คน (ร้อยละ 58.92) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 373 คน (ร้อยละ 23.25) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 992 คน (ร้อยละ 61.85) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 322 คน (ร้อยละ 20.07) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 811 คน (ร้อยละ 50.56) และ 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 595 คน (ร้อยละ 37.09) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 614 คน (ร้อยละ 38.28) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 535 คน (ร้อยละ 33.35) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 893 คน (ร้อยละ 55.67) และ มัลติมีเดีย จำนวน 630 คน (ร้อยละ 39.28) การประเมินผล ควรประเมินจากการรู้ความเข้าใจ ด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 722 คน (ร้อยละ 45.01) และประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 702 คน (ร้อยละ 43.77) ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 1014 คน (ร้อยละ 63.217) และกำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 783 คน (ร้อยละ 48.815) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนา

อาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 965 คน (ร้อยละ 60.16) กรณีที่มีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำอาชีพใด ส่วนใหญ่ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94) และงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time) จำนวน 579 คน (ร้อยละ 36.10)

4.1.4 เปรียบเทียบความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

การเปรียบเทียบความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ห่ออก เป็น 2 ส่วนได้แก่ เปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยของ 5 กลุ่มตัวอย่าง และเปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ตามเพศ อายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ แหล่งของรายได้ อาชีพปัจจุบัน ดังนี้

4.1.4.1 เปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยของ 5 กลุ่มดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ 5 กลุ่มตัวอย่าง

เพศ	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	98	73.13	219	60.50	542	74.04	212	65.03	30	60.00
ชาย	36	26.87	143	39.50	190	25.96	114	34.97	20	40.00
รวม	134		362		732		326		50	
ภาค	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาคเหนือ	7	5.22	42	11.60	84	11.48	62	19.02	10	20.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	4.48	23	6.35	142	19.40	69	21.17	14	28.00
ภาคกลาง	59	44.03	175	48.34	216	29.51	86	26.38	5	10.00
ภาคตะวันออก	6	4.48	21	5.80	23	3.14	10	3.07	1	2.00
ภาคตะวันตก	49	36.57	60	16.57	136	18.58	33	10.12	4	8.00
ภาคใต้	7	5.22	41	11.33	131	17.90	66	20.25	16	32.00
ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	-	-	1	0.28	37	5.05	3	0.92	1	2.00
ประถมศึกษา	6	4.48	18	4.97	179	24.45	182	55.83	35	70.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	8.96	35	9.67	56	7.65	12	3.68	1	2.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	9.70	21	5.80	71	9.70	13	3.99	2	4.00
ปวช.	3	2.24	13	3.59	16	2.19	-	-	-	-
ปวส.	3	2.24	20	5.52	10	1.37	3	0.92	-	-
ปริญญาตรี	60	44.78	137	37.85	216	29.51	69	21.17	8	16.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท	36	26.87	96	26.52	111	15.16	37	11.35	2	4.00
ปริญญาเอก	1	0.75	21	5.80	36	4.92	7	2.15	1	2.00
รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	3	2.24	21	5.80	56	7.65	49	15.03	11	22.00
ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	10	7.46	61	16.85	266	36.34	146	44.79	26	52.00
10,000-30,000 บาทต่อเดือน	62	46.27	102	28.18	161	21.99	56	17.18	10	20.00
30,001-50,000 บาทต่อเดือน	26	19.40	76	20.99	132	18.03	31	9.51	2	4.00
50,001-70,000 บาทต่อเดือน	16	11.94	47	12.98	60	8.20	25	7.67	1	2.00
70,001-100,000 บาทต่อเดือน	6	4.48	24	6.63	21	2.87	6	1.84	-	-
มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	11	8.21	31	8.56	36	4.92	13	3.99	-	-
แหล่งของรายได้	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ตนเอง	110	82.09	233	64.36	417	56.97	140	42.94	13	26.00
คู่สมรส	11	8.21	31	8.56	61	8.33	20	6.13	-	-
บุตร	-	-	10	2.76	41	5.60	49	15.03	10	20.00
หน่วยงานภาครัฐ	13	9.70	85	23.48	209	28.55	113	34.66	27	54.00
อื่นๆ	-	-	3	0.83	4	0.55	4	1.23	-	-
อาชีพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	23	17.16	128	35.36	33	4.51	3	0.92	-	-
บริษัทเอกชน	41	30.60	47	12.98	17	2.32	5	1.53	-	-
เกษตรกร	4	2.99	30	8.29	185	25.27	80	24.54	6	12.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้าง	29	21.64	41	11.33	68	9.29	15	4.60	2	4.00
ธุรกิจส่วนตัว	28	20.90	61	16.85	100	13.66	38	11.66	2	4.00
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5	3.73	32	8.84	114	15.57	110	33.74	29	58.00
ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	-	-	15	4.14	203	27.73	73	22.39	11	22.00
อาชีพอิสระ	4	2.99	3	0.83	10	1.37	2	0.61	-	-
อื่นๆ	-	-	5	1.38	2	0.27	-	-	-	-
ความเพียงพอของรายได้	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	105	78.36	264	72.93	528	72.13	233	71.47	31	62.00
ไม่เพียงพอ	29	21.64	98	27.07	204	27.87	93	28.53	19	38.00
ลักษณะครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวขยาย	27	20.15	76	20.99	148	20.22	82	25.15	15	30.00
ครอบครัวเดี่ยว	98	73.13	263	72.65	524	71.58	223	68.40	28	56.00
อยู่กับญาติพี่น้อง	2	1.49	4	1.10	17	2.32	6	1.84	1	2.00
อยู่คนเดียว	7	5.22	19	5.25	43	5.87	15	4.60	6	12.00
ลักษณะที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เช่าพักอาศัย	8	5.97	15	4.14	7	0.96	3	0.92	-	-
บ้านของครอบครัว	5	3.73	1	0.28	2	0.27	-	-	1	2.00
บ้านพักของหน่วยงาน/หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3	2.24	8	2.21	1	0.14	1	0.31	-	-
มีบ้านเป็นของตัวเอง	115	85.82	314	86.74	680	92.90	294	90.18	36	72.00
อาศัยอยู่กับบุตรหลาน	2	1.49	14	3.87	34	4.64	26	7.98	11	22.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	-	-	2	0.55	6	0.82	1	0.31	2	4.00
อาศัยอยู่บ้านของบิดามารดา	1	0.75	8	2.21	2	0.27	1	0.31	-	-
ภาวะสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีปัญหาสุขภาพ	19	14.18	115	31.77	296	40.44	175	53.68	34	68.00
มีปัญหาสุขภาพ มีปัญหาบางครั้ง	-	-	3	0.83	7	0.96	6	1.84	-	-
ไม่มีปัญหาสุขภาพ	115	85.82	244	67.40	429	58.61	145	44.48	16	32.00
การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเอง	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ดี	72	53.73	197	54.42	375	51.23	176	53.99	20	40.00
ดีมาก	28	20.90	102	28.18	172	23.50	54	16.56	7	14.00
พอใช้	34	25.37	58	16.02	178	24.32	84	25.77	22	44.00
ไม่ดี	-	-	5	1.38	7	0.01	12	3.68	1	2.00
ปัญหาการได้ยิน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	130	97.01	327	90.33	646	88.25	269	82.52	28	56.00
มี	4	2.99	35	9.67	86	11.75	57	17.48	22	44.00
ปัญหาการมองเห็น	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	108	80.60	257	70.99	548	74.86	248	76.07	23	46.00
มี	26	19.40	105	29.01	184	25.14	78	23.93	27	54.00
จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ซี	2	1.49	34	9.39	224	30.60	136	41.72	40	80.00
มากกว่า 20 ซี	132	98.51	328	90.61	508	69.40	190	58.28	10	20.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว										
ไม่มี	122	91.04	215	59.39	353	48.22	112	34.36	15	30.00
มี	12	8.96	147	40.61	379	51.78	214	65.64	35	70.00
เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้วัยหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	30	22.39	87	24.03	377	51.50	188	57.67	38	76.00
ไม่เคย	104	77.61	275	75.97	355	48.50	138	42.33	12	24.00
ถ้าเคยได้รับการฝึกอบรม เรียนจากที่ใด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เรียนผ่านหลักสูตรออนไลน์	6	20.00	12	13.79	15	3.98	6	3.19	2	5.26
โรงเรียนผู้สูงอายุ	-	-	1	1.15	10	2.65	4	2.13	-	-
อบรมกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน	24	80.00	74	85.06	352	93.37	178	94.68	36	94.74
ถ้ามีหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์สนใจเรียนหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจ	106	79.10	296	81.77	563	76.91	225	69.02	28	56.00
ไม่สนใจ	25	18.66	61	16.85	154	21.04	98	30.06	22	44.00
อาจจะ/ขอข้อมูลเพิ่มเติม	3	2.24	5	1.38	15	2.05	3	0.92	-	-
ต้องการเรียนเพื่ออะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แสวงหาความรู้เพิ่มเติม	65	48.51	218	60.22	395	53.96	195	59.82	23	46.00
ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	41	30.60	149	41.16	338	46.17	163	50.00	23	46.00
ต้องการทำธุรกิจของตนเอง	40	29.85	98	27.07	136	18.58	54	16.56	7	14.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้	67	50.00	212	58.56	411	56.16	166	50.92	21	42.00
หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์										
ต้องการรูปแบบใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)										
-หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถผสมหน่วยกิตในมหาวิทยาลัย	14	10.45	51	14.09	44	6.01	21	6.44	5	10
-หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถผสมหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัย	8	5.97	21	5.80	27	3.69	12	3.68	-	-
-หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเทียบวิทยาระหว่างมหาวิทยาลัยได้	4	2.99	24	6.63	27	3.69	9	2.76	-	-
-หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตในมหาวิทยาลัยได้	9	6.72	22	6.08	28	3.83	10	3.07	-	-
-หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยได้	15	11.19	27	7.46	22	3.01	14	4.29	2	4
-หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเทียบปริญญาตรีเมื่อศึกษาครบตามหลักสูตร	47	35.07	125	34.53	169	23.09	59	18.10	8	16
-หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา (ไม่มีสะสมหน่วยกิต)	108	80.60	236	65.19	606	82.79	273	83.74	46	92
-หลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย (ไม่มีสะสมหน่วยกิต)										
ถ้ามีหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ท่านคิดว่า วิชาอะไรที่มีความสำคัญต่อท่าน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-การใช้งานคอมพิวเตอร์กับการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ	35	26.12	120	33.15	187	25.55	77	23.62	6	12.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
-การดูแลสุขภาพของตัวของผู้สูงวัย (สุขภาพกายและจิต)	64	47.76	178	49.17	392	53.55	175	53.68	19	38.00
-การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย	41	30.60	147	40.61	354	48.36	150	46.01	20	40.00
-โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย	62	46.27	170	46.96	362	49.45	163	50.00	14	28.00
-โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย	49	36.57	140	38.67	299	40.85	137	42.02	15	30.00
-กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย	48	35.82	117	32.32	250	34.15	99	30.37	10	20.00
-กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย	27	20.15	96	26.52	226	30.87	106	32.52	17	34.00
-อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย	46	34.33	108	29.83	206	28.14	86	26.38	9	18.00
-สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย	30	22.39	113	31.22	231	31.56	88	26.99	18	36.00
-ภาษาอังกฤษ	12	8.96	45	12.43	52	7.10	21	6.44	1	2.00
-กฎหมายที่เกี่ยวข้อง(พินัยกรรม)	12	8.96	58	16.02	85	11.61	24	7.36	3	6.00
-สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัย	26	19.40	93	25.69	126	17.21	49	15.03	5	10.00
-ประวัติศาสตร์	2	1.49	17	4.70	17	2.32	8	2.45	-	-
-การเกษตรสมัยใหม่	34	25.37	91	25.14	114	15.57	27	8.28	3	6.00
-การพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย	22	16.42	79	21.82	148	20.22	59	18.10	3	6.00
-การเงิน	19	14.18	64	17.68	103	14.07	30	9.20	2	4.00
-การตลาด	14	10.45	36	9.94	33	4.51	14	4.29	-	-
-การเป็นผู้ประกอบการ	17	12.69	37	10.22	32	4.37	15	4.60	-	-
-การเขียนแผนธุรกิจและระดมทุน	4	2.99	15	4.14	23	3.14	3	0.92	-	-
-นวัตกรรมและเทคโนโลยี	5	3.73	42	11.60	47	6.42	15	4.60	1	2.00
-ปลูกผักออร์แกนิกส์	42	31.34	93	25.69	117	15.98	31	9.51	1	2.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-เบเกอรี่ เช่น ขนมเค้ก ขนมปัง คุกกี้ เป็นต้น	28	20.90	60	16.57	83	11.34	20	6.13	1	2.00
-การจัดตั้งธุรกิจใหม่	9	6.72	24	6.63	21	2.87	6	1.84	-	-
-การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	8	5.97	27	7.46	24	3.28	7	2.15	1	2.00
-การพัฒนาบริการใหม่	3	2.24	21	5.80	23	3.14	8	2.45	1	2.00
-พุทธศาสนา	5	3.73	30	8.29	47	6.42	16	4.91	3	6.00
-ศาสนา	9	6.72	38	10.50	56	7.65	20	6.13	6	12.00
-สมาธิ	24	17.91	52	14.36	88	12.02	30	9.20	6	12.00
-พัฒนาจิตใจ	33	24.63	66	18.23	91	12.43	33	10.12	3	6.00
-การสร้างกำลังใจ	42	31.34	61	16.85	98	13.39	32	9.82	8	16.00
-งานอดิเรก	41	30.60	60	16.57	124	16.94	42	12.88	3	6.00
ท่านขอวิชาใหม่มากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-การดูแลสุขภาพโดยรวมของผู้สูงวัย	16	11.94	55	15.19	120	16.39	71	21.78	13	26.00
-อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย	8	5.97	36	9.94	87	11.89	30	9.20	3	6.00
-การใช้งานคอมพิวเตอร์กับการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และ ความรู้เท่าทันสารสนเทศ	4	2.99	27	7.46	60	8.20	19	5.83	1	2.00
-การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย	6	4.48	20	5.52	53	7.24	25	7.67	5	10.00
-โภชนาการสำหรับผู้สูงวัย	8	5.97	14	3.87	50	6.83	25	7.67	2	4.00
-โรคที่พบบ่อยในผู้สูงวัย	6	4.48	8	2.21	42	5.74	26	7.98	5	10.00
-สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย	3	2.24	14	3.87	38	5.19	19	5.83	8	16.00
-งานอดิเรก	20	14.93	14	3.87	22	3.01	12	3.68	1	2.00

กิจกรรมสนับสนุนการสำหรับผู้สูงวัย	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
-กิจกรรมสนับสนุนการสำหรับผู้สูงวัย	1	0.75	13	3.59	35	4.78	13	3.99	1	2.00
-การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ	6	4.48	16	4.42	24	3.28	13	3.99	1	2.00
-การเกษตรสมัยใหม่	4	2.99	22	6.08	26	3.55	5	1.53	2	4.00
-การพยาบาลบำบัดและการให้คำปรึกษาผู้สูงวัย	5	3.73	14	3.87	24	3.28	8	2.45	2	4.00
-การสร้างกำลังใจ	11	8.21	9	2.49	17	2.32	9	2.76	4	8.00
-การปลูกผักออแกนิกส์	10	7.46	11	3.04	18	2.46	9	2.76	-	-
-เบเกอรี่	6	4.48	15	4.14	20	2.73	3	0.92	-	-
-พัฒนาจิต	4	2.99	10	2.76	24	3.28	6	1.84	-	-
-สมาธิ	1	0.75	9	2.49	14	1.91	5	1.53	-	-
-สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัย	3	2.24	6	1.66	9	1.23	6	1.84	1	2.00
-ภาษาอังกฤษ	1	0.75	9	2.49	6	0.82	6	1.84	-	-
-นวัตกรรมและเทคโนโลยี	1	0.75	9	2.49	8	1.09	3	0.92	-	-
-การเงิน	2	1.49	6	1.66	6	0.82	-	-	-	-
-พุทธศาสนา	1	0.75	4	1.10	4	0.55	3	0.92	1	2.00
-การเป็นผู้ประกอบการ	3	2.24	5	1.38	4	0.55	-	-	-	-
-การตลาด	1	0.75	6	1.66	2	0.27	2	0.61	-	-
-การจัดตั้งธุรกิจใหม่	2	1.49	2	0.55	3	0.41	1	0.31	-	-
-กฎหมายที่เกี่ยวข้อง(พินัยกรรม)	1	0.75	1	0.28	4	0.55	1	0.31	-	-
-ศาสนา	-	-	3	0.83	2	0.27	2	0.61	-	-
-ประวัติศาสตร์	-	-	2	0.55	2	0.27	2	0.61	-	-

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	-	-	2	0.55	3	0.41	-	-	-	-
-การพัฒนาบริการใหม่	-	-	-	-	3	0.41	1	0.31	-	-
-การเขียนแผนธุรกิจและระดมทุน	-	-	-	-	2	0.82	1	0.31	-	-
จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-ควรจะ 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	85	63.43	202	55.80	417	56.97	213	65.34	28	56.00
-ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	26	19.40	79	21.82	175	23.91	78	23.93	15	30.00
-ควรจะ 3-5 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	16	11.94	43	11.88	82	11.20	26	7.98	4	8.00
-ควรจะมากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน	7	5.22	29	8.01	34	4.64	5	1.53	3	6.00
-ขึ้นอยู่กับเนื้อหา/รายวิชา	-	-	7	1.93	19	2.60	3	0.92	-	-
-ควรจะ 2-3 ชม./วิชา	-	-	2	0.55	5	0.68	1	0.31	-	-
ท่านมีเวลาที่จะเรียนกี่ชั่วโมงต่อวัน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-2 ชั่วโมงต่อวัน	96	71.64	222	61.33	427	58.33	218	66.87	29	58.00
น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน	26	19.40	71	19.61	148	20.22	65	19.94	12	24.00
2-3 ชั่วโมงต่อวัน	8	5.97	46	12.71	104	14.21	25	7.67	6	12.00
มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน	4	2.99	23	6.35	53	7.24	18	5.52	3	6.00
ท่านมีเวลาที่จะเรียนกี่วันต่อสัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2 วันต่อสัปดาห์	79	58.96	213	58.84	370	50.55	140	42.94	9	18.00
1 วันต่อสัปดาห์	47	35.07	96	26.52	271	37.02	150	46.01	31	62.00
วันเว้นวัน	4	0.03	31	0.09	62	0.08	28	0.09	9	18.00
ทุกวัน	2	1.49	19	5.25	23	3.14	6	1.84	1	2.00
3 วันต่อสัปดาห์	2	1.49	3	0.83	6	0.82	2	0.61	-	-
วิธีการสอนที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-การเรียนการสอนจากกรณีปฏิบัติ	39	29.10	94	25.97	302	41.26	151	46.32	28	56.00
-การเรียนการสอนออนไลน์	62	46.27	164	45.30	224	30.60	75	23.01	10	20.00
-การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน	4	2.99	27	7.46	120	16.39	68	20.86	9	18.00
-การเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย	29	21.64	77	21.27	86	11.75	32	9.82	3	6.00
สื่อการสอนที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น ยูทูป (YouTube) เฟซบุ๊ก(Facebook)	102	76.12	230	63.54	391	53.42	151	46.32	19	38.00
-มีลติมีเดีย ได้แก่ ภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่นำเสนอผ่านคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้สอนหรือการฝึกอบรม	61	45.52	142	39.23	291	39.75	123	37.73	13	26.00
-โทรทัศน์	32	23.88	60	16.57	226	30.87	128	39.26	25	50.00
-หนังสือและตำราเรียน (Book and Textbooks)	35	26.12	94	25.97	172	23.50	108	33.13	12	24.00
-หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Books)	27	20.15	68	18.78	88	12.02	36	11.04	3	6.00
-เว็บไซต์ (Websites)	24	17.91	63	17.40	90	12.30	27	8.28	1	2.00
-วิทยุ	3	2.24	15	4.14	62	8.47	25	7.67	8	16.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การประเมินผลสำหรับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย										
-ประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด	80	59.70	191	52.76	305	41.67	131	40.18	15	30.00
-ประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน	43	32.09	118	32.60	330	45.08	185	56.75	26	52.00
-ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน	75	55.97	169	46.69	271	37.02	111	34.05	16	32.00
ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย อย่างไร	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-ทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ	112	83.58	277	76.52	455	62.16	148	45.40	22	44.00
-กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้	54	40.30	139	38.40	371	50.68	194	59.51	25	50.00
-เป็นหลักสูตรระยะสั้นและสามารถสะสมหน่วยกิตได้	53	39.55	91	25.14	100	13.66	55	16.87	7	14.00
ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ อย่างไร	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง	106	79.10	234	64.64	427	58.33	172	52.76	26	52.00
-ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ	64	47.76	164	45.30	294	40.16	151	46.32	17	34.00
	49	36.57	122	33.70	238	32.51	101	30.98	16	32.00

	กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49ปี)		กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี)		กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-ต้องการเพิ่มทรัพยากรบริหารจัดการเงินลงทุนสำหรับการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการ										
ถ้ามีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน ท่านมีความสนใจที่จะทำอาชีพใด										
-งานรับไปทำที่บ้าน	78	58.21	167	46.13	382	52.19	165	50.61	25	50.00
-งานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time)	84	62.69	164	45.30	250	34.15	77	23.62	4	8.00
-งานชั่วคราวหรือจ้างแบบสัญญาระยะสั้น	42	31.34	98	27.07	145	19.81	46	14.11	5	10.00
-งานวิชาชีพเฉพาะ	32	23.88	87	24.03	130	17.76	46	14.11	4	8.00
-งานดูแลผู้สูงวัยด้วยกัน	18	13.43	51	14.09	105	14.34	48	14.72	15	30.00
-งานเชี่ยวชาญเฉพาะ	30	22.39	59	16.30	91	12.43	32	9.82	5	10.00
-งานบริหารทั่วไป	13	9.70	52	14.36	80	10.93	29	8.90	1	2.00
-งานบริการงานบริการ	13	9.70	42	11.60	67	9.15	21	6.44	1	2.00
-งานเทคนิค	8	5.97	20	5.52	20	2.73	5	1.53	3	6.00
ถ้ามีหลักสูตรเกี่ยวกับผู้สูงวัย หรือ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ท่านต้องการให้ผู้วิจัยแจ้งข่าวสารนี้กับท่านหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	108	80.60	309	85.36	632	86.34	258	79.14	40	80.00
ไม่ต้องการ	26	19.40	53	14.64	100	13.66	68	20.86	10	20.00

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบรูปแบบหลักสูตรที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยของ 5 กลุ่มตัวอย่าง ผลดังนี้

กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี)

ข้อมูลทั่วไป: จำนวนทั้งหมด 134 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 98 คน (ร้อยละ 73.13) และเพศชาย จำนวน 36 คน (ร้อยละ 26.87) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคกลาง จำนวน 59 คน (ร้อยละ 44.03) และภาคตะวันตก จำนวน 49 คน (ร้อยละ 36.57) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 60 คน (ร้อยละ 44.78) และปริญญาโท จำนวน 36 คน (ร้อยละ 26.87) รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 62 คน (ร้อยละ 46.27) และ 30,001-50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 19.40) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากตนเอง จำนวน 110 คน (ร้อยละ 82.09) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ ทำงานบริษัทเอกชน จำนวน 41 คน (ร้อยละ 31.60) รับจ้าง จำนวน 29 คน (ร้อยละ 21.64) ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน (ร้อยละ 20.90) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 105 คน (ร้อยละ 78.36) และ ไม่เพียงพอจำนวน 29 คน (ร้อยละ 21.64) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 98 คน (ร้อยละ 73.13) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 115 คน (ร้อยละ 85.82) ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 115 คน (ร้อยละ 85.82) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ดี จำนวน 72 คน (ร้อยละ 53.73) และ พอใช้จำนวน 34 คน (ร้อยละ 25.37) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 130 คน (ร้อยละ 97.01) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 108 คน (ร้อยละ 80.60) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ไร่ จำนวน 132 คน (ร้อยละ 98.51) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 122 คน (ร้อยละ 91.04)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย จำนวน 104 คน (ร้อยละ 77.61) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 106 คน (ร้อยละ 79.10) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 50) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 65 คน (ร้อยละ 48.51) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 80.60) และหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 47 คน (ร้อยละ 35.07) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 64 คน (ร้อยละ 47.76) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 62 คน (ร้อยละ 46.27) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 49 คน (ร้อยละ 36.57) กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 48 คน (ร้อยละ 35.82) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 34.33) ปลูกผักออร์แกนิกส์ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 31.34) การสร้างกำลังใจ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 31.34) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัยและ งานอดิเรก จำนวน 41 คน (ร้อยละ 30.60) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 26.12) และการเกษตรสมัยใหม่ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 25.37) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ งานอดิเรก จำนวน 20 คน (ร้อยละ 14.93) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่

เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 85 คน (ร้อยละ 63.43) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 26 คน (ร้อยละ 19.40) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 96 คน (ร้อยละ 71.64)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 19.40) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 79 คน (ร้อยละ 58.96) และ จำนวน 47 คน (ร้อยละ 35.07) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 46.27) การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 29.10) และ-การเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 29 คน (ร้อยละ 21.64) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 102 คน (ร้อยละ 76.12) และมัลติมีเดีย จำนวน 61 คน (ร้อยละ 45.52) การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 80 คน (ร้อยละ 59.70) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 75 คน (ร้อยละ 55.97) ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรทำเป็น หลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 112 คน (ร้อยละ 83.58)และ กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 54 คน (ร้อยละ 40.30) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้าง เครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 106 คน (ร้อยละ 79.10) กรณีที่มีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำ อาชีพใด ส่วนใหญ่ต้องการงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time) จำนวน 84 คน (ร้อยละ 62.69) และงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 78 คน (ร้อยละ 58.21)

กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี)

ข้อมูลทั่วไป: จำนวนทั้งหมด 362 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 219 คน (ร้อยละ 60.50) และ เพศชาย จำนวน 143คน (ร้อยละ 39.50) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคกลาง จำนวน 175 คน (ร้อยละ 48.34) และภาคตะวันออก จำนวน 60 คน (ร้อยละ 16.57) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 137 คน (ร้อยละ 37.85) และปริญญาโท จำนวน 96 คน (ร้อยละ 26.52) รายได้ต่อ เดือนส่วนใหญ่ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 102 คน (ร้อยละ 28.18) 30,001-50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 76 คน (ร้อยละ 20.99) และรายได้ต่ำกว่า 10,000บาทต่อเดือน จำนวน 61 คน (ร้อยละ 16.85) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากตนเอง จำนวน 233 คน (ร้อยละ 64.36) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 128 คน (ร้อยละ 35.36) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 61 คน (ร้อยละ 16.85) และรับจ้าง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 11.33) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 264 คน (ร้อยละ 72.93) และ ไม่เพียงพอ จำนวน 98 คน (ร้อยละ 27.07) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 263 คน (ร้อยละ 72.65) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 314 คน (ร้อยละ 86.74) ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 244 คน (ร้อยละ 67.40) และมีปัญหาสุขภาพ จำนวน 115 คน (ร้อยละ 31.77) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ ดี จำนวน 197 คน (ร้อยละ 54.42) และ ต่ำมาก จำนวน 102 คน (ร้อยละ 28.18) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 327 คน (ร้อยละ 90.33) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 257 คน (ร้อยละ 70.99) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้

จริง ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ซี จำนวน 328 คน (ร้อยละ 90.61) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 215 คน (ร้อยละ 59.39)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้วัย จำนวน 275 คน (ร้อยละ 75.97) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 296 คน (ร้อยละ 81.77) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 218 คน (ร้อยละ 60.22) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 212 คน (ร้อยละ 58.56) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 236 คน (ร้อยละ 65.19) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 125 คน (ร้อยละ 34.53) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 178 คน (ร้อยละ 49.17) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 170 คน (ร้อยละ 46.96) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 147 คน (ร้อยละ 40.61) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 140 คน (ร้อยละ 38.67)การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 120 คน (ร้อยละ 33.15) ภายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 117 คน (ร้อยละ 32.32) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 113 คน (ร้อยละ 31.22) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 29.83) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 96 คน (ร้อยละ 26.52) สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัยและปลูกผักออแกนิกส์ จำนวน 93 คน (ร้อยละ 25.69) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือการดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 55 คน (ร้อยละ 15.19) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 202 คน (ร้อยละ 55.80) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 79 คน (ร้อยละ 21.82) มีเวลาที่จะเรียน กี่ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 222 คน (ร้อยละ 61.33)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 71 คน (ร้อยละ 19.61) มีเวลาที่จะเรียน กี่วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 213 คน (ร้อยละ 58.84) และ 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 96 คน (ร้อยละ 26.52) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 164 คน (ร้อยละ 45.30) การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 25.97) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 77 คน (ร้อยละ 21.27) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 230 คน (ร้อยละ 63.54) และมัลติมีเดีย จำนวน 142 คน (ร้อยละ 39.23) การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 191 คน (ร้อยละ 52.76) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 169 คน (ร้อยละ 46.69) ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 277 คน (ร้อยละ 76.52)และกำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 139 คน (ร้อยละ 38.40) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 234 คน (ร้อยละ 64.64) กรณีที่มีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำอาชีพใด ส่วนใหญ่

ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 167 คน (ร้อยละ 46.13) และงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time) จำนวน 164 คน (ร้อยละ 45.30)

กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี)

ข้อมูลทั่วไป: จำนวนทั้งหมด 732 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 542 คน (ร้อยละ 74.04) และเพศชาย จำนวน 190 คน (ร้อยละ 25.96) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคกลาง จำนวน 216 คน (ร้อยละ 29.51) และภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 142 คน (ร้อยละ 19.40) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 216 คน (ร้อยละ 29.51) และระดับประถม จำนวน 179 คน (ร้อยละ 24.45) รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ รายได้ต่ำกว่า 10,000บาทต่อเดือน จำนวน 266 คน (ร้อยละ 36.34) 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 161 คน (ร้อยละ 21.99) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากตนเอง จำนวน 417 คน (ร้อยละ 56.97) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ เกษียณ (ข้าราชการ บำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 203 คน (ร้อยละ 27.73) เกษตรกร จำนวน 185 คน (ร้อยละ 25.27) และไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 114 คน (ร้อยละ 15.57) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 528 คน (ร้อยละ 72.13) และ ไม่เพียงพอจำนวน 204 คน (ร้อยละ 27.87) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 524 คน (ร้อยละ 71.58) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 680 คน (ร้อยละ 92.90) ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 429 คน (ร้อยละ 58.61) และมีปัญหาสุขภาพ จำนวน 296 คน (ร้อยละ 40.44) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ ดี จำนวน 375 คน (ร้อยละ 51.23) และ พอใช้จำนวน 178 คน (ร้อยละ 24.32) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 646 คน (ร้อยละ 88.25) ปัญหาการมองเห็นส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 548 คน (ร้อยละ 74.86) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ซี จำนวน 508 คน (ร้อยละ 69.40) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 379 คน (ร้อยละ 51.78)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้วัย จำนวน 377 คน (ร้อยละ 51.50) และส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยจากอบรมกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน จำนวน 352 คน (ร้อยละ 93.37) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 563 คน (ร้อยละ 76.91) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 411 คน (ร้อยละ 56.15) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 395 คน (ร้อยละ 53.96) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 606 คน (ร้อยละ 82.79) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 169 คน (ร้อยละ 23.09)วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพของครอบครัวของผู้สูงวัย จำนวน 392 คน (ร้อยละ 53.55) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 362 คน (ร้อยละ 49.45) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 354 คน (ร้อยละ 48.36) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 299 คน (ร้อยละ 40.85) ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 250 คน (ร้อยละ 34.15) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัยจำนวน 231 คน (ร้อยละ 31.56) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 226 คน (ร้อยละ 30.87) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 206 คน (ร้อยละ 28.14) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบ

ออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 187 คน (ร้อยละ 25.55) และการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย จำนวน 148 คน (ร้อยละ 20.22) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพของครอบครัวของผู้สูงวัย จำนวน 120 คน (ร้อยละ 16.39) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 417 คน (ร้อยละ 56.97) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 175 คน (ร้อยละ 23.91) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 427 คน (ร้อยละ 58.33) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 148 คน (ร้อยละ 20.22) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 370 คน (ร้อยละ 50.55) และ 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 271 คน (ร้อยละ 37.02) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 302 คน (ร้อยละ 41.26) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 224 คน (ร้อยละ 30.60) การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 120 คน (ร้อยละ 16.39) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 391 คน (ร้อยละ 53.42) และมัลติมีเดีย จำนวน 291 คน (ร้อยละ 39.75) การประเมินผล ควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 330 คน (ร้อยละ 45.08) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 305 คน (ร้อยละ 41.67) ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 455 คน (ร้อยละ 62.16) และ กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 371 คน (ร้อยละ 50.68) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 427 คน (ร้อยละ 58.33) และต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าและบริการ จำนวน 294 คน (ร้อยละ 40.16) กรณีที่มีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำอาชีพใด ส่วนใหญ่ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 382 คน (ร้อยละ 52.19) และต้องการงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time) จำนวน 250 คน (ร้อยละ 34.15)

กลุ่มผู้สูงวัยชั้นกลาง (70-79 ปี)

ข้อมูลทั่วไป: จำนวนทั้งหมด 326 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 212 คน (ร้อยละ 65.03) และเพศชายจำนวน 114 คน (ร้อยละ 34.97) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคกลาง จำนวน 86 คน (ร้อยละ 26.38) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 69 คน (ร้อยละ 21.17) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถม จำนวน 182 คน (ร้อยละ 55.83) และปริญญาตรี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 21.17) รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 146 คน (ร้อยละ 44.79) และ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 56 คน (ร้อยละ 17.18) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากตนเอง จำนวน 140 คน (ร้อยละ 42.94) และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 113 คน (ร้อยละ 34.66) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 33.74) เกษตรกร จำนวน 80 คน (ร้อยละ 24.54) และเกษียณ (ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 73 คน (ร้อยละ 22.39) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 233 คน (ร้อยละ 71.47) และ ไม่เพียงพอจำนวน 93 คน (ร้อยละ 28.53) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 223 คน (ร้อยละ 68.40) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 294 คน (ร้อยละ 90.18) ภาวะสุขภาพส่วน

ใหญ่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 175 คน (ร้อยละ 53.68) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ ดี จำนวน 176 คน (ร้อยละ 53.99) และ พอใช้จำนวน 84 คน (ร้อยละ 25.77) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 269 คน (ร้อยละ 82.52) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 248 คน (ร้อยละ 76.07) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ซี่ จำนวน 190 คน (ร้อยละ 58.28) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ มี จำนวน 214 คน (ร้อยละ 65.64)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย จำนวน 188 คน (ร้อยละ 57.6) เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยจากการอบรมกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน จำนวน 178 คน (ร้อยละ 94.68) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 225 คน (ร้อยละ 69.02) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 195 คน (ร้อยละ 59.82) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 166 คน (ร้อยละ 50.92) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 273 คน (ร้อยละ 83.74) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 59 คน (ร้อยละ 18.10) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 175 คน (ร้อยละ 53.68) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 163 คน (ร้อยละ 50) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 150 คน (ร้อยละ 46.01) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 137 คน (ร้อยละ 42.02) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 106 คน (ร้อยละ 32.52) กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 99 คน (ร้อยละ 30.37) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 88 คน (ร้อยละ 26.99) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 86 คน (ร้อยละ 26.38) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 77 คน (ร้อยละ 23.62) และการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย จำนวน 59 คน (ร้อยละ 18.10) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 71 คน (ร้อยละ 21.78) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 213 คน (ร้อยละ 65.34) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 78 คน (ร้อยละ 23.93) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 218 คน (ร้อยละ 66.87) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 65 คน (ร้อยละ 19.94) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 150 คน (ร้อยละ 46.01) และ 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 140 คน (ร้อยละ 42.94) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 23.01) และการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 20.86) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) และ โทรทัศน์ จำนวน 128 คน (ร้อยละ 39.26) การประเมินผลควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 185 คน (ร้อยละ 56.75) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 131 คน (ร้อยละ 40.18) ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ส่วนใหญ่เห็นว่า กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 194 คน (ร้อยละ 59.51) ควรทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 148 คน

(ร้อยละ 45.40) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 172 คน (ร้อยละ) และกรณีที่มีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำอาชีพใด ส่วนใหญ่ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 165 คน (ร้อยละ 50.61) และงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time) จำนวน 77 คน (ร้อยละ 23.62)

กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)

ข้อมูลทั่วไป: จำนวนทั้งหมด 50 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 30 คน (ร้อยละ 60.00) และเพศชาย จำนวน 20 คน (ร้อยละ 40.00) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคใต้ จำนวน 16 คน (ร้อยละ 32.00) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 28.00) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถม จำนวน 35 คน (ร้อยละ 70.00) รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52.00) และไม่มีรายได้ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 22.00) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 54) และตนเอง จำนวน 13 คน (ร้อยละ 26.00) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 29 คน (ร้อยละ 58.00) และเกษียณ (ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 11 คน (ร้อยละ 22.00) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 31 คน (ร้อยละ 62.00) และ ไม่เพียงพอจำนวน 19 คน (ร้อยละ 38.00) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.00) และครอบครัวขยาย จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 36 คน (ร้อยละ 72.00) และอาศัยอยู่กับบุตรหลาน จำนวน 11 คน (ร้อยละ 22) ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 68.00) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ พอใช้จำนวน 22 คน (ร้อยละ 44) และ ต่ำ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 40) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ มี จำนวน 27 คน (ร้อยละ 54) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริงส่วนใหญ่น้อยกว่า 20 ไร่ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 80) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ มี จำนวน 35 คน (ร้อยละ 70)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย จำนวน 38 คน (ร้อยละ 76) และเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยจาก อบรมกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนจำนวน 36 คน (ร้อยละ 94.74) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.00) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46) และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 92) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 20 คน (ร้อยละ 40) การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 19 คน (ร้อยละ 38) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 18 คน (ร้อยละ 36) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 34) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 28) กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20)

อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 9 คน (ร้อยละ 18) การสร้างกำลังใจ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 16) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศและศาสนา และสมาธิ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 12) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 13 คน (ร้อยละ 26) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 29 คน (ร้อยละ 58) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 12 คน (ร้อยละ 24) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 31 คน (ร้อยละ 62) วิธีการสอนที่เหมาะสม คือการเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56) และ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ โพรแทคส์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 50) และมัลติมีเดีย จำนวน 13 คน (ร้อยละ 26) การประเมินผล ควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 32) ต้องการให้มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ส่วนใหญ่เห็นว่า กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 50) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52) กรณีที่มีหน่วยงาน มีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำอาชีพใด ส่วนใหญ่ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 25 คน (ร้อยละ 50)และงานดูแลผู้สูงวัยด้วยกัน จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30)

4.1.4.2 เปรียบเทียบความต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ตามเพศ อายุ ภูมิภาค หน้าที่อาศัย ระดับการศึกษา รายได้ แหล่งของรายได้ อาชีพปัจจุบัน

สมมติฐาน H0 : ไม่แตกต่าง

H1 : ต่างต่าง

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยของความต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ปรากฏดังตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการมีความแตกต่างกันตามอายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ค่าเฉลี่ยความต้องการมีความแตกต่างกันตามแหล่งของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และค่าเฉลี่ยจำนวนความต้องการมีความแตกต่างกันตามเพศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	1.3260	0.73681	t = 0.405	0.088*
	หญิง	1101	1.2952	0.66405		

2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	1.5299	0.79178	F = 7.513	0.000***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อม)	362	1.3978	0.81318		
	ผู้สูงวัย)	732	1.2609	0.61576		
	60-69 (กลุ่มสูงวัยขั้นต้น)	326	1.2209	0.64235		
	70-79 (กลุ่มสูงวัยขั้นกลาง)	50	1.2200	0.46467		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มสูงวัยขั้นปลาย)					
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	1.2067	0.60637	F = 7.499	0.000***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	1.1744	0.47157		
	ภาคกลาง	596	1.4161	0.83294		
	ภาคตะวันออก	257	1.2101	0.51026		
	ภาคตะวันตก	27	1.1852	0.48334		
	ภาคใต้	258	1.3643	0.68829		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	1.2143	0.47038	F = 5.775	0.000***
	ประถมศึกษา	420	1.1357	0.36969		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	1.2241	0.60557		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	1.3667	0.57880		
	ปวช.	32	1.3438	0.82733		
	ปวส.	36	1.3889	0.64488		
	ปริญญาตรี	490	1.3612	0.79500		
	ปริญญาโท	282	1.4255	0.79352		
	ปริญญาเอก	66	1.4697	1.01101		
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	1.2214	0.53735	F = 6.894	0.000***
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	1.1768	0.45265		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	1.3785	0.75783		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	1.3371	0.76498		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	1.4027	0.85360		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	1.3333	0.66368		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	1.5604	0.95695		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	1.3264	0.66946	F = 2.471	0.043**
	คู่สมรส	123	1.4065	0.81821		
	บุตร	113	1.1593	0.39111		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	1.2695	0.73859		
	อื่นๆ	6	1.3333	0.51640		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	1.4278	0.85439	F = 6.190	0.000***
	บริษัทเอกชน	110	1.4545	0.91508		

	เกษตรกร	305	1.2000	0.46876		
	รับจ้าง	155	1.2452	0.57369		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	1.4105	0.77067		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	1.1690	0.42711		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	1.3212	0.78576		
	อาชีพอิสระ	19	1.7895	0.78733		
	อื่นๆ	7	1.7143	0.95119		
8. ความ เพียง พอของ รายได้	เพียงพอ	1161	1.3144	0.68873	t = 0.369	0.170
	ไม่เพียงพอ	443	1.2799	0.68482		
9. ปัญหา สุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	1.3530	0.76497	t = 0.000	0.000***
	มีปัญหา	655	1.2351	0.54994		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยจำนวนวิชาที่ต้องการเรียนในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปรากฏดังตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนวิชาที่ต้องการเรียนมีความแตกต่างกันตามอายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพปัจจุบัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่าเฉลี่ยจำนวนวิชาที่ต้องการเรียนมีความแตกต่างกันตามแหล่งของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนวิชาที่ต้องการเรียนในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	5.3002	4.14711	t = 0.083	0.371
	หญิง	1101	5.6985	4.32350		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	6.0672	4.44887	F = 8.454	0.000***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ)	362	6.3481	4.93676		
	60-69 (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น)	732	5.5451	4.17594		
	70-79 (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง)	326	4.8804	3.55542		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย)	50	3.5800	2.70366		
3. ภูมิภาคที่ พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	4.6346	3.82607	F = 20.267	0.000***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	4.8295	3.82725		
	ภาคกลาง	596	6.8523	4.98923		
	ภาคตะวันออก	257	5.4786	3.70501		

	ภาคตะวันตก	27	4.9259	3.47437		
	ภาคใต้	258	4.2829	2.83965		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	4.5714	3.41548	F = 21.485	0.000***
	ประถมศึกษา	420	4.1738	2.72367		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	4.0086	2.51429		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	4.2167	2.99911		
	ปวช.	32	5.3438	5.06480		
	ปวส.	36	4.8611	3.95801		
	ปริญญาตรี	490	6.3551	4.55734		
	ปริญญาโท	282	7.2128	4.92117		
	ปริญญาเอก	66	8.0303	6.46403		
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	5.2571	4.59022	F = 17.010	0.000***
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	4.2083	3.04944		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	5.8389	4.19366		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	6.6854	4.98855		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	6.3356	4.74998		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	6.8070	4.42573		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	7.2747	4.62617		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	5.6156	4.07308	F = 2.127	0.075*
	คู่สมรส	123	6.0081	5.03837		
	บุตร	113	4.5310	3.20455		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	5.6437	4.65386		
	อื่นๆ	6	4.6667	1.75119		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	6.4813	4.95934	F = 15.006	0.000***
	บริษัทเอกชน	110	6.5182	4.41584		
	เกษตรกร	305	3.9934	2.34800		
	รับจ้าง	155	4.6645	3.14844		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	6.4105	4.94417		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	4.7517	3.76844		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	6.6457	4.86533		
	อาชีพอิสระ	19	8.5263	4.95948		
	อื่นๆ	7	7.8571	3.02372		
8. ความเพียงพอของรายได้	เพียงพอ	1161	5.7003	4.17956	t = 0.054	0.786
	ไม่เพียงพอ	443	5.2415	4.49211		
9. ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	5.6839	4.32430	t = 0.213	0.468
	มีปัญหา	655	5.4137	4.19241		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวิชาที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ปรากฏดังตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวิชาที่ต้องการมีความแตกต่างกันตาม

อายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ แหล่งของรายได้ และอาชีพปัจจุบัน ที่ระดับ
นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังตารางที่ 4.8

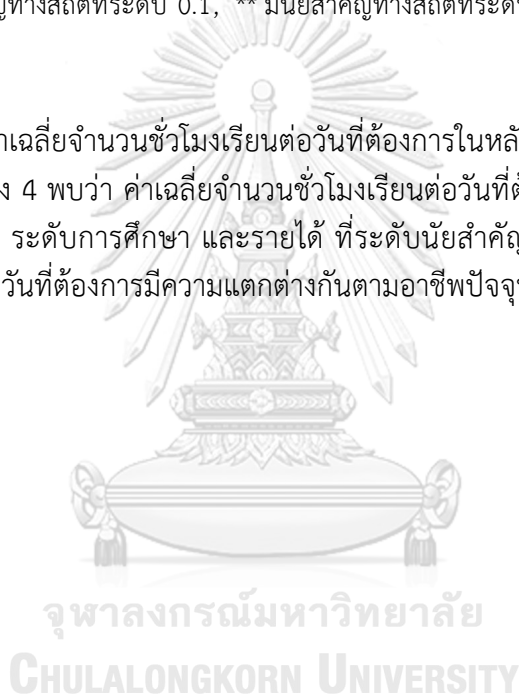
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวิชาที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	2.0318	0.83915	t = 0.920	0.325
	หญิง	1101	2.0273	0.83223		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	2.0299	0.72486	F = 3.811	0.004***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ)	362	2.1243	0.90766		
	60-69 (กลุ่มสูงอายุขั้นต้น)	732	2.0505	0.88081		
	70-79 (กลุ่มสูงอายุขั้นกลาง)	326	1.8923	0.65553		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มสูงอายุขั้นปลาย)	50	1.9000	0.78895		
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	2.1202	0.80456	F = 11.575	0.000***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	1.8833	0.69174		
	ภาคกลาง	596	2.1997	0.95903		
	ภาคตะวันออก	257	1.8911	0.77295		
	ภาคตะวันตก	27	2.0741	0.99715		
	ภาคใต้	258	1.8372	0.60208		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	1.9762	0.56258	F = 15.732	0.000***
	ประถมศึกษา	420	1.7929	0.57177		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	1.8707	0.67926		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	1.7750	0.57193		
	ปวช.	32	1.6563	0.54532		
	ปวส.	36	2.0833	0.90633		
	ปริญญาตรี	490	2.1309	0.92287		
	ปริญญาโท	282	2.3901	1.00372		
	ปริญญาเอก	66	2.1515	0.91555		
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	1.8571	0.84455	F = 13.800	0.000***
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	1.8585	0.60153		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	1.9692	0.77498		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	2.3109	1.02817		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	2.1477	0.91072		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	2.2632	0.87681		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	2.3297	1.03339		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	2.0099	0.83437	F = 4.448	0.001***
	คู่สมรส	123	2.1463	0.92933		
	บุตร	113	1.7699	0.68150		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	2.1027	0.83180		
	อื่นๆ	6	1.8333	0.40825		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	2.1444	0.92487	F = 3.893	0.000***
	บริษัทเอกชน	110	2.1909	0.92365		

	เกษตรกร	305	1.9180	0.58194		
	รับจ้าง	155	1.9419	0.73182		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	1.9694	0.83976		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	1.9345	0.81456		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	2.1728	0.96093		
	อาชีพอิสระ	19	2.1579	1.01451		
	อื่นๆ	7	2.4286	1.13389		
8. ความเพียงพอของรายได้	เพียงพอ	1161	2.0612	0.84862	t = 0.012	0.243
	ไม่เพียงพอ	443	1.9436	0.78962		
9. ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	2.0527	0.83569	t = 0.165	0.669
	มีปัญหา	655	1.9939	0.83132		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวันที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ปრაกฏตั้งตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวันที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา และรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวันที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามอาชีพปัจจุบัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงเรียนต่อวันที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	2.0020	0.75083	t = 0.141	0.382
	หญิง	1101	2.0618	0.75547		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	1.9254	0.60855	F = 1.892	0.109
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ)	362	2.0580	0.75867		
	60-69 (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น)	732	2.0847	0.79219		
	70-79 (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง)	326	1.9877	0.70591		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย)	50	2.0000	0.78246		
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	2.0288	0.65137	F = 7.627	0.000***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	1.9225	0.66147		
	ภาคกลาง	596	2.1023	0.79151		
	ภาคตะวันออก	257	1.8677	0.72214		
	ภาคตะวันตก	27	2.0370	0.89792		
	ภาคใต้	258	2.2132	0.79706		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	2.1429	0.71811	F = 4.463	0.000***
	ประถมศึกษา	420	1.9143	0.67854		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	1.8966	0.67733		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	1.9917	0.77238		
	ปวช.	32	2.2500	0.76200		
	ปวส.	36	1.9444	0.53154		
	ปริญญาตรี	490	2.0918	0.80243		
	ปริญญาโท	282	2.1986	0.76600		
	ปริญญาเอก	66	2.0758	0.84691		
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	1.8500	0.74838	F = 3.227	0.004***
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	1.9862	0.69433		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	2.0818	0.79644		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	2.0936	0.75757		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	2.1544	0.75984		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	2.0702	0.88357		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	2.1429	0.73894		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	2.0296	0.75088	F = 1.289	0.272
	คู่สมรส	123	2.0000	0.65286		
	บุตร	113	1.9558	0.79495		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	2.1024	0.77817		
	อื่นๆ	6	2.1667	0.40825		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	2.1444	0.85226	F = 2.176	0.027**
	บริษัทเอกชน	110	2.0727	0.70005		

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
	เกษตรกร	305	2.0459	0.65232		
	รับจ้าง	155	2.0194	0.78518		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	1.9694	0.72180		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	1.9310	0.74551		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	2.1358	0.80578		
	อาชีพอิสระ	19	2.1579	0.76472		
	อื่นๆ	7	2.0000	0.81650		
8. ความเพียงพอของรายได้	เพียงพอ	1161	2.0646	0.73588	t = 0.064	0.179
	ไม่เพียงพอ	443	1.9865	0.79864		
9. ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	2.0611	0.75225	t = 0.247	0.221
	มีปัญหา	655	2.0168	0.75704		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยจำนวนวันเรียนต่อสัปดาห์ที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ปรากฏดังตาราง 5 พบว่าค่าเฉลี่ยจำนวนวันเรียนต่อสัปดาห์ที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามอายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่าเฉลี่ยจำนวนวันเรียนต่อสัปดาห์ที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามความพอเพียงของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนวันเรียนต่อสัปดาห์ที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	1.9026	1.01799	t = 0.936	0.428
	หญิง	1101	1.8983	0.98470		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	1.7687	0.75507	F = 4.782	0.001***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย)	362	2.0718	1.04223		
	60-69 (กลุ่มสูงวัยขั้นต้น)	732	1.9016	0.99583		
	70-79 (กลุ่มสูงวัยขั้นกลาง)	326	1.7730	0.96269		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มสูงวัยขั้นปลาย)	50	1.8000	1.22890		
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	1.6587	0.98482	F = 20.185	0.000***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	1.6667	0.91535		
	ภาคกลาง	596	2.2030	1.07253		
	ภาคตะวันออก	257	1.7393	0.75398		
	ภาคตะวันตก	27	2.1481	1.09908		
	ภาคใต้	258	1.7597	0.91486		

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	1.7381	0.96423	F = 15.094	0.000***
	ประถมศึกษา	420	1.5214	0.72594		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	1.8017	0.97106		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	1.7333	0.89568		
	ปวช.	32	1.8750	1.12880		
	ปวส.	36	2.1389	1.17480		
	ปริญญาตรี	490	2.1163	1.05897		
	ปริญญาโท	282	2.1667	1.05905		
	ปริญญาเอก	66	2.0152	0.96862		
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	1.8286	1.08583	F = 9.051	0.000***
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	1.6582	0.90332		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	1.9719	0.95634		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	2.1011	1.04462		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	2.0470	1.00898		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	2.0702	1.04982		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	2.1099	1.03763		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	1.8992	0.99490	F = 1.118	0.346
	คู่สมรส	123	2.0407	0.95298		
	บุตร	113	1.7699	0.84525		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	1.8931	1.03819		
	อื่นๆ	6	2.0000	1.09545		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	1.9251	0.93023	F = 4.237	0.000***
	บริษัทเอกชน	110	2.0545	0.96580		
	เกษตรกร	305	1.7016	0.82687		
	รับจ้าง	155	1.8903	0.99719		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	1.8821	0.97741		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	1.8138	1.07495		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	2.1159	1.06116		
	อาชีพอิสระ	19	1.8947	1.19697		
	อื่นๆ	7	2.4286	1.51186		
8. ความเพียงพอของรายได้	เพียงพอ	1161	1.9664	0.99900	t = 0.000	0.068*
	ไม่เพียงพอ	443	1.7246	0.96359		
9. ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	1.9009	0.91903	t = 0.951	0.000***
	มีปัญหา	655	1.8977	1.09638		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกวิธีการสอนที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปรากฎดังตาราง 6 พบว่า วิธีการสอนที่ต้องการมีความสัมพันธ์กับทุกตัวแปร คือ เพศ อายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับ

การศึกษา รายได้ แหล่งของรายได้ อาชีพปัจจุบัน ความพอเพียงของรายได้ และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวิธีการสอนที่ต้องการในหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	2.3917	1.29036	17.868	0.000***
	หญิง	1101	2.6576	1.28979		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	2.1493	1.28325	130.112	0.000***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ)	362	2.1409	1.24528		
	60-69 (กลุ่มสูงอายุขั้นต้น)	732	2.6831	1.28682		
	70-79 (กลุ่มสูงอายุขั้นกลาง)	326	2.9049	1.21535		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มสูงอายุขั้นปลาย)	50	3.1000	1.19949		
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	3.0096	1.22766	324.494	0.000***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	2.9457	1.20188		
	ภาคกลาง	596	2.1409	1.26900		
	ภาคตะวันออก	257	2.4280	1.37346		
	ภาคตะวันตก	27	2.2593	1.34715		
	ภาคใต้	258	3.0310	1.02451		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	3.1190	1.10878	320.356	0.000***
	ประถมศึกษา	420	3.1976	0.99473		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	2.7069	1.30562		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	2.8167	1.32198		
	ปวช.	32	2.2188	1.26324		
	ปวส.	36	2.2500	1.29560		
	ปริญญาตรี	490	2.2571	1.30564		
	ปริญญาโท	282	2.1489	1.27353		
ปริญญาเอก	66	2.1061	1.33738			
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	2.6857	1.28122	307.716	0.000***
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	3.1139	1.07164		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	2.4655	1.35238		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	2.2172	1.33123		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	2.2081	1.26958		

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	2.1754	1.25531		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	1.7473	0.98425		
6. แหล่ง ของรายได้	ตนเอง	913	2.4425	1.28641	71.191	0.000***
	คู่สมรส	123	2.7073	1.31655		
	บุตร	113	2.8142	1.12241		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	2.7572	1.31826		
	อื่นๆ	6	1.6667	1.03280		
7. อาชีพ ปัจจุบัน	รับราชการ	187	2.1283	1.25920	328.604	0.000***
	บริษัทเอกชน	110	1.7909	1.09289		
	เกษตรกร	305	3.0951	0.97035		
	รับจ้าง	155	2.5613	1.36793		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	2.4978	1.31997		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	2.9172	1.25339		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	2.4007	1.36218		
	อาชีพอิสระ	19	1.8947	1.19697		
	อื่นๆ	7	2.0000	1.41421		
8. ความ เพียงพอ ของรายได้	เพียงพอ	1161	2.4970	1.30920	25.204	0.000***
	ไม่เพียงพอ	443	2.7765	1.23749		
9. ปัญหา สุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	2.4700	1.30173	20.240	0.000***
	มีปัญหา	655	2.7252	1.27222		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยจำนวนสื่อการสอนที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ปรากฏดังตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนสื่อการสอนที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามอายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ค่าเฉลี่ยจำนวนสื่อการสอนที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามเพศ รายได้ และแหล่งของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และค่าเฉลี่ยจำนวนสื่อการสอนที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามความเพียงพอของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนสื่อการสอนที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	1.9443	1.03181	t = 0.006	0.039**
	หญิง	1101	1.7965	0.92659		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	2.1194	1.06936	F = 3.771	0.005***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ)	362	1.8564	1.09713		
	60-69 (กลุ่มสูงอายุขั้นต้น)	732	1.8046	0.89463		
	70-79 (กลุ่มสูงอายุขั้นกลาง)	326	1.8344	0.91996		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มสูงอายุขั้นปลาย)	50	1.6200	0.72534		
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	1.9231	0.81877	F = 3.850	0.002***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	1.9264	0.88128		
	ภาคกลาง	596	1.9010	1.08864		
	ภาคตะวันออก	257	1.7588	0.91225		
	ภาคตะวันตก	27	1.8889	0.97402		
	ภาคใต้	258	1.6395	0.85410		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	1.7857	0.78198	F = 3.035	0.002***
	ประถมศึกษา	420	1.7929	0.76775		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	1.7414	0.81423		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	1.8250	0.87603		
	ปวช.	32	1.9687	0.96668		
	ปวส.	36	1.9722	1.25325		
	ปริญญาตรี	490	1.7633	1.00361		
	ปริญญาโท	282	1.9965	1.11444		
ปริญญาเอก	66	2.2121	1.23432			
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	1.6429	0.77804	F = 2.316	0.031**
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	1.8016	0.79238		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	1.8210	0.97068		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	1.9476	1.17183		
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	1.9732	1.12073		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	1.9123	0.95020		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	1.9121	1.06090		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	1.8039	0.99335	F = 2.825	0.024**
	คู่สมรส	123	1.8780	0.96313		
	บุตร	113	1.6726	0.73730		
	หน่วยงานภาครัฐ	449	1.9532	0.94257		
	อื่นๆ	6	2.0000	0.89443		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	1.9358	1.12935	F = 3.713	0.000***
	บริษัทเอกชน	110	1.9273	1.07267		
	เกษตรกร	305	1.7869	0.76766		

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
	รับจ้าง	155	2.0000	0.96025		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	1.7118	0.96650		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	1.6897	0.75347		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	1.9503	1.07564		
	อาชีพอิสระ	19	2.3684	1.53516		
	อื่นๆ	7	1.5714	1.13389		
8. ความเพียงพอของรายได้	เพียงพอ	1161	1.8579	0.97801	t = 0.313	0.062*
	ไม่เพียงพอ	443	1.8036	0.92222		
9. ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	1.8472	0.99197	t = 0.827	0.005***
	มีปัญหา	655	1.8366	0.91998		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยจำนวนรูปแบบการประเมินผลที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปรากฏดังตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนรูปแบบการประเมินผลที่ต้องการมีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย รายได้ อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนรูปแบบการประเมินผลที่ต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
1. เพศ	ชาย	503	1.3360	0.59583	t = 0.024	0.000***
	หญิง	1101	1.2661	0.52486		
2. อายุ	อายุ 20-49 (กลุ่มผู้สนใจ)	134	1.4776	0.65713	F = 6.991	0.000***
	50-59 (กลุ่มเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ)	362	1.4776	0.55906		
	60-69 (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น)	732	1.2377	0.50799		
	70-79 (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง)	326	1.3098	0.58100		
	80 ปีขึ้นไป (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย)	50	1.1400	0.35051		
3. ภูมิภาคที่พำนักอาศัย	ภาคเหนือ	208	1.1538	0.43449	F = 4.146	0.001***
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	258	1.3760	0.70719		
	ภาคกลาง	596	1.2802	0.52213		
	ภาคตะวันออก	257	1.3035	0.53883		
	ภาคตะวันตก	27	1.2222	0.42366		
	ภาคใต้	258	1.3178	0.51415		
4. ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	42	1.0952	0.37020	F = 1.352	0.213
	ประถมศึกษา	420	1.3143	0.58728		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	116	1.3017	0.53112		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	120	1.3333	0.62622		

		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	F / t	Sig.
	ปวช.	32	1.3125	0.47093		
	ปวส.	36	1.3889	0.54917		
	ปริญญาตรี	490	1.2551	0.51384		
	ปริญญาโท	282	1.3050	0.55889		
	ปริญญาเอก	66	1.2424	0.49801		
5. รายได้	ไม่มีรายได้	140	1.1714	0.43154		
	ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	509	1.2868	0.56840		
	10,000-30,000 บาทต่อเดือน	391	1.3683	0.59262		
	30,001-50,000 บาทต่อเดือน	267	1.2509	0.51367	F = 3.047	0.006***
	50,001-70,000 บาทต่อเดือน	149	1.2416	0.47436		
	70,001-100,000 บาทต่อเดือน	57	1.2456	0.50993		
	มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป	91	1.3407	0.60037		
6. แหล่งของรายได้	ตนเอง	913	1.2727	0.51840		
	คู่สมรส	123	1.3821	0.62095		
	บุตร	113	1.2212	0.43782	F = 1.685	0.151
	หน่วยงานภาครัฐ	449	1.3096	0.60866		
	อื่นๆ	6	1.3333	0.51640		
7. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	187	1.2781	0.52640		
	บริษัทเอกชน	110	1.3818	0.63509		
	เกษตรกร	305	1.3082	0.57648		
	รับจ้าง	155	1.4258	0.60247		
	ธุรกิจส่วนตัว	229	1.2751	0.55278	F = 2.654	0.007***
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	290	1.2069	0.48359		
	ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ	302	1.2550	0.50699		
	อาชีพอิสระ	19	1.3158	0.58239		
	อื่นๆ	7	1.2857	0.75593		
8. ความเพียงพอของรายได้	เพียงพอ	1161	1.2860	0.53099	t = 0.807	0.151
	ไม่เพียงพอ	443	1.2935	0.59380		
9. ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา	949	1.3130	0.57004	t = 0.026	
	มีปัญหา	655	1.2519	0.51497		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปการเปรียบเทียบความต้องการในหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตามเพศ อายุ ภูมิภาค ที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ แหล่งของรายได้ อาชีพปัจจุบัน

สมมติฐาน H0 : ไม่แตกต่าง

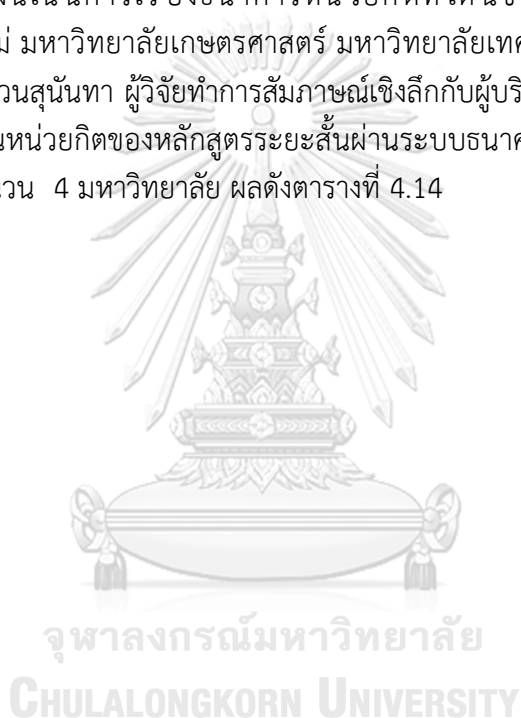
H1 : แตกต่าง

ภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการมีความแตกต่างกันตามอายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังนั้น ปฏิเสธ H0 ยอมรับ H1 รายละเอียดดังนี้

ต้องการมีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ ภูมิภาคที่พำนักอาศัย รายได้ อาชีพปัจจุบัน และปัญหาสุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (ตารางที่ 4.13)

4.2 วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

จากการศึกษามหาวิทยาลัยที่ดำเนินการเรื่องธนาคารหน่วยกิต พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการเริ่มต้นหรือกำลังพัฒนาเช่น มีระบบสะสมหน่วยกิตในสาขาหรือคณะของมหาวิทยาลัยของตัวเองเป็นแบบ Pre-Degree สามารถสะสมใน Credit Bank ของมหาวิทยาลัย และเทียบโอนเพื่อปริญญาได้ในอนาคต มีการดำเนินการหลายแห่งแต่ยังไม่เชื่อมโยงกันระหว่างมหาวิทยาลัย โดยพบว่ามหาวิทยาลัยที่มีแผนดำเนินการเรื่องธนาคารหน่วยกิตที่เด่นชัด มี 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลไกการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนของมหาวิทยาลัย จำนวน 4 มหาวิทยาลัย ผลดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
<p>1.สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยของมหาวิทยาลัย</p>	<p>เปิดเป็นวิทยาลัยการเรีรู้ตลอดชีวิต รวมของผู้สูงอายุอยู่ในหลักสูตรด้วย (Life Long Learning) เพิ่งเปิดอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันมี 3 ชื่อว่า Life Long CMU</p> <p>สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน : ใช้บุคลากรของม.เชียงใหม่ เปิดสอนหลักสูตรผสมผสานทางด้านวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ธุรกิจ ภาษา การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ตอนนี้นั้นออนไลน์เป็นหลัก จะเป็นชุดวิชาเลือก รายวิชาจะเปิดสอนออนไลน์ ส่วนที่ต้องเรียนปฏิบัติจะวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษา ค่าใช้จ่าย 40,000บาท มีคำอธิบายเนื้อหาหลักสูตร และเอกสาร เช่น ด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคนิค</p> <p>มีช่วงเวลาของการรับสมัคร เช่น เทคนิค การแพทย์ ความพร้อมคือพัฒนานักเทคนิค ในการตรวจวิเคราะห์ ตัวอย่างเช่น ช่วงเดือนก.พ., ก.ค.เริ่มเรียน จะมี Timing : Online 2 เดือน + On site 2 เดือน (ก่อนโควิด) บางช่วงเปลี่ยนแปลงได้ สถานที่ปฏิบัติ On Site จะใช้พื้นที่ของคณะเทคนิคการแพทย์เลย ค่าธรรมเนียมบำรุงรักษา คณะเหมือนนักศึกษาเข้ามาใช้ปกติ</p>	<p>สอดคล้องกับตามนโยบายรัฐ และ พันธกิจของมหาวิทยาลัย ไม่ได้เน้นเฉพาะสูงวัย แต่ก็มีหลักสูตรประกาศนียบัตรชุดวิชา (Non-degree) ชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 สามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน ได้</p>	<p>มหาวิทยาลัย ไม่ได้เน้นเฉพาะสูงวัย แต่ที่ผ่านมาเป็นลักษณะการบริการวิชาการสู่ชุมชนแบบไปเช้าเย็นกลับ เช่น โครงการการบริหารจัดการกิจกรรมเน้นทานการเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ , โครงการฝึกอบรมอาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ</p>	<p>1) หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงวัย ซึ่งปัจจุบันเปิดตัวแล้ว แต่ยังมีไม่ถึง 13ปี4 เรียนค้างอยู่ เนื่องจากไม่มีผู้เรียนเลย มีรุ่นละ 3-4 คน ไม่คุ้ม เพราะมาจากทัศนคติของเด็กปัจจุบัน อาจารย์ท่านมองแนวไม่มีการเรียนเพื่อดูแลผู้สูงวัยว่า ปัจจุบันการเรียนเพื่อไปดูแลผู้สูงวัยยังไม่ตอบโจทย์และไม่เป็นที่ต้องการของผู้ศึกษาปริญญาตรีในปัจจุบัน</p> <p>2) หลักสูตรประกาศนียบัตรนวัตกรรม การจัดการสุขภาพยุคดิจิทัล HIDA (Health Innovation Digital Age) เป็นหลักสูตรระยะสั้น เพิ่งเปิดครั้งแรกเมื่อปี2564 ระยะเวลาการเรียน 1 เดือน เรียนทุกเสาร์-อาทิตย์ จำนวนคนเรียน 100 คน รับประทาน วัตถุประสงค์เรียนเพื่อดูแลตนเองเน้น วิทยาศาสตร์สุขภาพของผู้สูงวัย การเรียนเป็นรูปแบบมีการปฏิบัติ และเลคเชอร์ เมื่อจบการเรียนมีการวัดประเมินผล และรับประกาศนียบัตร ซึ่งสามารถเก็บเป็นหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตได้</p>

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร		หากเป็นรายวิชาปฏิบัติก็ต้องสอบปฏิบัติ เมื่อสอบได้จะสะสมเกรดและหน่วยกิต เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต	
2. แนวปฏิบัติที่ดีของหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมของผู้ส่วงานวิทยาลัยของมหาวิทยาลัย	มีการสำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมก่อนทุกครั้ง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมของผู้ส่วงานของมหาวิทยาลัย รูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาและพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องที่ดี ผู้สูงอายุสนใจและมีควมสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น	หลักสูตรประกาศนียบัตรชุดวิชา ศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาระยะสั้นที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (module) ภายใต้หลักสูตรวิชา (module) ภายใต้หลักสูตรบัณฑิต สาขาศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาระยะสั้น โดยแต่ละชุดวิชาจะมีเป้าหมายด้านวิชาชีพที่ชัดเจนและมีคุณสมบัติในตัว ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน ได้	หากดูจากตัวเนื้อหาที่ผ่านมา คำว่า on site อาจจะมีข้อสงสัยเล็กน้อย แต่สำหรับผู้สูงอายุ เราต้องทราบบทเรียนว่าเมื่ออยู่หลายประเภทซึ่งต้องมีความพร้อมพอสมควรในเฉพาะด้าน และต้องมีความสนใจจริงๆ ที่จะได้เดินทางไปเรียน ถ้าเป็นข้อดี คิดว่าเป็นเรื่องของออนไลน์ แต่หากเป็นในเชิงเทคนิค เช่น ทางด้านเทคนิคการแพทย์ แมนอิมวต้องเข้ามา เพราะต้องใช้ประสบการณ์ เราเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีอายุเดินทางเข้ามา ข้อดีคือไม่มีใครแก่เกินเรียนที่จะทำได้ เทียบกับได้เป็นหลักสูตรปตรีได้ หรือหลักสูตรที่ตัวเองอยากจะได้เป็น	หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (HIDA2) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างผู้นำในระดับยุทธศาสตร์คุณภาพในมิติที่กว้างกว่าการให้บริการทางการแพทย์เป็นครั้งแรกของโลกที่นำศาสตร์การแพทย์สาขาต่างๆ 5 สาขา มาประยุกต์ไว้ด้วยกันคือ 1. การแพทย์แผนปัจจุบัน 2. การแพทย์แผนไทย 3. การแพทย์แผนจีน 4. ดุลยภาพบำบัด 5. การแพทย์ตามแนวธรรมชาติบำบัด หรือ Homeopathy เพื่อร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ทั้งมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
3. หลักสูตรสุขภาพที่รองรับสังคมผู้สูงวัย ของมหาวิทยาลัย	เน้นการฝึกอบรมและการดูแลสุขภาพเบื้องต้น	ชุดวิชาที่ 20 สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดหลักการ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่าง	หากเป็นด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น วิธีดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน หากเป็นแบบเราไม่มีค่าใช้จ่าย และก็เรียนออนไลน์ได้ แต่ส่วนอื่นๆที่เป็นเชิงของ	หลักสูตรบัณฑิตกรรมการสุขภาพในยุคดิจิทัล จะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสตร์การแพทย์ 5 สาขาที่เข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ การแพทย์แผน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
<p>สุขภาพ ของคณะแพทย์จะยังไม่เฉพาะ ออกมา แต่ถ้าไปดูในทุกคณะตาม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น ทันตแพทย์ เกสัช เป็นหลักสูตรระยะสั้น ยังไม่ตรง ความต้องการของตลาดเท่าที่ควร เท่าที่ เห็นตอนนี้มีเรื่องของเทคนิคการแพทย์ และอื่นๆ คือจะมีในหลักสูตรพื้นฐาน ทั่วๆไป แต่ถ้าเป็นใบแจ้ง up skill หรือ re skill ยังไม่มี นอกจากนี้ หลักสูตรที่ มหาวิทยาลัยจัดตั้งแต่ละอัน ยังไม่ก้าวทัน เรื่องความยั่งยืนว่าจะอยู่ได้ตลอดไปไหม อย่างเช่น ระยะแรกอาจต้องการไป รันหรือสนับสนุนจากรัฐในเรื่องของการ โฆษณา อย่างเช่น ฟรี ต้องเยอะหน่อย ลอง คิดดูว่าขนาดเราจัดสัมมนาทั่วไปที่ธรรมดา ให้คนเข้าร่วม ให้ความรู้ แต่ความ ยากลำบากของการเดินทางมา เป็นจุดหนึ่ง ว่าทำไมเราไม่สามารถเห็นผู้เข้าร่วมหรือ สัมมนา ง่ายๆ เหมือนเช่นให้ครบว่ามี เข้าร่วม แต่เราไม่สามารถเอาคนที่อยาก จะเข้าประชุมมาพบกันได้จริงๆ ซึ่งตรงนี้ต้อง เป็นศาสตร์และศิลป์ของมหาวิทยาลัยที่ ต้องจัดการ</p>	<p>ถูกต้อง ก่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ตลอดจน การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องการพัฒนาสุขภาพ และโภชนาการ ผลลัพธ์การเรียนรู้</p> <p>เข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เรียนรู้การพัฒนาสุขภาพกาย สุขภาพจิต สภาวะ สมองและความทรงจำของผู้สูงอายุ สามารถ จัดการโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สามารถวางแผนการบริหารจัดการชมรมและ โรงเรียนผู้สูงอายุสำหรับชุมชน</p>	<p>ขาดงบประมาณ นโยบายรัฐที่ไม่ชัดเจน บุคลากร ไม่เพียงพอในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัย ต่างๆควรมีการร่วมมือกันหรือแลกเปลี่ยน รายวิชาที่เด่นหรือเชี่ยวชาญในแต่ละด้านของแต่ละ</p>	<p>ปัจจุบัน การแพทย์แผนไทยประยุกต์ การแพทย์แผนจีน การแพทย์แบบหลัก ดยภาษาบำบัด การแพทย์แบบ ธรรมชาติหรือHomeopathy พร้อม ภาคปฏิบัติ มานำเสนอเพื่อให้ผู้เข้า เรียนมีโอกาสเลือกศาสตร์ที่เหมาะสม กับตนเองมากที่สุด มกใช้ในการป้องกัน โรคแต่ละโรค และเลือกนำมาใช้ในการ ส่งเสริมสุขภาพกับตนเอง สมาชิก ครอบครัว คนใกล้ชิด หรือทำเป็นธุรกิจ ด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญจากหลายๆแห่ง</p>	
<p>4.ปัญหาและอุปสรรค หลักสูตร ระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูง วัยของมหาวิทยาลัย</p>	<p>ขาดงบประมาณ นโยบายรัฐที่ไม่ชัดเจน บุคลากร ไม่เพียงพอในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัย ต่างๆควรมีการร่วมมือกันหรือแลกเปลี่ยน รายวิชาที่เด่นหรือเชี่ยวชาญในแต่ละด้านของแต่ละ</p>	<p>ขาดงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอใน มหาวิทยาลัย ดังนั้นยังเป็นเพียงการฝึกอบรม ระยะสั้นที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นหลักสูตรชัดเจน เนื่องจากยังเป็นลักษณะการบริการวิชาการสู่</p>	<p>-หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจุบันปิด ตัวแล้ว เนื่องจากมีผู้เรียนรุ่นละ 3-4 คน ไม่คุ้ม เพราะมาจาก ทศนคติของ เด็กปัจจุบัน ว่า การเรียนเพื่อไปดูแลผู้</p>	

	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างมหาวิทยาลัย หรือ ถ้าเปิดหลักสูตรนี้แล้วไม่คุ้มต้นทุน เป็นไปได้แน่ที่เจเอไอผู้เรียนระหว่ามหาวิทยาลัยได้กายได้ความร่วมมือกัน แต่ในความเป็นจริงมันยากในการข้ามมหาวิทยาลัยเพราะมีเรื่องกฎระเบียบมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นแม้จะว่ามีประชากรผู้สูงอายุจำนวนมาก แต่ขาดการสำรวจความต้องการแต่ครั้งละมีความพร้อมที่จะมาเรียนด้วยหรือไม่ เพราะเราไม่รู้ว่าจะมีความพร้อมในด้านใด อาจจะเป็นเรื่องของสุขภาพ ความรู้พื้นฐานเบื้องต้นด้วย ประชากรสูงอายุเยอะ แต่ผู้ที่มีความพร้อมจริงๆที่จะใช้เวลาเข้าคลาส ก็ไม่ได้เยอะขนาดนั้น อีกหนึ่งประเด็นก็คือว่า การที่เราเองก็รู้ว่า ค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของกลุ่มใหญ่ที่ว่าค่าตัวค่าที่พักค่าอาหารค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง และขาดทีมที่ลงไปสำรวจตรงนี้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่ามหาวิทยาลัยมากขึ้น นอกจากนั้นความต้องการของผู้เรียนยังมีน้อย เพราะไม่ตอบโจทย์ของผู้สูงอายุที่มีความต้องการที่หลากหลาย ทำให้หลักสูตรผู้สูงอายุหลายแห่งต้องปิดตัวไป นอกจากนี้ปัจจัยพื้นฐานของผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน เช่น บางคนใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานไม่ได้ บางคนแพ้อากาศอยู่หอแอร์ไม่ได้ เข้าห้องน้ำบ่อย มีหลายอย่างก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคกับหลักสูตรได้เหมือนกัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ชุมชนเป็นหลัก สิ่งสำคัญคือต้องรู้ความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุของกลุ่มชุมชนนั้นๆที่จะไปสอน ว่าเค้าต้องการคืออะไร ดังนั้นการสำรวจความต้องการจึงมีความจำเป็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สูงวัยยังไม่ตอบโจทย์และไม่เป็นที่ต้องการของผู้ศึกษาปริญญาตรีในปัจจุบัน
5.ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน โครงการ ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัย	ทุกอย่างแปลไปตามนโยบายที่มี ถ้าดูแผนมหาวิทยาลัยจะมีเรื่องของผู้สูงอายุ น้อยอยู่แล้ว ตามยุทธศาสตร์ของชาติเลย ว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต้องการเป็นศูนย์กลางในเรื่องของการเรียนรู้ จะมีอยู่ใน mission พันธกิจของเราอยู่แล้ว อย่างเช่น Life Long Course วิทยาลัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรามีติดตรงนี้อ่าอย่างไรบ้าง เมื่อสำเร็จแล้วทำอะไร	มุ่งพัฒนาทักษะที่จำเป็นและการปรับตัวในสังคมสมัยใหม่ n/a	มุ่งพัฒนาทักษะที่จำเป็นและการปรับตัวในสังคมสมัยใหม่	เน้นหลักสูตรระยะสั้น เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ivot ivot (HIDA) จัดการสุขภาพผู้สูงอายุ (HIDA) ระยะเวลาการอบรม 9 เดือน

	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
6.ทิศทางและแนวโน้มของหลักสูตร ระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อม ผู้สู่วัยของมหาวิทยาลัย	<p>ขออนุญาตส่งข้อมูลให้ เป็นข้อมูลจัดตั้ง วิทยาลัยการเรียนรู้เมื่อปี 2562 ส่ง Link ไป ให้ จะมีวัตถุประสงค์ พันธกิจของการตั้ง มี รูปกลุ่มเป้าหมาย แผนการในอนาคตระยะ 2 ปีแรก การมุ่งเน้น คณะทำงาน การ ออกแบบ มี 2 ปีหลัง เพราะฉะนั้น ระยะ สั้นมาก ช่องทางการติดต่อตอนนี้ยังอยู่ใน มิติของการทำ Take off อยู่ เป็น Stage I มีทั้งลักษณะของ Patten การฟัง และมี วิดีโอให้ดูด้วย แต่ยังไม่เห็นเรื่องของสถิติ เพราะฉะนั้นจึงยังไม่ตรงกับ หลักสูตร ถ้าเป็นผู้อ่านรายการอาจจะได้ แต่ ของอาจารย์ไม่ได้โดยตรงนั้น</p>	<p>ยังไม่ชัดเจน ตามนโยบายรัฐ</p>	<p>อยู่ระหว่างการพัฒนาเป็นหลักสูตรระยะสั้น 3 - 6 เดือน เพื่อเตรียมพร้อมผู้สูงอายุ</p>	<p>n/a</p>

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	<p>การรับสมัคร แต่ละหลักสูตรมีอะไรบ้าง แต่ละหลักสูตรเปิดเพื่อประชาชนทั่วไป แต่ยังไม่เฉพาะสำหรับผู้สูงวัยโดยตรง ยังไม่มี Section ผู้สูงวัยให้เห็นขึ้นมา และไม่มีแบบสูอายุ Level1, Level2, Level3 เป็นเพียงแคหลักสูตร non degree, ระยะสั้น, เปิดเพื่อประชาชนทั่วไป หรือจะพูดว่าวิทยาลัยผู้สูงวัยไม่มีแล้ว หรือสาขาผู้สูงวัย เราเองไม่เห็นตรงนั้น แนวนอนหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถัดจาก mission จะมียุแล้ว ว่าเราสามารถเริ่มต้นทำหลักสูตรตรงนี้ได้ เช่น นวัตกรรมแบบนวัตกรรมชุมชน ทักษะภาษาอังกฤษ มีราคาด้วย แต่ในระยะเริ่มต้น ค่าของผู้สูงวัยไม่ได้กระโดดขึ้นมากอยู่ในแพลตฟอร์มนี้อันแรก เพราะฉะนั้น ในสแตกต่อไปคงอาจจะเกิดขึ้น แต่ยังไม่เห็นค่าว่าผู้สูงวัยอาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า ณ ตอนนี้ ในหลักสูตรที่เตรียมความพร้อมของผู้สูงวัย ตอนนี้อยู่ในสเตจ1 แต่ในอนาคตทุกคณะ เนื่องจากอยู่ในลักษณะ non degree ที่จะเชื่อมต่อกับระบบ credit banking กันทุกคณะแล้ว แต่ว่าลักษณะของ General คือประชาชนเข้ามาเรียนได้หมด ยังไม่มีหลักสูตรเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้สูงวัย</p>			

	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	<p>ตอนนี้กำลังอยู่ในช่วงเตรียมการกันอยู่ อาการอยู่ในทีมคนที่ร่างแผน ตอนนั้นก็กำลังสัมภาษณ์อยู่ เรื่องการ up skill ผู้สูงอายุ เริ่มหาทุนแล้ว และยิ่งมาสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันด้วยยิ่งตอใจเข้าไปอีก แต่ก็อย่างที่พูดไป เราต้องรู้ว่าเราจะซื้อเราหรือเปล่า สรุปก็คือยังเป็น General อยู่ ยังไม่มีเฉพาะเจาะจงสำหรับสู่วัย ตอนนี้มีรามิ Mission มาแล้ว มีโจทย์มาแล้ว แต่ละคณะ แต่ละสาขาก็กำลัง work อยู่ในเรื่องนี้</p>	<p>งบประมาณ การประชาสัมพันธ์</p>	<p>ทิศทางเชิงนโยบายและประเด็นที่อาจทับซ้อนกับโรงเรียนผู้สูงอายุที่อยู่ ณ ปัจจุบัน</p>	<p>n/a</p>
<p>7. ปัจจัยภายใน/ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สู่วัยของมหาวิทยาลัย</p>	<p>ปัจจัยภายใน ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้สร้างสถาปัตยกรรมขึ้นมา เรามีสมาชิกพร้อม มีหลักสูตร แต่ปัจจัยภายนอกที่กระทบ ก็คือ การพบปะ การเดินทาง การรักษาระยะห่าง หรือปัจจัยอื่นแรงดันที่เป็นอุปสรรค ทำให้โครงการเกิดช่องว่าง ที่จริงไม่อยากให้เอามาเป็นอุปสรรค แต่ไม่พูดถึงก็ไม่ได้ อย่างเช่น โควิด ทำให้เกิดช่องว่างของการที่จะไปต่อในมิติอื่น กลายเป็นว่าจากเดิมที่ปัจจัยภายนอกขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ ความสนใจ เลยเกิดวิกฤตทางด้านความเชื่อมั่น เชื่อถือ หรือความหวาดระแวงในเรื่องของการเดินทาง การพบปะ เลยส่งผลต่อความมุ่งมั่นของผู้สูงอายุ คิดดูง่ายๆว่าผู้สูงอายุที่ไปสัปดาห์ก็ยังกลัว ฉะนั้นถ้าจะ</p>	<p>งบประมาณ การประชาสัมพันธ์</p>	<p>ทิศทางเชิงนโยบายและประเด็นที่อาจทับซ้อนกับโรงเรียนผู้สูงอายุที่อยู่ ณ ปัจจุบัน</p>	<p>n/a</p>

	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	<p>มีการพบปะอันอื่นแล้ว เราจะต้องมี Certified อยู่อีกหลายด้านมาก ในภาครที่จะทำให้เกิดหลักสูตรของความเข้มเป็นปกติ เพราะตอนที่เราร่างหลักสูตรขึ้นมา เราไม่ได้เอาปัจจัยที่เป็น Shock หรือสภาพอากาศแปรปรวนมากคิดว่ามันจะตกหลุมตกร่องอะไรบ้าง ฉะนั้นตัวนี้ทำให้โครงการมันดีเลย มีคือปัจจัยภายนอกของวิกฤตของโลกที่เราตอบไม่ได้ ปัจจัยต่อมาก็คือว่า แม่เราจะเปิดสาขาทุกสาขาได้จริง แต่ตัว Taylormade ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ในความเป็นจริงของคำว่าผู้สูงอายุ อาจจะไปได้เพียงแค่ว่า 1 หรือ 2 หลักสูตรก็ได้ ไม่ใช่จะมี 17 คณะ แล้วทั้ง 17 คณะจะ success หมด อาจจะมีแค่ส่วนเล็กๆที่แต่และมหาวิทยาลัยอื่นจะไปว่า สมมติว่า เรืองรุ่งไทย เป็นสิ่งที่เขาอยากจะทำมากที่สุด หรือวิธีการสอนคล้ายในการเย็บปักถักร้อย คิดว่า คำว่าผู้สูงอายุมันเหมือนเขาอยากจะได้เรียนอะไร แต่บางอย่างมันหนักไม่ได้ มันเครียด มีการประมวลผลมันคงไม่ใช่ แต่แบบเป็นระบบบ้างมัน อาจจะทำให้เกิดพวกนี้มากขึ้น อาจารย์โดยพบกับชาวต่างประเทศที่มาเป็น Long stay ในเชียงใหม่ เขาบอกว่าทำไม่เมฆ.ไม่ทำหลักสูตรสอนทำอาหารไทยบ้าง เพราะเขาไปเรียนที่มหาวิทยาลัย</p>			

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	<p>เอกชนอื่นๆ เขาเปิด เพราะฉะนั้นแสดงว่า การทำอาหารหรือ Cooking (Thai Cooking) มันเป็น Soft Power ของไทย ที่เรากะตาดอาหารไทย ไม่ใช่ว่าคนไทย เก่งทำอาหารไทยทุกคน แต่มันต้องมี บรรยายภาคอีกแบบหนึ่งที่มีคนตั้งให้คน เข้ามาทำอาหารแบบนี้ได้ ของหวาน เป็นต้น เราลิ้มตรงนี้ไปหรือเปล่า มันมีหลาย อย่าง คำว่าผู้สูงอายุกับคำว่าศาสตร์และศิลป์ พูดไปก็คงไม่จบ เพราะว่ามันอาจจะไม่ใช่ Science อาจจะเป็น Art ก็ได้</p>			
8. มหาวิทยาลัยของท่านมีการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับ พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเข้าสู่ระบบบัณฑิตมหาวิทยาลัยและการเทียบโอนอย่างไร				
8.1 เป้าหมายการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ	<p>หากเป็นตาม mission ทีมช.ต้องการให้ เป็น คิดว่าเป็นเรื่องของการถอดจาก กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่และต้องการจะไปให้ สด ประกอบกับความพร้อมและชื่อเสียง ของมช.ที่มีอยู่ น่าจะเป็นตัว pull จากทาง เขา ในภาคเดินทางเข้ามา ก็จะเป็นเรื่อง ของมหาวิทยาลัยที่จะทำเป็นหลักสูตร ระยะสั้นให้เหมาะสมกับพื้นที่ เรื่อง ระยะทางมีผลมากที่สุด ถ้าดูจากเรื่องของ กำลังแล้ว ในส่วนของภาคเหนือตอนบนคง ไม่ใช่ว่าทุกจังหวัดจะมีความต้องการเข้าถึง หลักสูตรไม่ลักษณะแบบนี้อย่างพร้อมเพรียงกัน จึงต้องมีหลักสูตรนำร่องก่อน และคิดว่าถ้าเป็นแบบนี้ ในตัวเมือง</p>	<p>ควรเป็นเรียนรู้ร่วมกันแบบพหุวิจัยเป็นการ เรียนรู้ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ระหว่างบุคคล ้วยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ลด ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย มีโอกาสแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ที่มีคุณค่าระหว่างกัน</p>	<p>ควรพัฒนาทักษะที่จำเป็นและการปรับตัวใน สังคมสมัยใหม่ การส่งเสริมให้หน่วยงาน สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อ ผู้สูงอายุ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มี ศูนย์การเรียนรู้ในทุกชุมชนแก่ผู้สูงอายุ</p>	<p>ออกแบบหลักสูตรระยะสั้นเฉพาะกลุ่ม เช่น ให้หลักสูตรประเภทนี้บัตร บัณฑิต นวัตกรรมจัดการศึกษา ยุคดิจิทัล (HIDA 2) เป็นหลักสูตร สำหรับผู้บริหารระดับสูง และผู้นำยุค ดิจิทัลที่เน้นการสร้างผู้นำในระดับ ยุทธศาสตร์ศึกษาในมิติที่กว้างกว่า การให้บริการทางการแพทย์</p>

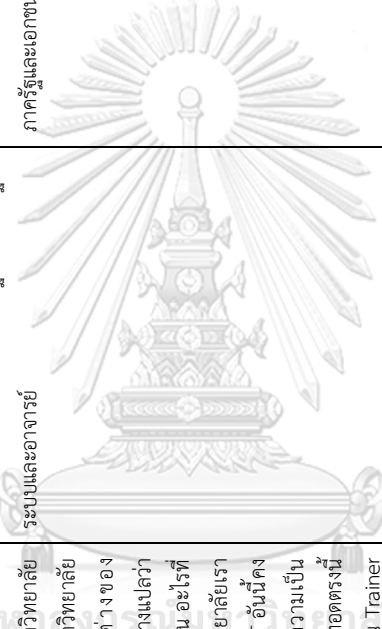
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	<p>เชียงใหม่ อาจจะเป็นกลุ่มตลาดแรก กล่าวคือตอนนี้เป้าหมายหลักสูตรผู้สูงอายุยังไม่ชัด ดังนั้น เป้าหมายก็คือเป็นไปตาม Mission ของมช. ขั้นตอนที่เราจะต้องไปให้ถึงอันดับแรกคือ ให้เป็นรูปเป็นร่างมากกว่านี้ มีรูปแบบที่สามารถจัดต้องได้ และการบริหารจัดการที่เอื้อกับผู้สูงอายุ อย่างเป็นรูปธรรม</p>	<p>รูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย ลงมือทำโครงการที่เน้นการปฏิบัติจริงในพื้นที่และการปฏิบัติร่วมกับสถานประกอบการ (work integrated learning) รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้นรูปแบบการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ สำหรับผู้สูงอายุจึงต้องสอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้และสภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุ</p>	<p>รูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัยต้องมีการจัดการเรียนสอนไม่น้อยกว่า 45 ชม. และสอดคล้องกับรายวิชาที่เปิดสอนในการจัดการเรียนการสอนปกติ</p>	<p>หลักสูตรนวัตกรรมการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล จะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสตร์การแพทย์ 5 สาขาที่เข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ การแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนไทยประยุกต์ การแพทย์แผนจีน การแพทย์แบบหลักศัลยกรรมบำบัด การแพทย์แบบธรรมชาติหรือHomeopathy พร้อมภาคปฏิบัติ มานำเสนอเพื่อให้ผู้เข้าเรียนมีโอกาสเลือกศาสตร์ที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด มาใช้ในการป้องกันโรคแต่ละโรค และเลือกนำมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพกับตนเอง สมาชิกครอบครัว คนใกล้ชิด หรือทำเป็นธุรกิจ ส่งเสริมสุขภาพ โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากหลายแห่ง</p>
8.2 รูปแบบการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ	<p>รูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย แบบออนไลน์ (Online Learning) ช่วยทำให้การเรียนง่ายและสะดวกขึ้น แต่แรงจูงใจในการเรียนอาจจะสู้เรียนในชั้นเรียนไม่ได้ ดังนั้นต้องสร้างเนื้อหาให้น่าสนใจใช้สื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนและส่งเสริมการทำกิจกรรมผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่น สอนผ่านระบบ Zoom</p> <p>รูปแบบการเรียนแบบออนไลน์(Onsite) ที่ผู้เรียนมาเรียนในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ต้องเรียนละไม่เกิน 20-25 คน ตามตารางที่ฝ่ายวิชาการกำหนด มีน้อยมากหรือแทบไม่เห็นเลย</p>	<p>"การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การเรียนการสอนในแต่ละ</p>	<p>ควบคุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองทักษะที่จำเป็น และการปรับตัวเมื่อเข้าสู่วัย</p>	<p>n/a</p>
8.3 เนื้อหาการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ				

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
<p>ลงไปบ้างคณะอย่างเช่น ภาควิชา วิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล ภาควิชา วิศวกรรมโยธา ภาควิชา วิศวกรรมอุตสาหการ ภาควิชา วิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชา วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร ภาควิชา วิศวกรรมเหมืองแร่ ภาควิชา วิศวกรรมปิโตรเลียม ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล ภาควิชา วิศวกรรมโยธา ภาควิชา วิศวกรรมอุตสาหการ ภาควิชา วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร ภาควิชา วิศวกรรมเหมืองแร่ ภาควิชา วิศวกรรมปิโตรเลียม</p>	<p>ลงไปบ้างคณะอย่างเช่น ภาควิชา วิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล ภาควิชา วิศวกรรมโยธา ภาควิชา วิศวกรรมอุตสาหการ ภาควิชา วิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชา วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร ภาควิชา วิศวกรรมเหมืองแร่ ภาควิชา วิศวกรรมปิโตรเลียม ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล ภาควิชา วิศวกรรมโยธา ภาควิชา วิศวกรรมอุตสาหการ ภาควิชา วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร ภาควิชา วิศวกรรมเหมืองแร่ ภาควิชา วิศวกรรมปิโตรเลียม</p>	<p>ชุดวิชาเน้นการปฏิบัติจริงในพื้นที่และการปฏิบัติร่วมกับสถานประกอบการ (work integrated learning) รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ หลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรเป็นอีกแนวทางการสร้างคนไทย 4.0 ซึ่งจะนำไปสู่การ Re-skill & Up-skill และการสร้าง New Skill ใหม่ ให้กับผู้เรียน อันจะเป็นอาชีพได้ ซึ่งจะนำเสนอการเรียนรูปแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาคน ในรูปแบบ Non Degree สุทธิการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป เนื้อหาควรครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในด้านความเป็นอยู่ สุขภาพ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม"</p>	<p>สูงอายุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่และความต้องการของสูงอายุ โดยมีกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ใน 4 มิติ คือมิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมีมิติสภาพแวดล้อม นอกจากนี้การจัดการจัดการเรียนรู้อาจมีลักษณะที่ไม่นับหนักวิชาการมากเกินไป ควรมีการสอดแทรกความบันเทิงหรือกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกและไม่น่าเบื่อ</p>	<p>มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา</p>
<p>8.4 วิธีการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ</p>	<p>"การสร้าง ความสนใจ ความเชื่อมั่นและทัศนคติเชิงบวกแก่ผู้สูงอายุในการเรียน เมื่อเกิดทัศนคติเชิงบวกผู้สูงอายุจะสามารถนำประสบการณ์เดิมมาผสมผสานกับความรู้ใหม่ โดยเน้นให้การเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้สูงอายุ นำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ด้วยตนเอง"</p>	<p>"ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ผู้สูงอายุสามารถเรียนได้ตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาควรเป็นรูปแบบของการฝึกอบรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นวิทยากร เน้นให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพิงตนเองได้ด้วยการให้การศึกษาตลอดชีวิตทั้งก่อนเกษียณและหลังเกษียณ ด้วยเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนสอดแทรกทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต"</p>	<p>ควรเป็นรูปแบบของการฝึกอบรมที่มีบรรยายและปฏิบัติควบคู่กัน ช่วงเวลา 09.00 – 12.00 น. ในวันเสาร์-อาทิตย์ และการจัดกิจกรรมที่วัด หรือที่ทำการอบต หรือโรงเรียนผู้สูงอายุ ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เข้ารับการอบรมด้วย เช่น กิจกรรมส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น กิจกรรมการออกกำลังกาย รวมทั้งการทำฐานข้อมูลทางการศึกษา การฝึกอบรมสำหรับผู้สูงอายุ การจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ</p>	<p>-ระยะเวลาการอบรม 9 เดือน -ทุกวันอังคาร 11.00-18.00 น. -พฤหัสบดี 2565- มกราคม 2566 ณ -โรงแรม Chatrium Riverside Bangkok -ค่าธรรมเนียมการอบรม ท่านละ 168,000 บาท</p>

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
<p>8.5 ผู้จัดการศึกษาและผู้สอน</p>	<p>มีประสบการณ์และสามารถบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ได้ ต้องมีความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้</p>	<p>มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง สามารถ ถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>มีประสบการณ์และความชำนาญจากหลายๆ แห่ง และนำศาสตร์การแพทย์จากต่าง ๆ 5 สาขา มาประยุกต์ใช้ด้วยกัน</p>
<p>8.6 รายละเอียดของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ</p>	<p>จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (CMU Senior Wellness Center) ที่มีบทบาทด้านการดูแลผู้สูงอายุโดยตรงเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเพื่อยกระดับการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical hub) ของจังหวัดเชียงใหม่</p>	<p>ชุดวิชาที่ 20 สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 (20 หน่วยกิต) ประกอบด้วย 4 รายวิชา ได้แก่ การพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุแบบองค์รวม โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การจัดการชมรมและโรงเรียนผู้สูงอายุ และ โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ</p>	<p>n/a</p>
<p>9. มหาวิทยาลัยของท่านมีมุมมองเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาในระบบ การจัดการศึกษานอกระบบ และการจัดการตามอัธยาศัย เพื่อการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอย่างไร</p>	<p>มุมมอง การจัดการตามอัธยาศัย เป็นวิทยาลัยแล้ว สามารถระบุได้เลยว่าดีมาก เนื่องจากมีแผนเตรียมรับสำหรับผู้สูงอายุไว้แล้ว ก็เป็นกลุ่มหลัก และมีระบบรองรับ Credit Banking เรียบร้อย</p>	<p>เริ่มทดลองกับหลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ (บพศ.) หรือ School of Integrated Science (SIS) มีทั้งหลักสูตร Degree (120 หน่วยกิต) และ Non Degree กล่าวคือ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) และเปิดโอกาสให้สามารถสะสมหน่วยกิตในโครงการธนาคารเครดิตได้</p>	<p>ปัจจุบัน สวนสุนันทา กำลังวางแผนเดิหลักสูตรดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับปริญญาโท โดยหลักสูตร ระยะสั้นที่เปิดสอน จะเป็น 1 ในรายวิชาที่สามารถนำมาเทียบโอนปริญญาโทได้</p>
<p>10. มหาวิทยาลัยของท่านมีแนวคิด/หลักการ /ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ</p>	<p>มีหลักการและระบอบอยู่ในหนังสือเล่มว่าต้องทำสัปดาห์ 1.2.3 มีแนวทางปฏิบัติว่า การเทียบโอนอย่างไรบ้างก็มี ปฏิบัติตามรูปแบบที่มีอยู่ ทั้งวิชาเรียนร่วม วันเปิดภาคเรียน ท้ายเหตุคืออะไร ส่วนใหญ่</p>	<p>ต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานมาตรฐานทั้งภาครัฐและเอกชน จึงจะนำมาเทียบโอน ทั้งในลักษณะการเทียบโอนรายวิชาและการเทียบโอนประสบการณ์</p>	<p>อยู่ระหว่างศึกษา</p>

และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เป็นอย่างไร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
<p>11. มหาวิทยาลัยของท่านมีมุมมองเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น การเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ให้ประสบความสำเร็จ อย่างไร</p>	<p>มุ่งเน้นกลุ่มผู้เรียนคนหนุ่มสาวมากกว่า ยังไม่เห็นภาพของสูงอายุ พูดได้ว่า ตอนนั้นของ มช. มีการเตรียมความพร้อมอยู่ มีการวางแผน เมื่อสำเร็จแล้วการเทียบโอนหน่วยกิต Credit Banking ก็จะต้องปฏิบัติตามหลักและแนวทงนั้นไปตามปกติ หลักสูตรผู้สูงวัยก็เป็นหลักสูตรปกติ ไม่ได้แตกต่างจากพวกหลักสูตร Non Degree หรือ Credit Banking เท่าไร</p> <p>จุดแข็ง คือ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย รวมถึงบุคลากรที่มี</p> <p>จุดอ่อน คือ รายละเอียดปลีกย่อยของหลักสูตร พูดง่ายคือยังเจาะตลาดไม่ได้เต็มที่, การเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ</p> <p>โอกาสมี เนื่องจากมีเรามีบุคลากร สถานที่ ที่เป็น product เรามีหมวด place, price, people, promotion และเราเป็นมหาวิทยาลัยอันดับ1ของภาคเหนือ ความเป็นวัฒนธรรม ประเพณี เหมาะอยู่แล้ว และยังมียุทธศาสตร์ที่จะเปิดหลักสูตร international ได้ด้วย</p> <p>อุปสรรคน่าจะเป็นปัจจัยภายนอกที่เกริ่นไป และสภาพความต้องการของผู้สูงอายุใน</p>	<p>ควรเป็นเรียนรู้ร่วมกันแบบพหุวิจัยจึงเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้กัน บุคคล วิทยาลัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ลดปัญหาของภาวะทางวิจัย</p> <p>มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีคุณค่า ระหว่างกัน</p> <p>ควรเป็นเรียนรู้ร่วมกันแบบพหุวิจัยจึงเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้กัน บุคคล วิทยาลัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ลดปัญหาของภาวะทางวิจัย</p> <p>มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีคุณค่า ระหว่างกัน</p> <p>ควรเป็นเรียนรู้ร่วมกันแบบพหุวิจัยจึงเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้กัน บุคคล วิทยาลัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ลดปัญหาของภาวะทางวิจัย</p> <p>มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีคุณค่า ระหว่างกัน</p> <p>จุดอ่อน : ราคาการเรียนต่อปริญญาที่สูงทำให้เป็นข้อจำกัดของผู้ที่สนใจเรียนโดยเฉพาะหลักสูตร Non Degree จุดแข็ง: มีรายวิชาที่หลากหลายและน่าสนใจ โอกาส: เนื่องจากเป็นการเรียนการสอนออนไลน์จึงทำให้สามารถรับผู้เรียนได้หลากหลายวัย อชีพและภูมิภาค อุปสรรค:</p>	<p>หลักสูตรที่จะพัฒนาจะต้องมีหน่วยงานรับรอง ทั้งนี้เพื่อความเป็นมาตรฐานและยอมรับว่ามีคุณภาพที่จะนำมาเทียบโอน</p> <p>จุดแข็ง : พัฒนาหลักสูตร 8 คณะ 18 หลักสูตร และใช้สอนร่วมกันในกลุ่มมหาวิทยาลัย</p> <p>เทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง</p> <p>จุดอ่อน : อยู่ระหว่างการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ดังนั้นช่วงแรก รายวิชาอาจจะยังไม่หลากหลาย โอกาส: เนื่องจากเป็นการเรียนการสอนออนไลน์จึงทำให้สามารถรับผู้เรียนได้หลากหลายวัย อชีพและภูมิภาค อุปสรรค: ผู้เรียนบางกลุ่มอาจจะมีข้อจำกัดด้านรายได้ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึง</p>	n/a

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	พื้นที่ และสภาพเศรษฐกิจ วิกฤต การเดินทาง ที่สำคัญคือระบบความน่าเชื่อถือของผู้คนเองในการเดินทางของผู้สูงอายุ เช่น นั่งรถวีวีไปด้วยกันฉันจะนั่งกับใครก็ไม่เป็นอะไร กินอาหารร้านไหน คนที่บ่งชี้ภายนอกก่อนใหญ่ๆ ตรงนั้นมาก คนที่จะมาร่วม onsite จะไม่ค่อยมี รวมถึงลักษณะกายภาพของผู้สูงอายุเองด้วย เช่น โรคประจำตัว ภาระหน้าที่ ภาระที่พึงพิงของท่านอาจจะไม่ได้เหมาะสมกับตัวนี้	ผู้เรียนบางกลุ่มอาจจะมีข้อจำกัดด้านรายได้ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึง		
12. มหาวิทยาลัยของท่านมีกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอย่างไร	มีเหมือนกันทุกมหาวิทยาลัย เป็นไปตามกลไกปกติของสถาบันการศึกษาของรัฐ ซึ่งตอนนี้มีการเตรียมตัวทางด้าน Credit Banking ไว้ในทุกภาควิชาแล้ว	สามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน ได้	เปิดกว้างสามารถนำผลการเรียนและสาระการเรียนรู้จากที่อื่นมาขอรับรางวัลและขอขมาเทียบโอน	ปัจจุบัน สวนสุนันทา กำลังวางโมเดลหลักสูตรดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับปริญญาโท โดยหลักสูตร ระยะสั้นที่เปิดสอน จะเป็น 1 ในรายวิชาที่สามารถนำมาเทียบโอนปริญญาโทนี้ได้
13. มหาวิทยาลัยของท่านมีนโยบาย แผนงาน โครงการใดในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอย่างไรบ้าง	จัดตั้งวิทยาลัยการศึกษาดูแลชีวิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMU School of Lifelong Education: CMU-LE) เปิดเป็นสถาบันอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2562 ที่ออกการศึกษา พัฒนาคนทุกช่วงวัย เมื่อสำเร็จหลักสูตรรับใบรับรองสมรรถนะ หรือสะสมหน่วยกิตเพื่อรับปริญญาในอนาคต เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการ reskill/upskill ให้แก่ผู้เรียนทุกช่วงวัยผ่านการเรียนร่วมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และหลักสูตรอบรมระยะสั้นที่มีการรับรอง	หลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ (วบศ.) หรือ School of Integrated Science (SIS) มีทั้งหลักสูตร Degree (120 หน่วยกิต) และ Non Degree กล่าวคือ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนายั่งยืน) และเปิดโอกาสให้สามารถสะสมหน่วยกิตโมโนโครงการธนาคารเครดิตได้	เป็นไปตามนโยบายและกรอบมาตรฐานการจัดการศึกษาที่กำหนด นอกจากนี้กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งทั่วประเทศ ลงนามความร่วมมือการใช้ระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ปัจจุบัน สวนสุนันทา กำลังวางโมเดลหลักสูตรดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับปริญญาโท โดยหลักสูตร ระยะสั้นที่เปิดสอน จะเป็น 1 ในรายวิชาที่สามารถนำมาเทียบโอนปริญญาโทนี้ได้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สมรรถนะ หรือสะสมหน่วยกิตใน ธนาคาร หน่วยกิต (credit bank) สนองตอบต่อ ยุทธศาสตร์ชาติทั้งในด้านการพัฒนา และ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สร้าง โอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาค ทางสังคม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
<p>14. ท่านคิดว่าแนวทาง การพัฒนา หลักสูตรระยะสั้น การเตรียมความ พร้อมผู้สู้งานและกลไกในการเข้าสู่ ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคาร หน่วยกิตและการเทียบโอน ควร เป็นเช่นใด</p>	<p>ต้องมีตัวเทียบหรือ Best Practice ว่า มหาวิทยาลัยเราจะทำเหมือนมหาวิทยาลัย อะไรในยุโรป เอเชีย และถ้ามหาวิทยาลัย เราเป็น นแบบนั้นได้ ความต่างของ มหาวิทยาลัยเราคืออะไร ความต่างแปลว่า อะไรที่มหาวิทยาลัยเราไม่เหมือน อะไรที่ มหาวิทยาลัยเราเหมือน มหาวิทยาลัยเรา อยากจะไปอย่าง Harvard, MIT อันนั้นคง ทำได้บ้างอัน แล้วไปดึงผู้ที่มีความเป็น Best Practice ให้เขามาถ่ายทอดตรงนี้ ให้มหาวิทยาลัยเราก่อน เหมือน Trainer for the training และการทำในเรื่องของ สูงอายุ อาจจะต้องมี Expert การจะเป็น Expert ได้ก็ต้องมีตัวอย่าง แนวทางของ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม มองว่า ต้องไปเอาจากคนที่เก่งมาและเราต้อง สำรวจตลาดจากคนที่แท้จริง จะต้อง combine หลักสูตรของเราให้เหมาะสม มันถึงจะต้องเริ่มต้นจากความต้องการตอบ โจทย์ในเชิงสังเคราะห์จากเชิงพื้นที่</p>	<p>การรับรองจากหน่วยงานมาตราฐานทั้งภาครัฐ ระบบและอาจารย์</p> 	<p>ต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานมาตราฐานทั้ง ภาครัฐและเอกชน</p>	<p>ต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงาน มาตราฐานทั้งภาครัฐและเอกชน</p>

ข้อเสนอแนะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยของประเทศไทยด้วยว่า ครอบคลุมตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาไปจนถึงปริญญาตรี และปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งมีความสอดคล้องกัน แต่อยู่ในเชิงของความเป็นจริงแล้ว เกิดขึ้นยาก ความหมายของผู้สูงอายุก็คือ แพ็คเก็ต (Package) ของหลักสูตรที่ทำอยู่ ต้องมีอะไรสักอย่างที่ได้ ings กับมหาวิทยาลัย หรืออื่นๆ ได้ แล้วก็ต่อมายังกัน จึงจะเกิดพันธมิตรที่เป็นการต่อยอดอย่างสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ความหมายของผู้สูงอายุ ลักษณะอาชีพ ข้อมูลอาจจะกว้างมาก ควรมีการศึกษาความต้องการเชิงลึก เพราะผู้สูงอายุแต่ละภาคมีความแตกต่าง เพราะวัฒนธรรมมันต่างกัน ถ้าสามารถถอดแทรกสิ่งเหล่านี้ในหลักสูตรได้จะทำให้หลักสูตรมีเอกลักษณ์ น่าสนใจและสอดคล้องกับผู้เรียนท้องถิ่นนั้นๆ ได้	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
						n/a

จากตาราง 4.14 สรุปผลดังนี้

สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : เปิดเป็นวิทยาลัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่รวมของผู้สูงอายุอยู่ในหลักสูตรด้วย ปัจจุบันชื่อว่า Life Long CMU การดำเนินงานใช้บุคลากรของม.เชียงใหม่ เปิดสอนหลักสูตรผสมผสานทางด้านวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ธุรกิจ ภาษา การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ตอนนี้นำออนไลน์เป็นหลัก จะเป็นชุดวิชาเลือก รายวิชาจะเปิดสอนออนไลน์ ส่วนที่ต้องเรียนปฏิบัติจะวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ ปัญหาและอุปสรรคของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยได้แก่ 1) การที่ไม่ตอบโจทย์กับตลาดและคนเรียนน้อย 2) การร่วมมือเป็นพันธมิตรกันระหว่างมหาวิทยาลัย เช่น เปิดหลักสูตรนี้แล้วไม่คุ้มต้นทุนเปิดหลักสูตรนี้แล้วไม่คุ้มต้นทุน ทำอย่างไรที่จะโอนผู้เรียนระหว่างมหาวิทยาลัยได้ภายใต้ความร่วมมือกัน แต่ในความเป็นจริงมันยากในการข้ามมหาวิทยาลัยเพราะมีเรื่องกฎระเบียบมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน 3) ขาดการสำรวจความต้องการแท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุและความพร้อมที่จะมาเรียน เพราะผู้สูงอายุมีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่าง เช่น สุขภาพ ความรู้พื้นฐานเบื้องต้น และเวลาเข้าเรียน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมีหลักสูตรประกาศนียบัตรชุดวิชา (Non-degree) ศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นหลักสูตรระยะสั้นที่จัดการเรียนการสอนแบบชุดวิชา (module) ภายใต้หลักวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแต่ละชุดวิชามีเป้าหมายด้านวิชาชีพที่ชัดเจนและมีความสมบูรณ์ในตัว ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องได้และสามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดินได้ เช่น ชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 สามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดินได้ ปัญหาและอุปสรรคของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยได้แก่ 1) ขาดงบประมาณ 2) นโยบายรัฐที่ไม่ชัดเจน 3) บุคลากรไม่เพียงพอในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆควรมีการร่วมมือกันหรือแลกเปลี่ยนรายวิชาที่เด่นหรือเชี่ยวชาญในแต่ละด้านของแต่ละมหาวิทยาลัยมากขึ้น 4) ความต้องการของผู้เรียนยังมีน้อย เพราะไม่ตอบโจทย์ของผู้สูงอายุที่มีความต้องการที่หลากหลายและมีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างทำให้หลักสูตรผู้สูงอายุหลายแห่งต้องปิดตัวไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร: มหาวิทยาลัยมีโครงการเป็นลักษณะการบริการวิชาการสู่ชุมชนแบบให้เปล่า เช่น โครงการการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ, โครงการฝึกอบรมอาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ปัญหาและอุปสรรคของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยได้แก่ 1) ขาดงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอในมหาวิทยาลัย ดังนั้นยังเป็นเพียงการฝึกอบรมระยะสั้นที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นหลักสูตรชัดเจน 2) การสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุ เนื่องจากยังเป็นลักษณะการบริการวิชาการสู่ชุมชนเป็นหลัก สิ่งสำคัญคือต้องรู้ความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุของกลุ่มหรือชุมชนนั้นที่จะไปสอนว่าเค้าต้องการคืออะไร ดังนั้นการสำรวจความต้องการจึงมีความจำเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา: มหาวิทยาลัยมี 2 หลักสูตรได้แก่ 1) หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจุบันปิดตัวแล้ว เนื่องจากไม่มีผู้เรียนเลย ที่ผ่านมามีรุ่นละ 3-4 คน ซึ่งไม่คุ้ม เพราะมาจากทัศนคติของผู้เรียนเพื่อไปดูแลผู้สูงอายุยังไม่ตอบโจทย์และไม่เป็นที่ต้องการของผู้ศึกษาปริญญาตรีในปัจจุบัน 2) หลักสูตรประกาศนียบัตรนวัตกรรมการจัดการสุขภาพยุคดิจิทัล HIDA (Health Innovation Digital Age) เป็นหลักสูตรระยะสั้น เพิ่งเปิดครั้งแรกเมื่อปี 2564 ระยะเวลาการเรียน 1 เดือน เรียนทุกเสาร์-อาทิตย์ จำนวนคนเรียน 100 คน รับทุกอายุ วัตถุประสงค์เรียนเพื่อดูแลตนเองเน้นวิทยาศาสตร์สุขภาพของผู้สูงอายุ การเรียนเป็นรูปแบบมีการปฏิบัติและเลคเชอร์ เมื่อจบการเรียนมีการวัดประเมินผล และรับประกาศนียบัตร ซึ่งสามารถเก็บเป็นหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตได้ ปัญหาและอุปสรรคของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย คือ การที่ไม่ตอบโจทย์กับตลาดและคนเรียนน้อย เช่น หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุซึ่งปัจจุบันปิดตัวแล้ว เนื่องจากไม่มีผู้เรียน

กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

จากการศึกษามหาวิทยาลัยที่ดำเนินการเรื่องธนาคารหน่วยกิต พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการเริ่มต้นหรือกำลังพัฒนาเช่น มีระบบสะสมหน่วยกิตในสาขาหรือคณะของมหาวิทยาลัยของตนเองเป็นแบบ Pre-Degree สามารถสะสมใน Credit Bank ของมหาวิทยาลัย และเทียบโอนเพื่อปริญญาได้ในอนาคตมีการดำเนินการหลายแห่งแต่ยังไม่เชื่อมโยงกันระหว่างมหาวิทยาลัย รายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : CMU-SMILE จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) วิทยาลัยพหุวิทยาการ-สหวิทยาการ (School of Multi/Inter-disciplinarity : SMI) ที่บูรณาการความรู้ ความเชี่ยวชาญศาสตร์จากหลายคณะ/วิทยาลัย ตลอดจนพัฒนาไปสู่หลักสูตร tailor-made ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยเริ่มดำเนินการในปี 2564 และมีแผนจะสร้างหลักสูตร tailor-made ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจในปี 2566 และ (2) การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education : LE) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่มุ่งเน้นการให้ปริญญา แต่สามารถสะสมเป็นหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และเทียบโอนเพื่อปริญญาในอนาคตได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาคนในทุกช่วงวัยมีทั้งหลักสูตร Degree และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้สูงอายุที่เหมาะสมที่จะร่วมเรียนหลักสูตรผู้สูงอายุสามารถเป็นได้ทุกกลุ่มผู้สูงอายุ แต่ควรจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุและความพร้อมที่จะมาเรียน เช่น กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) นอกจากนี้ยังพบว่า การขาดการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกัน ต่างคนต่างทำทำให้หลักสูตรผู้สูงอายุไม่สามารถดึงดูดผู้เรียนได้เพราะเนื้อหาไม่น่าสนใจ คล้ายๆกันไม่มีจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ทำให้หลายหลักสูตรที่เปิดหลักสูตรผู้สูงอายุไม่ประสบความสำเร็จและไม่ยั่งยืนหรือไม่คุ้มทุน ดังนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ ควรร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกัน โดยดึงจุดเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัยมาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกันและสามารถใช้เทียบโอนระหว่างกันหรือใช้สะสมหน่วยกิตร่วมกันได้ และผู้สูงอายุสามารถเลือกได้ว่า ต้องการสะสมเครดิต หรือ ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจก็ได้

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : มีวิทยาลัยบูรณาการศาสตร์กำกับดูแล และมีเปิด Pre - Degree Degree ในหลายคณะ ได้แก่ คณะเกษตร, คณะเทคนิคการสัตวแพทย์, คณะประมง, คณะวนศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์, คณะวิศวกรรมศาสตร์, คณะสิ่งแวดล้อม, คณะสัตวแพทยศาสตร์, คณะอุตสาหกรรมเกษตร, วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์, คณะประมง, คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน, คณะวิทยาศาสตร์ ศรีราชา, คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชาและ คณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมเกษตร สรุปรวมทั้งหมดหลักสูตร Degree (120 หน่วยกิต) และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้สูงอายุที่เหมาะสมที่จะร่วมเรียนหลักสูตรผู้สูงอายุควรจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) เพราะกลุ่มนี้มีศักยภาพมากที่สุดเป็นแหล่งแรงงานผู้สูงอายุที่สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญของประเทศไทยได้แต่ปัจจุบันเราละเลยแรงงานเหล่านี้ปล่อยให้พวกเขาใช้ชีวิตเกษียณที่บ้านเท่านั้น และกลุ่มที่ควรให้ความสำคัญรองลงมาคือ กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) ควรมีการส่งเสริมให้เข้ามาเรียนรู้และวางแผนแต่เนิ่นๆ นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น ดังนั้นระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอาจจะไม่ใช่เป้าหมายหลักของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร : พัฒนาหลักสูตรและใช้สอนร่วมกันในกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง สรุปรวมทั้งหมดหลักสูตร Degree และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีการสำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมก่อนทุกครั้ง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย รูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทักษะชีวิตที่จำเป็น คอร์สออนไลน์ ต้องใช้ทรัพยากรคนที่เก่ง และคนที่ถ่ายทอดต้องรู้ลำดับของการสอน และสามารถให้ความช่วยเหลือนอกห้องเรียนได้ เช่น สอนให้ทำการปฏิบัติงานที่หน้างาน ผู้สูงอายุจะต้องพร้อมในการเรียนรวมถึงมีทรัพยากรที่สนับสนุนในการเรียนด้วยอาทิ เรียนผ่านคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต กรณีเนื้อหาเน้นการเคลื่อนไหวหรือการทำอะไรที่เกี่ยวกับเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติต้องมีการประเมินเรื่องความปลอดภัย กรณีเนื้อหาเป็นเอกสารอย่างเดียว พูดคุยอย่างเดียว (one way) อาจส่งผลให้ผู้เรียนร่วมเรียนได้เกิน 20 นาที ดังนั้น เนื้อหาที่จะต้องตรงกันกับที่ผู้สูงอายุจะสามารถสนใจได้ระยะเวลาต้องไม่นาน นอกจากนี้เนื้อหาจะเด็กลงไม่ได้แต่ขณะเดียวกันผู้สูงอายุก็ไม่ค่อยรับอะไรที่เป็นเชิงวิชาการหนักๆ ดังนั้นผู้สอนจะต้องไม่ละเลยที่จะเอาปัจจัยต่างๆ หรือหลักการที่ชัดเจนถูกต้องมาใส่ และผู้สูงอายุที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตในระบบธนาคารหน่วยกิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจและทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคมของผู้สูงอายุด้วยกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา : มีหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต นวัตกรรมจัดการสุขภาพยุคดิจิทัล (HIDA 2) เป็นหลักสูตรระยะสั้น ระยะเวลาการอบรม 9 เดือน เรียนทุกวันอังคาร

เวลา 11.00-18.00 น. ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2565- มกราคม 2566 ณ โรงแรม Chatrium Riverside Bangkok ค่าธรรมเนียมการอบรม 168,000 บาท

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้สูงอายุที่เหมาะสมที่จะร่วมเรียนหลักสูตรผู้สูงอายุควรจะเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้นำยุคดิจิทัลและผู้สนใจทั่วไป เพราะกลุ่มนี้มีศักยภาพในการสร้างผู้นำในระดับยุทธศาสตร์สุขภาพในมิติที่กว้างกว่าการให้บริการทางการแพทย์เป็นครั้งแรกของโลกที่นำศาสตร์การแพทย์สาขาต่างๆ 5 สาขา มาประยุกต์ไว้ด้วยกันคือ 1) การแพทย์แผนปัจจุบัน 2) การแพทย์แผนไทย 3) การแพทย์แผนจีน 4) ดุลยภาพบำบัดและ 5) การแพทย์ตามแนวธรรมชาติบำบัด หรือ Homeopathy นอกจากนี้การเรียนเป็นรูปแบบมีการปฏิบัติและเลคเชอร์ เมื่อจบการเรียนมีการวัดประเมินผล และรับประกาศนียบัตร ซึ่งสามารถเก็บเป็นหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตได้

จากการศึกษามหาวิทยาลัยรัฐที่ดำเนินการเรื่องธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนของมหาวิทยาลัย จำนวน 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการเริ่มต้นหรือกำลังพัฒนาเช่น มีระบบสะสมหน่วยกิตในสาขาหรือคณะของมหาวิทยาลัยของตนเอง เป็นแบบ Pre-Degree สามารถสะสมใน Credit Bank ของมหาวิทยาลัย และเทียบโอนเพื่อปริญญาได้ในอนาคต และมีข้อจำกัดและอุปสรรค ได้แก่ 1) มีการดำเนินการของแต่ละคณะหรือมหาวิทยาลัยของตนเอง แต่ยังไม่เชื่อมโยงกันระหว่างมหาวิทยาลัย 2) ผู้เรียนยังคงไม่สามารถเรียนผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตได้ทุกรายวิชา เนื่องจากบางวิชายังไม่สามารถเปิดสอนในระบบธนาคารหน่วยกิตได้ 3) ปัญหาการเทียบโอนหน่วยกิตจากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย 4) ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรในมหาวิทยาลัยที่จะเป็นผู้ให้ปริญญาจึงจะมีสิทธิ์สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 5) ขาดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการในการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต 6) ขาดการบริหารจัดการความเชื่อมโยงของระบบสะสมหน่วยกิต 7) ขาดการเชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนการสอนกับความต้องการจริงของผู้เรียนหรือตลาดแรงงาน 8) โอกาสการเข้าถึงการเรียนมีจำกัดสำหรับบุคคลภายนอก เพราะมหาวิทยาลัยสำรองที่นั่งสำหรับนักศึกษาของตนเองก่อน แต่ถ้าบุคคลภายนอกต้องการเข้าเรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงกว่า 9) เนื้อหาไม่น่าสนใจ คล้ายๆกันไม่มีจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ ทำให้หลายหลักสูตรที่เปิดหลักสูตรผู้สูงอายุไม่ประสบความสำเร็จและไม่ยั่งยืนหรือขาดทุน

จากการที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลไกการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนของมหาวิทยาลัย รวมทั้งข้อมูลต่างๆที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ความต้องการแท้จริงของกลุ่มผู้สูงวัยแต่ละช่วงวัยและปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ตลอดจนความพร้อมในการเรียนของแต่ละบุคคล เช่น

กลุ่มผู้สูงวัยแต่ละช่วงวัย ได้แก่ กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี) กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง (70-79 ปี) และกลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป)

สำรวจความต้องการแท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุและความพร้อมที่จะมาเรียน เพราะผู้สูงอายุมีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่าง เช่น สุขภาพ ความรู้พื้นฐานเบื้องต้น และเวลาเข้าเรียน

เนื้อหาที่น่าสนใจตอบโจทย์กับตลาดและสามารถดึงดูดผู้เรียนได้

2) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยแต่ละช่วงวัย มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายুর่วมกัน โดยดึงจุดเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัยมาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายুর่วมกัน เนื้อหาที่น่าสนใจตอบโจทย์กับตลาดและสามารถดึงดูดผู้เรียนได้ สามารถใช้เทียบโอนระหว่างกันหรือใช้สะสมหน่วยกิตร่วมกันได้ และผู้สูงอายุสามารถเลือกได้ว่า ต้องการสะสมเครดิต หรือ ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจก็ได้

3) การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ (Thailand Credit Banking) โดยมีหน่วยงานกลางทางการศึกษาเป็นตัวกลางในการบริหารและจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต

4) การทดลองสอนผ่านแพลตฟอร์มหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ThaiMooC หรือ ช่องทางการเรียนออนไลน์ของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการศึกษาสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย

5) ขยายการศึกษาโยร่วมมือกับภาคเอกชนในการต่อยอดและขยายผลไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยประเภทอื่น เช่น ด้านธุรกิจเทคโนโลยีด้านอาหาร (Food tech) ด้านธุรกิจเทคโนโลยีด้านสุขภาพ (Health tech) ด้านธุรกิจเทคโนโลยีด้านเกษตร (Agri tech) ด้านธุรกิจเทคโนโลยีด้านการศึกษา (Ed tech) เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบัน

4.3 พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ผลการศึกษาและการนำเสนอการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนี้

4.3.1 สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบันและความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบัน ความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ผู้วิจัยนำมาพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบันและความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
ประเภทหลักสูตร	-หลักสูตรการพยาบาล/ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 3 หลักสูตร -หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ/นักพัฒนาวิทยา จำนวน 16 หลักสูตร -หลักสูตรโภชนาการในผู้สูงอายุ จำนวน 1 หลักสูตร -หลักสูตรผู้วางแผนการเกษียณ จำนวน 1 หลักสูตร -หลักสูตร “การพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” (โรงเรียนผู้สูงอายุ) จำนวน 1 หลักสูตร -ชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 1 หลักสูตร
ประเภทหลักสูตร	หลักสูตรอบรมระยะสั้น จำนวน 11 หลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตร จำนวน 10 หลักสูตร และหลักสูตรเพื่อการรับรองสมรรถนะ จำนวน 1 หลักสูตร
คณะ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	คณะ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ : ส่วนใหญ่เป็นคณะพยาบาลศาสตร์/วิทยาลัยการพยาบาล จำนวน 15 หลักสูตร
กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน	ส่วนใหญ่ คือ ผู้สนใจทั่วไป
จำนวนหน่วยกิต	มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
โครงสร้างหลักสูตร	ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุด้านกายภาพ จิตใจ โภชนาการ โรคผู้สูงอายุและการปฐมพยาบาลในขั้นพื้นฐานการเจ็บป่วย
กิจกรรมการเรียนการสอน	ส่วนใหญ่มีภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 23 หลักสูตรและภาคทฤษฎีจำนวน 1 หลักสูตร
การประเมินผล	การสอบวัดผลข้อเขียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 70% ขึ้นไป จำนวน 1 หลักสูตร และการสอบข้อเขียน/การประเมินผลการปฏิบัติการ จำนวน 1 หลักสูตร
จำนวนที่รับต่อหลักสูตร	จำนวนที่รับต่อหลักสูตรไม่เกิน 50 คน จำนวน 8 หลักสูตรและจำนวนที่รับต่อหลักสูตร50 คนขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
ระยะเวลาในการ เรียน	ไม่เกิน 50 ชั่วโมง จำนวน 2 หลักสูตร ไม่เกิน 100 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร 200-300 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร และมากกว่า 300 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร
ค่าใช้จ่าย	ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 8 หลักสูตร และไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 6 หลักสูตร
จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารหรือผู้ที่ เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรระยะสั้น การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 9 มหาวิทยาลัย ดังนี้	ประเภทมหาวิทยาลัย: -มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัย พะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ -มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ประเภทหลักสูตร : -หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยขอนแก่น -หลักสูตรดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ -หลักสูตรที่ผู้เรียนเป็นผู้สูงอายุโดยตรง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัย พะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ -หลักสูตรเฉพาะ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ หลักสูตร “ผู้วางแผนการเกษียณ” (CRP: Certified Retirement Planner) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สรุปผลจากการสอบถามความต้องการ	
ภาพรวม	ข้อมูลทั่วไป: ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 1604 คน ประกอบด้วย เพศหญิง จำนวน 1,101 คน (ร้อยละ 68.64) และเพศชาย จำนวน 503 คน (ร้อยละ 31.36) อายุ จำแนกเป็น กลุ่มผู้สนใจ (อายุ 20-49 ปี) จำนวน 134 คน (ร้อยละ 8.35) กลุ่มเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) จำนวน 362 คน (ร้อยละ 22.57) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) จำนวน 732 คน (ร้อยละ 45.64) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) จำนวน 326 คน (ร้อยละ 20.32) และกลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย(80 ปีขึ้นไป) จำนวน 50 คน (ร้อยละ 3.12) กลุ่มตัวอย่างมาจาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>ภาคเหนือ จำนวน 205 คน(ร้อยละ 12.78) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 254 คน (ร้อยละ 15.84) ภาคกลาง (รวม กรุงเทพฯและปริมณฑล) จำนวน 541 คน (ร้อยละ 33.73) ภาคตะวันตก จำนวน 61 คน (ร้อยละ 3.80) ภาคตะวันออก จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58) และภาคใต้ จำนวน 261 คน (ร้อยละ 16.27) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 490 คน (ร้อยละ 30.55) ระดับประถม จำนวน 420 คน (ร้อยละ 26.18) และปริญญาโท จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58) รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่ รายได้ต่ำกว่า 10,000บาทต่อเดือน จำนวน 509 คน (ร้อยละ 31.73) รายได้ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 391 คน (ร้อยละ 24.38) และรายได้ 30,000-50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 267 คน (ร้อยละ 16.65) แหล่งของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากตนเอง จำนวน 913 คน (ร้อยละ 56.92) และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 447 คน (ร้อยละ 27.87) อาชีพ ปัจจุบันส่วนใหญ่ เกษตรกร จำนวน 305คน (ร้อยละ 19.01) เกษียณ (ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 302 คน (ร้อยละ 18.83) ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 290 คน (ร้อยละ 18.08) และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 229 คน (ร้อยละ 14.28) ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 1161 คน (ร้อยละ 72.38) และไม่เพียงพอ จำนวน 443 คน (ร้อยละ 27.62) ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 1136 คน (ร้อยละ 70.82) และครอบครัวขยาย จำนวน 348 คน (ร้อยละ 21.70) ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตัวเองจำนวน 1439คน (ร้อยละ 89.713) และ อาศัยอยู่กับบุตรหลาน จำนวน 87 คน (ร้อยละ 5.424) ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 949 คน (ร้อยละ 59.16) และมีปัญหาสุขภาพ จำนวน 639 คน (ร้อยละ 39.84) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ ดี จำนวน 840 คน (ร้อยละ 52.37) และพอใช้จำนวน 376 คน (ร้อยละ 23.44) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 1400 คน (ร้อยละ 87.28) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 1188 คน (ร้อยละ 74.06) จำนวนฟันที่ใช้งานได้จริง ส่วนใหญ่ มากกว่า 20 ซี่ จำนวน 1168 คน (ร้อยละ 72.82) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94)</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
ภาพรวม	<p>ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้วัย จำนวน 884 คน (ร้อยละ 55.11) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 1,218 คน (ร้อยละ 75.94) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 896 คน (ร้อยละ 55.86)และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 877 คน (ร้อยละ 54.68) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 1,269 คน (ร้อยละ 79.11) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 408 คน (ร้อยละ 25.44) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 828 คน (ร้อยละ 51.81) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 771 คน (ร้อยละ 48.25) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 712 คน (ร้อยละ 44.56) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 640 คน (ร้อยละ 40.05) กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 524 คน (ร้อยละ 32.79) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 480 คน (ร้อยละ 30.04) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 472 คน (ร้อยละ 29.54) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 455 คน (ร้อยละ 28.47) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 425 คน (ร้อยละ 26.60) และการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยจำนวน 311 คน (ร้อยละ 19.46) วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 275 คน (ร้อยละ 17.21)จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 945 คน (ร้อยละ 58.92) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 373 คน (ร้อยละ 23.25) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 992 คน (ร้อยละ 61.85)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 322 คน (ร้อยละ 20.07) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 811 คน (ร้อยละ 50.56) และ 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 595 คน (ร้อยละ 37.09) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การ</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>เรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 614 คน (ร้อยละ 38.28) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 535 คน (ร้อยละ 33.35) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 893 คน (ร้อยละ 55.67) และมัลติมีเดีย จำนวน 630 คน (ร้อยละ 39.28) การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 722 คน (ร้อยละ 45.01) และประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 702 คน (ร้อยละ 43.77) ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 1014 คน (ร้อยละ 63.217) และกำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 783 คน (ร้อยละ 48.815) มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงวัยกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ผู้สูงวัยผลิตคิดค้นเอง จำนวน 965 คน (ร้อยละ 60.16) กรณีที่มีหน่วยงานมีความต้องการจ้างผู้สูงวัยมาปฏิบัติงาน มีความสนใจที่จะทำอาชีพใด ส่วนใหญ่ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94) และงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part Time) จำนวน 579 คน (ร้อยละ 36.10)</p>
กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี)	<p>-ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 104 คน (ร้อยละ 77.61) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 106 คน (ร้อยละ 79.10) และต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 50) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 65 คน (ร้อยละ 48.51)</p> <p>-รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 80.60) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 47 คน (ร้อยละ 35.07)</p> <p>-วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่</p> <p>1) การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 64 คน (ร้อยละ 47.76)</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>2) โฆษณาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 62 คน (ร้อยละ 46.27)</p> <p>3) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 49 คน (ร้อยละ36.57)</p> <p>4) ภายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 48 คน (ร้อยละ35.82)</p> <p>5) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 34.33)</p> <p>6) ปลุกผักออแกนิกส์ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 31.34)</p> <p>7) การสร้างกำลังใจ จำนวน 42 คน (ร้อยละ31.34)</p> <p>8) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัยและ งานอดิเรก จำนวน 41 คน (ร้อยละ30.60)</p> <p>9) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 26.12)</p> <p>10) การเกษตรสมัยใหม่ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 25.37)</p> <p>-จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 85 คน (ร้อยละ 63.43) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 26 คน (ร้อยละ 19.40) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 96 คน (ร้อยละ 71.64) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 19.40) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 79 คน (ร้อยละ 58.96) และ จำนวน 47 คน (ร้อยละ 35.07)</p> <p>-วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 62 คน (ร้อยละ46.27)การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 39 คน (ร้อยละ29.10) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 29 คน (ร้อยละ 21.64)</p> <p>-สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 102 คน (ร้อยละ 76.12) และมัลติมีเดีย จำนวน 61 คน (ร้อยละ 45.52)</p> <p>-การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 80 คน (ร้อยละ59.70) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 75 คน (ร้อยละ55.97)</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
<p>กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี)</p>	<p>-ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้วัย จำนวน 275 คน (ร้อยละ 75.97) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 296 คน (ร้อยละ 81.77) และต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 218 คน (ร้อยละ 60.22) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 212 คน (ร้อยละ 58.56) -รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 236 คน (ร้อยละ 65.19) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 125 คน (ร้อยละ 34.53) -วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 178 คน (ร้อยละ 49.17) 2) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 170 คน (ร้อยละ 46.96) 3) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 147 คน (ร้อยละ 40.61) 4) โรคที่พบบ่อยในผู้สูงวัย จำนวน 140 คน (ร้อยละ 38.67) 5) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 120 คน (ร้อยละ 33.15) 6) ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 117 คน (ร้อยละ 32.32) 7) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 113 คน (ร้อยละ 31.22) 8) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 29.83) 9) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 96 คน (ร้อยละ 26.52) 10) สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัยและปลูกผักออแกนิกส์ จำนวน 93 คน (ร้อยละ 25.69) <p>- จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 202 คน (ร้อยละ 55.80) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 79 คน (ร้อยละ 21.82) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 222 คน (ร้อยละ 61.33)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 71 คน (ร้อยละ 19.61) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 213 คน (ร้อยละ 58.84) และ 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 96 คน (ร้อยละ 26.52)</p> <p>-วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 164 คน (ร้อยละ 45.30) การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 25.97) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 77 คน (ร้อยละ 21.27)</p> <p>-สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 230 คน (ร้อยละ 63.54) และมัลติมีเดีย จำนวน 142 คน (ร้อยละ 39.23)</p> <p>-การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 191 คน (ร้อยละ 52.76) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 169 คน (ร้อยละ 46.69)</p>
กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)	<p>-ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 377 คน (ร้อยละ 51.50) สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ จำนวน 563 คน (ร้อยละ 76.91) ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 411 คน (ร้อยละ 56.15) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 395 คน (ร้อยละ 53.96)</p> <p>-รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ ที่ต้องการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 606 คน (ร้อยละ 82.79) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 169 คน (ร้อยละ 23.09)</p> <p>-วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ จำนวน 392 คน (ร้อยละ 53.55) 2) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 362 คน (ร้อยละ 49.45) 3) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 354 คน (ร้อยละ 48.36) 4) โรคที่พึงระวังในผู้สูงอายุ จำนวน 299 คน (ร้อยละ 40.85) 5) กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 250 คน (ร้อยละ 34.15) 6) สมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 231 คน (ร้อยละ 31.56) 7) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 226 คน (ร้อยละ 30.87) 8) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 206 คน (ร้อยละ 28.14)

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>9) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 187 คน (ร้อยละ25.55)</p> <p>10) การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ จำนวน 148 คน (ร้อยละ20.22)</p> <p>-จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 417 คน (ร้อยละ 56.97) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 175 คน (ร้อยละ 23.91) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 427 คน (ร้อยละ 58.33)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 148 คน (ร้อยละ 20.22) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 370 คน (ร้อยละ 50.55) และ 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 271 คน (ร้อยละ 37.02)</p> <p>-วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 302 คน (ร้อยละ 41.26) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 224 คน (ร้อยละ 30.60) การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 120 คน (ร้อยละ 16.39)</p> <p>-สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 391 คน (ร้อยละ 53.42) และมัลติมีเดีย จำนวน 291 คน (ร้อยละ 39.75)</p> <p>-การประเมินผล ควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 330 คน (ร้อยละ 45.08)และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 305 คน (ร้อยละ 41.67)</p>
กลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี)	<p>-ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 188 คน (ร้อยละ57.60) -สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ จำนวน 225 คน (ร้อยละ 69.02)ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 195 คน (ร้อยละ59.82)และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 166 คน (ร้อยละ50.92)</p> <p>-รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ ที่ต้องการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 273 คน (ร้อยละ 83.74) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 59 คน (ร้อยละ 18.10)</p> <p>-วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>1) การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 175 คน (ร้อยละ 53.68)</p> <p>2) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 163 คน (ร้อยละ 50)</p> <p>3) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 150 คน (ร้อยละ 46.01)</p> <p>4) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 137 คน (ร้อยละ 42.02)</p> <p>5) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 106 คน (ร้อยละ 32.52)</p> <p>6) ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 99 คน (ร้อยละ 30.37) 7) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 88 คน (ร้อยละ 26.99)</p> <p>8) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 86 คน (ร้อยละ 26.38)</p> <p>9) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 77 คน (ร้อยละ 23.62)</p> <p>10) การพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย จำนวน 59 คน (ร้อยละ 18.10)</p> <p>-จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 213 คน (ร้อยละ 65.34) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 78 คน (ร้อยละ 23.93) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 218 คน (ร้อยละ 66.87)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 65 คน (ร้อยละ 19.94) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 150 คน (ร้อยละ 46.01) และ2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 140 คน (ร้อยละ 42.94)</p> <p>-วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 23.01) และการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 20.86)</p> <p>-สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) และ โทรทัศน์ จำนวน 128 คน (ร้อยละ 39.26)</p> <p>-การประเมินผลควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 185 คน (ร้อยละ 56.75) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 131 คน (ร้อยละ 40.18)</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
กลุ่มผู้สูงวัยชั้น ปลาย (80 ปีขึ้นไป)	<p>-ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย จำนวน 38 คน (ร้อยละ 76)สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.00) ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 23 คน (ร้อยละ46)และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จำนวน 23 คน (ร้อยละ46)</p> <p>-รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยแบบออนไลน์ ที่ต้องการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 92)</p> <p>-วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 20 คน (ร้อยละ 40) 2) การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงวัย จำนวน 19 คน (ร้อยละ38) 3) สมุนไพรสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 18 คน (ร้อยละ36) 4) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 17 คน (ร้อยละ34) 5) โรคที่พึงระวังในผู้สูงวัย จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) 6) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 28) 7) กายภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20) 8) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย จำนวน 9 คน (ร้อยละ 18) 9) การสร้างกำลังใจ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 16) 10) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศและศาสนาและสมาธิ จำนวน 6 คน (ร้อยละ12) <p>-จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 15 คน (ร้อยละ 30) มีเวลาที่จะเรียน ก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 29 คน (ร้อยละ58)และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 12 คน (ร้อยละ 24) มีเวลาที่จะเรียน ก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 31 คน (ร้อยละ62)</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>-วิธีการสอนที่เหมาะสม คือการเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 28 คน (ร้อยละ56) และการเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20)</p> <p>-สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ โทรทัศน์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ50) และ มัลติมีเดีย จำนวน 13 คน (ร้อยละ26)</p> <p>-การประเมินผล ควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 32)</p>
สรุปผลการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน	
มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	<p>แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) วิทยาลัยพหุวิทยาการ-สหวิทยาการ (School of Multi/Inter-disciplinary : SMI) ที่บูรณาการความรู้ ความเชี่ยวชาญศาสตร์จากหลายคณะ/วิทยาลัย ตลอดจนพัฒนาไปสู่หลักสูตร tailor-made ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยจะเริ่มดำเนินการในปี 2564และมีแผนจะสร้างหลักสูตร tailor-made ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจในปี 2566 และ (2) การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education : LE) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่มุ่งเน้นการให้ปริญญา แต่สามารถสะสมเป็นหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และเทียบโอนเพื่อปริญญาในอนาคตได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย สรุปมีทั้งหลักสูตร Degree และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ปัญหาที่พบคือ ขาดการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกันต่างคนต่างทำ ทำให้หลักสูตรผู้สูงอายุไม่สามารถดึงดูดผู้เรียนได้เพราะเนื้อหาไม่น่าสนใจ คล้ายๆกันไม่มีจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ทำให้หลายหลักสูตรที่เปิดหลักสูตรผู้สูงอายุไม่ประสบความสำเร็จและไม่ยั่งยืน หรือไม่คุ้มทุน ดังนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ ควรร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกัน โดยดึงจุดเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัยมาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกัน และสามารถเทียบโอนระหว่างกันหรือใช้สะสมหน่วยกิตร่วมกันได้</p>
มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	<p>มีวิทยาลัยบูรณาการศาสตร์กำกับดูแล และมีเปิด Pre -Degree Degree ในหลายคณะ ได้แก่ คณะเกษตร , คณะเทคนิคการสัตวแพทย์, คณะประมง , คณะวนศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์ , คณะวิศวกรรมศาสตร์ , คณะ</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>สิ่งแวดล้อม , คณะสัตวแพทยศาสตร์ , คณะอุตสาหกรรมเกษตร , วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ , คณะประมง , คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน , คณะวิทยาศาสตร์ ศรีราชา , คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชาและ คณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมเกษตร สรุปมีทั้งหลักสูตร Degree (120 หน่วยกิต) และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้สูงอายุที่เหมาะสมที่จะร่วมเรียนหลักสูตรผู้สูงอายุควรจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) เพราะกลุ่มนี้มีศักยภาพมากที่สุดเป็นแหล่งแรงงานผู้สูงอายุที่สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญของประเทศไทยได้แต่ปัจจุบันเราละเลยแรงงานเหล่านี้ปล่อยให้พวกเขาใช้ชีวิตเกษียณที่บ้านเท่านั้น และกลุ่มที่ควรให้ความสำคัญรองลงมาคือ กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี) ควรมีการส่งเสริมให้เข้ามาเรียนรู้และวางแผนแต่เนิ่นๆ นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น ดังนั้นระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอาจจะไม่ใช่เป้าหมายหลักของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุ</p>
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร	<p>พัฒนาหลักสูตรและใช้สอนร่วมกันในกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง สรุปมีมีทั้งหลักสูตร Degree และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีการสำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมก่อนทุกครั้ง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย รูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น คอร์สออนไลน์ต้องใช้ทรัพยากรคนที่เก่ง และคนที่ถ่ายทอดต้องรู้ลำดับของการสอน และสามารถให้ความช่วยเหลือนอกห้องเรียนได้ หมายความว่า สมมุติสอนให้ทำ action โดยตรง ตรงหน้างาน ทรัพยากรของผู้สูงอายุจะต้องพร้อม สมมุติว่าเขาเรียนผ่านคอมพิวเตอร์ เขาต้องมี tablet อีกตัวใหม่ หรือว่าเขาต้องมีมือถืออีกอันใหม่ เพื่อ action ถ้า content เนื้อหานั้นเป็น action ที่ต้องทำเกี่ยวกับสื่อ เกี่ยวกับการใช้ social media หรือการทำอะไรที่เกี่ยวกับเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติ ถ้าการปฏิบัติบางอย่างที่เป็นออนไลน์จะทำได้เลยถ้า</p>

สรุปจากการวิเคราะห์เอกสารและสภาพปัจจุบัน	
	<p>เรื่องความปลอดภัย อย่างเช่นการเคลื่อนไหว ต้องประเมินตัวเองค่อนข้างสูง เหมือนกันถ้าจะให้ออนไลน์ ถ้าเป็นเนื้อหาบางอย่าง Paperless อย่างเดียว พูดคุยอย่างเดียว one way แบบที่สอนในมหาวิทยาลัยก็คือจบข่าว ไม่มีใครร่วมกับคุณได้เกิน 20 นาที ดังนั้น เนื้อหาที่จะต้องตรงกันกับที่เขาจะสามารถ pay attention ได้ ระยะเวลาต้องไม่นาน เมื่อไหร่ก็ตามที่นานเขาจะไม่ค่อยอยู่แล้ว contentจะเด็กมากไม่ได้ ผู้สูงอายุจะไม่ค่อยรับอะไรที่เป็นเชิงวิชาการหนักๆ ดังนั้นผู้สอนของเราก็ไม่ละเลยที่จะเอา evidence หรือหลักการที่ชัดเจนถูกต้องมาใส่ และผู้สูงวัยที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจและทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคมของผู้สูงวัยด้วยกัน</p>
<p>มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา</p>	<p>มีหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต นวัตกรรมการจัดการสุขภาพยุคดิจิทัล (HIDA 2) เป็นหลักสูตรระยะสั้น ระยะเวลาการอบรม 9 เดือน เรียนทุกวัน อังคาร เวลา 11.00-18.00 น. ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2565- มกราคม 2566 ณ โรงแรม Chatrium Riverside Bangkok ค่าธรรมเนียมการอบรม 168,000 บาท จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้สูงอายุที่เหมาะสมที่จะร่วมเรียนหลักสูตรผู้สูงอายุควรจะเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้นำยุคดิจิทัลและผู้สนใจทั่วไป เพราะกลุ่มนี้มีศักยภาพในการสร้างผู้นำในระดับยุทธศาสตร์สุขภาพในมิติที่กว้างกว่าการให้บริการทางการแพทย์เป็นครั้งแรกของโลกที่นำศาสตร์การแพทย์สาขาต่างๆ 5 สาขา มาประยุกต์ไว้ด้วยกันคือ 1) การแพทย์แผนปัจจุบัน 2) การแพทย์แผนไทย 3) การแพทย์แผนจีน 4) ดุลยภาพบำบัดและ 5) การแพทย์ตามแนวธรรมชาติบำบัด หรือ Homeopathy นอกจากนี้การเรียนเป็นรูปแบบมีการปฏิบัติและเลคเชอร์ เมื่อจบการเรียนมีการวัดประเมินผล และรับประกาศนียบัตร ซึ่งสามารถเก็บเป็นหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตได้</p>

สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบันและความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า หลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ภายใต้คณะพยาบาลศาสตร์/วิทยาลัยการพยาบาล และเป็นหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ รายวิชาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดูแลผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่มีหน่วยกิต กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน : ส่วนใหญ่ คือ ผู้สนใจทั่วไป จำนวนที่รับต่อหลักสูตรไม่เกิน 50

คนและส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรผู้สูงอายุในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้เป็นหลักสูตรเฉพาะที่จะไปเตรียมความพร้อมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนั้นควรมีหลักสูตรเฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า

1) ข้อมูลทั่วไป: กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1,604 คน จำแนกเป็น เพศหญิง จำนวน 1,101 คน (ร้อยละ 68.64) และเพศชาย จำนวน 503 คน (ร้อยละ 31.36)

กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามประเภทและช่วงอายุได้แก่ กลุ่มผู้สนใจ (อายุ 20-49 ปี) จำนวน 134 คน (ร้อยละ 8.35) กลุ่มเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) จำนวน 362 คน (ร้อยละ 22.57) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) จำนวน 732 คน (ร้อยละ 45.64) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) จำนวน 326 คน (ร้อยละ 20.32) และกลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 50 คน (ร้อยละ 3.12)

กลุ่มตัวอย่างมาจาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 205 คน (ร้อยละ 12.78) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 254 คน (ร้อยละ 15.84) ภาคกลาง (รวม กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล) จำนวน 541 คน (ร้อยละ 33.73) ภาคตะวันตก จำนวน 61 คน (ร้อยละ 3.80) ภาคตะวันออก จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58) และภาคใต้ จำนวน 261 คน (ร้อยละ 16.27)

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ปริญญาตรี จำนวน 490 คน (ร้อยละ 30.55) ระดับประถม จำนวน 420 คน (ร้อยละ 26.18) และปริญญาโท จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58)

รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 509 คน (ร้อยละ 31.73) รายได้ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 391 คน (ร้อยละ 24.38) และรายได้ 30,000-50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 267 คน (ร้อยละ 16.65)

แหล่งของรายได้ ส่วนใหญ่มาจากตนเอง จำนวน 913 คน (ร้อยละ 56.92) และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 447 คน (ร้อยละ 27.87)

อาชีพปัจจุบัน ส่วนใหญ่ ได้แก่ เกษตรกร จำนวน 305 คน (ร้อยละ 19.01) เกษียณ (ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 302 คน (ร้อยละ 18.83) ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 290 คน (ร้อยละ 18.08) และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 229 คน (ร้อยละ 14.28) และพบว่า ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 1,161 คน (ร้อยละ 72.38) และไม่เพียงพอ จำนวน 443 คน (ร้อยละ 27.62)

ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 1,136 คน (ร้อยละ 70.82) และครอบครัวขยาย จำนวน 348 คน (ร้อยละ 21.70)

ลักษณะที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเอง จำนวน 1,439 คน (ร้อยละ 89.713) และอาศัยอยู่กับบุตรหลาน จำนวน 87 คน (ร้อยละ 5.424)

ภาวะสุขภาพ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 949 คน (ร้อยละ 59.16) และมีปัญหาสุขภาพ จำนวน 639 คน (ร้อยละ 39.84) การรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองส่วนใหญ่ ดี จำนวน 840 คน (ร้อยละ 52.37) และ พอใช้จำนวน 376 คน (ร้อยละ 23.44) ปัญหาการได้ยินส่วนใหญ่ไม่มี จำนวน 1,400 คน (ร้อยละ 87.28) ปัญหาการมองเห็น ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 1,188 คน (ร้อยละ

74.06) จำนวนพื้นที่ใช้งานได้จริง ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ไร่ จำนวน 1,168 คน (ร้อยละ 72.82) และการรับประทานยาประจำ เพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ: ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 884 คน (ร้อยละ 55.11) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ จำนวน 1,218 คน (ร้อยละ 75.94) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 896 คน (ร้อยละ 55.86) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 877 คน (ร้อยละ 54.68)

รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 1,269 คน (ร้อยละ 79.11) และหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 408 คน (ร้อยละ 25.44)

วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ จำนวน 828 คน (ร้อยละ 51.81) โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 771 คน (ร้อยละ 48.25) การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 712 คน (ร้อยละ 44.56) โรคที่พึงระวังในผู้สูงอายุ จำนวน 640 คน (ร้อยละ 40.05) ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 524 คน (ร้อยละ 32.79) สมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 480 คน (ร้อยละ 30.04) กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 472 คน (ร้อยละ 29.54) อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 455 คน (ร้อยละ 28.47) การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ จำนวน 425 คน (ร้อยละ 26.60) และการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ จำนวน 311 คน (ร้อยละ 19.46) และพบว่า วิชาที่ชอบมากที่สุดคือ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ จำนวน 275 คน (ร้อยละ 17.21)

จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 945 คน (ร้อยละ 58.92) และควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 373 คน (ร้อยละ 23.25) มีเวลาที่จะเรียนก็ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 992 คน (ร้อยละ 61.85) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 322 คน (ร้อยละ 20.07) มีเวลาที่จะเรียนก็วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 811 คน (ร้อยละ 50.56) และ 1 วันต่อสัปดาห์จำนวน 595 คน (ร้อยละ 37.09)

วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 614 คน (ร้อยละ 38.28) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 535 คน (ร้อยละ 33.35)

สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 893 คน (ร้อยละ 55.67) และมัลติมีเดีย จำนวน 630 คน (ร้อยละ 39.28)

การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 722 คน (ร้อยละ 45.01) และประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 702 คน (ร้อยละ 43.77)

การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 1,014 คน (ร้อยละ 63.217) และกำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ จำนวน 783 คน (ร้อยละ 48.815)

มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ/พัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สูงอายุกับบริษัทในการต่อยอดสินค้าและบริการที่ ผู้สูงอายุผลิตคิดค้นเองจำนวน 965 คน (ร้อยละ 60.16)

กรณีที่มีหน่วยงานมีความต้องการจ้างผู้สูงอายุมาปฏิบัติงาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการงานรับ ไปทำที่บ้าน จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94) และงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part time) จำนวน 579 คน (ร้อยละ 36.10)

3. ผลวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ จากกลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมด ทุกช่วงอายุ จำแนก 5 กลุ่ม พบว่า

กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วย ตนเองได้ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 50) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 65 คน (ร้อยละ 48.51) ต้องการหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 80.60) และหลักสูตรระยะสั้น ที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 47 คน (ร้อยละ 35.07) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 5 วิชา ด้านอาชีพ 2 วิชาและด้านการใช้งาน คอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 85 คน (ร้อยละ 63.43) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอน ออนไลน์ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 46.27) การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 29.10) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 29 คน (ร้อยละ 21.64) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 102 คน (ร้อยละ 76.12) และมัลติมีเดีย จำนวน 61 คน (ร้อยละ 45.52) การประเมินผลควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่าน เกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 80 คน (ร้อยละ 59.70) และประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ในรายวิชาที่เรียน จำนวน 75 คน (ร้อยละ 55.97)

กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 218 คน (ร้อยละ 60.22) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 212 คน (ร้อยละ 58.56) ส่วนใหญ่ต้องการหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 236 คน (ร้อยละ 65.19) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 125 คน (ร้อยละ 34.53) วิชาที่ ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านสิทธิ และสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่ สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 202 คน (ร้อยละ 55.80) และควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 79 คน (ร้อยละ 21.82) วิธีการสอนที่ เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 164 คน (ร้อยละ 45.30) การเรียนการสอนจาก การฝึกปฏิบัติ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 25.97) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 77 คน (ร้อยละ 21.27) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 230 คน (ร้อยละ 63.54) และมัลติมีเดีย จำนวน 142 คน (ร้อยละ 39.23) การประเมินผล ส่วนใหญ่เห็นว่าควรประเมิน จากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 191 คน (ร้อยละ

52.76) และประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 169 คน (ร้อยละ 46.69)

กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 411 คน (ร้อยละ 56.15) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 395 คน (ร้อยละ 53.96) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น หลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 606 คน (ร้อยละ 82.79) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มี ประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 169 คน (ร้อยละ 23.09) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 417 คน (ร้อยละ 56.97) และควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 175 คน (ร้อยละ 23.91) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียน การสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 302 คน (ร้อยละ 41.26) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 224 คน (ร้อยละ 30.60) การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 120 คน (ร้อยละ 16.39) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 391 คน (ร้อยละ 53.42) และมัลติมีเดีย จำนวน 291 คน (ร้อยละ 39.75) การประเมินผลควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 330 คน (ร้อยละ 45.0) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 305 คน (ร้อยละ 41.67)

กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 195 คน (ร้อยละ 59.82) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 166 คน (ร้อยละ 50.92) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น หลักสูตรระยะสั้นที่ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 273 คน (ร้อยละ 83.74) และหลักสูตรระยะสั้นที่มี ประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 59 คน (ร้อยละ 18.10) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับ สูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วน ใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 213 คน (ร้อยละ 65.34) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 78 คน (ร้อยละ 23.93) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) การเรียนการสอนออนไลน์จำนวน 75 คน (ร้อยละ 23.01) และการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 20.86) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) และ โทรทัศน์ จำนวน 128 คน (ร้อยละ 39.26) การประเมินผลควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 185 คน (ร้อยละ 56.75) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 131 คน (ร้อยละ 40.18)

กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46.0) และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46.0) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรีไม่มีค่าใช้จ่ายจำนวน 46 คน (ร้อยละ 92.0) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแล

สุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านการสร้างกำลังใจ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.0) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30.0) วิธีการสอนที่เหมาะสม คือการเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.0) และการเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20.0) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ โทรทัศน์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 50.0) และมัลติมีเดีย จำนวน 13 คน (ร้อยละ 26.0) การประเมินผล ควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52.0) และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 32.0)

จากผลวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 5 กลุ่ม พบว่า ความต้องการของในแต่ละกลุ่มมีความเหมือนหรือต่างกัน ดังนี้

1) เหตุผลที่ต้องการเรียนส่วนใหญ่เหมือนกัน คือเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ ยกเว้นกลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรีไม่มีค่าใช้จ่ายและพบว่า ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชายิ่งอายุมากขึ้นก็มีความต้องการน้อยลงตามลำดับ

3) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุดส่วนใหญ่เหมือนกัน ยกเว้นกลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี) ที่มีวิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุดเหมือนกัน

4) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ทุกกลุ่มเห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนและ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน

5) วิธีการสอนที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มความเห็น ดังนี้

- กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) และกลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) เห็นว่า วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย

- กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) เห็นว่า วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ การเรียนการสอนออนไลน์ การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน

6) สื่อการสอนที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มความเห็น ดังนี้

- กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) และ กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) เห็นว่า สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ และมัลติมีเดีย

- กลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี) เห็นว่า สื่อการสอนที่เหมาะสม คือ สื่อสังคมออนไลน์และโทรทัศน์

- กลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) เห็นว่า สื่อการสอนที่เหมาะสม คือ โทรทัศน์

7) การประเมินผล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มความเห็น ดังนี้

- กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) และกลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) เห็นว่า การประเมินผล ควรประเมินจาก ความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด และประเมินจาก โครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน

- กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) เห็นว่า การประเมินผล ควรประเมินจาก ประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบ ข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด

- กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) เห็นว่า ควรประเมินจากการเวลาเข้าชั้นเรียน และ ประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน

นอกจากนี้ พบว่า กลุ่มผู้ที่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่วน ใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 76.0 รองลงมาคือ กลุ่มเตรียมความพร้อม (50- 59 ปี) ร้อยละ 75.97 กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) ร้อยละ 57.6 กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) ร้อยละ 51.50 และกลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) ร้อยละ 51.50 ตามลำดับ

กลุ่มที่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ มากที่สุดได้แก่ กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) ร้อยละ 81.77 รองลงมาคือ กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) ร้อยละ 76.91 กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) ร้อยละ 76.91 กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) ร้อยละ 69.02 และกลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 56.00 ตามลำดับ

4.3.2 การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

จากสรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร สภาพปัจจุบัน ความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วย กิตและการเทียบโอน ผู้วิจัยนำมาพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดัง ตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 โครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

<p>โครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงอายุ (Silver economy)</p>
<p>หลักการ</p> <p>ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ประเทศไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติขึ้น เพื่อให้เป็นทิศทางที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศในระยะยาว สำหรับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้กำหนดเป้าหมายที่สำคัญ คือ “คนไทยใน อนาคตต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อม ทั้งกาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต</p>

มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการบนฐานความรู้คุณค่าความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสุขภาพภาวะ เน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต” สอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ อาทิ คุณภาพของประชากรทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุประชากร การแก้ไขความเหลื่อมล้ำ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 เน้นการกระจายรายได้และจัดการกับวิกฤติ จากแนวความคิดจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้จึงกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว เพราะมีแนวโน้มคนในวัยทำงานใกล้เกษียณกับกลุ่มคนสูงอายุที่กำลังเพิ่มมากขึ้น แต่กลุ่มคนในช่วงอายุทำงานมีแนวโน้มลดลง ข้อมูลประชากรของประเทศไทยจำแนกตามอายุ ปี 2021 พบว่า วัยเตรียมพร้อมสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) คิดเป็นร้อยละ 7.3 (5,106,412 คน) ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.2 (3,637,444 คน) ผู้และผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.5 (1,748,771 คน) ซึ่งจำนวนของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 15.50 (10,492,627 คน) ของประชากรของประเทศไทย (PopulationPyramid.net, 2021) การมีโครงสร้างประชากรแบบนี้จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมากหากไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับไว้อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ กล่าวคือเมื่อมีผู้สูงอายุมากขึ้นมากขึ้น ทำให้สัดส่วนคนทำงานลดลง ผลผลิตโดยรวมก็จะลดลง ส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลง เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศตามมา โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ต้องเกษียณจากการงานไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากเงินที่เก็บออมไว้ ถ้าหากไม่มีเงินออมไว้มากพอก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพ เป็นภาระแก่สังคมที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลสวัสดิการต่างๆด้านสุขภาพ ให้เหมาะสมและเพียงพอ มิฉะนั้นจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม

จากสถานการณ์โควิดส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้สถิติผู้ว่างงานนับล้านคนที่มีแต่จะเพิ่มสูงขึ้น ในบรรดาผู้ว่างงานเหล่านี้ ต้องใช้คนวัยทำงานจำนวน 4 คนในการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน เพื่อจะดูแลชีวิตผู้สูงอายุให้มีคุณภาพได้ หากแรงงานหนุ่มสาวยังไม่สามารถจัดการ

ปัญหาเศรษฐกิจของตนได้ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุโดยตรง และปัจจุบันแนวโน้มของผู้สูงอายุที่ต้องออกมาทำงานมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์เช่นนี้ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ซึ่งแน่นอนว่าแนวโน้มของผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ คาดการณ์กันว่า ในปี 2573 จะมีจำนวนผู้สูงอายุ 17.6 ล้านคน หรือคิดเป็น 26.3% ของประชากรทั้งหมด มากไปกว่านั้นคือในปี 2583 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากถึง 32.1% หรือราวๆ 20.5 ล้านคน (พิชญ์โลกฮอตนิวส์, 2563) นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยสวนทางกับแนวทางการจัดการคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของผู้สูงอายุในไทย ที่ยังคงขาดความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว เห็นได้จากสังคมส่วนใหญ่มองว่าผู้สูงอายุเป็นวัยที่ไม่เหมาะกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงมักถูกทอดทิ้งให้อยู่ในที่พักอาศัยเพียงลำพัง ซึ่งเป็นต้นเหตุของการเกิดโรคทางจิตและปัญหาด้านการดูแลตนเอง อาทิ โรคซึมเศร้า และการหกล้มในผู้สูงอายุ ซึ่งแท้จริงแล้วผู้สูงอายุและวัยเกษียณยังคงมีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งยังเป็นวัยที่มีเวลาว่างและมีภาระหน้าที่น้อย เพียงแต่ยังคงขาดความรู้สมัยใหม่ อาทิ นวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งยังขาดความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการดำเนินชีวิต ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ใหม่ ๆ ให้กับผู้สูงอายุ จึงเป็นแนวทางการพัฒนาวัยเกษียณให้มีคุณภาพ (โรงเรียนผู้สูงอายุ ศาสตร์เพื่อชีวิตที่เป็นสุข, สยามรัฐออนไลน์, 2561) สอดคล้องกับรายงานการสำรวจสุขภาพประชากรไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 พบว่า มากกว่าร้อยละ 87.4 ในช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ดูแลตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ถือเป็นกำลังสำคัญของสังคม สามารถพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพได้ (สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ, 2561) ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ ทีมงานผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงไปสู่การจัดทำโครงการหลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Senior Happy 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อสร้างหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 เพื่อการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ สำหรับการเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ
2. เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนาทักษะใหม่ มีรายได้เสริมสำหรับดูแลตนเองและครอบครัว ลดปัญหาการว่างงาน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ของตนเองมาสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้
3. เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์และทำให้ประชากรทุกวัยได้เรียนรู้การอยู่และการทำงานร่วมกันในวัยที่แตกต่างกัน

<p>กลุ่มเป้าหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่มีอายุ 50-59 ปี (กลุ่มเตรียมพร้อมผู้สูงอายุ) 2. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น) 3. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง) 4. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป (กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย) 5. ผู้สนใจทั่วไป ได้แก่ ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่ต้องการต่อยอดธุรกิจผู้สูงอายุ
<p>คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในเบื้องต้นและพัฒนาศักยภาพของตนเอง 2. ผู้ที่กลุ่มเตรียมพร้อมผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมในการ เข้าสู่ผู้สูงอายุอย่างมีศักยภาพและมีความมั่นคงในชีวิต 3. ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจและต้องการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุหรือต้องการต่อยอดธุรกิจผู้สูงอายุ
<p>ประโยชน์ที่ได้รับ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชน: มีแหล่งความรู้เพื่อเรียนรู้การดูแลผู้สูงอายุและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เป็นต้น อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดแรงงานผู้สูงอายุของไทยในอนาคต 2. ภาคเอกชน: มีแหล่งผลิตแรงงานผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญ 3. หน่วยงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ สามารถสร้างบุคลากรในสายงานผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy) 4. ภาคการศึกษา มีการสร้างเครือข่ายของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ มีแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่สำหรับนักศึกษาที่สนใจในสายงานด้านธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุ

รายละเอียดหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0

หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy)	
คุณสมบัติของผู้เรียน	ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปที่สนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในเบื้องต้นและพัฒนาศักยภาพ
จำนวนหน่วยกิต	Non degree หรือ เทียบเท่า 15 หน่วยกิต
ระยะเวลาศึกษา	45 ชั่วโมง ภายในเวลา 3 เดือน
สถานภาพการศึกษา	วิชาเสริมนอกหลักสูตร

สถานที่เรียน	เรียนผ่านบทเรียนออนไลน์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์
ชุดวิชาที่ต้องเรียน	-ในหลักสูตรประกอบด้วย 5 โมดูล (ชุดวิชา) -ใช้เวลาเรียนจากบทเรียนบนเว็บไซต์ด้วยตนเอง 6 ชั่วโมงต่อรายวิชาหรือทั้งหมด 30 ชั่วโมง (ภายใน 4 สัปดาห์) โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจและสภาพความพร้อมหรืออัตราการเรียนรู้ของแต่ละคน (Self Placed Learning)
กิจกรรมการเรียนการสอน	1. เรียนจากบทเรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ 2. ทำกิจกรรมการเรียน การสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนบนเว็บบอร์ด และ chat room 3. กำหนดเนื้อหาแบ่งเป็นบทๆ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากบทเรียนออนไลน์หรือบทเรียนในคลิปวิดีโอและสื่อการสอนในรูปแบบของบทเรียนมัลติมีเดีย 4. กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารหรือคลิปการสอนเพิ่มเติมตามที่กำหนดในแต่ละบทเรียน
วิธีการจัดการเรียนการสอน	เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง
การประเมินผลหลังเรียน	1) การวัดประเมินผลซึ่งมีการประเมินหลังเรียนเท่านั้น โดยผ่าน Google Form หมายเหตุ: เนื่องจากเป็นวิชาที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อนหรือไม่มีความรู้เดิมมาเลย ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีแบบทดสอบก่อนเรียน เพราะวัดพินความรู้อะไรไม่ได้ 2) ผู้เรียนได้รับประกาศนียบัตร เมื่อผ่านการวัดผลทั้งหมด และได้ผลการประเมินเกิน 60% โดยจะมีการจัดส่งไปให้ที่บ้าน
โมดูลที่ 1	โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	1. อธิบายความหมาย ประเภทของการดูแลสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงวัย 2. ประเมินปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการดูแลตนเองเบื้องต้น 3. สามารถนำความรู้การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายสำหรับผู้สูงวัยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ

การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 เรียนรู้สู่การดูแลสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงวัย
	<p>1.1 การดูแลสุขภาพของผู้สูงวัย</p> <ul style="list-style-type: none"> -เคล็ดลับเพื่อการเป็นผู้สูงวัยอย่างมีสุขภาพดี <p>1.2 ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการดูแลตนเองเบื้องต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - 12 โรคที่พบบ่อยและการดูแลตนเองเบื้องต้น <ol style="list-style-type: none"> 1) ความดันโลหิตสูง 2) เบาหวาน 3) คอเรสเตอรอลในเลือดสูง 4) อ้วน 5) อ้วนลงพุง 6) เมแทบอลิซึมซินโดม 7) กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด 8) หลอดเลือดสมอง 9) ไขมันโป่งพอง 10) เกาต์ 11) หอบหืด 12) ข้อเข่าเสื่อม
	บทที่ 2 พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายสำหรับผู้สูงวัย
	<p>2.1 การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย</p> <ul style="list-style-type: none"> -4 รูปแบบของการออกกำลังกายในผู้สูงวัย -ประโยชน์ของการออกกำลังกายในผู้สูงวัย -การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย -รูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย -การฝึกปฏิบัติจากกรณีตัวอย่าง/คลิปการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัย <p>2.2 กายภาพบำบัดสำหรับผู้สูงวัยที่บ้านแบบง่ายๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> -รูปแบบกายภาพบำบัดที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย

	<ul style="list-style-type: none"> -8 ท่า พิซิตข้อเข่าเสื่อม -6 ท่าบริหารกายภาพ ผ่อนคลายก่อนนอน -4 ท่าออกกำลังกาย ป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ -การฝึกปฏิบัติจากกรณีตัวอย่าง/คลิปกายภาพบำบัดสำหรับผู้สูงอายุ
โมดูลที่ 2	โมดูลมิติด้านโภชนาการ สำหรับผู้สูงอายุยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 2. สามารถอธิบายประเภทของอาหารและอาหารว่างสำหรับผู้สูงอายุ 3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> -คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ
	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 1.2 การชะลอการเสื่อมของร่างกายด้วยอาหาร 1.3 การคำนวณตารางแคลอรีในอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
	บทที่2 อาหารและอาหารว่างสำหรับผู้สูงอายุ
	<ol style="list-style-type: none"> 2.1 อาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ 2.2 อาหารบำรุงสมองคนสูงอายุ 2.3 อาหารว่างสำหรับผู้สูงอายุ 2.4 อาหารที่มีประโยชน์และอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง
	บทที่3 นวัตกรรมทางด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ
	<ol style="list-style-type: none"> 3.1 อาหารเพื่อการชะลอวัย (Anti-Ageing and Wellness) 3.2 เนื้อจากพืช (Plant-based Meat) 3.3 การจัดโภชนาการเฉพาะบุคคล (Personalized food)
โมดูลที่ 3	โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงอายุยุค 5.0

วัตถุประสงค์ของรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายจำแนกประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงอายุ สามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมอารมณ์ สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและการควบคุมอารมณ์ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> -คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
ผู้พัฒนาเนื้อหา	นางสาว ลภัสสรดา ธนพันธ์
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 จุดประกาย “พลังคิดบวก” รับโลกยุคใหม่
	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ธรรมชาติและความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงอายุ 1.2 การสร้างกำลังใจ 1.3 การสร้างแรงบันดาลใจ 1.4 การสร้างความมั่นใจ
	บทที่ 2 การควบคุมอารมณ์
	<ol style="list-style-type: none"> 2.1 การจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง 2.2 เทคนิคการจัดการความโกรธ 2.3 เทคนิคในการจัดการกับความเครียด
โมดูลที่ 4	โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายความหมาย คุณลักษณะ ทักษะและของการเป็นผู้ประกอบการ สูงวัย 2. วิเคราะห์และเปรียบเทียบอาชีพและธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ สูงวัย 3. อธิบายองค์ประกอบและขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ โมเดลธุรกิจ และการเขียนแผนธุรกิจได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย

สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ
การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
ผู้พัฒนาเนื้อหา	นางสาว ลภัสรดา ธนพันธ์
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 เรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการสูงวัย
	1.1 ความสำคัญของผู้ประกอบการสูงวัย 1.2 คุณลักษณะและทักษะของการเป็นผู้ประกอบการสูงวัย 1.3 เศรษฐกิจผู้สูงวัย (silver economy)
	บทที่ 2 อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
	2.1 อาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย 2.2 อุปสรรคในการทำงานของวัยสูงอายุ 2.2 HR กำลังมองหาทักษะและศักยภาพอะไรของผู้สูงวัย 2.3 ผู้สูงอายุควรเตรียมตัวพัฒนาตนเองอย่างไร 2.4 ตัวอย่างผู้สูงวัยควรเตรียมตัวพัฒนาตัวเองด้านความรู้และทักษะอะไรบ้าง
	บทที่ 3 เริ่มต้นธุรกิจสำหรับผู้สูงวัยอย่างง่าย “ สตาร์ทอัพรุ่นใหญ่ “
	3.1 ขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ 3.2 โมเดลธุรกิจ 3.3 แผนธุรกิจ
โมดูลที่ 5	โมดูลมิตีด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
วัตถุประสงค์ของรายวิชา	1. อธิบายความหมาย ประเภททักษะสมัยใหม่ สำหรับเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 2. สามารถประยุกต์การพัฒนาศักยภาพและทักษะสมัยใหม่ สำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ได้
กิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยายด้วยคลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	-คลิปวิดีโอและบทเรียนมัลติมีเดีย -เอกสารประกอบ

การวัดและประเมินผล	หลังจากเรียนจบรายวิชา มีการทดสอบความรู้หลังเรียน โดยจะถือเกณฑ์ผ่านที่ร้อยละ 60
เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด	6 ชั่วโมง ต่อรายวิชา
เนื้อหาบทเรียน	บทที่ 1 ทักษะสมัยใหม่สำหรับเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
	1.1 ทักษะจำเป็นที่คนทำงานควรมีในปี 2025 1.2 อนาคตของงานจะเป็นอย่างไร?
	บทที่ 2 การพัฒนาศักยภาพและทักษะสมัยใหม่ สำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0
	2.1 การพัฒนาศักยภาพและทักษะสมัยใหม่ 1) ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา 2) ทักษะการบริหารจัดการตัวเอง 3) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี 2.2 รวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องทักษะด้านเทคโนโลยี

4.3.3 ผลการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงอายุ (Silver economy) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ภาพรวมของหลักสูตร ส่วนที่ 2 รายชุดวิชา/โมดูลและส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและอื่นๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิพากษ์หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน สรุปดังนี้

ส่วนที่ 1 ภาพรวมของหลักสูตร

1. หลักการของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47
3. เนื้อหาของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32
4. กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15
5. สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40
6. การประเมินผลของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18

ส่วนที่ 2 รายชื่่ววิชา/โมดูล

<u>โมดูลมิต้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48
2. เนื้อหาของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03
5. การวัดและประเมินผล	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

<u>โมดูลมิต้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45
2. เนื้อหาของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13
5. การวัดและประเมินผล	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

<u>โมดูลมิต้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33
2. เนื้อหาของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07
5. การวัดและประเมินผล	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

<u>โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65
2. เนื้อหาของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27
5. การวัดและประเมินผล	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

<u>โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23
2. เนื้อหาของรายวิชา	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03
5. การวัดและประเมินผล	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร

1. ชื่อหลักสูตร: หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0)
2. กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
3. คุณสมบัติผู้เข้าเรียน : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
4. ประโยชน์ของหลักสูตร : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
5. เป็นหลักสูตรระยะสั้น แบบ Non degree : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
6. เป็นหลักสูตรระยะสั้น เทียบเท่า 15 หน่วยกิต : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
7. ระยะเวลาศึกษา 30 ชั่วโมง ภายในเวลา 1 เดือน : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
8. ควรเป็นวิชาเสริมนอกหลักสูตร : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
9. กิจกรรมการเรียนการสอน เรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
10. วิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
11. การประเมินผลหลังเรียนแต่ละโมดูลหรือชุดวิชาและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนเกิน 60% : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
12. หลักสูตรนี้ มีจุดเด่นด้านใดบ้าง : ส่วนใหญ่เห็นว่า มีประโยชน์ ตอบสนองต้องการสำหรับผู้สูงอายุและนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติจริง
13. หลักสูตรนี้ มีจุดด้อยด้านใดบ้าง : ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มี
14. ผู้เรียน ควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในด้านบ้าง เพิ่มเติมอีกหรือไม่ : ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วน

15.รูปแบบของหลักสูตร ดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) ควรสามารถสะสมหน่วยกิตได้หรือไม่ หรือจำเป็นในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน : ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่จำเป็น เพราะผู้สูงอายุไม่ต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา หรือ เข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน และพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนซึ่งจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน และการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประชากร

1. ประเภทข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ ได้แก่ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการ รายงานประจำปี ฯลฯ

2. ประเภทข้อมูลจากบุคคล ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย

2.2 บริหารของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนในประเทศไทย

2.3 ผู้สูงอายุ และผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการประกอบอาชีพหรือดำเนินธุรกิจเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกและภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง

1. ประเภทข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ ได้แก่ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 6 แห่ง

2. ประเภทข้อมูลจากบุคคล ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 9 แห่ง เพื่อศึกษาแนวคิดและการดำเนินงานของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในปัจจุบันและวิเคราะห์ที่มา เหตุผลและความสำคัญของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำนวนปีที่เปิดสอน จำนวนนักศึกษาที่รับต่อปี รายวิชาและแนวคิดในการเลือกวิชาที่ใช้สอน การจัดลำดับการเรียน

2.2 ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน จำนวน 5 แห่ง

2.3 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,604 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้สนใจ (อายุ 20-49 ปี) 2) กลุ่มเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) 3) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) 4) กลุ่มผู้สูงอายุชั้นกลาง (70-79 ปี) และ 5) กลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจาก 6 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง (รวม กรุงเทพฯ และปริมณฑล) ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ 3) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์กลไกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย เพื่อศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ผลที่ได้รับจากขั้นตอนนี้ คือ กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ที่เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา และเครื่องมือวิจัย 3 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ 3) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์กลไกในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ตอบัณฑิตประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

ขั้นตอนที่ 2: รวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของ หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระยะสั้น และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ผลที่ได้รับจากขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยของสถาบันอุดมศึกษาและผลการวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

ขั้นตอนที่ 3: พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนสิ่งที่ได้จากขั้นตอนนี้คือ ร่างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ขั้นตอนที่ 4: ตรวจสอบหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1) ผู้วิจัยนำเสนอร่าง หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

2) จัดวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน

ขั้นตอนที่ 5 : นำเสนอหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ที่ผ่านการปรับตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่ได้รับจากขั้นตอนนี้ขั้นตอนนี้ คือ หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยระยะสั้น และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

สรุปผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบันของผลการศึกษาระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

5.1.1 ผลวิเคราะห์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศ

1) ผลจากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า

ประเภทมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมี 9 หลักสูตร มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐจำนวน 8 หลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 หลักสูตรและ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 1 หลักสูตร

ชื่อหลักสูตร(ภาษาไทย : หลักสูตรการพยาบาล/ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 3 หลักสูตร หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ/นักพัฒนาวิทยา จำนวน 16 หลักสูตร หลักสูตรโภชนาการในผู้สูงอายุ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตรผู้วางแผนการเกษียณ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” (โรงเรียนผู้สูงอายุ) จำนวน 1 หลักสูตร และชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 1 หลักสูตร

ประเภทหลักสูตร : หลักสูตรอบรมระยะสั้น จำนวน 11 หลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตร จำนวน 10 หลักสูตร และหลักสูตรเพื่อการรับรองสมรรถนะ จำนวน 1 หลักสูตร

คณะ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ : ส่วนใหญ่เป็นคณะพยาบาลศาสตร์/วิทยาลัยการพยาบาล จำนวน 15 หลักสูตร

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน : ส่วนใหญ่ คือ ผู้สนใจทั่วไป

จำนวนหน่วยกิต : มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติผู้สูงอายุของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โครงสร้างหลักสูตร : ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุด้านกายภาพ จิตใจ โภชนาการ โรคผู้สูงอายุและการปฐมพยาบาลในขั้นพื้นฐานการเจ็บป่วย

กิจกรรมการเรียนการสอน : ส่วนใหญ่มีภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 23 หลักสูตรและภาคทฤษฎี จำนวน 1 หลักสูตร

การประเมินผล : การสอบวัดผลข้อเขียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 70% ขึ้นไป จำนวน 1 หลักสูตร และการสอบข้อเขียน/การประเมินผลการปฏิบัติการ จำนวน 1 หลักสูตร

จำนวนที่รับต่อหลักสูตร : จำนวนที่รับต่อหลักสูตรไม่เกิน 50 คน จำนวน 8 หลักสูตรและจำนวนที่รับต่อหลักสูตร 50 คนขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร

ระยะเวลาในการเรียน : ไม่เกิน 50 ชั่วโมง จำนวน 2 หลักสูตร ไม่เกิน 100 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร 200-300 ชั่วโมง จำนวน 1 หลักสูตร และมากกว่า 300 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 3 หลักสูตร

ค่าใช้จ่าย : ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 8 หลักสูตร และไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 6 หลักสูตร

2) ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 9 มหาวิทยาลัย พบว่า

ประเภทมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประเภทหลักสูตร : หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลักสูตรดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนเรศวร หลักสูตรที่ผู้เรียนเป็นผู้สูงอายุโดยตรง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลักสูตรเฉพาะ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ หลักสูตร “ผู้วางแผนการเกษียณ” (CRP: Certified Retirement Planner) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบธนาคารหน่วยกิต: มี 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถสะสมหน่วยกิตเพื่อการศึกษาต่อในอนาคต ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติ ผู้สูงอายุของคณะพยาบาลศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถเรียนและเก็บสะสมหน่วยกิตเพื่อขอรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน ได้

5.1.2 ผลวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทุกช่วงอายุ จำแนก 5 กลุ่ม พบว่า

1) กลุ่มผู้สนใจทั่วไป (20-49 ปี) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 50) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 65 คน (ร้อยละ 48.51) ต้องการหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 80.60) และหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 47 คน (ร้อยละ 35.07) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 5 วิชา ด้านอาชีพ 2 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 85 คน (ร้อยละ 63.43) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 46.27) การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 29.10) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 29 คน (ร้อยละ 21.64) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 102 คน (ร้อยละ 76.12) และมัลติมีเดีย จำนวน 61 คน (ร้อยละ 45.52) การประเมินผลควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 80 คน (ร้อยละ 59.70) และประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 75 คน (ร้อยละ 55.97)

2) กลุ่มเตรียมความพร้อม (50-59 ปี) ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 218 คน (ร้อยละ 60.22) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 212 คน (ร้อยละ 58.56) ส่วนใหญ่ต้องการหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 236 คน (ร้อยละ 65.19) และหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 125 คน (ร้อยละ 34.53) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านสิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 202 คน (ร้อยละ 55.80) และควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 79 คน (ร้อยละ 21.82) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 164 คน (ร้อยละ 45.30) การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 25.97) และการเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย จำนวน 77 คน (ร้อยละ 21.27) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 230 คน (ร้อยละ 63.54) และมัลติมีเดีย จำนวน 142 คน (ร้อยละ 39.23) การประเมินผล ส่วนใหญ่เห็นว่าควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 191 คน (ร้อยละ 52.76) และประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 169 คน (ร้อยละ 46.69)

3) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) ต้องการเรียนเพื่อต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 411 คน (ร้อยละ 56.15) และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 395 คน (ร้อยละ 53.96) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น หลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 606 คน (ร้อยละ 82.79) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มี ประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 169 คน (ร้อยละ 23.09) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 417 คน (ร้อยละ 56.97) และควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 175 คน (ร้อยละ 23.91) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียน การสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 302 คน (ร้อยละ 41.26) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 224 คน (ร้อยละ 30.60) การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 120 คน (ร้อยละ 16.39) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 391 คน (ร้อยละ 53.42) และมัลติมีเดีย จำนวน 291 คน (ร้อยละ 39.75) การประเมินผลควรประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 330 คน (ร้อยละ 45.0) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 305 คน (ร้อยละ 41.67)

4) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 195 คน (ร้อยละ 59.82) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 166 คน (ร้อยละ 50.92) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น หลักสูตรระยะสั้นที่ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 273 คน (ร้อยละ 83.74) และหลักสูตรระยะสั้นที่มี ประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 59 คน (ร้อยละ 18.10) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับ สูงสุด ได้แก่ วิชาด้านดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 1 วิชาและด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วน ใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 213 คน (ร้อยละ 65.34) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 78 คน (ร้อยละ 23.93) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) การเรียนการสอนออนไลน์จำนวน 75 คน (ร้อยละ 23.01) และการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 20.86) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 46.32) และ โทรทัศน์ จำนวน 128 คน (ร้อยละ 39.26) การประเมินผลควรประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 185 คน (ร้อยละ 56.75) และประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 131 คน (ร้อยละ 40.18)

5) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลาย (80 ปีขึ้นไป) ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46.0) และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46.0) รูปแบบหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ ฟรีไม่มีค่าใช้จ่ายจำนวน 46 คน (ร้อยละ 92.0) วิชาที่ต้องการเรียน 10 อันดับสูงสุด ได้แก่ วิชาด้าน ดูแลสุขภาพ จำนวน 7 วิชา ด้านอาชีพ 1 วิชา ด้านการสร้างกำลังใจ 1 วิชาและด้านการใช้งาน คอมพิวเตอร์ 1 วิชา จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 1-2

ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.0) และ ควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30.0) วิธีการสอนที่เหมาะสม คือการเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 56.0) และการเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 20.0) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ โทรทัศน์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 50.0) และมัลติมีเดีย จำนวน 13 คน (ร้อยละ 26.0) การประเมินผล ควรประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 52.0) และประเมินจากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 32.0)

5.2 กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : CMU-SMILE จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) วิทยาลัยพหุวิทยาการ-สหวิทยาการ (School of Multi/Inter-disciplinary : SMI) ที่บูรณาการความรู้ ความเชี่ยวชาญศาสตร์จากหลายคณะ/วิทยาลัย ตลอดจนพัฒนาไปสู่หลักสูตร tailor-made ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยจะเริ่มดำเนินการในปี 2564 และมีแผนจะสร้างหลักสูตร tailor-made ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจในปี 2566 และ (2) การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education : LE) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่มุ่งเน้นการให้ปริญญา แต่สามารถสะสมเป็นหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และเทียบโอนเพื่อปริญญาในอนาคตได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย สรุปรวมทั้งหลักสูตร Degree และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ปัญหาที่พบคือ ขาดการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกันต่างคนต่างทำ ทำให้หลักสูตรผู้สูงอายุไม่สามารถดึงดูดผู้เรียนได้เพราะเนื้อหาไม่น่าสนใจ คล้ายๆกันไม่มีจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ทำให้หลายหลักสูตรที่เปิดหลักสูตรผู้สูงอายุไม่ประสบความสำเร็จและไม่ยั่งยืน หรือไม่คุ้มทุน ดังนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ ควรร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกัน โดยดึงจุดเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัยมาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุร่วมกัน และสามารถเทียบโอนระหว่างกันหรือใช้สะสมหน่วยกิตร่วมกันได้

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : มีวิทยาลัยบูรณาการศาสตร์กำกับดูแล และมีเปิด Pre -Degree Degree ในหลายคณะ ได้แก่ คณะเกษตร , คณะเทคนิคการสัตวแพทย์, คณะประมง , คณะวนศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์ , คณะวิศวกรรมศาสตร์ , คณะสิ่งแวดล้อม , คณะสัตวแพทยศาสตร์ , คณะอุตสาหกรรมเกษตร , วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ , คณะประมง , คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน , คณะวิทยาศาสตร์ ศรีราชา , คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชาและ คณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมเกษตร สรุปรวมทั้งหลักสูตร Degree (120 หน่วยกิต) และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้สูงอายุที่เหมาะสมที่จะร่วมเรียนหลักสูตรผู้สูงอายุควรจะเป็นกลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น (60-69 ปี) เพราะกลุ่มนี้มีศักยภาพมากที่สุดเป็นแหล่งแรงงานผู้สูงวัยที่สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญของประเทศไทยได้แต่ปัจจุบันเราละเลยแรงงานเหล่านี้ปล่อยให้พวกเขาใช้ชีวิตเกษียณที่บ้านเท่านั้น และกลุ่มที่ควรให้ความสำคัญรองลงมาคือ กลุ่มเตรียมความพร้อม(50-59 ปี) ควรมีการส่งเสริมให้เข้ามาเรียนรู้และวางแผนแต่เนิ่นๆ นอกจากนี้ผู้สูงวัยที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจ เฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น ดังนั้นระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอาจจะไม่ใช่เป้าหมายหลักของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงวัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร : พัฒนาหลักสูตรและใช้สอนร่วมกันในกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง สรุปลีทั้งหลักสูตร Degree และ หลักสูตรระยะสั้น Non Degree จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีการสำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมก่อนทุกครั้ง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยของมหาวิทยาลัย รูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น คอร์สออนไลน์ ต้องใช้ทรัพยากรคนเก่ง และคนที่ถ่ายทอดต้องรู้ลำดับของการสอน และสามารถให้ความช่วยเหลือนอกห้องเรียนได้ หมายความว่า สมมติสอนให้ทำ action โดยตรง ตรงหน้างาน ทรัพยากรของผู้สูงอายุจะต้องพร้อม สมมติว่าเขาเรียนผ่านคอมพิวเตอร์ เขาต้องมี tablet อีกตัวใหม่ หรือว่าเขาต้องมีมือถืออีกอันใหม่ เพื่อ action ถ้า content เนื้อหานั้นเป็น action ที่ต้องทำเกี่ยวกับสื่อ เกี่ยวกับการใช้ social media หรือการทำอะไรที่เกี่ยวกับเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติ ถ้าการปฏิบัติบางอย่างที่เป็นออนไลน์จะทำได้เลยถ้าเรื่องความปลอดภัย อย่างเช่นการเคลื่อนไหว ต้องประเมินตัวเองค่อนข้างสูงเหมือนกันถ้าจะให้ออนไลน์ ถ้าเป็นเนื้อหาบางอย่าง Paperless อย่างเดียว พูดคุยอย่างเดียว one way แบบที่สอนในมหาวิทยาลัยก็คือจบข่าว ไม่มีใครร่วมกับคุณได้เกิน 20 นาที ดังนั้น เนื้อหาที่จะต้องตรงกันกับที่เขาจะสามารถ pay attention ได้ ระยะเวลาต้องไม่นาน เมื่อไหร่ก็ตามที่นานเขาจะไม่ค่อยอยู่แล้ว content จะเด็กมากไม่ได้ ผู้สูงอายุจะไม่ค่อยรับอะไรที่เป็นเชิงวิชาการหนักๆ ดังนั้นผู้สอนของเราก็ไม่ละเลยที่จะเอา evidence หรือหลักการที่ชัดเจนถูกต้องมาใส่ และผู้สูงวัยที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจและทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคมของผู้สูงวัยด้วยกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา : มี 2 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงวัย ซึ่งปัจจุบันปิดตัวแล้ว แต่ยังมีคน 3ปี4 เรียนค้างอยู่ เนื่องจากไม่มีผู้เรียนเลย มีรุ่นละ 3-4 คน ไม่คุ้ม เพราะมาจาก ทศนคตของเด็กปัจจุบัน มองแนวโน้มการเรียนเพื่อดูแลผู้สูงวัยว่า ปัจจุบันการเรียนเพื่อไปดูแลผู้สูงวัยยังไม่ตอบโจทย์และไม่เป็นที่ต้องการของผู้ศึกษาปริญญาตรีในปัจจุบัน 2) หลักสูตรประกาศนียบัตรนวัตกรรมจัดการสุขภาพยุคดิจิทัล HIDA (Health Innovation Digital Age) เป็นหลักสูตรระยะสั้น เพิ่งเปิดครั้งแรกเมื่อปี2564 ระยะเวลาการเรียน 1 เดือน เรียนทุกเสาร์-อาทิตย์ จำนวนคนเรียน 100 คน รับทุกอายุ วัตถุประสงค์เรียนเพื่อดูแลตนเองเน้นวิทยาศาสตร์สุขภาพของผู้สูงวัย การเรียนเป็นรูปแบบมีการปฏิบัติและเลคเชอร์ เมื่อจบการเรียนมีการวัดประเมินผล และรับประกาศนียบัตร ซึ่งสามารถเก็บเป็นหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิตได้

5.3 การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

1) หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงวัยที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy) ประกอบด้วย 5 โมดูล ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาเรียงตามลำดับดังนี้ 1) โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 2) โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 3) โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 4) โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 และ 5) โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร : 1) เพื่อสร้างหลักสูตรผู้สูงวัยที่มีศักยภาพ 5.0 เพื่อการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ สำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย 2) เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงวัยมีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนาทักษะใหม่ มีรายได้เสริมสำหรับดูแลตนเองและครอบครัว ลดปัญหาการว่างงาน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ของตนเองมาสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ และ3) เพื่อส่งเสริมผู้สูงวัยที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์และทำให้ประชากรทุกวัยได้เรียนรู้การอยู่และการทำงานร่วมกันในวัยที่แตกต่างกัน

กลุ่มเป้าหมาย : 1) ผู้ที่มีอายุ 50-59 ปี (กลุ่มเตรียมพร้อมผู้สูงวัย) 2) ผู้สูงวัยที่มีอายุ 60-69 ปี (กลุ่มผู้สูงวัยขั้นต้น) 3) ผู้สูงวัยที่มีอายุ 70-79 ปี (กลุ่มผู้สูงวัยขั้นกลาง) 4) ผู้สูงวัยที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป (กลุ่มผู้สูงวัยขั้นปลาย) และ5) ผู้สนใจทั่วไป ได้แก่ ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่ต้องการต่อยอดธุรกิจผู้สูงวัย

คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน: 1) ผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในปัจจุบันและพัฒนาศักยภาพของตนเอง 2) ผู้ที่กลุ่มเตรียมพร้อมผู้สูงวัยที่มีความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ผู้สูงวัยอย่างมีศักยภาพและมีความมั่นคงในชีวิต และ3). ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจและต้องการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุหรือต้องการต่อยอดธุรกิจผู้สูงวัย

ประโยชน์ : 1) ประชาชน: มีแหล่งความรู้เพื่อเรียนรู้การดูแลผู้สูงวัยและพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย เป็นต้น อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดแรงงานผู้สูงวัยของไทยในอนาคต 2) ภาคเอกชน: มีแหล่งผลิตแรงงานผู้สูงวัยเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญ 3) หน่วยงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ สามารถสร้างบุคลากรในสายงานผู้สูงวัย ซึ่งเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy) และ 4) ภาคการศึกษา มีการสร้างเครือข่ายของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงวัย มีแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่สำหรับนักศึกษาที่สนใจในสายงานด้านธุรกิจสำหรับผู้สูงวัย

จำนวนหน่วยกิต: Non degree หรือ เทียบเท่า 15 หน่วยกิต

ระยะเวลาศึกษา: 45 ชั่วโมง ภายในเวลา 3 เดือน

สถานภาพการศึกษา : วิชาเสริมนอกหลักสูตร

สถานที่เรียน : เรียนผ่านบทเรียนออนไลน์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์

ชุดวิชาที่ต้องเรียน : ในหลักสูตรประกอบด้วย 5 โมดูล (ชุดวิชา) ใช้เวลาเรียนจากบทเรียนบนเว็บไซต์ด้วยตนเอง 6 ชั่วโมงต่อรายวิชา หรือทั้งหมด 30 ชั่วโมง (ภายใน 4 สัปดาห์) โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจและสภาพความพร้อมหรืออัตราการเรียนรู้ของแต่ละคน (Self Placed Learning)

กิจกรรมการเรียนการสอน: 1) เรียนจากบทเรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ 2) ทำกิจกรรมการเรียน การสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนบนเว็บบอร์ด และ chat room 3) กำหนดเนื้อหาแบ่งเป็นบทๆ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากบทเรียนออนไลน์ หรือบทเรียนในคลิปวิดีโอและสื่อการสอนในรูปของบทเรียนมัลติมีเดีย และ4) กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารหรือคลิปการสอนเพิ่มเติมตามที่กำหนดในแต่ละบทเรียน

วิธีการจัดการเรียนการสอน :เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง

การประเมินผลหลังเรียน : 1) การวัดประเมินผลซึ่งมีการประเมินหลังเรียนเท่านั้น โดยผ่าน Google ฟอรัม 2) ผู้เรียนได้รับประกาศนียบัตร เมื่อผ่านการวัดผลทั้งหมด และได้ผลการประเมินเกิน 60% โดยจะมีการจัดส่งไปให้ที่บ้านแนวคิดการออกแบบหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 : ใช้แนวคิด Society 5.0 ของญี่ปุ่น คือ สังคมที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างราบรื่นด้วยระบบที่รวมพื้นที่ไซเบอร์ (พื้นที่เสมือนจริง) และพื้นที่ทางกายภาพ (พื้นที่จริง) เข้าด้วยกัน ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เป็นสังคมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นต่อจากสังคมการล่าสัตว์ (Society 1.0) สังคมเกษตรกรรม (Society 2.0) สังคมอุตสาหกรรม (Society 3.0) และสังคม IT (Society 4.0) เป็นรูปแบบสังคมในอนาคตที่รัฐบาลญี่ปุ่นพยายามทำให้เกิดขึ้น

สรุปแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปัญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 5.1 สรุปแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (ที่มา: ผู้วิจัย)

หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน				
การวิเคราะห์	การออกแบบ	การพัฒนา	การดำเนินงาน	การประเมินผล
1. ความต้องการ 2. กลุ่มเป้าหมาย 3.คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน	1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2. ชุมวิชาที่ต้องเรียนและประโยชน์ 3.กิจกรรมการเรียนการสอน 4.วิธีการจัดการเรียนการสอน 5. การประเมินผล	1. การพัฒนาเนื้อหา 2. การพัฒนาบทเรียน	1. การถ่ายทอดไปยังผู้เรียน 2.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2. ความรู้และทักษะหลังเรียน
หลักสูตรหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 โมดูล (Module)				
โมดูล 1 : มิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0				
โมดูล 2 : มิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0				
โมดูล 3 : มิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0				
โมดูล 4 : มิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0				
โมดูล 5 : มิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0				
กลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน				
จำนวนหน่วยกิต: Non degree หรือ เทียบเท่า 15 หน่วยกิต ระยะเวลาศึกษา: 30 ชั่วโมง ภายในเวลา 3 เดือน สถานภาพการศึกษา : วิชาเสริมนอกหลักสูตร สถานที่เรียน : เรียนผ่านบทเรียนออนไลน์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ชุดวิชาที่ต้องเรียน : ในหลักสูตรประกอบด้วย 5 โมดูล (ชุดวิชา) ใช้เวลาเรียนจากบทเรียนบนเว็บไซต์ด้วยตนเอง 6 ชั่วโมงต่อรายวิชา หรือทั้งหมด 30 ชั่วโมง (ภายใน 4 สัปดาห์) โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจและสภาพความพร้อมหรืออัตราการเรียนรู้ของแต่ละคน (Self Placed Learning)				

2) ผลการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ภาพรวมของหลักสูตร : มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.36 มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

1. หลักการของหลักสูตร (\bar{x} = 4.69) มีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1) ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร : มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67

2) หลักการกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร : มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60

3) มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง : มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80

2. **วัตถุประสงค์ของหลักสูตร** ($\bar{x} = 4.47$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) มีความชัดเจน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53
- 2) มีความเป็นไปได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
- 3) มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 4) เหมาะสมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47

3. **เนื้อหาของหลักสูตร** ($\bar{x} = 4.32$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

3.1 **โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0** ($\bar{x} = 4.36$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
- 2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

3.2 **โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0** ($\bar{x} = 4.36$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
- 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

3.3 **โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0** ($\bar{x} = 4.31$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33
- 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

3.4 **โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0** ($\bar{x} = 4.29$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33
- 2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

3.5 **โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0** ($\bar{x} = 4.27$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20
- 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

4. **กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร** ($\bar{x} = 4.15$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1) กิจกรรมการเรียนการสอนกับเนื้อหาของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27
 - 2) กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อประกอบการเรียนการสอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33
 - 3) กิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผลหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00
 - 4) นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00
- 5. สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.40$)** มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก
- 1) สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
 - 2) ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
 - 3) เหมาะสมกับการนำไปใช้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
- 6. การประเมินผลของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.18$)** มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก
- 1) การประเมินผลของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27
 - 2) ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 3) สามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

ส่วนที่ 2 รายชุดวิชา/โมดูล:

- โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.31$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก
- โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.19$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก
- โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.16$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก
- โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.14$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก
- โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.09$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.14$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา ($\bar{x} = 4.48$)**
 - 1.1 มีความชัดเจน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
 - 1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
 - 1.3 มีความเป็นไปได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33
 - 1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67
- 2. เนื้อหาของรายวิชา ($\bar{x} = 4.16$)**
 - 2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
 - 2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20
 - 2.4 เนื้อหามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53
 - 2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00

2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07

2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93

2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.00$)

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07

3.2 มีลำดับขั้นตอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93

3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00

4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.03$)

4.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00

4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสื่อประกอบการเรียนการสอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07

5. การวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.77$)

5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80

5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ($\bar{x} = 4.40$)

6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหารายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40

โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ 5.0 ($\bar{x} = 4.19$) มีระดับความเหมาะสมในระดับ
มาก

1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา ($\bar{x} = 4.45$)

1.1 มีความชัดเจน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60

1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40

1.3 มีความเป็นไปได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33

1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47

2. เนื้อหาของรายวิชา ($\bar{x} = 4.14$)

2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33

2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40

2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00

2.4 เนื้อหามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40

2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87

2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07

2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.18$)

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

- 3.2 มีลำดับขั้นตอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
- 3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20
- 4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.13$)**
 - 4.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสื่อประกอบการเรียนการสอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
- 5. การวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.90$)**
 - 5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93
 - 5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87
- 6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ($\bar{x} = 4.33$)**
 - 6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหารายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33

โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.16$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

- 1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา ($\bar{x} = 4.33$)**
 - 1.1 มีความชัดเจน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
 - 1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27
 - 1.3 ความเป็นไปได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27
 - 1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33
- 2. เนื้อหาของรายวิชา ($\bar{x} = 4.16$)**
 - 2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
 - 2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
 - 2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
 - 2.4 เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40
 - 2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
 - 2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00
 - 2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 2.9 การใช้ภาษาและการเรียงเรียงเข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
- 3. กิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.13$)**
 - 3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 3.2 มีลำดับขั้นตอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
- 4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.07$)**
 - 4.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
 - 4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสื่อประกอบการเรียนการสอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
- 5. การวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.87$)**
 - 5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87

5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ($\bar{x} = 4.40$)

6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหารายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40

โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.31$) มีระดับความเหมาะสมในระดับ
มาก

1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา ($\bar{x} = 4.65$)

1.1 มีความชัดเจน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67

1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60

1.3 ความเป็นไปได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60

1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.73

2. เนื้อหาของรายวิชา ($\bar{x} = 4.30$)

2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53

2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53

2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27

2.4 เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27

2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.24$)

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40

3.2 มีลำดับขั้นตอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20

3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.27$)

4.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27

4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสื่อประกอบการเรียนการสอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27

5. การวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.07$)

5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07

5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ($\bar{x} = 4.33$)

6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33

โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ($\bar{x} = 4.09$) มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก

1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา ($\bar{x} = 4.23$)

- 1.1 มีความชัดเจน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33
- 1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27
- 1.3 ความเป็นไปได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20
- 1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

2. เนื้อหาของรายวิชา ($\bar{x} = 4.10$)

- 2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20
- 2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47
- 2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
- 2.4 เนื้อหามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27
- 2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93
- 2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
- 2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00
- 2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00
- 2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.02$)

- 3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 3.2 มีลำดับขั้นตอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13
 - 3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80
- 4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.03$)**
- 4.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07
 - 4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสื่อประกอบการเรียนการสอน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00

5. การวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.87$)

- 5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87
- 5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ($\bar{x} = 4.27$)

- 6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหารายวิชา: มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร :

1.1) ชื่อหลักสูตร: หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงวัยที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) : ทั้งหมดเห็นว่าเหมาะสม

1.2) กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม

1.3) คุณสมบัติผู้เข้าเรียน : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม

1.4) ประโยชน์ของหลักสูตร : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม

- 1.5) เป็นหลักสูตรระยะสั้น แบบ Non degree : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.6) เป็นหลักสูตรระยะสั้น เทียบเท่า 15 หน่วยกิต : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.7) ระยะเวลาศึกษา 30 ชั่วโมง ภายในเวลา 1 เดือน : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.8) ควรเป็นวิชาเสริมนอกหลักสูตร : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.9) กิจกรรมการเรียนการสอน เรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.10) วิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.11) การประเมินผลหลังเรียนแต่ละโมดูลหรือชุดวิชาและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนเกิน 60% : ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
- 1.12) หลักสูตรนี้ มีจุดเด่นด้านใดบ้าง : ส่วนใหญ่เห็นว่า มีประโยชน์ ตอบสนองต้องการสำหรับผู้สูงอายุ รนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติจริง
- 1.13) หลักสูตรนี้ มีจุดด้อยด้านใดบ้าง : ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มี
- 1.14) ผู้เรียน ควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในด้านบ้าง เพิ่มเติมอีกหรือไม่ : ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วน
- 1.15) .รูปแบบของหลักสูตร ดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) ควรสามารถสะสมหน่วยกิตได้หรือไม่ หรือจำเป็นในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน : ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่จำเป็น เพราะผู้สูงอายุไม่ต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา หรือเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของผลการศึกษาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมี 9 หลักสูตร มหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐจำนวน 8 หลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 หลักสูตรและ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ภายใต้คณะคณะพยาบาลศาสตร์/วิทยาลัยการพยาบาล ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ/นักพัฒนาวิทยา จำนวน 16 หลักสูตร หลักสูตรการพยาบาล/ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 3 หลักสูตร หลักสูตรโภชนาการในผู้สูงอายุ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตรผู้วางแผนการเกษียณ จำนวน 1 หลักสูตร หลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” (โรงเรียนผู้สูงอายุ) จำนวน 1 หลักสูตร และชุดวิชา สังคมแห่งความสุขของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรศาสตร์แห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 1 หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร : ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุด้านกายภาพ จิตใจ โภชนาการ โรคผู้สูงอายุและการปฐมพยาบาลในขั้นพื้นฐานการเจ็บป่วย ส่วนใหญ่ไม่มีหน่วยกิต กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน : ส่วนใหญ่ คือ ผู้สนใจทั่วไป จำนวนที่รับต่อหลักสูตรไม่เกิน 50 คนและส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย

แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรผู้สูงอายุในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้เป็นหลักสูตรเฉพาะที่จะไปเตรียมความพร้อมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนั้นควรมีหลักสูตรเฉพาะที่จะพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุอย่างแท้จริง สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการสูงอายุอย่างมีพลัง สามารถพัฒนาสุขภาพกายสุขภาพใจ และป้องกันโรคสมองเสื่อมได้จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ตั้งนั้นกระบวนการทัศนใหม่ในการพัฒนาผู้สูงอายุไทยให้สูงวัยอย่างมีพลังและลดภาระพึ่งพิงทางสังคมของคือ การให้การศึกษาระดับสูงและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2563) ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนคร พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

5.1.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม พบว่า

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี) จำนวน 732 คน (ร้อยละ 45.64) กลุ่มผู้สูงอายุขั้นกลาง (70-79 ปี) จำนวน 326 คน (ร้อยละ 20.32) และกลุ่มเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ (50-59 ปี) จำนวน 362 คน (ร้อยละ 22.57) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่คือปริญญาตรี จำนวน 490 คน (ร้อยละ 30.55) ระดับประถม จำนวน 420 คน (ร้อยละ 26.18) และปริญญาโท จำนวน 282 คน (ร้อยละ 17.58)

2) ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 949 คน (ร้อยละ 59.16) และมีปัญหาสุขภาพ จำนวน 639 คน (ร้อยละ 39.84) และการรับประทานยาประจำเพื่อรักษาโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ ไม่มี จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94) และมี จำนวน 787 คน (ร้อยละ 49.06) สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 896 คน (ร้อยละ 55.86) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 877 คน (ร้อยละ 54.68) และยังสอดคล้องกับรายวิชาที่สนใจที่จะเรียนพบว่า 6 ใน 10 เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โรคที่พึงระวังในผู้สูงอายุ ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงอายุ สมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้นรายวิชาเหล่านี้จึงสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวหา เกษมสุข (2562, หน้า 5) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนผู้สูงอายุมีสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตพบว่า ด้านสุขภาพกาย และความต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมาก

3) ด้านรายได้ ส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 509 คน (ร้อยละ 31.73) รายได้ 10,000-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 391 คน (ร้อยละ 24.38) และรายได้ 30,000-50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 267 คน (ร้อยละ 16.65) อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่ ได้แก่ เกษตรกร จำนวน 305 คน (ร้อยละ 19.01) เกษียณ (ข้าราชการบำนาญ/บำเหน็จ) จำนวน 302 คน (ร้อยละ 18.83) ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 290 คน (ร้อยละ 18.08) และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

จำนวน 229 คน (ร้อยละ 14.28) และพบว่า ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 1,161 คน (ร้อยละ 72.38) และไม่เพียงพอ จำนวน 443 คน (ร้อยละ 27.62) แหล่งของรายได้ ส่วนใหญ่มาจากตนเอง จำนวน 913 คน (ร้อยละ 56.92) และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 447 คน (ร้อยละ 27.87) และพบว่า ความเพียงพอของรายได้ เพียงพอ จำนวน 1,161 คน (ร้อยละ 72.38) และไม่เพียงพอ จำนวน 443 คน (ร้อยละ 27.62) สอดคล้องกับรายวิชาที่สนใจที่จะเรียนพบว่า 1 ใน 10 เป็นอาชีพและธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 455 คน (ร้อยละ 28.47) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการงานรับไปทำที่บ้าน จำนวน 817 คน (ร้อยละ 50.94) และงานแบบบางเวลา/ไม่เต็มเวลา (Part time) จำนวน 579 คน (ร้อยละ 36.10) งานวิจัยของ สุปาณี จันทราต และนพร วิริยานุพงศ์ (2556, หน้า 68-78) ได้ให้ความเห็นว่าโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสูงวัยที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทำให้ภาครัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้การศึกษานี้พบว่ารายได้หลังเกษียณของประชากรไทยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

4) ด้านหลักสูตร ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 884 คน (ร้อยละ 55.11) ส่วนใหญ่สนใจเรียนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ จำนวน 1,218 คน (ร้อยละ 75.94) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 1,269 คน (ร้อยละ 79.11) และหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 408 คน (ร้อยละ 25.44) จำนวนชั่วโมงต่อวิชาที่สอนทั้งหมดที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอน จำนวน 945 คน (ร้อยละ 58.92) และควรจะน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวิชาที่สอนจำนวน 373 คน (ร้อยละ 23.25) มีเวลาที่จะเรียนกี่ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เห็นว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 992 คน (ร้อยละ 61.85) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 322 คน (ร้อยละ 20.07) มีเวลาที่จะเรียนกี่วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 811 คน (ร้อยละ 50.56) และ 1 วันต่อสัปดาห์จำนวน 595 คน (ร้อยละ 37.09) วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ จำนวน 614 คน (ร้อยละ 38.28) การเรียนการสอนออนไลน์ จำนวน 535 คน (ร้อยละ 33.35) สื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 893 คน (ร้อยละ 55.67) และมัลติมีเดีย จำนวน 630 คน (ร้อยละ 39.28) การประเมินผล ควรประเมินจากการความรู้ความเข้าใจด้วยสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 722 คน (ร้อยละ 45.01) และประเมินจากเวลาเข้าชั้นเรียน จำนวน 702 คน (ร้อยละ 43.77) จะเห็นได้ว่าหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีในปัจจุบันในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้เป็นหลักสูตรเฉพาะที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่สามารถสร้างบุคลากรในสายงานผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy) ดังนั้นควรมีหลักสูตรเฉพาะที่จะส่งเสริมการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพแท้จริง สอดคล้องกับ อาชัญญา รัตอุบล และคณะ (2552) กล่าวว่า ยังไม่มีหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) ที่ชัดเจน สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, p. 200) พบว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุประเทศไทย ทั้ง 4 ภาค มีหลายแห่งที่ชมรมผู้สูงอายุร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เปิดโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ แต่การ

ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุไทยยังไม่สามารถจัดได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ผู้สูงอายุจำนวนน้อยที่มีโอกาสได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณทิพา เวชรังสีและคณะ (2563, p. 9) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) จากงานวิจัยพบว่า มีหลักสูตรที่เน้นฝึกทักษะในการดูแลแก่กลุ่มบุคลากรสุขภาพและผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ขาดการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้สูงอายุ

2. กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ 5 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 1604 คน จาก 6 ภาคของประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จำนวน 896 คน (ร้อยละ 55.86) และต้องการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตนเองได้ จำนวน 877 คน (ร้อยละ 54.68) รูปแบบหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบออนไลน์ ที่ต้องการ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 1,269 คน (ร้อยละ 79.11) และ หลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรการเรียนเป็นรายวิชา จำนวน 408 คน (ร้อยละ 25.44) แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง ไม่ได้ต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา หรือ เข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน สอดคล้องกับผลการวิจัยหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่า รูปแบบของหลักสูตร ดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) ไม่จำเป็นสะสมหน่วยกิตได้หรือเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เพราะผู้สูงอายุไม่ต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา หรือ เข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ว่า ผู้สูงวัยที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น ดังนั้นระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนอาจจะไม่ใช่เป้าหมายหลักของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงวัย และสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยหลายแห่ง พบว่า ผู้สูงวัยที่มาเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการสะสมเครดิตแต่ต้องการเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจและทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคมของผู้สูงวัยด้วยกัน สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2561, p.188) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเป็นไปเพื่อการพัฒนาดตนเองให้มีสุขภาพดี เป็นการเรียนตามอัธยาศัย ไม่เน้นการเรียนที่มุ่งหน่วยกิตและประกาศนียบัตรหรือการมีงานทำ แต่เรียนเพื่อความสุข และเน้นการเรียนร่วมกันระหว่างผู้สูงวัยกับนักเรียนหรือหลาน เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างวัย (Intergenerational dialogue) ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่หลายประเทศดำเนินการอยู่ และหลายวิธีการสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563, p.244-245) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต :ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย พบว่า สถานภาพการดำเนินการระบบการเทียบโอนและระบบธนาคารหน่วยกิตของไทย มีการดำเนินการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา แต่ยังเป็นดำเนินการอยู่ในวงแคบยังไม่แพร่หลาย ส่วนใหญ่เป็นการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิตของการศึกษาในระบบการศึกษา และดำเนินการในลักษณะการเจรจาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา การเชื่อมโยงกับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการทั้งระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษายังมีการเชื่อมโยงกับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการน้อย นอกจากนี้หลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาถูกท้าทายที่อาจไม่จำเป็นต้องเรียนในโรงเรียน เพราะรูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนไป เรียนจบแล้วใช้ไปทำงานไม่ได้จริง ประโยชน์อาจไม่สำคัญอีกต่อไป เพราะตลาดเป็นตัวกำหนดความสามารถของคนในอนาคตสู่ความจำเป็นในการ Re-skill และ Up-skill และ ระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นระบบที่รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน ไม่ใช่ระบบการศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการจัดการศึกษา ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม (Mindset) เรื่องการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรเป็นหลักสูตรสำหรับผู้สูงวัยจึงควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่มีรูปแบบเป็นการศึกษาตลอดชีวิตและผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความต้องการหรือตามความพร้อมของตนเองได้ ดังนั้นรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมจึงควรยืดหยุ่นเพื่อมุ่งสนองตอบความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา ดวงวันทอง (2560) ที่ศึกษาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ จากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุพบว่า การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุนมากที่สุดคือการศึกษตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ มีแนวทางการเรียนรู้ในหลายๆด้าน อาทิ การเรียนรู้บนรากฐานความต้องการ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ฯลฯ แนวคิด”การศึกษาตลอดชีวิต”สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย แต่สำหรับผู้สูงอายุมิพบว่ามีจัดการศึกษาในระบบสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้น รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจึงควรจัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปัญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) เพื่อเพิ่มทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจสูงอายุ (Silver economy) ประกอบด้วย 5 โมดูล ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาเรียงตามลำดับดังนี้ 1) โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 2) โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 3) โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 4) โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 และ 5) โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0 ใช้เวลาเรียนจากบทเรียนออนไลน์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ด้วยตนเองทั้งหมด 45 ชั่วโมง (ภายใน 4 สัปดาห์) และผลการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน พบว่า ภาพรวมหลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.36 มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนผลการประเมินชุดวิชาหรือโมดูลทั้ง 5 มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 มีความเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้ในการสอนได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมเกียรติ อินทสิงห์และคณะ (2560, p.38) ได้ดำเนินการวิจัยในการวิพากษ์กระบวนการในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ในแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน พบว่า กรอบแนวคิดในการวิพากษ์กระบวนการ คือ กรอบ 3 คุณ ประกอบด้วย 1) คุณค่า หมายถึง เนื้อหาสาระในกระบวนการประกอบด้วยแนวคิด

ทฤษฎีและหลักการที่สำคัญควรค่าแก่การเรียนรู้ว่าสนใจหรือไม่อย่างไร 2) คุณภาพ หมายถึง เนื้อหาสาระในกระบวนวิชาจัดเรียงลำดับอย่างเหมาะสม สอดคล้องกันและสัมพันธ์กับชื่อของกระบวนวิชาหรือไม่อย่างไร และ 3) คุณประโยชน์ หมายถึง เนื้อหาสาระในกระบวนวิชามีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของผู้เรียนแต่ละคนได้หรือไม่อย่างไร โดยอาศัยข้อมูลจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทางสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่มีประสบการณ์ในการสอนในระดับอุดมศึกษา และเป็นหรือเคยเป็นกรรมการประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ มีการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยสามารถทราบถึงความต้องการ และสามารถนำไปใช้วางแผนรายวิชาที่ผู้สูงอายุหรือผู้สนใจทั่วไปสนใจที่จะเรียนได้ โดยเปิดเป็นวิชาเลือกให้ทุกคนสามารถลงเรียนได้ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ ด้วยหลักสูตรออนไลน์แต่ละรายวิชาที่มหาวิทยาลัยมีความพร้อมและความเชี่ยวชาญ หรือมหาวิทยาลัยต่างๆร่วมมือกันออกแบบและพัฒนาแพลตฟอร์มหลักสูตรผู้สูงอายุเพื่อให้เนื้อหามีความครบถ้วนและหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุ ควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการสร้างหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุที่แท้จริง โดยเน้นการสอนให้เป็นผู้สูงอายุ ตั้งแต่เริ่มต้นมิติด้านสุขภาพ มิติด้านโภชนาการ มิติด้านจิตใจ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างผู้สูงอายุที่มีศักยภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการซึ่งเป็นขั้นตอนการเริ่มต้น ก่อนที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนั้นจะต้องนำข้อมูลที่นำมาพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุเป็นกระบวนกรถัดไป ได้แก่ ขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนการนำไปใช้ และขั้นตอนการประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริงและตอบสนองกับความต้องการของเรียนต่อไป

2.2 การวิจัยครั้งนี้ สามารถต่อยอดในการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะด้านสำหรับผู้สูงอายุหรือเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น หลักสูตรผู้ประกอบการสูงอายุด้านอาหารสุขภาพ และหลักสูตรโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุขั้นต้น (60-69 ปี)

บรรณานุกรม

- Administration on Aging. *Old American Act* [Online]. 2000. Available from:
http://www.aoa.gov/AoARoot/AoA_Program/OAA/oa.aspx#1 [2010, Jan,1] Adult
and Continuing Education. 2001.
- Cheng & Townsend. *New Paradigm of School Leadership Education in Asia-Pacific
Region*. Netherlands: Springer, 2000.
- Coombs, P.; Ahmed M.(1975); *Attacking rural poverty : how nonformal education can
help*.
- Goodlad, J.I. *A Place Called School: Prospects for the Future*. New York: Mc Graw -Hill,
Inc. 1984
- Gurwitz, J. H., and Avorn, J. The Ambiguous relationship between aging and adverse
drug reaction. *Annal of Internal Medicine* 114: 956-966, 1991.
- Kohlberg, L. "The Moral Atmosphere of the School." In Norman V. Overy, ed. *The
Unstudied Curriculum*. Washington .D.C: 1970.
- Lemieux, Andre, Boutin Gerald, and Riendeau, Jean. "Faculties of Education in
Traditional Universities and Universities of the Third Aged: A Partnership Model
in Gerontology," *Higher Education in Europe* 32 (October 2007): 151-161.
- Marsh, C.J. *Perspectives: Key Concepts for Understanding Curriculum*. London:Falmer
Press,1997.
- Peter Jarvis. Peter Jarvis. *Professional and Continuing Education*, .First Published
September 1, 1987.
- Posner, G.J. *Analyzing the Curriculum*, New York: Mc Graw-Hill, Inc. 1992
- Saylor, J.G. and Alexander, W.M. *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt,
Rinehart and Winston, 1974
- Sharan B. Merriam, Rosemary S. Caffarella (1999) *Learning in Adulthood: A
Comprehensive Guide*.
- Taba, H. *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace,
Jovanovich, 1962
- Taylor, E. W. (2006). Making meaning of local nonformal education: Practitioner's
perspective. *Adult Education Quarterly*, 56, 291-307.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: learning for life in our times*. San
Francisco, CA: Jossey-Bass.
- University of the Third Age. *University of the Third Age* [Online]. 2000. Available from :
<http://www.uta.ac.fi>. [2010,Jan 1]

- Wheelen, T.,Hunger David. *Strategic Management and Business Policy*. Ninth Edition. New Jersey: Pearson, 2004.
- Wright, K., and Stegelin, D. Bibliography of Family Involvement Research a School, Family. Community Partnership: Fine network & Havard Family Research Project. Ontario: *The Journal for Studies in Education*, 2003.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). *การศึกษาตามอัธยาศัย*. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. *การศึกษาตลอดชีวิตการศึกษาของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. *การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). *การศึกษาตามอัธยาศัยจากแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ*. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). *การศึกษาตามอัธยาศัย แนวความคิดและประสบการณ์*. กรุงเทพฯ :แปลน พับลิชชิ่ง
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. *หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพและภูมิปัญญาผู้สูงวัย โครงการศูนย์เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิปัญญาผู้สูงวัย*. กรุงเทพฯ : เจริญพรการพิมพ์ ม.ป.ป.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ *กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ.2552*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์ 2553.
- กรมวิชาการ “การพัฒนาวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น” ใน *หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2542
- กระทรวงศึกษาธิการ *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ 2544
- กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ 144 ชั่วโมง* โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ : 2558
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน*
- กระทรวงสาธารณสุข. *แผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ 10 ปี (พ.ศ.2557-2566)การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2554*
- ขวัญชัย ช้วน และธารทิพย์ ช้วน (2559) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารคณะครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,ปีที่1,ฉบับที่1, มกราคม-มิถุนายน 2559 (p.9)*
- คมกฤษ จันทร์ขจร. (2551). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิตรา สุขเจริญ. การจัดการศึกษาในยุค 4.0 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://164.115.41.60/knowledge/?p=600> [20 กุมภาพันธ์ 2018]

จิราพร เกศพิชญวัฒนา เบญจพร สุธรรมชัย และณภััส แก้ววิเชียร. การสังเคราะห์รูปแบบบริการดูแล
สุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ : 2558

จุฬามาส โหย่งไทย (2563) การบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนคร วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์. การเป็นชาติการค้ากับบทบาทใหม่ของรัฐ. สืบค้น 18 กันยายน 2561 จาก
<http://www.thansettakij.com/content/139374>

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545- 2564)

ชนกนารถ บุญวัฒน์นกุล(2559) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำหรับประเทศไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9, 3 :กันยายน – ธันวาคม
2559

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. การจัดการศึกษา 4.0 กับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://docs.wixstatic.com/ugd/73fa4a_e11c0905eac54d08a22978a32242dc9f.pdf

ธีระ รุญเจริญ.องค์ประกอบการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียง: 2559.

ฐิติมา ดวงวันทอง (2560) การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ วิทยานิพนธ์หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีปทุม (p.4,13)

พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (2559) ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน *สุทธิปริทัศน์*
ปีที่ 30 ฉบับที่ 93 มกราคม - มีนาคม 2559 (p.2,10)

พรรณทิพา เวชรังสีและคณะ (2563)การจัดการเรียนรู้สำหรับภาวะพลดพลง. *วารสารจิตวิทยา*
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีที่ 10 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

เพ็ญณี กันตวงษ์แฉกรอท และณรงค์ เกียรติคุณวงศ์ (2562) *การดูแลผู้สูงอายุบทเรียนจากเมืองโกเบ*
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นโยบายรัฐบาลด้านผู้สูงอายุ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.oppo.opp.go.th
/pages/law/law_06.html](http://www.oppo.opp.go.th/pages/law/law_06.html) [30 สิงหาคม 2561]

บรรลุ ศิริพานิช. *การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ*.กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน: 2541

ปราโมทย์ ปราสาทกุล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://globthailand.com/japan_0015

มุตตาฝา ลำเห (2560) *ความต้องการการศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุ แนวโน้ม และผลกระทบจากการ
เข้าสู่ประชาคมอาเซียน: 2556* เปิดนโยบาย *Society 5.0* ของญี่ปุ่นนอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยของผู้เรียนในจังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย. *ประเทศไทย.... ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุเกือบเต็มตัวแล้ว*
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.royalthaident.org/dentist/talk/7> [20 ธันวาคม
2561]

- ราชกิจจานุเบกษา. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. เล่ม 125 ตอนที่ 41 ก ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น ,2538.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2540.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรีย์ บุรณสิงห์. 2544. การบริหารหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชัย เทียนถาวร. ไทยจะก้าวอย่างไร? เมื่อเด็กเกิดน้อย ผู้สูงวัยอายุยืน' [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.cps.chula.ac.th/html_th/pop_base/trend/trend_136.htm [6 สิงหาคม 2559] ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550, หน้า 141-142)
- ศิริณา จิตต์จรัสและคณะ (2560). แนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2560
- ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช. *เส้นทางสู่โรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ*. นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช. 2557
- สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. *ยุทธศาสตร์การวิจัยรายสาขา : ด้านสังคมผู้สูงอายุพ.ศ.2555-2559* [ออนไลน์].แหล่งที่มา:<http://ird.rmuti.ac.th/newweb/banner/index.php?s=proposals58> [13 สิงหาคม 2556]
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. *ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับประชาธิปไตย* ปาฐกถา 14 ตุลาคม ประจำปี 2553): 2553
- สมเกียรติ อินทสิงห์และคณะ (2560). การวิพากษ์กระบวนวิชาในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้มหาวิทยลัยเชียงใหม่ตามกรอบ 3 คุณ. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์* ปีที่ 32 ฉบับที่ 1
- สมบูรณ์ วรคุณากุล. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช: 2523
- สำนักงานศาลยุติธรรม. *โลกกำลังก้าวสู่ “สังคมผู้สูงอายุ”* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.moj.go.th/upload/main_magazine/uploadfiles/1246col_8627.pdf [5 สิงหาคม 2556]

- สาตี เพ็ญศิริ. *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). *แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.): 2012*
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). *แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.): 2012*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/> [15 สิงหาคม 2561]
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*, 2561.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 ม.ป.ท. ม.ป.ป.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) *รายงานการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) *ได้ทำการศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต :ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย*
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php> [6 สิงหาคม 2561]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/> [20 ธันวาคม 2561]
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. คัมภีร์ กศน
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2547). *การจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (สทส.). *กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. หนุนแปลงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฯ สู่การปฏิบัติ เผยจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มต่อเนื่อง คาดอีก 20 ปี พุ่ง 17 ล้านคน* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.msociety.go.th/news_detail.php?newsid=5627 [28 สิงหาคม 2556]
- สุรกุล เจนอบรม. *วิทยาการผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุดารัตน์ จำภาและคณะ (2556) *การศึกษาแนวการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหนองฮี อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ว.มร.ม. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 : มกราคม - เมษายน 2556, 85-95(p.1, 10)*
- อชาญญา รัตนอุบล และคณะ. 2553 *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). “การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของ ผู้ใหญ่ วัยแรงงาน”. ธันวาคม 2552. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.edu.chula.ac.th/nfed/ งานวิจัยเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ.pdf [20ธันวาคม 2561]

อารีย์ เพชรบุตร. *สภาพและปัญหาการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่จัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบเพื่อผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2544.

อรุณี ตระการไพโรจน์ (2561) *ระบบธนาคารสะสมการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อรุณี ตระการไพโรจน์ (2561) *ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย* วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดม เขยกิจวงศ์. *แนวทางการบริหารและการจัดการ: การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2544.

อุดม เขยกิจวงศ์. *ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอ เดียนส์โตร, 2541. อุทัย ดุลยเกษม.

ภาคผนวก

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ
ในการวิจัย
และ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

15 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์

เรียน

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย หลักสูตรครุศาสตร์ดุขฎิบัณชิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้

นางสาว ลภัสรดา ธนพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์ดุขฎิบัณชิต ทำ ดุขฎิบัณชิต เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบ ปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน”

ซึ่งคณะครุศาสตร์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอ ความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตรวจแบบสัมภาษณ์ที่ได้แนบมาพร้อมนี้

หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(รศ.ดร.)
ประธานสาขาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15 พฤศจิกายน 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าถึงข้อมูล

เรียน ผู้เกี่ยวข้อง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย หลักสูตรครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้

นางสาว ลภัสรดา ธนพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต ทำ ดุขฎินิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบ ปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน”

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอบความอนุเคราะห์มายังท่าน เพื่อโปรด อำนวยข้อมูล และโปรดนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้การศึกษา วิจัยในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(รศ.ดร.)
ประธานสาขาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

เครื่องมือวิจัย 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

คำชี้แจง

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้สูงอายุและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เนื่องจากท่านเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยที่มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ การ สัมภาษณ์จะทำให้ได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนพร้อมทั้งได้ข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ..... นามสกุล.....
2. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
3. วันที่ให้สัมภาษณ์ เวลาสถานที่.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัย โปรดแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน แนวคิดและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ

ประเด็น	
ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	
1	ปรัชญาของหลักสูตรผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยของท่านคืออะไร
2	ที่มา เหตุผล และความสำคัญของหลักสูตรผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยของท่านเป็นอย่างไร
3	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยของท่านเป็นอย่างไร
4	มหาวิทยาลัยของท่านเปิดสอนหลักสูตรผู้สูงอายุมาเป็นเวลากี่ปี
5	จำนวนนักศึกษาหลักสูตรผู้สูงอายุที่รับต่อปีเท่าใด
6	จำนวนนักศึกษาหลักสูตรผู้สูงอายุที่เข้าศึกษาจริงต่อปีเท่าใด
7	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาของหลักสูตรผู้สูงอายุต่อปีเท่าใด และส่วนใหญ่ทำงานในธุรกิจประเภทใดรูปแบบการเรียนการสอนและหลักสูตร
8	หลักสูตรผู้สูงอายุของท่าน ประกอบด้วยวิชาหลักและวิชาเลือกอะไรบ้าง
9	ท่านมีหลักเกณฑ์และแนวคิดในการเลือกวิชาที่ใช้สอนอย่างไร (วิชาแกน/วิชาเอกบังคับสาขา/ วิชาเอกเลือก)
10	ท่านมีวิธีในการจัดลำดับการเรียนแต่ละวิชาหรือไม่ อย่างไร

11	ท่านมีหลักการและแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนของแต่ละวิชาในหลักสูตรอย่างไร
12	ท่านมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนผู้เรียนที่สามารถรับเข้าเรียน คุณสมบัติ หรือข้อจำกัดอื่นๆหรือไม่
กลยุทธ์การสอนและกิจกรรม	
13	กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมในการพัฒนาให้กับนักศึกษาเป็นอย่างไร
14	หลักสูตรผู้สูงอายุมีการส่งนิสิตนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ หรือไม่
การประเมินผลของหลักสูตร	
15	หลักสูตรมีการวัดและประเมินผลทักษะและพัฒนาการในตัวผู้เรียนอย่างไร
16	วิธีการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรเป็นอย่างไร

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

ภัสสรดา ธนพันธ์ : ผู้วิจัย

<p>เครื่องมือวิจัย 2</p> <p>แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ</p>
<p>วัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย</p> <p>ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ</p> <p>ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม</p> <p>คำชี้แจง กรุณากรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเป็นจริง</p> <p>1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง</p> <p>2. อายุ ☐ 60-70 ปี ☐ มากกว่า70ปีขึ้นไป</p> <p>3. ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป</p> <p>4. รายได้ ☐ ไม่มีรายได้ ☐ รายได้ต่ำกว่า 10,000บาทต่อเดือน ☐ รายได้10,000-30,000บาทต่อเดือน ☐ รายได้มากกว่า 30,000บาทต่อเดือน อื่นๆ ระบุ.....</p>

ตอนที่2 ความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

1. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหรือไม่

เคย ไม่เคย

2. ถ้ามีหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ท่านคิดว่า วิชาอะไรที่มีความสำคัญต่อท่าน

(เลือกได้ 7 วิชา)

การใช้งานคอมพิวเตอร์การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์และความรู้เท่าทันสารสนเทศ

การดูแลสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ (สุขภาพกายและจิต)

การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ

ภาวะสุขภาพบำบัดและการให้คำปรึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุ

3. จาก 7 วิชาที่ท่านเลือกในข้อที่ 2 ท่านชอบวิชาไหนมากที่สุด เพราะอะไร
ระบุ.....

4. ท่านคิดว่า วิธีการสอนสำหรับหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ วิธีใดที่เหมาะสมกับท่านมากที่สุด

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning)

การเรียนการสอนผ่านโซเชียลมีเดีย (Social Media) เช่น Facebook Twitter Instagram

การเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียน

การเรียนการสอนจากการฝึกปฏิบัติ

อื่นๆ ระบุ.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

ลภัสรดา ธนพันธ์ : ผู้วิจัย

เครื่องมือวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

3. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทฤษฎีในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

เครื่องมือวิจัย 3

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทฤษฎีในการเทียบโอนหน่วยกิตของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อวิเคราะห์ทฤษฎีการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เพื่อพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

2. วิจัยครั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับข้อมูลจากท่านด้วยการสัมภาษณ์ เนื่องจากท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ซึ่งการสัมภาษณ์จะทำให้ได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน พร้อมทั้งได้ข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง

3. แบบสัมภาษณ์มีจำนวนทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนและการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

นียมศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ผู้สูงวัย หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง โดยนับอายุตาม ปฏิทิน ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคมและกิจกรรมทางอาชีพที่ลดลง

การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ หมายถึง การวางกรอบแนวความคิด เพื่อการกำหนดทิศทางการศึกษาศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ

หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง การเรียน การสอน หรือกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ

หลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยที่เชื่อมต่อการศึกษานอกระบบสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา หมายถึง รูปแบบชุดเนื้อหาวิชาในการจัดการเรียนรู้ ชั่วโมงการศึกษา จำนวนหน่วยกิต การประเมินผลการเรียนรู้ ของหลักสูตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยจากการศึกษานอกระบบ ที่มีระบบและกลไกการเชื่อมโยง เข้าสู่การศึกษาในระบบอุดมศึกษา

ระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (Credit Bank system) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ และ ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตาม อัจฉริยะ และจากประสบการณ์ของบุคคล มาเก็บสะสมไว้ใน ธนาคารหน่วยกิต ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร สัมฤทธิ์บัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรี ตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่ จำกัดอายุของผู้เรียน คุณวุฒิผู้เรียน ระยะเวลาในการสะสม หน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาอันมีค่า ในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถาม โดยผู้วิจัยให้คำมั่นว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอในลักษณะภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์เชิงวิชาการเท่านั้น ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ได้รับความกรุณาจากท่านในการสละเวลาให้ข้อมูลและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาว ลภัสสรดา ธนพันธ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่งทางวิชาการ.....
 ตำแหน่งทางการบริหาร.....
 วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ประสบการณ์การบริหารองค์กร/หน่วยงาน.....ปี
 สถานที่ทำงาน.....
 วันที่ให้สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้
 สูงวัย ของสถาบันอุดมศึกษาวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและ
 การเทียบโอน และการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่
 ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

2. แสดงความคิดเห็นในประเด็นหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัย ภายใต้วัตถุประสงค์ กรอบ
 แนวความคิดทางการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1) สภาพปัจจุบันของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ของ
 สถาบันอุดมศึกษา เป็นเช่นใด

.....
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2) แนวปฏิบัติที่ดีของหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย ของ
 สถาบันอุดมศึกษา เป็นเช่นใด

.....

2.3) หลักสูตรระยะสั้นด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่รองรับสังคมผู้สูงอายุเป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

.....

2.4) ปัญหาและอุปสรรค หลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

.....

2.5) ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน โครงการ ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษาบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.6) ทิศทางและแนวโน้มของหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษา เป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

.....

2.7) ปัจจัยภายใน/ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นเช่นใด

.....

.....

.....

2.8) การจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับ พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัย และกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เป็นเช่นใด

- (1) เป้าหมายการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (2) รูปแบบการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (3) เนื้อหาการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (4) วิธีการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ
- (5) ผู้จัดการศึกษาและผู้สอน
- (6) รายละเอียดของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

.....

.....

.....

.....

.....

2.9) แนวคิดการศึกษาในระบบ แนวความคิดการจัดการศึกษานอกระบบ และแนวความคิด การจัดการตามอัธยาศัย เพื่อการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน เป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

2.10) แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาการพัฒนา หลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคาร หน่วยกิตและการเทียบโอน เป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

2.11) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ให้ ประสบความสำเร็จ เป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

.....

2.12) วิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน
เป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

2.13) นโยบาย แผนงาน โครงการใดในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.14) แนวทาง การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการเตรียมความพร้อมผู้สูงวัยและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอนควรเป็นเช่นใด

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.1 ข้อเสนอแนะ ใน

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล
นางสาว ลภัสรดา ธนพันธ์

เครื่องมือวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

- 4) แบบประเมินรายวิชาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
“หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”
- 5) แบบประเมินหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
“หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”
- 6) แบบวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
“หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”

เครื่องมือวิจัย 4

ประเมินรายวิชา ของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบ
ปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

วัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย

เพื่อประเมินความเหมาะสมของรายวิชาของโครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

รายวิชาที่ประเมิน :

ชื่อผู้ประเมิน :

ตำแหน่ง:

แบบประเมินความเหมาะสมของรายวิชาของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุฯ

คำชี้แจง : ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย(/) ลงในช่องความคิดเห็นพร้อมให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ใน
การการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง(3)	น้อย(2)	น้อยที่สุด(1)
วัตถุประสงค์ของรายวิชา					
1. มีความชัดเจน					
2. มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา					
3. มีความเป็นไปได้					

4. เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน					
เนื้อหาของรายวิชา					
5. เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา					
6. เนื้อหาบทเรียนทันสมัย					
7. เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ					
8. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้					
9. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา					
10. มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย					
11. ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก					
12. ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย					
13. การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย					
กิจกรรมการเรียนการสอน					
14. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
15. มีลำดับขั้นตอน					
16. ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้					
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน					
17. ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา					
18. ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสื่อประกอบการเรียนการสอน					
การวัดและประเมินผล					

19. ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล					
20. ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน					
ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน					
21. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหา รายวิชา					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือวิจัย 5

ประเมินหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปัญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

วัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย

เพื่อประเมินความเหมาะสมของของโครงร่างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปัญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ชื่อผู้ประเมิน :

ตำแหน่ง:

แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

คำชี้แจง : ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย(/) ลงในช่องความคิดเห็นพร้อมให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

	ระดับความเหมาะสม
--	------------------

รายการประเมิน	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง(3)	น้อย(2)	น้อยที่สุด(1)
หลักการของหลักสูตร					
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร					
2. หลักการกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
3. มีประโยชน์สำหรับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน					
สามารถนำไปใช้ได้จริง					
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
4. มีความชัดเจน					
5. มีความเป็นไปได้					
6. มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระ					
7. เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน					
เนื้อหาของหลักสูตร					
<u>โมดูลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>					
8. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
9. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
10. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
<u>โมดูลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0</u>					
11. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
12. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					

13. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
โมดูลมิติด้านจิตใจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0					
14. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
15. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
16. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
โมดูลมิติด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0					
17. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
18. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
19. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
โมดูลมิติด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้สูงวัยยุค 5.0					
20. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
21. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
22. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร					
23. กิจกรรมการเรียนการสอนกับเนื้อหาของหลักสูตร					
24. กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อประกอบการเรียนการสอน					
25. กิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผลหลักสูตร					
26. นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์					
สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร					

27. สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร					
28. ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
29. เหมาะสมกับการนำไปใช้					
การประเมินผลของหลักสูตร					
30. การประเมินผลของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร					
31. ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน					
32. สามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรได้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

ลภัสรดา ธนพันธ์ : ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

ลภัสรดา ธนพันธ์ : ผู้วิจัย

<p>เครื่องมือวิจัย 6</p> <p>แบบวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ</p> <p>“หลักสูตรผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล 5.0 ”</p>
--

วัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย

เพื่อวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ภาพรวมของหลักสูตร ส่วนที่ 2 รายชื่่ววิชา/โมดูล และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร

ชื่อผู้ประเมิน :

ตำแหน่ง:

ส่วนที่ 1 ภาพรวมของหลักสูตร

คำชี้แจง : ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย(/) ลงในช่องความคิดเห็นพร้อมให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
หลักการของหลักสูตร					
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร					
2. หลักการกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
3. มีประโยชน์สำหรับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน					
สามารถนำไปใช้ได้จริง					
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
4. มีความชัดเจน					
5. มีความเป็นไปได้					
6. มีความครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
7. เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน					
เนื้อหาของหลักสูตร					
วิชาที่ 1					
8. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
10.การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
<u>วิชาที่ 2</u>					
11. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
12. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
13. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
<u>วิชาที่ 3</u>					
14. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
15. ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ					
16. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร					
17.กิจกรรมการเรียนการสอนกับเนื้อหาของหลักสูตร					
18.กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อประกอบการเรียนการสอน					
19.กิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผลหลักสูตร					
20. นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์					
สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร					
21.สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร					
22.ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
23. เหมาะสมกับการนำไปใช้					
การประเมินผลของหลักสูตร					
24.การประเมินผลของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร					
25. ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
26.สามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรได้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 รายชុตวิชา/โมดูล

คำชี้แจง : ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย(/) ลงในช่องความคิดเห็นพร้อมให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
วัตถุประสงค์ของรายวิชา					
1. มีความชัดเจน					
2. มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา					
3. มีความเป็นไปได้					
4. เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน					
เนื้อหาของรายวิชา					
5. เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา					
6. เนื้อหาบทเรียนทันสมัย					
7. เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ					
8. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้					
9. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
10. มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย					
11. ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก					
12. ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย					
13. การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย					
กิจกรรมการเรียนการสอน					
14. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
15. มีลำดับขั้นตอน					
16. ลักษณะวิธีการเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้					
สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน					
17. ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา					
18. ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสื่อประกอบการเรียนการสอน					
การวัดและประเมินผล					
19. ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล					
20. ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน					
ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน					
21. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหารายวิชา					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร

คำชี้แจง : ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย(/) ลงในช่องความคิดเห็นพร้อมให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ชื่อหลักสูตร: หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0)					
2. กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร					
3. คุณสมบัติผู้เข้าเรียน					
4. ประโยชน์ของหลักสูตร					
5. เป็นหลักสูตรระยะสั้น แบบ Non degree					
6. เป็นหลักสูตรระยะสั้น เทียบเท่า 15 หน่วยกิต					
7. รายวิชาและเนื้อหาในหรือชุดวิชา มีความเหมาะสมกับหลักสูตรหรือไม่อย่างไร					
8. ระยะเวลาศึกษา 30 ชั่วโมง ภายในเวลา 1 เดือน					
9.. ควรเป็นวิชาเสริมนอกหลักสูตร					
10. กิจกรรมการเรียนการสอน เรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์					
11. วิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นบทเรียนสำเร็จรูป โดยเรียนรู้ด้วยตนเอง					
12. หลักสูตรนี้ มีจุดเด่นด้านใดบ้าง					
13. หลักสูตรนี้ มีจุดด้อยด้านใดบ้าง					
14. ผู้เรียน ควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในด้าน บ้าง เพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด					
15.รูปแบบของหลักสูตร ดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) ควรสามารถสะสมหน่วยกิตได้หรือไม่ หรือจำเป็นในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ท่านมีมุมมองอย่างไร					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

เครื่องมือวิจัย5

แบบประเมินความพึงพอใจหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

วัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัย

เพื่อประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกในการเข้าสู่ระบบปริญญผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน

ชื่อผู้ประเมิน:

เบอร์มือถือ /ไลน์ไอดี/อีเมล :

คำชี้แจง : ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย(/) ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
รายละเอียดของหลักสูตร					
1. หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
2. คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน					
3. ประโยชน์ของหลักสูตรและสามารถนำไปใช้ได้จริง					
4. จำนวนรายวิชาที่เหมาะสม					
5. การจัดลำดับรายวิชาที่ต้องเรียนก่อน-หลัง					
6. ระยะเวลาทั้งหมดในการเรียน					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
7. จำนวนชั่วโมงที่ใช้เรียนในแต่ละรายวิชา					
เนื้อหาวิชา					
8. เนื้อหาที่นำเสนอสอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา					
9. เนื้อหาของแต่ละวิชามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน					
10. เนื้อหาที่มีความทันสมัย เหมาะสมกับสภาพในปัจจุบันและส่งเสริมความรู้และทักษะของผู้เรียนในอนาคต					
11. เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความน่าสนใจ					
12. เนื้อหามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติได้					
13. เนื้อหามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง					
14. เนื้อหาของบทเรียนจัดลำดับอย่างเป็นระบบและเข้าใจง่าย					
15. เนื้อหาสอดคล้องกับภาพที่ใช้ประกอบ					
16. เนื้อหาสอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการเรียน					
17. การแบ่งเนื้อหาบทเรียนเป็นบทและหัวข้อย่อยในแต่ละวิชา					
วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน					
18. วิธีการสอนสอดคล้องกับลักษณะวิชาและวัตถุประสงค์					
19. วิธีการสอนกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา					
20. อาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน					
21. อาจารย์สอนตรงตามเนื้อหาและมีวิธีการที่หลากหลาย					
22. อาจารย์อธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนเข้าใจง่ายและใช้ภาษาที่ใช้เหมาะสม					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
23.การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์แนวคิด ศาสตร์ทางการเป็นวิชาชีพและ/หรือศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้					
สื่อ เอกสารและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการ สอน					
24.ระบบการเรียนการสอนผ่านออนไลน์เอื้อต่อ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
25.มีการใช้สื่อ/เอกสารประกอบการสอนผ่าน ออนไลน์อย่างเหมาะสม					
26. สื่อเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการ เรียนรู้ที่กำหนด					
การประเมินผล					
27.วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกิจกรรมการเรียนการสอน					
28.ความเหมาะสมในการตั้งคำถามของ แบบทดสอบหลังเรียนแต่ละวิชาสะท้อนผลการ เรียนรู้ของผู้เรียน					
29. เกณฑ์การให้คะแนนผ่านที่ร้อยละ 60					
องค์ประกอบของการเรียนการสอนผ่าน ออนไลน์					
30.ความเรียบง่ายเหมาะสมของเว็บไซต์					
31.ความสม่ำเสมอของรูปแบบตลอดของ เว็บไซต์ได้แก่ การมีรูปแบบกราฟิกโทนสีและ การตกแต่งต่างๆในแต่ละหน้าบนเว็บไซต์ที่มี ความคล้ายคลึงกันและเป็นแนวเดียวกันไป ตลอด					
32. ความสวยงามดึงดูดความสนใจของเว็บไซต์					
33. ความง่ายต่อการใช้งาน					
34. เชื่อมโยงระหว่างเมนูต่างๆ ของเว็บไซต์มี ความสะดวกและมีความรวดเร็ว รวมทั้งมีความ เป็นมิตรกับผู้ใช้งาน					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ผลลัพธ์การเรียนรู้หลังจากที่ได้เรียนในหลักสูตร					
35. มีความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ					
36. มีความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ					
37. มีทัศนคติดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงเพราะคำตอบที่เป็นจริงและสมบูรณ์เท่านั้นจึงจะช่วยให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่โดยคำตอบของท่านนั้นทางผู้ศึกษาวิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะภาพรวมเท่านั้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล
นางสาว ลภัสสรดา ธนพันธ์

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

สัมภาษณ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยของผศ.ดร.คันนาค์ มณีศรี คณบดีคณะจิตวิทยาและไม่ต้องการเปิดเผยชื่อ
2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ฉวีวรรณ ธงชัย ผู้อำนวยการศูนย์บริการพยาบาล
3. มหาวิทยาลัยบูรพา
คุณวาสนา ชิมเทียน
4. มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์นริศรา พันธุ์รัตน์ อาจารย์สาขาวิชาโภชนาการ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์
5. มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.เรณู เหมือนจันทร์เชย รองผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษาและทรัพยากรบุคคล
6. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร. สันทณี เครือซอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
-ศ.ดร. ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์ อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย คณบดีคณะเกษตร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์'
-ผศ.ดร.มณฑล ฐานุตตมวงศ์ รองคณบดี วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
คุณฉวีวรรณ วันสาสึบ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ประภา ลิมประสูตร คณะพยาบาลศาสตร์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์การวิเคราะห์กลไกการเชื่อมต่อการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิต และการเทียบโอน

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - รศ. ดร. นิสิต พันธมิตร ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - ผศ. ดร.ปรารธนา ใจผ่อง ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งวิทยาลัยการศึกษาดลอดชีวิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - ศ.ดร. ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัย คณบดีคณะเกษตร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - ผศ.ดร.มณฑล ฐานุตตมวงศ์ รองคณบดี วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 - ผศ. ดร.พงศ์รัชต์วัช วิวังสุ
4. มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา
 - ผศ. ดร. สมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

1. รศ. ดร. สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์
 - อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ
 - อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และคณบดี สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2. พ.ต.อ.นพ.ธนวัฒน์ อัมพันธ์พิทย์
 - นายแพทย์ สบ.3. กลุ่มงานออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลตำรวจ.
3. ผศ.ดร.พงศ์รัชต์วัช วิวังสุ
 - รองคณบดีฝ่ายวางแผน คณะศิลปศาสตร์ (วังนางเล็ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
4. รศ.ดร. กฤษดา ตั้งชัยศักดิ์
 - ผู้ทรงคุณวุฒิประจำคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 - ผู้ทรงคุณวุฒิประจำคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
5. ดร.ขวัญปภัสสร จานทอง
 - อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
6. ดร. นุกูล ธรรมจง
 - อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
7. ผศ.ดร. ธีระศักดิ์ แสงสัมฤทธิ์
 - อาจารย์ประจำ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

8. ผศ.ดร. สุรมน จันทร์เจริญ

-อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในสาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

9. ผศ.ดร. วีระพล แจ่มสวัสดิ์

-รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

10. ผศ.ดร.ชงโค แซ่ตั้ง

-ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

11. ดร.วิทยา เจียรพันธุ์

-ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วุฒิอาศนาการสมองจังหวัดนนทบุรี (ศว.นบ.)

-กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน คณะกรรมการการอุดมศึกษา

-คณะรับรองมาตรฐานอาชีพ

12. รศ. ดร. นิสิต พันธมิตร

-ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

13. คุณพัฒนพงศ์ สุวรรณชาติ

- CFO : หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน บริษัท ฤทธา จำกัด

- อดีต CFO : หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงิน บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)

14. คุณจิรวรรณ วงศ์โสภ

-ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและความงาม

-ที่ปรึกษาเอเพ็กซ์ เมดิคอล

-อดีตกรรมการผู้จัดการ แห่ง เอเพ็กซ์ โพรฟาวด์ บิวตี้

15. คุณผุสดี ชุ่มดวง

-อดีตนายกสมาคมสมาคมเครือข่ายที่ปรึกษาภาคเหนือ

-ผู้ตรวจสอบบัญชี,ที่ปรึกษาด้านบัญชี

-กรรมการบริษัท แอคเคาท์-คอนซัลแทนท์ โซลูชั่น จำกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ง
ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ผลการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)
2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
4. กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร									
1) กิจกรรมการเรียนการสอนกับเนื้อหาของหลักสูตร	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มาก(4)
2) กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อประกอบการเรียนการสอน	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
3) กิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผลหลักสูตร	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
4) นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
5. สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตร									
1) สื่อประกอบการเรียนการสอนของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
2) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)
3) เหมาะสมกับการนำไปใช้	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)
6. การประเมินผลของหลักสูตร									
1) การประเมินผลของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
2) ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)
3) สามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ไม่มี	มีการเสนอแนะไปเป็นแต่จะไม่ดูแล	มีสุขภาพกายและมีสุขภาพจิตดีรวมกัน	ไม่มี	อาจจะต้องมี on site training ด้วย	การวิเคราะห์ภาษาของผู้จัดทำเองตลอดเนื้อหาพบการใช้คำที่ไม่สม่ำเสมอหรือคำไม่มีนัยเชิงใ้ยาก	เนื้อหาโดยรวมเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่กล่าวมาทั้งหมดถือว่าพอใช้ได้	แหล่งข้อมูลค่อนข้างมากเนื้อหาครอบคลุม	สื่อสี่สหายดึงดูดผู้อ่านแม้ว่าตัวหนังสือจะเล็กไปบ้างลายตาไปสักหน่อย

ตารางที่ 4.17 ผลการวิจัยหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ต่อ)

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{X}	การแปลผล
ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{X}	การแปลผล
ส่วนที่ 1. ภาพรวมของหลักสูตร							4.36	มาก
1. หลักการของหลักสูตร							4.69	มากที่สุด
1) ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร	มาก(4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.67	มากที่สุด
2) หลักการกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มาก(4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.60	มากที่สุด
3) มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.80	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร							4.47	มาก
1) มีความชัดเจน	มาก(4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.53	มากที่สุด
2) มีความเป็นไปได้	มาก(4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	มาก
3) มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระ	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	มาก
4) เหมาะสมกับผู้เข้าเรียน	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	มาก
3. เนื้อหาของหลักสูตร							4.32	มาก
ไม่ดูแลติดตามสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ 5.0							4.36	มาก
1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มาก(4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	มาก
2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติ	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	มาก
3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.20	มาก
ไม่ดูแลติดตามโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ 5.0							4.36	มาก
1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	มาก
2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติ	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	มาก
3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.20	มาก
ไม่ดูแลติดตามจิตใจสำหรับผู้สูงอายุ 5.0							4.31	มาก
1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	มาก
2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติ	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.33	มาก
3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	มากที่สุด(5)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.20	มาก
ไม่ดูแลติดตามเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุ 5.0							4.29	มาก
1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.33	มาก
2) ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติ	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	มาก
3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	มาก(4)	ปานกลาง(3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.13	มาก

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)
3.3 สักขะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มากที่สุด (5)	ปาน กลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้เหมาะสม									
4.1 ช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่สื่อประกอบการเรียนการสอน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)
5. การวัดและประเมินผล									
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน									
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
1.วัดประสงค์ของรายวิชา									
1.1 มีความชัดเจน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)
1.3 มีความเป็นไป	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)
1.4 เหมาะสมกับระดับนักศึกษาที่เข้าเรียน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)
2. เนื้อหาของรายวิชา									
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
1.1 มีความชัดเจน	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.2 มีความครอบคลุมทั้งเนื้อหาสาระของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.3 มีความเป็นไปได	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน	มากที่สุด (5)	ปาน กลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
2. เนื้อหาของรายวิชา									
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.4 เนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน									
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้การสอน									
4.1 ช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสื่อประกอบการเรียนการสอน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. การจัดและประเมินผล									
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน									
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
โมดูลที่ 1 ด้านเศรษฐกิจสังคม									
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา									
1.1 มีความชัดเจน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
1.3 มีความเป็นไปได	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
1.4 เหมาะสมกับระดับนักศึกษาที่เข้าเรียน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
2. เนื้อหาของรายวิชา									
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	มากที่สุด (5)	ปาน กลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
2.4 เนื้อหาไม่ประเยชนต่อการนำไปใช้	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	มากที่สุด (5)	ปาน กลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน									
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้การสอน									
4.1 ช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสื่อประกอบการเรียนการสอน	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
5. การวัดและประเมินผล									
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน									
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)
โมดูลมีมิติด้านการพัฒนาทักษะภาษาสำหรับผู้สูงวัย 5.0									
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา									
1.1 มีความชัดเจน	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
1.3 มีความเป็นไป	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)
1.4 เหมาะสมกับวิถีชีวิตนักศึกษาที่เข้าเรียน	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มาก (4)

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9	
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน	มากที่สุด (5)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหารายวิชา	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ไม่มี	ไม่มี	ไม่ดูลมติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ 5.0 : 1. เรื่องกลุ่มผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่ 384 ที่มีอายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป อาจจะไม่ค่อยเหมาะสมกับการเรียนรู้ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวที่ไม่สามารถที่จะเรียนรู้แบบนี้ได้ รวมทั้งอาจไม่พร้อมที่จะใช้อุปกรณ์ IT หรือ การเรียนแบบนี้ ซึ่งอาจต้องมึคนมาช่วย	ไม่มี	ไม่มี	มากที่สุด (4) วัตถุประสงค์ข้อ 1 อธิบายความหมาย ประสาทฯ ไม่ปรากฏในเนื้อหา ข้อ 2 เพิ่มคำว่า วิธี หรือ แนวทาง ไม่ดูดี : เนื้อหา เป็นเรื่องทางเทคนิคและใช้ศัพท์เทคนิคมากเกินไป คิดว่า ผู้สัวยาคงทำความเข้าใจได้ยาก ไม่ดูดี 3: ไม่มี ไม่ดูดี 4 เนื้อหา มากเกินไป ควรปรับลดบางเรื่องลง ไม่ดูดี 5 ผู้สร้างอาจไม่สนใจ เนื้อหาทฤษฎีติดตง ๆ ควรสรุปย่อ ๆ และใช้ภาษาออกเล่า ก็น่าจะพอ	มากที่สุด (4) ไม่มี	มากที่สุด (4) ไม่มี	มากที่สุด (4) เนื้อหาเหมาะสมกับวัตถุประสงค์	มากที่สุด (4) ไม่ดูดีที่ 1 การประเมินผลควรตั้งคำถามที่มีคำตอบถูกต้องเพียงข้อเดียว เพื่อประโยชน์ในการกลับตัวเลือก 2. ควรสอบวัตถุประสงค์ กับเนื้อหาให้ตรงกัน เช่น วัตถุประสงค์ข้อ 1 เนื้อหาบางส่วนไม่มาตอบให้ตรงวัตถุประสงค์ เป็นต้น

ตารางที่ 4.17 ผลการวิจัยลักษณะสัมมนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ต่อ)

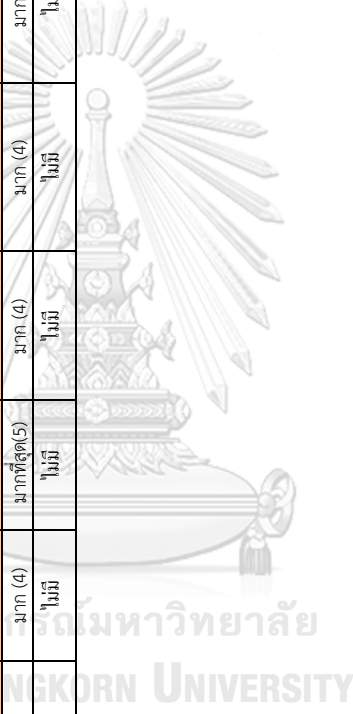
ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{X}	การแปลผล
ประเด็น								
ส่วนที่ 2 รายชื่อบริษัท/ไม่ดูแล								
ไม่ดูแลมิติด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ 5.0								
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา							4.14	มาก
1.1 มีความชัดเจน	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.48	มาก
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	มาก
1.3 มีความเป็นไปได	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	4.47	มาก
1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.33	มาก
2. เนื้อหาของรายวิชา							4.67	มาก
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.16	มาก
2.2 เนื้อหาที่เรียนทันสมัย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.13	มาก
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.47	มาก
2.4 เนื้อหามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.20	มาก
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.53	มาก
2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.00	มาก
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.20	มาก
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.07	มาก
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.93	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน							3.93	มาก
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.00	มาก
3.2 มีลำดับขั้นตอน	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.07	มาก
3.3 สอดคล้องวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	3.93	มาก
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้การสอน							4.00	มาก
4.1 ช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาเรียนการสอน	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.03	มาก
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่สื่อประกอบการเรียนการสอน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.00	มาก
5. การวัดและประเมินผล							3.77	มาก
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.00	มาก
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.07	มาก
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน							3.80	มาก
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	3.73	มาก
6.2 ไม่ดูแลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ 5.0							4.40	มาก
ไม่ดูแลมิติด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ 5.0							4.40	มาก
							4.19	มาก

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{x}	การแปลผล
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา							4.45	มาก
1.1 มีความชัดเจน	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.60	
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	
1.3 มีความเป็นไปได้	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.33	
1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	
2. เนื้อหาของรายวิชา							4.14	
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.33	
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.40	
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.00	
2.4 เนื้อหาไม่ซับซ้อนต่อการนำไปใช้	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	4.40	
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	3.87	
2.6 มีตัวอย่างและกรณีศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.07	
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงข้อใจง่าย	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.93	
3. กิจกรรมการเรียนการสอน							4.18	
3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	4.20	
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.13	
3.3 สักขะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.20	
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน							4.13	
4.1 วัสดุสิ่งเสริมไม่กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.13	
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่สื่อประกอบการเรียนการสอน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.13	
5. การวัดและประเมินผล							3.90	
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	3.93	
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	3.87	
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน							4.33	
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.33	
ไม่คุ้มค่าด้านจิตใจสำหรับผู้ส่วยุค 5.0							4.16	
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา							4.33	
1.1 มีความชัดเจน	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.47	
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.27	
1.3 มีความเป็นไปได้	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.27	
1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.33	

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{x}	การแปลผล
2. เนื้อหาของรายวิชา							4.16	
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.07	ปานกลาง (3)
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	4.47	มากที่สุด(5)
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.07	ปานกลาง (3)
2.4 เนื้อหาไม่ประโชนต่อการนำไปใช้	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.40	มากที่สุด(5)
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.07	ปานกลาง (3)
2.6 มีตัวอย่างและการฝึกศึกษาประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.00	ปานกลาง (3)
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.13	ปานกลาง (3)
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.13	ปานกลาง (3)
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.07	ปานกลาง (3)
3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน							4.13	
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.13	ปานกลาง (3)
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.13	มาก (4)
3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	มาก (4)
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้การสอน							4.07	
4.1 ครูส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยสื่อของรายวิชา	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.07	ปานกลาง (3)
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่สื่อประกอบการเรียนรู้การสอน	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.07	ปานกลาง (3)
5. การวัดและประเมินผล							3.87	
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.87	ปานกลาง (3)
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	3.87	ปานกลาง (3)
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน							4.40	
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	4.40	มาก (4)
ไม่ดูลีขาคำแนะนำสำหรับผู้ช่วยยุค 5.0							4.31	
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา							4.65	
1.1 มีความชัดเจน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.67	มากที่สุด(5)
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.60	มากที่สุด(5)
1.3 มีความเป็นไปได้	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	4.60	มากที่สุด(5)
1.4 เหมาะสมกับผลลัพธ์ที่นักเรียน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.73	มากที่สุด(5)
2. เนื้อหาของรายวิชา							4.30	
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.53	มาก (4)
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	4.60	มาก (4)
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.27	มาก (4)
2.4 เนื้อหาไม่ประโชนต่อการนำไปใช้	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.47	มากที่สุด(5)

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{x}	การแปลผล
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.20	
2.6 ไม้ตัวอย่างและการมีศึกษาประกอบที่เข้าใจง่าย	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	มาก (4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.20	
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.13	
3. กิจกรรมการเรียนการสอน							4.24	
3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	4.40	
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.20	
3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน							4.27	
4.1 สื่อส่งเสริมกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.27	
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่สื่อประกอบการเรียนการสอน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.27	
5. การวัดและประเมินผล							4.07	
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.07	
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.07	
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน							4.33	
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.33	
ไม่ควรมีวัดด้านการพัฒนาทักษะภาษาสำหรับผู้สูงวัย 5.0							4.09	
1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา							4.23	
1.1 มีความชัดเจน	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.33	
1.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.27	
1.3 มีความเป็นไปได	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.20	
1.4 เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาที่เข้าเรียน	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	4.13	
2. เนื้อหาของรายวิชา							4.10	
2.1 เนื้อหาของบทเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.20	
2.2 เนื้อหาบทเรียนทันสมัย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด(5)	4.47	
2.3 เนื้อหาสอดคล้องกับภาพ	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.07	
2.4 เนื้อหาไม่ประหลาดต่อการนำไปใช้	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	ปานกลาง (3)	มากที่สุด(5)	มากที่สุด(5)	4.27	
2.5 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาของรายวิชา	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.93	
2.6 ไม้ตัวอย่างและการมีศึกษาประกอบที่เข้าใจง่าย	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.13	
2.7 ความเหมาะสมของหัวข้อหลัก	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.00	
2.8 ความเหมาะสมของหัวข้อย่อย	มาก (4)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	4.00	
2.9 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงเข้าใจง่าย	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก(4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.80	

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	\bar{x}	การแปลผล
3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน								
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก(4)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.02	
3.2 มีลำดับขั้นตอน	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.13	
3.3 ลักษณะวิธีการ เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	3.80	
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้การสอน								
4.1 ชวนสงสัยมีกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.03	
4.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่สื่อประกอบการเรียนรู้การสอน	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	4.00	
5. การวัดและประเมินผล								
5.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผล	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	3.87	
5.2 ความเหมาะสมของแบบทดสอบหลังเรียน	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	3.87	
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน								
6.1 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการเรียนกับเนื้อหาวิชา	มาก (4)	มากที่สุด(5)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.27	
	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	4.27	

ตารางที่ 4.17 ผลการวิจัยทักษะหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ต่อ)

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9	
ส่วนที่ 3 ความคิดอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร										
1. ชื่อหลักสูตร: หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0)	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
2. กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
3. คุณสมบัติผู้เข้าเรียน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
4. ประโยชน์ของหลักสูตร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
5. เป็นหลักสูตรระยะสั้น แบบ Non degree	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
6. เป็นหลักสูตรระยะสั้น เทียบเท่า 15 หน่วยกิต	เหมาะสม	เหมาะสม	ควรจะ 9-12 หน่วยกิต	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
7. รายวิชาและเนื้อหาในหรือชุดวิชา มีความเหมาะสมกับหลักสูตรหรือไม่อย่างไร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
8. ระยะเวลาศึกษา 30 ชั่วโมง ภายในเวลา 1 เดือน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
9. ควรเป็นวิชาเสริมนอกหลักสูตร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
10. กิจกรรมการเรียนการสอน เรียนผ่านเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
11. วิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	
12. หลักสูตรนี้ มีจุดเด่นด้านใดบ้าง	สอดคล้องกับความต้องการของสังคม	เนื้อหาครอบคลุมทั้ง 5 มิติ มีภาพและตัวอย่างประกอบให้ผู้เรียนเข้าใจ และมีช่วงเวลาให้ผู้เรียนซักถามผู้สอนได้ด้วย	พัฒนาศักยภาพและเตรียมพร้อมเพื่อการเป็นผู้สูงอายุและภาวะสังคมสูงวัย	เนื้อหาครอบคลุม	เหมาะสมกับประชาชนผู้สูงวัยครบถ้วนทุกด้าน	หลักสูตรทำไปไม่เด่นแต่ก็มีเป้าหมายใครๆก็ชอบร่วมกัน โดยเฉพาะ ศาสตร์ทางด้านสาธารณสุขชุมชนบรรจุในหลักสูตรให้เรียน เนื่องจากเป็นนโยบาย	หลักสูตรทำไปไม่เด่นแต่ก็มีเป้าหมายใครๆก็ชอบร่วมกัน โดยเฉพาะ ศาสตร์ทางด้านสาธารณสุขชุมชนบรรจุในหลักสูตรให้เรียน เนื่องจากเป็นนโยบาย	ทันสมัยเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุ	เนื้อหาครอบคลุม	เป็นหลักสูตรที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้

ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
						ของภาคีรัฐรวม ให้ความสำคัญ กับสังคม ผู้สูงอายุจึงมี งานวิจัยได้ทุน สนับสนุนที่กัน มากมายเต็ม ประเทศแล้ว (ลอง ไปศึกษาดู)	กิจกรรมร่วม ในการสัมมนา ไม่มี		
13. หลักรัฐนี้มี จุดต่อด้านใดบ้าง	ไม่มี	เนื่องจาก กลุ่มเป้าหมาย คือผู้สูงอายุ ดังนั้นอาจจะ มี barrier เรื่องความ ถนัดในการใช้ อุปกรณ์ IT รวมทั้ง ภาษาอังกฤษ	ไม่มี	มีเนื้อหาด้าน เทคนิคมาก เกินไป	ผู้สูงวัยที่เข้าร่วม ต้องมีพื้นฐาน การศึกษา ระดับสูง	ไม่ค่อยถึงถือว่า ค่อนข้างใหม่ สำหรับ สังคมไทย		ไม่มี	ค้อยของ หลักสูตร online คือ การทำ workshop หรือการมี ส่วนร่วมใน การปฏิบัติจะ ไม่สามารถทำ ได้ หรือทำได้น้อย ดังนั้น อาจต้องเสริม ในส่วนนี้ด้วย
14. ผู้เรียน ควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในด้านบ้าง เพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด	ครบถ้วนดี แล้ว	เรื่องของการ นำความรู้ที่ได้ ไปใช้ปฏิบัติ จริง เนื่องจาก เป็นการเรียน online แม้ว่า จะมี posttest ก็	ควรเน้นเรื่อง การทราบดี และพึงพา ตนเองเพื่อ เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต อย่างสมดุล เป็นสำคัญ	ด้านการพัฒนา ตนเอง	อาจจะต้องลอง วัดดูก่อนว่ามี ศักยภาพที่จะ เรียนออนไลน์ได้ หรือไม่	เนื้อหา ครอบคลุม	สังคม	ครบถ้วนดีแล้ว	เรื่องของการ นำความรู้ที่ได้ ไปใช้ปฏิบัติ จริง เนื่องจาก เป็นการเรียน online แม้ว่า จะมี posttest ก็

ผู้ทรง ประเด็น	ผู้ทรง 1	ผู้ทรง 2	ผู้ทรง 3	ผู้ทรง 4	ผู้ทรง 5	ผู้ทรง 6	ผู้ทรง 7	ผู้ทรง 8	ผู้ทรง 9
		ตาม แต่ อาจจะไม่ สามารถ ครอบคลุมน หรือวัด ความสามารถ ในการ นำไปใช้ ปฏิบัติได้จริง ของผู้เรียน	ควรเพราะ ผู้เรียนจะ ได้รับ ประโยชน์ อีกทางหนึ่งด้วย และดึงดูดให้ การตัดสินใจ เข้ามาอบรม มากยิ่งขึ้น	ไม่จำเป็น เพราะผู้สูงอายุ ต้องการเรียนใน สิ่งที่สนใจหรือ เห็นว่าจำเป็น ประโยชน์	ต้องมีกลยุทธ์ สำหรับการชัก จูงให้ผู้สูงวัย สนใจมาเรียน คิดว่าคนเรียน คงอยากได้ ความรู้มากกว่า หน่วยกิต	ควรจะเป็นเปิดเป็น ทางเลือกให้กับ ผู้เรียน สามารถ เลือกได้ตามอง ที่จะสะดวกหน่วย กิตได้ หรือ ต้องการเรียน เพื่อต้องการ ความรู้	ไม่จำเป็น เพราะ ผู้สูงอายุไม่ ต้องการสะสม หน่วยกิต	ไม่จำเป็น ผู้สูงอายุต้องการ ความรู้หรือเรียน ในสิ่งที่ชอบหรือ สนใจ	ตาม แต่ อาจจะไม่ สามารถ ครอบคลุมน หรือวัด ความสามารถ ในการ นำไปใช้ ปฏิบัติได้จริง ของผู้เรียน
15.รูปแบบของหลักสูตร ดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) ควรสามารถผสมผสานหน่วยกิตได้หรือไม่ หรือจำเป็นในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคาร หน่วยกิตและการเทียบโอน ท่านมีมุมมองอย่างไร	ควรสะสม ได้ เพราะ การเรียนรู้ ตลอดชีวิต เป็นแนวคิด หลักใน ปัจจุบัน	ถ้าต้องมี การ จ่ายค่าหน่วย กิต ก็ควรที่จะ ผสมหน่วย กิตได้ เพื่อ ผู้เรียนจะ เลือกเรียน							

ตารางที่ 4.17 ผลการวิพากษ์หลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ต่อ)

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	สรุปผล
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านอื่นๆเกี่ยวกับหลักสูตร							
1. ชื่อหลักสูตร: หลักสูตรดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0)	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
2. กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
3. คุณสมบัติผู้เข้าเรียน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
4. ประโยชน์ของหลักสูตร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
5. เป็นหลักสูตรระยะสั้น แบบ Non degree	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
6. เป็นหลักสูตรระยะสั้น เทียบเท่า 15 หน่วยกิต	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
7. ระยะเวลาศึกษา 30 ชั่วโมง ภายในเวลา 1 เดือน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
8. ควรเป็นวิชาเสริมนอกหลักสูตร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
9. กิจกรรมการเรียนการสอน เรียนผ่านเว็บไซต์ หรือเฟลตพอร์มออนไลน์	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
10. วิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
11. การประเมินผลหลังเรียนแต่ละโมดูลหรือชุดวิชาและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนเกิน 60%	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ทั้งหมดเห็นว่า เหมาะสม
12. หลักสูตรนี้ มีจุดเด่นด้านใดบ้าง	มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	หลักสูตรมีลักษณะที่เป็น reskill ให้ผู้สูงอายุ ตามความต้องการเพื่อใช้ประกอบอาชีพไม่ว่าหลังเกษียณได้	เน้นคุณค่าผู้สูงอายุให้มากขึ้น	เรื่องของการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติจริง	หลักสูตรและเนื้อหาได้กับสถานการณ์ปัจจุบัน	ตอบสนองต่อความต้องการความช่วยเหลือและการปรับตัวของผู้สูงอายุในยุค next normal	ส่วนใหญ่เห็นว่า มีประโยชน์ ต่อตนเองต่อการสำหรับผู้สูงอายุ ารนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง

ประเด็น	ผู้ทรง 10	ผู้ทรง 11	ผู้ทรง 12	ผู้ทรง 13	ผู้ทรง 14	ผู้ทรง 15	สรุปผล
13. หลักสูตรนี้ มีจุดต่อด้านใดบ้าง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มี
14. ผู้เรียน ควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในด้านบ้าง เพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด	ครบถ้วนดีแล้ว	ครบถ้วนดีแล้ว	ครบถ้วนดีแล้ว	ครบถ้วนดีแล้ว	ครบถ้วนดีแล้ว	เนื้อหาครอบคลุม	ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาครอบคลุม ครบถ้วน
15. รูปแบบของหลักสูตร ดิจิทัลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 5.0 (Active Senior 5.0) คงสามารถสะสมหน่วยกิตได้หรือไม่ หรือจำเป็นในการเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง	เมื่อจบแล้วสามารถนำไปเทียบโอนหน่วยกิตในหลักสูตรที่เรียนได้ ทราบว่า ผู้เรียนมีความรู้มากกว่าการขอรับปริญญาได้ ทราบว่า ผู้เรียนมีความประสงค์ในอนาคต	ไม่จำเป็น เพราะผู้สูงอายุอาจไม่เห็นว่า ความจำเป็นที่จะเรียนเพิ่มในวัยอายุมาก	อาจต้องอธิบายให้ผู้สูงอายุเข้าใจว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้มากกว่าที่จะไปดูแลตัวเองมากกว่าการสะสมหน่วยกิต	ไม่จำเป็น ต้องมีกลยุทธสำหรับการศึกษาให้ผู้สูงอายุสนใจมาเรียน คิดว่าคนเรียนคงอยากได้ความรู้มากกว่าหน่วยกิต	ไม่จำเป็น เพราะผู้สูงอายุอาจไม่ต้องการสะสมหน่วยกิต หรือปริญญา แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง	ไม่จำเป็น ผู้สูงอายุต้องการหลักสูตรที่ยืดหยุ่น จะทำให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนได้มากขึ้น	ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่จำเป็น เพราะผู้สูงอายุต้องการประกาศนียบัตรหรือปริญญา หรือเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน แต่ต้องการความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	น.ส.ลภัสสรดา ธนพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	-
สถานที่เกิด	-
วุฒิการศึกษา	-
ที่อยู่ปัจจุบัน	-
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY